

Bijlagen bij het boek van:

B.D. Poppen

De molens van Uithuizen

vijf eeuwen molengeschiedenis

met een bijdrage van J.J. Medendorp jr.

Meulens moalen mit gain wind dei veurbie is.

Letterlijk: Molens malen niet met wind die voorbij is.

Betekenis: Maak van de gelegenheid gebruik wanneer deze zich voordoet.

COLOFON

Uitgave	B.D. Poppen, Uithuizen
In samenwerking met	Stichting Uitgaven Noord-Groningen, Warffum
Lettertypen	Times New Roman
Opmaak en vormgeving	B.D. Poppen
ISBN	978-90-
NUR	614
Website	https://www.bdpoppen.nl

© 2019 B.D. Poppen, Uithuizen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in en geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the authors.

Inhoud

1. De <i>kroniek van Rinke Elema</i> met betrekking tot een molen te Uithuizen 1536 - 1564	5
2. Enige gegevens betreffende de korenmolens uit diverse bronnen 1628 - 1675	7
3. Akten betreffende de roggemolen 1675 - 1986	10
4. Akten en feiten betreffende de pelmolen 1723 - 1904	37
5. <i>J.J. Medendorp jr.</i> De pelmolen bij het Boterdiep te Uithuizen	78
6. Documenten betreffende de houtzaag-, olie-, pel- en korenmolen 1821 - 1866	88
7. Akten betreffende de molen <i>Aurora</i> 1947 - 1962	91
8. Akten betreffende de molen te 't Lage van de Weg 1859 - 1876	98
9. Documenten betreffende de molen <i>De Zwaluw</i> te Valom 1886 - 1907	107
10. Verzekeringscontracten van de pelmolenaars 1743 en 1784	112
11. Bestek en documenten betreffende de watermolen <i>De Zeemeeuw</i> 1892 - 1966	118
12. Het bestek van de herbouw van de sarrieshut in 1670 bij de molen te Uithuizen	130
13. De archiefbronnen van de gemeente Uithuizen 1815 - 1926	134
14. Opschriften en bijzondere voorwerpen in de molen <i>De Liefde</i>	157
- Een handmolen uit 1707	163
- De molensteen uit Warffum	164
- Een meelkist en een driedelige wipkar	165
15. Bestek en voorwaarden voor de restauratie van de molen <i>Jonge Jan</i> te Uithuizen	166
16. Opmetingen van de sarrieshut naast de molen <i>De Liefde</i>	185
17. De <i>Uithuizer machinefabriek Van Dam & Gorter</i> 1901 - 1908	189
18. Het molenaarsbedrijf in 1908 te Uithuizen	195
19. Relevante feiten uit het <i>Familieboek Elema</i> 1596 en 1626	199
20. Personenregister	201
21. Noten	207

Prentbriefkaart 'Uithuizen, Hoofdstraat Westeinde' met de molen 'De Liefde' in zijaanzicht, gestempeld 1948.

De Molenwierdstraat met links het oude molenaarshuis en daarvoor de molen 'De Liefde'. Links voor de hekjes stond vroeger de synagoge.

1. De *kroniek van Rinke Elema* met betrekking tot een molen te Uithuizen 1536 - 1564

De *kroniek van Rinke Elema* (1510 - 1583), wonende op de Elemaheerd te Uithuizen met betrekking tot een molen te Uithuizen - geschreven op folio 143v.

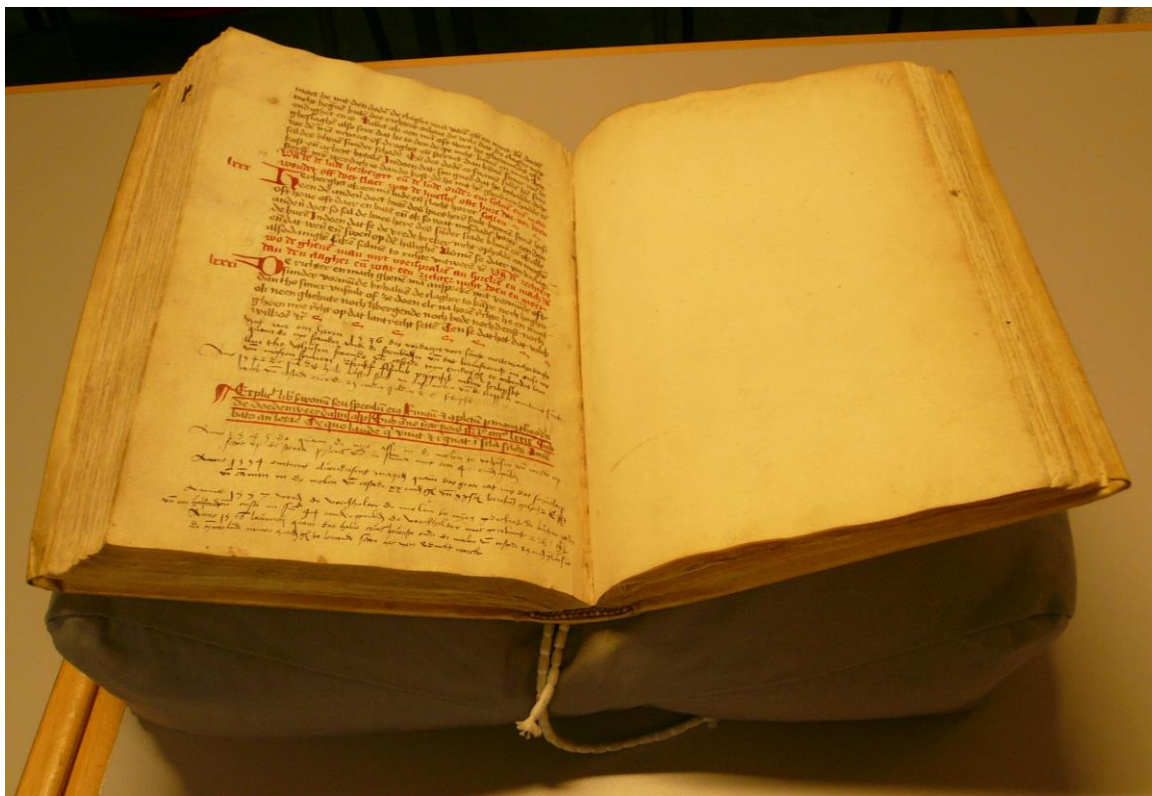
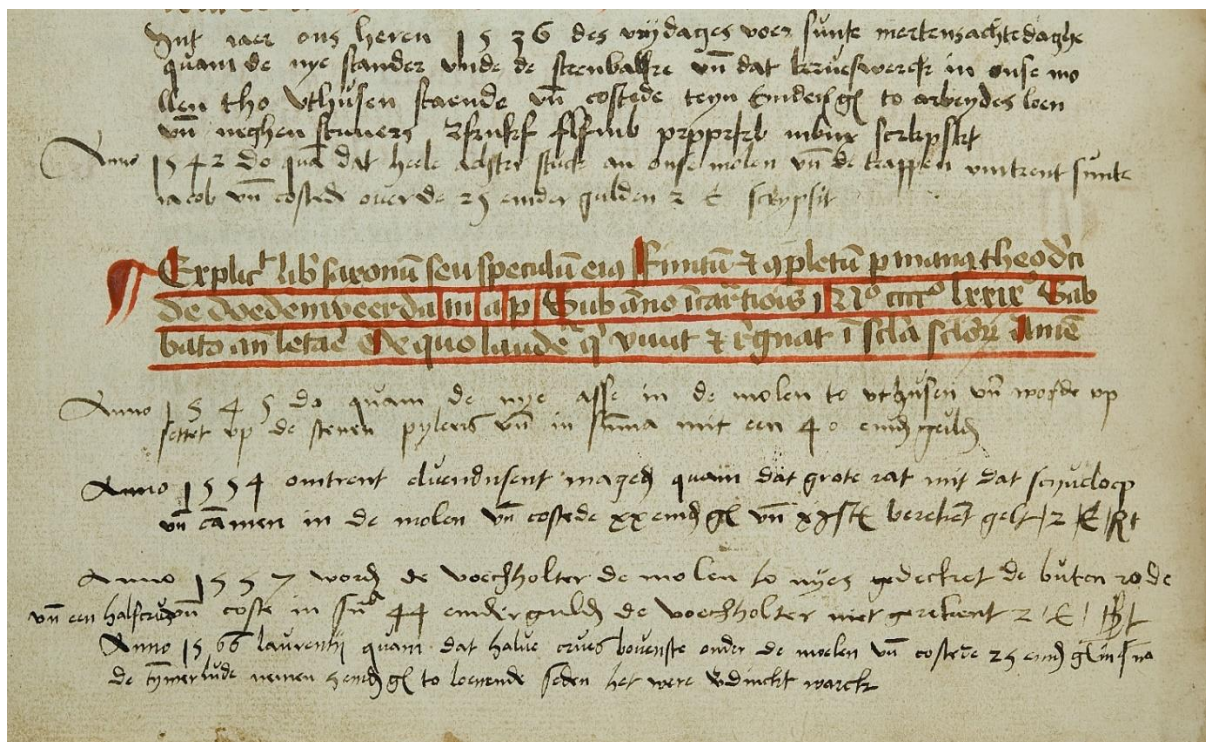

Foto genomen door de auteur op 17-7-2008.

Deze kroniek betreft een deel van een in het Nedersaksisch geschreven, laatmiddeleeuwse rechtshandschrift uit de Ommelanden, een Oudfries rechtshandschrift dat bekend is als ‘Groningen, Universiteitsbibliotheek, Pro Excolendo Iure Patrio 12’ (Groningen UB, PEIP 12) - kortweg ‘PE 12’.

1. Jnt iaer ons heren 1536 des vrijdages voer sunte mertens achte daghe quam de nye stander vnde de steenbalke vnde dat krueswerck in onse mollen tho Vthusen staende vnde costede teyn Emden ¹⁾ gulden to arbeijdes loen vnde neghen stuuers rknkf flfmb prpprkb mbnx scrkpskt ²⁾
2. Anno 1542 do quam dat heele achter stuck an onse molen vnde de trappen vmtrent sunte Iacob ³⁾ vnde costede ouer de 25 emder gulden R E scripsit
3. Anno 1545 do quam de nye asse in de molen to vthusen vnde worde vp settet vp de stenen pyleers vnde in summa mit een 40 emder gulden

4. Anno 1554 omtrent eluendusent mageden ⁴⁾ quam dat grote rat mit dat scyueloep vnde cammen in de molen vnde costede xx emder gulden vnde xv stuvers berekent gelt
R / E / scripsit
5. Anno 1557 worden de voechholter de molen to nyes gedecket de buten rode vnde een halfcrus vnde coste in summa 44 emder gulden de voechholter niet gerekent
R / E / scripsit
6. Anno 1566 laurentij ⁵⁾ quam dat halue crues bouenste onder de moelen vnde costede 25 emder gulden in summa
de tymmerlude nemen 5 emder gulden to loenende ⁶⁾ seden het were verdinckt warck ⁷⁾

Een selectie van het betreffende deel op fol. 143 verso.
Foto Universiteitsbibliotheek, genomen 31-7-2008, RUG.

- ¹⁾ Lees: Emden. Eén Emden gulden was 24 (Groninger) stuivers waard (Bierma 1961:353).
- ²⁾ De code luidt: Rinke Elema schreef (dit) met zijn eigen hand.
(transcriptie: Thomas Stanley Baker Johnston, Codex Hummercensis, 1998).
- ³⁾ Sint Jacobus - 25 juli.
- ⁴⁾ Elfduizend maagden - 11 oktober.
- ⁵⁾ Sint Laurentius - 10 augustus.
- ⁶⁾ Lees: loen ende.
- ⁷⁾ Aangenomen werk.

2. Enige gegevens betreffende de korenmolens uit diverse bronnen 1628 - 1675

De betaling van de te verkopen molens in 1628, vastgesteld door de Provinciale Staten.

RHC Groninger Archieven. Tg. 1, inventarisnr.

pag. 3473 verso t/m 3480 verso

Martis den 12. Augusti 1628

De betalinge van de Meulens so geremoveert sullen worden, sal geschieden bij de Provincie met expiratie van de maent September met een vierndeel Jaer rente tegen soeven ten hondert, des sullen de egenars van die meulens gehouden wesen inmiddels Sorge te dragen dat de Meulen niet gespolieert ¹ beschadicht ofte geruineert worden.

De vercopinge van de voorsz. meulens sal geschieden dorch gecommiteerden na gedane affsien bij publijque uutmijninge² met conditie, dat de belooffde penningen mede opgebracht sullen worden met expiratie van den maent Septembri.

Aangaende de gerestimeerde³ behuysingen in de selve sullen de Eijgenaers mogen verblijven tot May 1629 ende sal als dan bij de verlatinge van deselve behuysinge d'astimatie werden betaelt.

Dies dat d'eijgenaers inmiddels de behuysinge gebeurlijcken bewonen ende onderhouden sullen.

De vercopinge van de behuysinge sal mede geschieden dorch gecommiteerden na gedane affsien bij publijque uutmijninge, op conditien, dat de coper de behuysinge op Mei anno 1629 sal ontfangen, ende bij ontfangen van deselve de penningen betalen.

De coper van de voorsz. meulens ende behuysinge sullen gehouden wesen voor de belooffde coopschatten genouchsame cautie⁴ presteren.

Omme dese voorsz. vercopinge invougen verhaelt te doen, sijn gelastet de heeren Tiassens ende Tamminga, mitsgaders⁵ twee uut Rekenkamer waer bij te committeeren, de welcke mede worden geauthoriseert, indien sij apperentie⁶ sullen sien, dat enige meulens ofte behuysingen, oock sonder uutmijninge tot dienste van t landt sullen conen worden verhandelt, sulx te mogen doen.

Een deel van de tekst van het Plakkaat van 5 maart 1629, betr. de aankondiging van de openbare verkoop van enige molens en huizen in de Ommelanden en het Oldambt.

Afgedrukt op ± een A4 formaat, een blok tekst in twee kolommen en het geheel is boven en onder voorzien van balken met sierornamenten

Die Heeren Ghecommiteerden / gedencken by openbaere uytmyninghe toe vercopen / hijr onderschreven Moelens ende Behuysinghen daer by / in die Ommelanden ende Olde-ampten staende / omme geremoveert toe worden / volgens resolutie van die Ed. Mog. Heeren Staten van Stadt Groeningen ende Ommelanden / van den 16. Decemb. 1628. Derhalven soo wie daer gadinghe aen heeft / mach sich op den 13. ende 14. Aprilis olde stijl⁷ naestcomende op een uyren nae den middach int Provincie Huys binnen Groeningen vervoeghen / ende anhooren die Articulen ende Conditien / die den Ommestanderen alsdan sullen voorgelesen worden.

Datum Groeningen den 5. Marty. 1629.

In Hunsingo - dit betreft: Die nye Moele tot Uthuysen

Hoor en wederhoor van Jan Derx en Jannes Albert Muller inzake een geschil over het wel of niet betaald hebben van het maalgeld – 13 maart 1675.

RHC Groninger Archieven. Tg. 734, inventarisnr. 629. Gerechten in Hunsingo.

Productum den 13. Martij 1675

Mello Alberda

J. Clant

Positien

Den Hoogh-Edelgeborenen ende Edelgestreng H.H. Mello Alberda en Johan Clant op Menkema deser saecke tot Uythuisen selffs Redgeren

Overgegeven door DE Jan Derx Impt.⁸ ende DE Jannes Albert Muller Ged.

met versoeck dat Ged. sub. Juramento Calumniae praestite, op volgende articulen ofte positien moge worden ondergevraegt ofte geexamineert

Deposant ist ongeveer 60. jaren.

Generalia sup pleantur.
Speciala

ad 1.

Deposant secht jae, daerop betaelt te wesen.

1.

Gedaegede sal onder riedes gepraesteerden Eede moeten verclaren dat hij noijt seder de tijdt van N: Toppen (daer hij op de Elama Heert heeft gewoont) eenige geldt van het maelen heeft genoten, veel minder hem iets betaelt.

ad 2.

Deposant negat, maer dat hy om het maelen heeft angesproocken verscheiden maelen.

2.

Sult oock moeten verclaren en affirmeren sonder versies van u eenige saelicheijdt dat ghij noijt hebbt, diegene soo op Elama heert woonden sedert (dat ghij de Meulen hebt gebruick) angesproocken tot vergoetsele van soodanich maelgeldt.

ad 3.

Deposant heeft noijt hem Sicco Mennes eenigh goet gemaelt te hebben.

3.

Oock maer Sicco Memmes, niet angesproocken te hebben, om soodanich voorgementioneerde geldt.

ad 4.

Deposant heeft Toppen op de heert niet gekent.

4.

Dewelcke is successor⁹ van voorgemelte Toppen.

ad 5.

Deposant verclaert Nanninge Aijlckes verscheiden maelen angesproocken te hebben.

5.

Desgelijcken oock waer niet angesproocken te hebben Nanneko Aijlckes, om soo danich maelgeldt.

ad 6.

Selfs noch voor maelen jeets genooten

6.

Noch oock waer dat van voorgemelte Nanneko

te hebben noch voor hui ren drie de
luides eenige hui ren gegeven te hebben,
sijnde 't selve tegen malcanderij es
gueliseert.

ad 7.

Deposant ad firmert.

ad 8.

Deposant secht het gort daerop in de
Meulen gehouden te hebben ad catera
sich

ad articulum 6.

ad 9.

Deposant cessat.

ad 10.

Deposant secht hem angesproocken te
hebben ongeveer voors nae Mey.

ad 11.

Deposant cessat off het aen well

ad 12

Deposant jae heeft te praetendeeren
sowel voor als nee.

ad 13.

Deposant weetet van
. possessie.

14.

Deposant meerder van desen niet te
weten is imposito silentio
gediamenteert.

Habitu m Examen in judicio

uthuisen den 13. Martij 1675

Mello Alberda

J. Clant

Aijlckes U sodanich geldt ofte waeren is belooft.

7.

Dewelcke is successor van voorgenoemde Sicco
Memmes.

8.

Oock is waer dat tusschen U en Zael? Nanneko
Aijlken eenige woorden noijt sijn voorgevallen,
om wegen de vrijheid van 't maelen (soo op
Elamaheerdt is vallende) te accorderen.

9.

Veel min de vrijheidt (soo op voorgen? Heert is
vallende) verhandelt ofte vercocht.

10.

Wijders is oock waer dat ghij noijt hebt de E. Jan
Dex angesproocken om maelgelt als voor een
maent ofte minder.

11.

Dewelcke voorgenoemde E. jan Dex is quartus
successor van voorgenoemde Elamaheert.

12.

So moet ghij Ged. immers jae verclaren dat ghy
nu noch oijt jets van E Jan Dercks hebt maelgeldt
te praetenderen.

13.

So moet ghy immers onder gepraesteerden Eede
seggen, dat wij moeten ongeturbeert (volgens
voorgaende articulen) in possessione verblijven.

14.

Wat U Gedaegde van desen meerder is bewust
(het sij gevraegt ofte ongevraegt) onder redes
gedaenen Eede niet te willen verswijgen.

3. Akten betreffende de roggemolen

Akte betreffende het maalrecht te Uithuizen - 2 mei 1675.

RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer: 623, inventarisnummer: 1539

623 - Menkema en Dijksterhuis

2 Inventaris

2.18 Aankomstitels van en stukken betreffende andere rechten

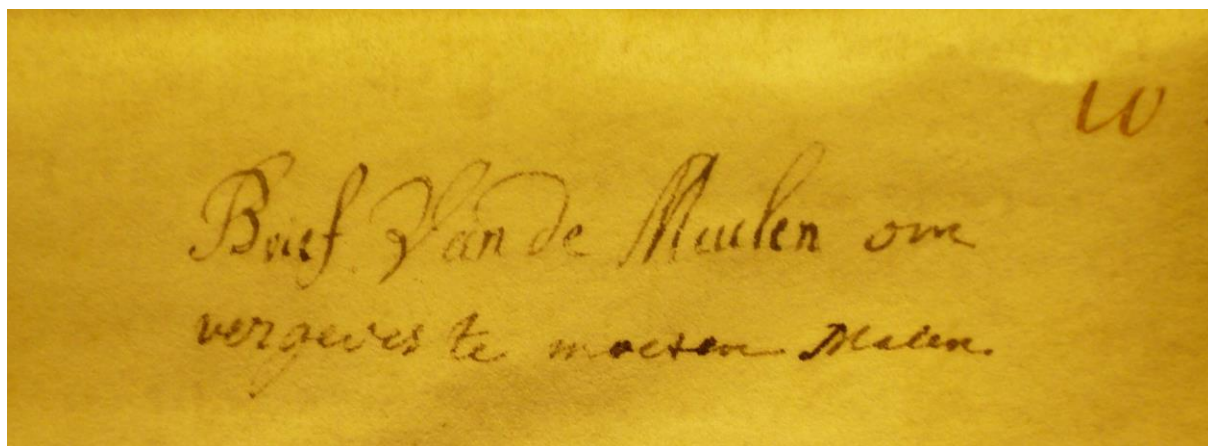
1539. Akte betreffende het maalrecht te Uithuizen, 1675 mei 2

Op het aanhangend zegel in rode was is op de rand te lezen: Jean Clant de Menkema.

In 1675 verkopen Mello Alberda en zijn vrouw Susanna Elisabeth Tamminga van het huis Ringeweer te Uithuizen de beklemming van een terrein met een molenheem en wierde. In plaats van een vaste huur wordt het recht van vrij malen op de molen bedongen voor henzelf en de familieleden op het huis Ringeweer te Uithuizen residerende en voor latere eigenaren, bewoners of gebruikers.

Brief van de Meulen om vergeves te moeten malen.

Op de keerzijde van de akte - met aanhangend zegel in rode was - staat geschreven:

Johan Clant op Menckema, tot Uithuisen ende Uithuister Meeden etc:

Jonchere ende hovelinck Certificere kracht dese; dat voor mij persoonlijk gecompareert zijn, de Hooch Edel Gebooren Heer Melle Alberda mede Gedeputeerde Staate van Stadt ende Lande ende Vrouw Susanna Alberda gebooren Tamminga egtelieden, bovenden ende verclaarden voor haare ende haare erffgenamen stede vast ende onwederroepelijck getransporteert, gecodeert ende overgedragen te hebben, zulcx doende kracht deser aen de E. **Jannis Alberts Muller ende Chrietien Willems** sijn huisvrouw, seckere darde part van anderhalff grasen lande, met een **meulen heem ende Wijrde, gelegen tot Uijthuisen** als de cooperen tegenwoordig selffs meijerwise gebruicken, voort in aller gestalte de heer transportant deselve bij brannender keersen uitganck getrocken heeft en volgens keerscoop van den 29e december 1674 aen de cooperen over geleverd kan worden verdediget, sonder dat de E. E. vercooperen tot eenige verdere leverancie willen zijn verbonden :

Om van nu voortaan 't selve te aenvarden, ende daarmede doen ende laten als een ijder met zijn eigen goederen te doen geoorloofft is. Ende dat voor den summa van penningen, dewelcke - ten vollen ontfangen te hebben, de cooperen dieswegen quiterende: onder belofte van vrije leveringe en de waringe nae Regte. Voorts compareerden voor mij de opgemelte **Jannis Alberts Mulder ende Grietien Willems** zijn huisvrouw, dewelcke beloofden en aennamen boven de penningen bij haar aen de vercooperen voor 't vercoffte betaelt, noch op haare meulen tot Uithuisen van nu voortaan en tot aller tijdt voor de Heer Alberda ende zijn L. huisvrouw welgemelt, alsmede derselver gehele familie en destenenten op 't huijs te Ringeweer te Uithuisen residerende, vrij te sullen maelen, soo voor menschen als voor beesten, sonder dat sij daar voor het minste sullen hebben te betalen, off van haar Ued. geeischt sal mogen worden : welcke recht van vrij - maelen oock sullen hebben te genieten niet alleene de kinderen van meergenoemde heer Alberda ende zijn huisvrouw maer oock die geene, ende derselver familie, welcke het huijs te Ringeweer off door vestenisse, off door formele becomst possideren becoomen off gebruiken :

Zullende hiermede niet alleene **Jannis Alberts Mulder** ende zijn huisvrouw alsmede derselven kinderen mee maer oock derselver verdere descendenten en de geene soo de meulen off door vestenisse off door andere behoerlijcke aencomst in eigendom besitten off anders in 't gebruik hebben **met dese last van vrij - maelen erfflijck en altoos belast zijn en bliven**. Ende in cas tot eniger tijdt in dit recht van vrij maelen eenige infractie mogte geschieden, en niet promptelijck 't geene hier vooren daar omtrent bedongen is, achtervolget worden, sal het geene bij de E.E. Heer Alberda ende zijn huisvr. kracht deser is getransporteert tot aller tijdt bij haar Ued. derselver kinderen en discondenten off de besitters van 't huis te Ringeweer wederom in eigendom mogen worden angetast die tot den fine deselve te eigen ende onveralieneert goedt zijn ende verbliven. Zonder arg offte list. Ende ourconde zijn hier van twee gelijke luidende gemaackt ende bij Jonr. ende hovelinck welgemelt op de belijenge der comparanten met mijn adelijck angebooren Zegul ende naamsonderschrijvinge bevestigt. Gegeven in den jaare sestienhondert vijff en seventig den 2 Mei
Clant to Menkema

Het aanhangend zegel in rode was van Clant van Menkema. Foto collectie B.D. Poppen

Inventarisaties en nalatenschapsakten.

Julle Jacobs en wijlen Aaltjen Pieters - 23 februari 1756, RA 52.c.1

RHC GrA Toegangsnr. 734, inventarisnummer 631, gerechten in Hunsingo. blz. 57 t/m 59a

Copia

pag. 57

Inventarium van alsodane goederen als **Julle Jacobs met zijn overleden huisvrouw Aaltjen Pieters** mandelig heeft beseten en aldus opgesteld als volgt

Profitelike staat

Primo

Volgens uitkoop van de **Molen** komt de somma 2100 --

Wegens het halve Landt int Woldt te goede 400 --

Nog daarvan te goede anderhalf Jaar huur de somma 75 --

1 Latg¹⁰ 2575 --

Wegens het halve vee en het halve huisgeraat so verkocht is

an Evert Jacobs voor een somma van 150 gl dico 150 --

Nog wegens Maalgelt te goede de somma 10 --

2 Latg 160 --

1 Latg 2575 --

profitelike staat

2735 --

Schadelike staat

Lubbert Olgers Weduwe komt volgens versegelinge de somma

hondert vijf en sestigh gulden dico 165 --

Nogh een Jaar rente de somma 14 --

de schipper Evert Pieters Bakker komt wegens twee obligatien

de sum met renten daarbij 127 - 5 -

Nogh volgens handschrift van Evert Jacobs en Julle Jacobs vertekent

is Julle Jacobs en Evert Jacobs te Quade den somma 250 --

1 Latg 546 - 5 -

An de Hoogh Edel en Wel geboren Heer van Menkema wegens

Landthuir te quade de somma 80 --

Nog an Ebels in Appingedam te quade de somma 60 --

An Willem Pieters schoenmaker te quade de somma 3 17 4

Albert Alberts Haans Weduwe komt de sum 7 9 1

Willem Pieters Koopman komt de summa 80 18 7

An Wolter Vetter te quade wegens een ton bier de summa 7 --

239 - 5 4

An Doctor Meints te quade wegens geleverde Medicinen de somma plus Minui 10 --

An de Ed. Vrouw Heerma op Holwinda te quade wegens Landthuir de summa 12 --

Nogh an Daniel Pilon te quade wegens drie paar nieuwe schoenen voor de kinder 3 --

	25	- -
	239	- -
	556	- 5 -
Schadelike staat	820	10 4
Balance		
Profitelike staat is groot sum	2735	- 4 -
Schadelike staat is groot	820	- 10 - 4
Meerde profijt	1914	- 9 - 4

Dese goederen aldus overgegeven en opgesteld, praesentse met ede te bekragtigen geen goederen meer te hebben, sijnde dese goederen daar op staande door ons Voorstont en Voogden mede getaxeert.

Actum den 23 Februarij 1756.

Was getekent

Julle Jacobs
Jorgh Pieters
Tidde Heines
Willem Pieters

Prod. d 23 Febr. 1756

Coll. accord.

Julle Jacobs en wijlen Aaltjen Pieters - 23 februari 1756

RA 52.c.1

Toegangsnummer 734, inventarisnummer 631 gerechten in Hunsingo. blz. 57 t/m 60 / 61

Copia

pag. 60

Berent Eilerts wegens de Hoogh Edel en Welgeboren Heer Unico Allardt Alberda Heer van Menkema etc. etc. tot Uithuisen en Usquert zijn Edelheidt Geconstitueerde Redger. Betuigen dat persoonlijk voor mij zijn gecompareert en erschienen **Julle Jacobs** als Vader ter ener zijde, en Jorgh Pieters als Voormont, Tidde Heines als Sibbe en Willem Pieters als Vreemde Voogden¹¹ angesworen over de Minderjarige Kinderen van **Julle Jacobs bij wijlen Aaltjen Pieters** in egte verwekt ter andere zijde, dewelke bekenden ende beleden volgens autorisatie bij Mij zegulaar verleent een scheidinge, delinge, uit, en afkoop onwederroepelijk gemaakt te hebben van alsodanige goederen als gemelte Julle Jacobs met wijlen zijn huisvrouw Aaltjen Pieters mandeligh heeft beseten volgens inventaris van den drieentwintigsten Februarij duisent sevenhondert sesenvijftigh, in voegen, dat Julle Jacobs an sigh sal hebben en behouden in eigendom, alle de goederen als mede alle de schulden ten sijnen Lasten als opgemelte inventario staat genoteert. Waartegens de Vader Julle Jacobs aanneemt en belooft dese zijn minderjarige kinderen te onderhouden, lesen, schrijven de zoon een ampt of jeets anders en de meisjes najen te laten leeren tot agtijn Jaren ouderdoms, en waneer de pupillen drie jaren hebben bereikt an de Voormont en Voogden tot profijt de pupillen uittekeren en in vrie, kost en schadeloos gelt te betalen

de summa van negenhondert sevenvijftigh gulden vier stuiver, ses duiten, Wat mede de pupillen wegen haar moederlijk golt sullen sijn en blijven afgekoft, Stellende de vader voor dese afkoop penningen ten onderpant alle sijne reeds so vaste als losse goederen gene te Werelt exemt.

Tot Vestenisse deses hebbe ik Redger opgemelt desen op beleiinge van Comparanten met Mijn gewonen Zegul en Naamsonderschrijvinge bevestigt in den Jare duisent sevenhondert sesenvijftigh den drieentwintigsten Februarii.

De originele deses was op Francijn¹² geschreven een Zegul van groenen Wasse eronderan hangende.

onderstont

Redger

Coll. Accord

wijlen Elske Jannes en wijlen Evert Jacobs - 10 september 1788

GrA Tg. 734, inventarisnr. 632, blz. 185 t/m 196

Gerechten in Hunsingo 1785-1796, RA Groningen, Rechterlijke Archieven LII.c.2 pag. 185

Inventaris van alle sodanige goederen als **Elske Jannes weduwe van wijlen Evert Jacobs** op haar dodelijke Vecies heeft nagelaten en bevonden te bestaan in volgende effecten.

Eerstelijk de **Roggemolen** met alle de annexen daarbij behorende, nevens de **behuizing** en schuur, de **hut** bij de behuizing staande, alles daaraan aard en nagelvast, balkholt schutten en wringen, met alle breiden staande te **Uithuizen**, op de grond van **den Heer Stegnerus**, / **de Wierde** en onder begrepen / doende Jaarlijks tot huur *f* 30 geldenis, benevens de beklemming van twaalf grasen Land, mede onder Uithuizen gelegen doende aan den H. W. Geboren Heer S.L. Alberda Heer van Bijma tot huur Jaarlijks 28 gls. als ook nog 15 grasen vrij Land doende aan deselve Jaarlijks tot huur *f* 150 guldens, ook de hut in 't Land, staande plaat hoender en eenden

Samen gewaardeerd op *f* 6000,-

Het bovengenoemde door de voormond en voogden voor de twee minderjarige Kinder voor de Somma van *f* 6000 guldens, aangenomen.

In 't binnenhuis

Een haak 3 voet en tang in de heerd
13 stoelen
28 schotels klein en groot
16 roemers
6 bierglasen
2½ dozijn porcelein
3 stuk porcelein stelsel
3 dito spoelkommen
2 dito handbakken
Een vuurpan
Een spiegel
1 klok
2 verlakte trommen
6 stoelkussens
3 dito
Een roer
3 paar gordijnen met rabatten¹³
4 witte gordijnen voor glazen

3 tafels, 1 tafel sjereet
bossumkleet
3 onde en een dekbed
20 kussens 4 peulen
4 dekens
3 bedspreden

In de tinnekast

3 tinnen coffypotten
2 messchen¹⁴ dito
3 dito trekpotten tinnen
2 dito kandelaars
2 dito bekers
1 dito pypkan
5 tinnen koppen
2 dito candy schuttels
1 zoudvat
Een dito waterpot
7 grote dito schuttels
2 dito kommen

6 tinnen borden
 6 kleine dito
 Een dito pul
 Een dito boterklip
 Een dito mostertpot
 3 koperen strijkijzers
 Een grote pot vol boter
 Stenen suikerpot
 Een Lantaarn
 Een houten nap
 Een meschen peperdoos
 Een paar koper schalen met balans
 18 tinnen lepels
 Een steen kan
 9 stoven
 Een messchen kaarssnuit

In 't karnhuis

Een half dozijn porcelein
 Een blikken coffypot
 3 roemers
 Een koperen bierkraan
 Een metalen vijzel met ijzeren
 stamper
 Een seeze¹⁵ gereide
 Een scheerom en spiegel
 2 haren stubbers¹⁶
 3 nap en drie zeelkorven¹⁷
 Een bedste, 6 kussens, 1 peul,
 2 dekens
 1 Juk met ketten
 Een kleerkast
 3 tinnen pullen
 1 boterklip dito
 2 melkmatten dito
 1 dito kom, 2 dito koppen
 10 dito lepels
 Een koperen pot
 4 ijzeren dito
 1 stang en toom
 1 koperen aker, 1 degelpan
 7 koperen coffyketels
 3 handbakken potten
 3 koperen emmers
 4 melkpotten
 Een karn, 3 tijnen
 Een visch zeine
 Een hoepnet
 Een ijzeren Ellenstok
 3 stoelen, 2 balys

In de schuure

2 wagens
 2 seesen aangereide
 2 leren halsbourven
 1 paar hennippen zeelen
 2 wagen zeeltuigen
 Een ploeg zeeltuig
 2 paar halsleeren
 Een halsjuk een badde
 1 wipkaar
 1 schuufkaar
 1 ploeg en een eide
 2 scuynen
 3 open tomen
 2 scuynen bakken
 6 vorken
 4 rijven een greep
 Een mishak
 2 gaffels, 2 schuppen
 1 schuffel een looispan
 Een half mud, 1 spint, en ½ spint
 2 harken 2 patschuttels
 2 ponters, 2 agter en een voorlezerd
 1 tele een Leidseel
 2 Hoofstellen
 2 ijzeren stangen tomen
 een wan, 2 turfwanen
 1 linnen rek
 2 polstokken
 2 paarden dekken 2 garden
 een groote ijzeren drieveod
 een waschschraag
 ongedorschen garst rog haver
 en hooy
 5 topemmers
 3 koperen zeelketels
 2 zeven, 1 ket 1 turfvat
 Een wieg, 2 bijlen
 2 topemmers
 Een mostertnap met kugel
 een rypel, 3 vischlijnen
 2 ijzeren lampen
 1 tuuk een prik
 2 leid zeelen
 1 hooy topper, 1 roskam
 Een oud juk
 2 Vlegels, 1 windmolen
 1 aardappel rasp
 5 oude vaten groot en klein
 1 vat met teer
 1 ley, 1 snymes, 1 ploegsleep

1 braak, 2 slypbreken
 1 schaafbank
 16 posten en planken
 2 wiegscharnels
op de zolder
 4 malde
 Een party haver en bonen
 Een hakvat met een kinderstoel
 2 vaten een tijl
 2 wielen een haspel
 3 vlessen potten
 4 kesen een meelvattie
 1 vuurkorf 1 party lynzaad
 2 kisten, 2 haakstokken
 6 zakken, 2 potten
 een vogelkooi
 2 krassers,¹⁸ een ratteval
 1 zak met swarte wol
 1 dito witte wol
 1 vogelkooi
 1 melkschamel
 1 hekel 1 gieter
 Een oude bybel
 Enig spek en vlees
 Een party vlas
 38 roven¹⁹ Vlaschen garen
In 't Land
 3 grasen bonen
 2 peerden, 3 melk en een guste koe
 1 twenter os, een enter en een kalf
 dito
 2 kalver
 25 schapen oud en jong
 3 hooy bulten
In 't binnenhuis
 Een kas en Cabinet daarin bevonden
 32 vrouwenhemden
 32 manshemden
 30 kussenslopen
 4 peullakens
 12 onvernaaaide wytel
 30 vrouwenrokken
 22 dito boisen²⁰
 16 schuten
 12 paar hozen²¹
 4 paar band kussen teeken
 8 paar vrouwen handschoenen
 4 borstrokken
 56 vrouwen doeken
 16 ondersten

28 hullen²²
 28 mutsen
 20 Cantmutsen
 16 uulties
 6 paar mougies
 3 vrouwenhoeden
 41 wytels²³
 27 Lakens
 202 Elle onvermaakt linnen
 16 kindermutsen
 20 doekjes
 20 hemtjes
 12 borstrokken
 36 kovel²⁴
 12 slabjes
 7 hemtrokken mans, waar een met
 32 zilver knopen
 5 mans rokken
 3 broeken
 2 Camisools
 2 mans hoeden
 2 lapjes vijfschagt²⁵
 2 lappen frans linnen
 2 lappen grein
 2 rylyven
 vier linnen meelzakjes
 4 vrouwen hoed voeren
 Een lap rasmarok
 een nieuw bedbuur
 20 roven wollen garen
 ½ D gekamde wol
 Een gouden oorijzer swaar 6 Loot
 6 ¼ Engels
 3 paar gouden haken en ogen
 6 paar gouden knopen
 Een zilver oorijzer met gouden
 koppen
 9 dito lepels
 1 dito oorijzer
 6 paar dito gespen
 Een dito beugel
 2 paar grote dito broekknopen
 1 dito scheer, 1 dito mest
 100 zilver knopen hemtroks
 2 broeken met zilver krappen
 op Drent 11 korven Ymen²⁶

Aan obligatien

over Ties Jacobs	200
een jaar rente	8

Jan Pieter Middelpot	25	Michiel Jacobs	100
Lammert Abels wed.	200	een jaar rente	4
Jan Pieter Schipperknecht	100	Bouwyna Cleveringa	600
3 jaar rente	12	Eling Ties	200
over Jacob Bonnes	400	Rente	8
Tomas Broos	200	Albert Everts	350
4 Jaar rente	32	Jacob Sebes	55
Hindrik Derx	50	rente	2-4-
Klaas Berents	1000	deselve geleent gelt	7
Freerk Egberts	400	Evert Alberts	1000
2 jaar rente	32	deselve sonder rente	2000
Harm Gijzers	25	over Rypke Roelfs	600

Ede Heeres gebruikt een heemstede Jaarlijks voor 8 gulden is aan Capt.	266-13-3
Cornellis Pieters gebruikt 12 akkers van de wierde voor f 30 gls, aan Capitaal	800
Doeke Alberts gebruikt 12 grasen Land voor 40 gls 11 st 2 pl aan Capitaal	1500
Een jaar rente	40-11-2
Reinder Cornellis gebruikt een heemstede voor 4 gls is aan Capitaal	133-6-5
2 jaar huur	8
Harm glasemaker gebruikt 1¾ gras Land Jaarlijks voor 27-10- aan Capitaal	800-13-
Een jaar huur	27-10-
Albert Pieters een heemstede Jaarlijks voor f 13 gls aan Capt.	433-6-
deselve opvaard	13
Pieter Klasen gebruikt een heemstede Jaarlijks voor 5 guldens aan Capitaal	166-13-
Jan Mennes gebruikt een heem Jaarlijks voor 2-10- is aan Capitaal	83-6-3
Jacob Jacobs een heemstede Jaarlijks voor 3 gulden aan Cap.	100
An Contante penningen in Cassa	425-3-4
Nanne Leues geleend gelt	20- -
Klaas Freerks 9 Jaren maalgelt à 5 gls. is	f 45
nogmaals gelt tegoed	56-10-

Desen aldus door ons ondergeschrevenen ten huize van wijlen opgemelde geïnventariseert.
Actum den 10 September 1788

onderstond
Rypke Roelfs
Evert Alberts
O. Grimmus voormond ad acta diviscorum
Kornellis Pieters Sibbe voogd²⁷
Derk Eisses vreemde voogd
O. Grimmus wedman

wijlen Evert Jacobs en wijlen Elske Jans - 2 november 1788

GrA Tg. 734, inventarisnr. 696, blz. 121 c verso (95/96)

Gerechten in Hunsingo 1785-1796 RA Groningen Rechterlijke Archieven LII.b.4

Harmen Amsing wegens de H.W. Geboren Heer U.A. Alberda Heer van Menkema en onderhorige dorpen, Lid van Hun Edele Mogende de H. Heeren Staten van Stad en Lande, Meester Knaap van het Provinciale Jagtgerigte Jonker en Hoveling etc. etc.

De Geconstitueerde Rigter tot Uithuisen, Betuigen met desen openen versegelden brieve dat persoonlijk voor mij Gecompareerd en verschenen zijn, de E. Stynje Everts geadsisteerd met haar Eheman Evert Alberts, Jantje Everts geadsisteerd met haar Eheman Rypke Roelfs, alsmede de Wedman.

Onno Grimmus, als Voormond *dirante divisiane* de Koopman Cornellis Pieters als Sibbe voogd *dirante divisiane*, en Derk Eisses als vreemde voogd in *glt* als aangestelde voorstanderen²⁸ over de nog twee minderjarige kinderen van **wijlen Evert Jacobs bij wijlen Elske Jans** in Egte verwekt, als daar toe volgens acte van den **4 November 1788** bij desen Gerigte verleend geauthoriseert, te zamen als Erfgenamen van wijlen hunne ouderlijke nalatenschap, dewelke bekenden en beleden overeenkomstig eenen op heeden geproduceerde en bij mij Rigter geëxamineerde Staat en Inventarisatie eene Stedevaste en onwederroepelijke Erfscheidinge van gezelden mandelige Boedel te hebben gemaakt en ingegaan, mits eerst en vooraf de vaste goederen, alsmede de versegelingen en obligatien cum annexis te maken of brengen in vier gelijke portien en onder vier onderscheidene Nummers en met voorts te trekken, wat part elk hebben zoude en is alzoo na de trekking aan Stynje Everts geadsisteerd met haar Eheman Evert Alberts No. 2 ten deele gevallen, bestaande 1mo een Capitaal ter somma van *f* 3000 gls. volgens hand en lasten van de comparanten zelfs, als door den zelven bij voltrekking van het Huwelijk reeds ontvangen, 2de pl. eene 12 grasen Land gelegen te Oosternieland wordende door Doeke Alberts gebruikt getaxeerd op *f* 1500 gls. 3^{io} Een Jaar huure van gemelde Doeke Alberts verschenen op Augus. 1787, ter somma van *f* 40 gls. 11 stv. 2 duiten. 4^{io} in contante penningen eene somms van 5 gls. 14 stv. 3 duiten, renderende desen genere eene somma van *f* 4546 – 5 – 5.

En aan Jantje Everts geadsisteerd met haar Eheman Rypke Roelfs de goederen sub No. 1 bestaande 1mo een Capitaal ter somma van 600 gls. volgens hand ten laste van de Comparanten zelf, als door den zelven bij voltrekking van het huwelijk reeds ontvangen, 2de Een obligatie ten laste van Ties Jacobs groot *f* 200 gls en diens rente. Verschenen Maay 1788, ter somma van *f* 8 gulden. 3^{io} een obligatie ten laste van Jan Pieters Middelpot groot *f* 25 guld. 4^{io} Een dito ten laste van Lammert Ubels weduwe, groot *f* 200 guld. 5^{io} Een dito ten laste van Jacob Bonnes groot *f* 400 guld. 6^{io} Een dito ten laste van Hendrik Derks groot 50 gulden. 7mo Een dito ten laste van Klaas Beerents groot *f* 1000 gls. 8^{io} Een dito ten laste van Freerk Egberts, groot *f* 400 guldens en twee Jaar rente verschenen Maay 1787 en 1788, ter somma van *f* 32 gulden. 9mo Een dito ten laste van Harm Geizers groot *f* 25 guld. 10mo Een dito ten laste van Michiel Jacobs groot *f* 100 guld. en diens rente verschenen Maay 1788 ter somma van 4 gulden. 11mo Een dito ten laste van Bouwina Cleveringe groot *f* 600 gld. 12mo Een dito ten laste van Eling Ties groot *f* 200 guld. en diens rente verschenen Maay 1788 ter somma van 8 guldens. 13mo Een dito ten laste van Alberts Everts groot *f* 350 guld. 14mo Een dito ten laste van Jacob Sebes groot *f* 55 guldens en diens rente verschenen Maay 1788 ter somma van *f* 2 guld. 4 stv. 15mo nog ten laste van deselve aan geleend geld ter somma van 7 gulden. 16mo Een pretensie²⁹ ten laste van Menne Lewes aan geleend geld, ter somma van *f* 20 guld. 17mo aan contante penningen eene sommma van *f* 260 gls 10 stv 5 duiten renderende dit toegedeelde mede eene somma van *f* 4546 – 5 – 5. En eindelijk de wedman Onno Grimmus en cons. en in *glt* als voorstanderen over de nog twee minderjarige kinderen bovengemelt, de goederen sub No. 3 en 4, de **Rogge Molen** met alle de annexen daarbij behorende, nevens de behuisinge en schuur en hut staande te **Uithuisen** op de grond van **de Heer Stegnerus / de Wierde** er onder begrepen / doende Jaarlyks tot huur *f* 30 guld. beneffens de beklemming van 12 grasen Land mede onder Uithuisen gelegen, doende Jaarlyks aan den H. W. Geb. Heer S. L. Alberda Heer van Byma tot huur *f* 48 guld als ook nog 15 grasen vry Land, doende aan de selven Jaarlyks tot huur *f* 150 guld als ook nog de hut in het Land die te zamen getaxeerd op *f* 6000 guld. 2de 1¾ gras Land wordende by Harm Glasemaker gebruikt voor *f* 279 10 stv getaxeerd op *f* 800 gld. En dies huur ter somma van *f* 27 gls 10 stv verschenen Midwinter 1787. 3^{io} Een heemstede wordende door Ede Heeres gebruikt Jaarlyx voor 8 guldens getaxeerd op *f* 266 gls 13 stv. 4^{io} een dito mede aldaar gelegen by Reinder

Cornellis wordende gebruikt voor 4 guldens getaxeerd op *f* 133 gls 6 stv en diens huur verschenen 1787 en 1788 ter somma van 8 guld. 5to Een dito mede aldaar wordende door Pieter Klasens gebruikt Jaarlyx voor 5 gulden getaxeerd op 166 gulden 13 stv. 6to Een dito wordende door Jan Mennes gebruikt voor *f* 2 gl 100 stv getaxeerd op *f* 83 gls 6 stv. 7mo Een dito door Albert Pieters wordende gebruikt voor *f* 13 gulden getaxeerd op *f* 433 gls 6 stv en diens huur geschenk van opvaart³⁰ ter somma van 13 guldens. 8vo Een dito wordende door Jacob Jacobs gebruikt voor *f* 3 gulden getaxeerd op *f* 100 gulden. 9mo 12 akkers de Wierde genaamd wordende door Cornellis Pieters gebruikt voor 30 guldens getaxeerd op *f* 800 guldens. 10mo het restante maalgelt volgens boek renderende eene somma van *f* 101 – 10 –. En eindelijk 11mo aan contante penningen ter somma van *f* 150 gls 7 stv 2 duiten, bedragende dus dese twee portien eene somma van *f* 9092 gulden 11 stv 2 duiten.

De verdeling deser goederen aldus of op bovengemelde wijze geschied zijnde, edog onder conditie om hetzelfde elkander over en weder den tijd van een Jaar te zullen garandeeren zoo bekenden en verklaarden de Comparanten met genoemde Scheiding en deling volkomen vredigen en vergenoegt te zijn en stelden elkander over sulks in het geruste possesen³¹ eigendom van elks toegedeelde om daarmede te kunnen en mogen doen als een waar eigenaar met het zijne veroorlooft is. Nog verklaarden de Comparanten van het Lijves toebehoren, goud en zilver zoo mede van alle de huisgeraden op het Inventaris gespecificeerd, ieder hun aandeel te hebben ontvangen en genoten, voorts waren nog tusschen de Comparanten mandelig gebleven een obligatie à *f* 100 gls ten laste van Jan Pieters Schipper te Usquerd met diens rente en nog eene obligatie à *f* 200 gls ten laste van Tomas Broos te Appingedam met diens rente, alles zonder Arg of list.

In **oirkonde** der waarheid en Vestenisse deses hebbe ik Rigter opgemelt desen op versoek en belijng van Comparanten met mijn gewoon zegul en Naams subscriptie gecorroboereerd³² in ‘t Jaar Een duisent zevenhondert agtentachtig op den 2 November 1788.
Onderstond

H. Amsing Rigter

Koopcontracten betreffende de roggemolen.

Gerrit Derks en Grietje Jans, indertijd Ehelieden te Uithuizen

1 mei 1792 - koop behuizinge en molen

Hermen Amsengh geconstitueerde Rechter te Ellerhuizen

Machiel Cornelis Mulder en Grietje Jans, weduwe van Gerrit Derks

8 april 1808 - gemeenschap van goederen bij Huwelijkscontract

Meester Pieter Rembt Sickinge Baljuw van het Hunsingo

Machiel Cornelis Mulder en Grietje Jans

8 juni 1814 - acte van Koop en transport

Notaris Meester Hendrix van Balhuis ter residentie van Winsum

Machiel Cornelis Mulder en Grietje Jans

8 augustus 1828

de Cherchershut bij Perceel Numero Een voorkomende bij publieke veiling gehouden voor Burgemeester en Raad in Groningen ter instantie van den agent van het Domein in de Provincie Groningen en Drenthe

Machiel Cornelis Mulder verkoopt aan Nicolaas Hendriks Sietsema

18 februari 1834

Acte nr. 1357, d.d. 18 februari 1834. RHC GrA Tgnr. 92, invnr. 35

Standplaats 8 = Middelstum (1811-1916)

No. 1357.

Voor Meester Henricus van Marle Openbaar Notaris residerende te Middelstum Hoofdplaats van het Kanton dier Naam Kwartier Appingedam, Provincie Groningen en in tegenwoordigheid der nagenoemde en mede ondergetekende getuigen is gecompareerd. ---

Machiel Cornelis Mulder Rentenier te Uithuizen, voor zich zelf, en in qualiteit als gemagtigde ter zake nagenoemd van **Derk Gerrits Mulder Pel en Koornmolenaar te Heveskes, Edina Gerrits Mulder** zonder beroep, te Uithuizen, en **Hendrik Gerrits Mulder Rogmolenaar te Onderdendam**, bij onderhandsche acte van den twaalfden February achttienhonderd vierendertig, welke acte nadat dezelve door den Comparant voor echt was erkent aan de minute dezès is geamuteerd. ----

Welke comparant bij deze tegenwoordige acte heeft verklaard voor zich en mede namens zijne Constituanten onder belofte tot alle vereiste vrijwaring als naar rechte te hebben verkocht op en overgedragen zulks doende kracht dezès aan ----

Nicolaas Hendriks Sijtsema Koornmolenaar en zijne hiertoe door hen geautoriseerd en geadsisteerd wordende Ehevrouw Anna Margaretha Pieters Bakker beiden wonende te Uithuizen hierbij mede tegenwoordig en in koop accepterende ----

Primo **eene Behuisinge** getekent Numero Honderd tweeennegentig en **Koornmolen** getekent Numero tweehonderd eenentachtig met zogenaamde **Cherchershut** numero Honderd eenennegentig en den vollen Eigendom van de grond waarop die gebouwen staan alsmede van een Tuin en zogenaamde Wierde te samen groot Eenenzeventig Roeden, dertig Ellen staande en gelegen te Uithuizen zwertende ten Noorden de publieke weg, ten Oosten de Doopsgezinde gemeente van Uithuizen ten Zuiden Jacob Klasen Bakker, Kornelis Hindriks Nanninga, de weduwe Knorringa en de publieke weg en ten Westen de weduwe Olfert Jacobs Dijkema en Pieter Jacobs Krul, zijnde dit Perceel bekend op de Legger der Cadastrale grondbelasting wegens gebouwde en ongebouwde Eigendommen voor de gemeente Uithuizen onder Sectie E Numero Zevendertig, achtendertig negendertig en eenenveertig. ----

Secundo de Eigendom van een behuisd Heemstede te Uithuizen gelegen groot twee Roeden veertig Ellen bij Jacob Klasen Molenkamp aldaar onder vaste beklemminge ingebruik voor eene telkens op Midwinter verschijnende vaste huur van vijf Gulden zeventig Cents zwertende ten Noorden Perceel Numero Een ten oosten hetzelfde Perceel ten Zuiden de weg en ten Westen Kornelis Hindriks Nanninga – dit Perceel is bekend bij de Legger der Cadastrale grondbelasting wegens gebouwde en ongebouwde Eigendommen voor de Gemeente Uithuizen onder Sectie E Numero vierenveertig. ----

Tertio den Eigendom van een behuisd Heemstede gelegen te Uithuizen groot twee Roeden vijftig Ellen bij Cornelis Hindriks Nanninga aldaar onder vaste beklemminge ingebruik voor eene telkens op Midwinter verschijnende vaste huur van vier Gulden, zwertende ten Noorden van Perceel Numero Een ten Oosten Perceel Numero twee ten Zuiden de weg en ten Westen de weduwe en Erven Knorringa – dit Perceel is bekend op bij de Legger der Cadastrale grondbelasting wegens gebouwde en ongebouwde Eigendommen voor de Gemeente Uithuizen onder Sectie E Numero Drie en veertig. ----

Quarto den Eigendom van een behuisd Heemstede gelegen als voren groot Twee Roeden vijftig Ellen bij de weduwe Hayman Compregts aldaar onder vaste beklemminge in gebruik voor eene telkens op Midwinter van ieder jaar verschijnende vaste huur van Vier Guldens, zwettende ten Noorden Perceel Numero Een ten Oosten Perceel Numero Drie ten Zuiden de weg en ten Westen Perceel Numero Een – dit Perceel is bekend bij de Legger der Cadastrale grondbelasting wegens gebouwde en ongebouwde Eigendommen voor de Gemeente Uithuizen onder Sectie E Numero Twee en veertig. ----

de comparant verklaart dat de behuizinge en molen met de beklemminge van de heemsteden enurede Land door in wijlen Gerrit Derks en Grietje Jans indertijd Ehelieden te Uithuizen is verkregen bij acte van transport van den Eersten Mei Zeventienhonderd tweennegentig gepasseert voor Hermen Amsengh geconstitueerde Rechter te Ellerhuizen. – dat hij na dode van wijlen Gerrit Derks met diens nageblevene weduwe zijnde gehuwd van die zelfde goederen bij Perceel een omschreven is geworden mede Eigenaar, met Kragte der tusschen hem en nu wijlen Zijne vrouw geïntroduceerde gemeenschap van goederen bij Huwelijkscontract gepasseert voor Meester Pieter Rembt Sickinge Baljuw van het Hunsingo Kwartier van den achtsten april achttienhonderd acht --- dat hij comparant den Eigendom van voorschreven wierde Land, met de Heemsteden en **molenberg** benevens het Heem waarbij de **Cherchershut** staat heeft aangekocht en aan zich verkregen bij acte van Koop en transport gepasseert voor den Notaris Meester Hendrix van Balhuis ter residentie van Winsum in bijzijn van getuigen den achtsten junij achttienhonderdveertien behoorlijk geregistreerd en Eindelijk de Cherchershut bij Perceel Numero Een voorkomende bij publieke veiling gehouden voor Burgemeester en Raad in Groningen ter instantie van den agent van het Domein in de Provincie Groningen en Drenthe den achtsten augustus achttienhonderd achtentwintig, waarvan het Procesverbaal behoorlijk is geregistreerd, doch zijnde deze verschillende acten van aankomst voor zoo veel den comparant bekend is, niet getranscribeert.

De koop en overdracht van voorschrevene goederen is geschied met lusten en lasten, regten geregtigheden servituten en zwarigheden Lande gemeente of andere lasten daarop reeds liggende of nader gelegd wordende van wat aard of natuur ook allen zoo en in diervoege als het verkochte bij den comparant verkoper en derzelfs constituenten is bezeten geweest en met voorschreven bewijzen van aankomst en wettigheyt kan worden verdedigd, en op heden door deknede comparanten Kopers wordt aanvaard, die daarvan van stonden af aan, alle lasten en belastingen zullen dragen en voldoen voor eene Som en prijs van **vierduizend vijfhonderd Guldens** van welk Koopschat den verkoper voor zich en in zijne opgemelde qualiteit verklaard heden uit handen der Kopers te hebben ontvangen de Som van vijfhonderd Guldens zullende het resterende Koopschat ter Som van vierduizend Guldens in een termijn moeten worden betaald en voldaan den Eersten mei achttienhonderd vijfendertig, blijvende het verkochte daarvoor middels verbonden bij privilegie overeenkomstig de wet wegens niet betaalde Koopschatspenningen terwijl bij de betaling van dat laatste termijn Koopschatspenningen aan de Kopers zullen worden uitgereikt de alsdan voorhanden zijnde bewijzen van aankomst en wettig bezit. Ter executie dezer acte kiezen Partijen domicilie ter hunner respectieve boven uitgedrukte woonplaatsen. ---

aldus gedaan en gepasseert te Uithuizen ten huize van de Kastelein Sywest Jacobs Bolhuis in tegenwoordigheid van denzelven Bolhuis, en van de Heer Johan Christoffer Beeler Griffier bij het vredegeregt van het Kanton Middelstum, de eerste te Uithuizen en de laatstgenoemde te Middelstum wonende als getuigen, hiertoe verzocht die de minute dezer acte na gedane voorlezing met de comparanten en denzelven Notaris hebben vertekent te Uithuizen ten huize voorschreven den achttienden february achttienhonderd vierendertig.

M.K. Mulder
A.M. Bakker
S.J. Bolhuis

N.H. Sietsema
J.C. Beeler
H. van Marle Notaris

in de marge

hoofdregt	180,00
38%	68,40

	f 248,40
ond. volm.	1107
	f 249,50

Geregistreerd te Onderdendam den vierentwintigsten February 1800 vierendertig met een Blad geen Renvooy deel achttien folio twee Recto vak zeven en volgende ontvangen voor hoofdregt een honderd en tachtig guldens bevrage met de 38 opcenten twee honderd acht en veertig guldens veertig cents, zijnde de hier aan geanciqueerde onderhandsche volmagt heden alhier geregistreerd in deel 6 folio 148 vak 4 voor een Regt van Een gulden tien en een halve cents.
de Ontvanger
L. Dangenees

op apart vel met geprägt en gedrukt stempel van Groningen, resp. 15 c en 38 opc

Ondergetekenden:

Derk Gerrits Mulder pel- en koornmolenaar te Heveskes.

Edina Gerrits Mulder zonder beroep te Uithuizen

en Hendrik Gerrits Mulder Rogmolenaar te Onderdendam. ---

Verklaren bij dezen, last en volmagt te geven op en aan onze Stedevader Michiel Cornelis Mulder Rentenier te Uithuizen; ten einde mede in onze naam, hetzij publiek, hetzij uit de hand, op zodanige Condities en voorwaarden, lasten en bezwaren als hij zal goedvinden, te verkopen, op en over te dragen

1^e Eene behuizinge get. No. 192 en **Koornmolen** get. No. 281, met zogenaamde **Cherchershut** ger. No. 191, en nog een aparte hut, benevens den vollen Eigendom van de grond waarop die gebouwen staan, alsmede van een zogenaamde Wierde, staande en gelegen te Uithuizen

2^e den Eigendom van een behuisd heemstede te Uithuizen gelegen bij Jacob Klasen Molenkamp aldaar onder vaste beklemminge in gebruik des Jaars voor f 5.70

3^e den Eigendom van een behuisd heemstede, gelegen te Uithuizen bij Kornelis Hindriks Nan-ninga aldaar onder vaste beklemminge in gebruik des Jaars voor f 4,--

4^e den Eigendom van een dito behuisd heemstede, gelegen te Uithuizen bij de weduwe Hayman Compregts aldaar onder vaste beklemminge in gebruik des Jaars voor f 4,--. ---

Aan ons mede in Eigendom toebehorende.

In cas van verkoop dezer goederen, de hoogste Bieders als kopers aan te nemen of dezelve te bedanken naar gelang hem zulks zal goeddunken ----

De Kooppenningen te ontvangen en daarvoor mede in onze naam te quiteren; te accorderen in het Royement der ambtshalve inschrijving welke er ten laste der Kopers voor het bedrag der Koopprijs ~~ten laste der Kopers~~ zal worden genomen bij het Bureau van Hypotheken te Appingedam ---

in de marge

de woorden ~~ten laste der Kopers~~ op de derde regel van beneden geroyeerd nul, - goedgekeurd

D.G. Mulder
E.G.M.
H.G.M

alle acten en Processenverbaals hiertoe wordende vereischt in onze naam mede te passeren en teekenen, en voorts al dat geene meer te doen en te verrigten wat nodig zal zijn, belovende in alles volkomene goedkeuring en bekrachtiging des vereischt.

Heveskes, Uithuizen en Onderdendam den 12 Februarij 1800 vierendertig.

Derk G. Mulder
Edina Gerrits Mulder
H.G. Mulder

Geregistreerd te Onderdendam den vierentwintigsten february 1800 vierendertig met een Blad een Renvooy deel zes folio honderd acht en negentig verso vak vier ontvangen met de 38 opcenten Een gulden tien en een halve cents.

de Ontvanger
L. Dangenrees

***Nicolaas Hendriks Sietsema verkoopt aan Willem Olferts Dijkema
1837***

***Willem Olferts Dijkema verkoopt aan Jurrien Reinders Westerdijk
6 januari 1848***

RHC GrA Tgnr., invnr.

Repertorium Tg. 85, invnr. 83

Acte no. 3; datum 6 januari 1848

Publieke verkoop

Willem Olferts Dijkema te Uithuizen, voor zichzelf en als vader en voogd over zijne zeven minderjarige Kinderen; Klaas Tewes van Huizen te Uithuizen, toezien voogd; verkoopers Jurrien Reinders Westerdijk te Uithuizen Kooper van perceelen 1 en 2;

Roelf Wilkens aldaar, Kooper van perceel 3;

Johan Eberhard Schilhorn van Veen aldaar Kooper van perceelen 6 en 7.

I Een **koo'rmolen, cherswoning** en heem doende huur *f* 12,- voor *f* 6025,-,

II Een huis en Schuur met heem doende huur *f* 8,-, voor *f* 3200,-,

III 2 akkers voor *f* 100, VI Vier akkers doende huur *f* 10,- voor *f* 185,

VII De vaste beklemming van 2,92,30 land, doende huur *f* 40,- voor *f* 3100,- te Uithuizen.

Registratie datum 15 januari 1848, fo 30, Rf 1

Den zeventienden April achttienhonderd achtenveertig In naam des Konings

Op heden den zesden January achttienhonderd achtenveertig ten woonhuize van den kastelein Johan Eberhard Schilhorn van Veen te Uithuizen **ten verzoeken van Willem Olferts Dijkema, van beroep Roggemolenaar** wonende te Uithuizen voor zich uit hoofde van de gemeenschap welke er tusschen hem en wijlen Zijne Ehevrouw Elizabeth Harms te Uithuizen heeft bestaan, en nog als vader en voogd over Zijne zeven zonen en meisje en minderjarige kinderen en door hem bij genoemden Zijne Ehevrouw in echte verwekt den minderjarigen genaamd Olfert, Hane, Trientje, Pieter, Anke, Ewold, Anje en Ida.

In tegenwoordigheid van Klaas Tewes van Huizen van beroep landbouwer wonende te Uithuizen, als toeziend voogd over genoemde minderjarigen tengevolge van de beschikking van de arrondissements Regtbank te Appingedam.

Den dertigsten December achttienhonderd zeven en veertig, waarbij op eene deswege ingediend verzoekschrift autorisatie is verleend tot den openbaren verkoop van navolgende onroerende goederen van welke beschikking aan ons eene behoorlijke geregistreerde expeditie is vertoond en dadelijk door ons teruggegeven is Zijn wij Meester Synie Reynders, notaris residerende te Appingedam Arrondissement Appingedam, provincie Groningen en in tegenwoordigheid der twee na te noemen getuigen, na gedane bekendmaking door middel van de provinciale en Groninger Couranten en aanslagbiljetten overgegaan tot den openbaren verkoop van navolgende onroerende goederen als Perceel Een. **Eene windkoornmolen** geteekend nummer tweehonderd een en tachtig en de daarbij staande zoogenaamde **Chercherswoning** geteekend nummer honderd een en negentig met de vaste beklemming van derzelven erven en de daarbij gelegen gronden groot negen roeden zes ellen staande en gelegen te Uithuizen voorkomende op het Kadaster van de Gemeente Uithuizen in de Sectie E met de nummers acht en dertig, negen en dertig en veertig waarbij nog drie en een halve ellen grond van het Kadaster nummer zeshonderd drie en dertig buiten de heg ten westen der molen zullen worden gevoegd en dan in een rechte strekking naar het noorden de scheiding worden gelegd. Zullende jaarlijks tot vaste huur doen twaalf gulden.

(Uithuizen E 38, 39, 40, 650, 633)

Perceel twee. **Eene behuizinge en schuur** geteekend nummer honderd twee en negentig met de vaste beklemming van het heem, daarvoor gelegen pui en tuintje waarvan een gedeelte zoals boven gemeld bij de molen wordt verkocht. (Uithuizen E 633)

Zullende jaarlijks tot vaste huur doen acht gulden, te zamen ongeveer negen roeden groot, staande en gelegen te Uithuizen, voorkomende op het Kadaster dezer gemeente in de Sectie E onder nummer zeshonderd drie en dertig, voor het geheel groot tien roeden zeventig ellen.

Tot koopers aangenomen van het eerste perceel **Jurjen Reinders Westerdijk** zonder beroep, wonende te Uithuizen, voor eenen koopprijs van Zesduizend vijf en twintig gulden. Van het tweede perceel dezelfde voor eenen koopprijs van drieduizend tweehonderd gulden.

(Tevens worden twee in de buurt liggende akkers verkocht, perceel drie en zes, en wel aan Roelf Wilkens ijzersmid te Uithuizen en kastelein Johan Eberhard Schilhorn van Veen te Uithuizen.)
(Uithuizen E 709)

Den twaalfden April achttienhonderd achtenveertig geteekend S. Reijnders notaris Overeenkomstig met het origineel – Bewaarder van de Hypotheken en het Kadaster

***Jurjen Reinders Westerdijk verkoopt aan Klaas Jurjens Westerdijk
30 oktober 1858***

RHC GrA Tgnr. 95, invnr. 58, Acte nr. 184, d.d. 30 oktober 1858

De notarissen te Uithuizen – standplaats 11 – 1837-1922

11 december, deel 47, folio 134, vak 1

op omslag

No. 18458 den 30 October 1858

Verkoop van de Roggemolen enz. enz. te Uithuizen door J.R. Westerdijk aan K.J. Westerdijk te Uithuizen.

2^e vel

No. 18458

Voor Meester Abel Hendrik Werumeus Buning notaris te Uithuizen, gemeente van dien naam Kanton Onderdendam, arrondissement Appingedam provincie Groningen, en in tegenwoordigheid der na te noemene en mede ondergetekende getuigen is gecompareerd Jurjen Reinders Westerdijk, buiten beroep woonachtig te Uithuizen, dewelke verklaarde, te hebben verkocht onder vrijwaring als naar de wet, vrij van hypotheken en alle verbanden aan Klaas Jurjens Westerdijk, van beroep molenaar woonachtig te Uithuizen, hierbij mede gecompareerd en verklaurende in koop te accepteren en reeds ten genoegen te hebben aanvaard mede in gemeenschap met zijne echtgenoot Trijntje Pieters Bulthuis –

Ten eersten, eene **windkoornmolen**, en de daarbij staande zoogenaamde **Chercherswoning** met de vaste beklemming van der zelve erven en daarbij gelegene gronden, staande en gelegen te Uithuizen, en bekend in den kadastralen legger voor die gemeente onder Sectie E nummers 38. 39. en 40. tezamen groot negen roeden zestig ellen. - - - - -

~~Ten tweeden Eene Behuizinge en schuur~~ doende jaarlijks op midwinter tot vaste huur twaalf gulden.

in de marge

behorende bij dit eerste perceel ook nog de grond voorkomende in gemelde kadastrale indeling onder Sectie E nummer 650, groot een roede twintig ellen.

Ten tweeden Eene Behuizinge en schuur met de vaste beklemming van derzelve erf en grond, doende jaarlijks op midwinter tot vaste huur acht gulden staande en gelegen te Uithuizen, en bekend in den kadastralen legger voor die gemeente onder Sectie E nummers 633. groot tien roeden zeventig ellen - - - - -

door den verkooper verkregen bij proces verbaal van publieke veiling en verkoop opgemaakt door Meester Sijnco Reijnders Notaris te Appingedam den zesden January achttienhonderd achtenveertig overgeschreven ten kantore van de hypotheken en het kadaster te Appingedam den zeventien april, daaraanvolgende in deel zestig numero twee en zestig bij welk procesverbaal de voorschrevene beklemming zijn geconstitueerd - - - - -

De voorschrevene vaste goederen zijn bij dezen verkocht overgedragen en door den kooper ten genoegen aanvaard met al wat daaraan volgens de wet als vast moet worden beschouwd, met lusten en lasten regten en geregtigheden servituten en zwarigheden, alles zoodanig als het zelve door den verkooper is bezeten geweest, met titels als anders kan worden verdedigd,

in de marge

worden

verklarende de kooper met alles volledig bekend, vredig en vergenoegd te zijn en geene meerdere omschrijving te begeren – wijders dat hij kooper alle lasten en belastingen reeds te hebben overgenomen. De verkooper wil niet aanspraakbaar zijn voor minder maat, of verkeerde Kadastrale aanduiding of inhoudsgroote. – Invoegen voorschreven verkocht voor eene somma van Zeven duizend gulden, ----

waarvan de verkooper verklaarde reeds te hebben ontvangen een somma van één duizend gulden terwijl de resterende somma of zesduizend gulden, zal moeten worden betaald op den eersten mei achttienhonderd negen en vijftig, met vier procento daar en boven, in goed gangbaar geld nederlandsche munt, naar den wens van den betaaldag, aan, in handen, en ten huize van den verkooper of diens regt verkrijgende op des zelfs simple kwintantie. ----

Tusschen partijen is wijders overeengekomen, bepaald en vastgesteld, dat de verkooper gerechtigd zal zijn, tot zekerheid voor de betaling der onbetaal koopschatspenningen en renten ten laste van de koopers voor die som inschrijving te nemen ten kantore van de hypothecker en het Kadaster te Appingedam. Dat bij aldien de kooper ingebreke blijft voormeld restant koopschat en rente op den gestelden tijd te voldoen, de verkooper als eerst ingeschreven schuldeischer, onherroepelijk zal zijn gemagtigd zelfs met magt van substitutie, na eene simple vruchteloze sommatie tot betaling, het voorschreven vaste goed publiek volgens plaatselijk gebruik ten overstaan van eenen openbaren ambtenaar te doen verkoopen, en al datgene meer te doen wat zal worden vereischt om betaling te bekomen; dat zoolang voorschreven restant koopschat niet ten vollen is betaald de bij dezen verkochte goederen niet zullen mogen worden verbeurd, noch in zijn geheel noch ten deele, noch daarover met derden eene conventie zal mogen worden aangegaan, waardoor de verkooper in de executie dezes zoude kunnen worden verhinderd; dat er bij willige verkoop niet zal mogen worden geprocedeerd tot zeeckering van het bij dezen bedongen hypotheek; dat de verkooper gerechtigd zal zijn de gebouwen op zijn naam, behoorlijk tegen brandschade te doen verzekeren voor zoodanige som als dezelve zal goed oordeelen waarvan de kosten en contributiën door den kooper zal moeten worden vergoed en gerestitueerd; dat bij aldien de kooper in regten mogt worden vervolgd, en voorschreven goed, dien tengevolge mogt worden gearresteerd, het voorschreven restant koopschat dadelijk zal zijn los en vorderbaar zelfs zonder voorafgaande opzage of in mora stelling, en gerechtigd zijn het zelve dadelijk invoegen voorschreven te verkoopen.

De kosten van het verlijden, registreren, over- en inschrijven dezer acte, met den aanleve van dien komen ten laste van de koopers, die aannemen dezelve op de eerste aanmaning te betalen. --- Ter Executie dezes, stellen comparanten domicilie aan hunne thans hebbende en voornoemde woonstede. De in deze acte verschijnende personen en na te noemene getuigen zijn aan mij notaris bekend.

Op de eerste bladzijde, in de elfde regel van onderen, het door gehaalde en gekladde woord verkooper geroyeerd en moet daar voor in de plaats worden gesteld Verkooper. --- voorts in de negentiende regel van onderen, achter het woord verdedigd, in te voegen en te stellen, worden. --- Op de eerste bladzijde in de tweeëntwintigste regel van boven, achter de woorden twaalf gulden nog te voegen en te stellen – behorende bij dit eerste perceel ook nog de grond, voorkomende in gemelde Kadastrale indeeling onder Sectie E nummer 650. groot een roede twintig ellen. --- Waarvan acte ---

Gedaan en verleden ten kantore van mij notaris te Uithuizen in tegenwoordigheid van Wibbinus Lich van beroep zaakwaarnemer en van Cornelis Jurjens Vroom van beroep koopman, beide als bevoegde getuigen, woonachtig te Uithuizen, die deze onmiddellijk na voorlezing van het geheel met de comparanten en met mij notaris hebben geteekend op heden den dertigsten October achttienhonderd achtenvijftig.

J.R. Westerdijk
W. Lich

K.J. Westerdijk
C.J. Vroom

A.H.W. Buning Notaris

7000.00 á	4%	f 280.00
	38%	106.40

		f 386.40

Geregistreerd met een blad zonder renvooy te Onderdendam den Elfden November achttienhonderd acht en vijftig deel 47 fol. 134. Verso Vak 1.

Ontvangen voor regt van Verkoop	f 280.00
methende met de 38 opcent	f 106.40

Driehonderd Zes en tachtig Guldens Veertig Cents	f 386.40

De Ontvanger
Hac Lechtenvoort

Eene eerste grosse³³ uitgegeven ten verzoeke van Jurjen Reinders Westerdijk binnen vermeld den Zeven en twintigsten november achttienhonderd achtenvijftig.
A.H.W.B.

Tevens is bijgevoegd een

Uittreksel van den Perceelsgewijzen Kadastralen Legger van de Gemeente Uithuizen

op naam van: Jurjen Reinders Westerdijk, molenaar, Uithuizen

Gedateerd: Appingedam den 29 October 1858

Een detail uit de kaart van de provincie Groningen noord, Waddenzee, waarop te Uithuizen vier molens zijn getekend. Datum 1853. Identificatienummer NL-GnGRA_2376_61.

Vergunning Gedeputeerde Staten van Groningen bouw molen te Uithuizen 4-5-1866

Toegang: 1099, inventarisnummer: 289 folio 8v t/m 10r

Vrijdag 4 mei 1866

No. 11.

Gelezen een adres van Hendrik Derk Mulder koren en moutmolenaar te Uithuizen strekkende ter bekoming van vergunning om ter vervanging van zijn standermolen aldaar, staande op het kadastraal perceel onder No. 39 van Sectie E der gemeente Uithuizen, op dezelfde plaats waar de af te breken molen staat, een koren, mout en pelmolen van steen en hout en van een zwikstelling voorzien te bouwen;

Gelet op de hierop ingewonnen berigten van Burgemeester en Wethouders van Uithuizen dd. 18 en 27 april ll. No. 76 en 78 en op het bij de eerstgemelde missive gevoegde proces-verbaal van beleide informatie de commodo et incommodo en schetsteekening van het terrein;

Gelet op de koninklijke besluiten van den 31 januarij 1824 (Staatsblad No. 19) en van den 16 december 1855 (Staatsblad No. 140) zoo mede op art. 67 sub 2a van het provinciaal reglement op het toezigt der wegen;

Overwegende, dat er blijkens het even gemelde procesverbaal door de deswege in hun belang gehoorde bewoners der naast belendende gebouwen geen bezwaren zijn geopperd tegen de oprigting van den bedoelden nieuwen molen;

Overwegende, dat er uit het oogpunt van politie mede geene bedenkingen bestaan tegen dezen molen en dat daar door zelfs in het algemeen belang eene verbetering zal ontstaan om dat de molen, overeenkomstig het advies van het gemeentebestuur van Uithuizen met goedvinden van den adressant op een meerderen afstand van drie ellen, dat is van 18 ellen zal worden verwijderd, van de twee nabij gelegene wegen de Molenweg en den Achterweg; terwijl er zowel uit dien hoofde als om dat langs de beide bedoelde wegen zeer weinig passage van rijtuigen bestaat, en voldoende termen bestaan om dispensatie te verleen van de bepaling van art. 67 sub 2a van het hierboven aangehaalde reglement;

Is goed gevonden:

aan den adressant, bij afschrift dezer, de verzochte vergunning ter verleen om, in plaats van zijn af te breken standerkoren en moutmolen, staande te Uithuizen op het kadastraal perceel No. 39 van Sectie E der gemeente Uithuizen een koren mout en pelmolen, van eene zwikstelling voorzien, op te rigten, onder de navolgende voorwaarden:

1e. dat de nieuwe molen zal worden geplaatst op een afstand van minstens 18 ellen van ieder der beide schouwbare wegen de Molenweg en de Achterweg en de tegenwoordige molenberg minstens een el zal moeten worden verlaagd;

2e. dat de molen zal moeten worden gedekt met hout, leijen of andere harde specie en niet met riet of stroo;

3e. dat de plaatsing en bouwning des molens zal geschieden onder toezigt van Burgemeester en wethouders van Uithuizen, aan welker in overeenstemming met dit besluit te geven voorschriften de adressant zich zal moeten onderwerpen, en

4e. dat deze vergunning als vervallen zal worden beschouwd indien daarvan binnen een jaar na heden geen gebruik zal zijn gemaakt.

En zal mede een afschrift dezer worden gezonden aan Burgemeester en Wethouders van de gemeente Uithuizen tot informatie.

15 juni 1869

Gemeente Archief Uithuizen

Aan Heeren Burgemeester en Wethouders der Gemeente Uithuizen

Edel Achtbare Heeren

Ondergeteekende Hendrik Derks Mulder van beroep molenaar wonende te Uithuizen neemt de vrijheid Ued Achtb. beleefdelyk te verzoeken dat hem mag worden vergund om het steenen voetpad aan de molenweg alhier loopende voorbij zijn huis erf en tuinen, te mogen doen opbreken en om hetzelfde voor zijne eigene rekening te doen herleggen en wel zoodanig dat gemeld steenen voetpad van af de zuidzijde en noordzijde boogsgewijze wordt gelegd ten einde daar door alzoo eene betere in en uitvaart van en naar zijne korenmolens te verkrijgen.

Uithuizen den 15 Junij 1869

U welk doende

H. Mulder

Aan
Heeren Burgemeester en
Wethouders der Gemeente
Uithuizen

Edel Achtbare Heeren

Ondergeteekende Hendrik Derks Mulder van beroep molenaar wonende te Uithuizen neemt de vrijheid Ued Achtb. beleefdelyk te verzoeken dat hem mag worden vergund om het steenen voetpad aan de molenweg alhier loopende voorbij zijn huis erf en tuinen, te mogen doen opbreken en om hetzelfde voor zijne eigene rekening te doen herleggen en wel zoodanig dat gemeld steenen voetpad van af de zuidzijde en noordzijde boogsgewijze wordt gelegd ten einde daar door alzoo eene betere in en uitvaart van en naar zijne korenmolens te verkrijgen.

Uithuizen den 15 Junij 1869.

U welk doende
H. Mulder

Pieterke Jans Doornbos verkoopt aan Derk Pieters Dijksterhuis 30 mei 1877

RHC GrA Tgnr. , invnr. in Repertorium:

Acte nr. 87 30 mei 1877 Verkoop

Pieterke Jans Doornbos te Middelstum - verkoopster

Derk Pieters Dijksterhuis mede voor zijn vrouw Trijntje Nicolaas Duursema te Uithuizen -
koopers

I. Eene Rogge en weitmolen met de chercherswoning met de beklemming van het heem.
II. Huur doende f 12,- te Uithuizen kad. Sectie E no. 38, 1149, 1081 groot 9 A, 60 Ce.
eigendom van een tuintje te Uithuizen groot 1 A, 20 Ce. Kad. Sectie E nr. 650.

II. Eene Behuizinge met de beklemming van het heem. Huur doende f 8,- te Uithuizen.
Kad. Sectie E. no. 1156, groot 10 A, 70 Ce. Koopprijs f 6000,-.

Registratiedatum 1 Junij 67 folio 177 vak 7

op omslag: No. 86. brevet

No. 8777 den 30 Mei 1877

Koopacte van de Rogmolen c.a. te Uithuizen D.P. Dijksterhuis & vrouw - koopers

in de marge: No. 87777

Voor Meester Abel Hendrik Weruméus Buning, notaris te Uithuizen gemeente van deze naam, provincie Groningen in tegenwoordigheid der na te noemen en mede ondergeteekende getuigen, is gecompareerd, **Pieterke Jans Doornbos**, buiten beroep woonachtig te Middelstum, dewelke verklaarde te hebben verkocht en overgedragen, onder vrijwaring als naar de wet, vrij van hypothecken, aan **Derk Pieters Dijksterhuis, van beroep molenaar** woonachtig te Uithuizen, hierbij mede gecompareerd en verklarende in koop te accepteren en reeds ten genoegen te hebben aanvaard, mede in gemeenschap met zijne echtgenoot Trijntje Nicolaas Duursema, buiten beroep te Uithuizen.

I^e Ten eersten, Eene **rogge en weitmolen** met de daarbij staande zoogenaamde **Chercherswoning**, benevens de vaste beklemming van den grond waarop die getimmerten zijn staande, heemstede, molenberg en erf, doende jaarlijks op midwinter verschijnende, twaalf gulden tot vaste huur, alles staande en gelegen te Uithuizen, bekend op den Kadastrale legger voor die gemeente onder Sectie E. nummer 38. 1149 en 1081 tezamen met eene inhoudsgroote van negen are zestig centiare; benevens den vollen eigendom van een lapje grond of tuintje over het voetpad, met eene inhoudsgroote van één are twintig centiare op de gemelden Kadastralen bekend onder Sectie E nummer 650 te Uithuizen. -----

IIe Ten tweeden. Eene Behuizinge en schuur met de vaste beklemming van derzelver erf en grond waarop het getimmerte is staande, doende jaarlijks op midwinter tot vaste huur acht gulden, staande en gelegen te Uithuizen en bekend op den Kadastralen legger voor die gemeente onder Sectie E nummer 1156 met eene inhoudsgroote van tien are, zeventig centiare
De voorschrevene vaste goederen zijn door de comparante verkoopster verkregen bij acte verleden voor den notaris Meester van Royen te Onderdendam den vijfentwintigsten augustus, achttienhonderd een en zeventig, overgeschreven te Appingedam den vierden november daaraan volgende in deel tweehonderd zes en zeventig nummer 182. -----

De voorschrevene vaste goederen zijn verkocht met alles wat daaraan volgens de wet als vast moet worden beschouwd, met lusten, lasten, regten, en geregtigheden, servituten en zwaarigheden, niets uitgezonderd, alles zoodanig als hetzelve door de verkoopster is bezeten geweest, met aankomstitels als anders kan verdedigd worden, zonder voor mindermaat of verkeerde kadastrale aanduiding aanspraakbaar te willen zijn.

Verklarende de kooper alles reeds ten genoegen te hebben aanvaard, en geene meerdere omschrijving te begeren, de lasten reeds ten zijne laste te hebben overgenomen, en de kosten van het passeren, registreren en overschrijven dezer acte met het notarieel salaris als anders niets uitgezonderd, op de eerste aanvraag te zullen betalen. -----

Invoegen voorschreven verkocht en overgedragen voor eene somma van zesduizend gulden, - welke gelden de verkoopster verklaarde op heden ten genoegen van de koopers te hebben ontvangen, waarvoor zij dezelve kwijtend, zonder reserve, en stelt in het gerust bezit van het gekochte. -----

De in deze acte verschijnende perzonen en na te noemen getuigen zijn aan mij notaris bekend. Waarvan acte.

Gedaan en verleden ten kantore van mij notaris te Uithuizen, in tegenwoordigheid van Willem Veldhuizen, van beroep organist en van Hendrik Harm Geerts Fongers, van beroep boekhandelaar, beide als bevoegde getuigen en woonachtig te Uithuizen, die deze onmiddellijk na voorlezing van het geheel met de comparanten en met mij notaris hebben verteekend op heden den dertigsten mei achttienhonderd zeven en zeventig.

P.J. Doornbos
W. Veldhuizen

D.P. Dijksterhuis
A.H.W. Buning

H.H.G. Fongers

Bijlage

Geregistreerd te Onderdendam den eersten Juni 1800 zeven en zeventig, deel 67, folio 177 verso, vak 7; een blad geen renvooi. Ontvangen voor recht *f* 240,- voor 38 opcenten *f* 91,20, samen driehonderd een en dertig gulden, twintig cent.

De Ontvanger
Van Assen.

bijlage

Met uittreksel van den perceelsgewijzen kadastralen legger van de gemeente Uithuizen.

Artikel 1038. 28 Mei 1877.

bijlage

De Kadastrale perceelen der gemeente Uithuizen sectie E nrs. 38, 650, 1081, 1149, 1156 zijn bezwaard met eene inschrijving genomen den 3 Junij 1872 deel 75 nr. 112, ten voordeele van Jannes IJzebrands Bos te Middelstum in qualiteit als toeziend voogd over Pieter, Jan en Hilje Alderts Doornbos ten laste van Pieterke Jans Doornbos wed. A.P. Doornbos te Uithuizen als moeder en voogdes over gemelde minderjarigen tot zekerheid van haar beheer groot *f* 5600.

Appingedam 28 Mei 1877.

Kosten *f* 1.50

akte 20-12-1932 voor notaris Jan Jacob Mulder te Uithuizen

(verschenen voor candidaat-notaris Tjaart Simon Wiersema)

overgeschreven ten hypotheekkantoor te Appingedam 30-12-1932

daarna in deel 754 nummer 27

betreft de verkoop van de molen door wed. G.J. Werkman aan Pieter Dijksterhuis

***Jantine Oosterhuis, weduwe van Pieter Dijksterhuis
verkoopt aan Jan Smid 10 juli 1947***

Dagregister deel 158 nummer 1710.
Twaalf Juli 1900 Zeven en Veertig.

Heden den drie en twintigsten Mei negentien honderd zeven en veertig

Verschenen voor mij Tjaart Simon Wiersema, candidaat-notaris, wonende te Groningen, plaatsvervanger van Jacob Jan Mulder, notaris ter standplaats Uithuizen.

1. Mejuffrouw Jantine Oosterhuis, zonder beroep, wonende te Uithuizen, weduwe van de heer Pieter Dijksterhuis, ten deze rakende voor zich moeder - voogdes van twee minderjarige kinderen

a. Dirk Dijksterhuis en b. Jantje Dijksterhuis.

2. Bernard Dijksterhuis, molenaar, wonende te Warffum, ten deze rakende als toeziend voogd over genoemde minderjarigen.

De comparanten verklaarden te hebben verkocht en hierbij over te dragen aan den heer Jan Smid, molenaar, wonende te Uithuizen die hierbij mede verschenen - verklaarde te hebben gekocht en in overdracht aan te nemen

a. Een **molen** en behuizing met den volle eigendom van ongeveer negen are en grond, staande en gelegen aan de Schoolstraat en Mennonietenkerkstraat te Uithuizen, uitmakend een oostelijke op het terrein aangeduid gedeelte kadastraal bekend gemeente Uithuizen sectie E nummer 1989, geheel groot twee en twintig are negen en dertig centiare.

b. enzovoort.

Gemeld erfgoed is door wijlen den heer Pieter Dijksterhuis verkregen bij akte en scheiding twintig December negentienhonderd twee en dertig voor notaris Mulder overgeschreven ten hypotheekkantoor te Appingedam dertig December, daarna in deel 754 nummer 27.

Genoemde heer Pieter Dijksterhuis overleed te Uithuizen zonder over zijn nalatenschap te hebben beschikt een en twintig Mei negentienhonderd vier en veertig, nalatende tot zijn eenige erfgenamen zijn echtgenoot voornoemd in algehele gemeenschap van goederen was gehuwd en zijn twee kinderen, genoemde minderjarige kinderen ieder voor een/derde.

Partijen verklaarden dat deze koop en verkoop heeft plaats gehad om voor een gezamenlijke koopsom van Vijftien duizend vijfhonderd gulden, te weten negen duizend gulden voor het

Tot deze verkoop is machtiging gegeven door den heer Kantonrechter te Groningen op twintig November negentien honderd zes en veertig.

Waarvan akte.

Gedaan en verleden te Uithuizen op den datum in het hoofd dezer akte vermeld in tegenwoordigheid van de heeren Klaas Dijkema, zonder beroep en Bernhard Johannes Hendrik Grote, notarisklerk, beiden wonende te Uithuizen, als getuigen.

De comparanten zijn voor mij plaatsvervangend notaris bekend en hebben deze minuut met de getuigen en mij plaatsvervangend notaris onmiddellijk na voorlezing ondertekend.

J. Dijksterhuis-Oosterhuis, B. Dijksterhuis

K. Dijkema, B.J.H. Grote
J. Smid, T.S. Wiersema, Plv. notaris
Uitgegeven voor woordelijk gelijkluidend uittreksel.
T.S. Wiersema, Plv. notaris

De ondergeteekende Tjaart Simon Wiersema, kandidaat-notaris, wonende te Groningen verklaart als mondeling gemachtigde van partijen bij deze akte toe te stemmen in de overschrijving daarvan ten hypotheekkantoor te Groningen, overeenkomstig vorenstaand uittreksel.

Uithuizen, 10 Juli 1947 T.S. Wiersema

1819 bureau voor onroerende zaken Groningen

Groningen, 12 Mei 1947

Ged. Zuiderdiep 96

Onderwerp:

Verklaring bedoeld in art. 3, 1^e lid van het

..... besluit Onroerende Zaken tegen de aan den wet

..... onroerend goed

Het Hoofd van het voor Onroerende Zaken te Groningen.

aanvraag van 9. October 1946 voor notaris J.J. Mulder te Uithuizen.

betreffende de **molen met woning aan de Mennonietenkerkstraat** te Uithuizen,

Kadastraal bekend gemeente Uithuizen, Sectie E nr. 1989 Ged.

Overeengekomen tegen prestatie: f 15.500,- ter

f 9.000,- voor hetgoed,

f 3.500,- voor de “goodwill” en

110-22

f 3.000,- voor de inventaris.

88, f 4,-

Overeenkomstig het afgeschreven ondertekend

de Hypotheekbewaarder.

Jan Smid verkoopt aan gemeente Hefshuizen 23 december 1986

Heden, drie en twintig december negentien honderd zes en tachtig verschenen voor mij, Meester Hendrik van der Veen, notaris ter standplaats de gemeente Hefshuizen, wonende te Uithuizen:

1. Jan Smid, molenaar, geboren zes en twintig september negentien honderd zes, wonende te Uithuizen, Mennonietenkerkstraat 13, in wettelijke algehele gemeenschap van goederen en in voor beiden eerste echt gehuwd met Anje Blink, -----
hierna ook te noemen: de verkoper -----
2. Julius Michilius Zandbergen, burgemeester, wonende te Uithuizermeeden, ten deze handelende in zijn hoedanigheid van burgemeester der gemeente Hefshuizen en ter uitvoering van het besluit van de raad van die gemeente genomen in zijn vergadering van zeven en twintig november negentienhonderd zes en tachtig, goedgekeurd door gedeputeerde staten der provincie Groningen op vijf december negentienhonderd zes en tachtig onder nummer 27410 afdeling abz, als zodanig die gemeente terzake rechtsgeldig vertegenwoordigende, -----
de gemeente hierna ook te noemen: de koper. -----

De comparant sub 1 verklaarde te hebben verkocht en mitsdien in eigendom over te dragen aan de gemeente Hefshuizen, voor welke gemeente de comparant sub 2 verklaarde te hebben gekocht en in eigendom aan te nemen: -----

de **molen, genaamd “De Jonge Jan”, met woning, de voormalige sarrieshut**, staande en liggende te Uithuizen, Mennonietenkerkstraat 13, kadastraal bekend gemeente Uithuizen, sectie E nummer 2068, groot negen are vijf en dertig centiare, -----

door de verkoper verkregen door overschrijving ten hypotheekkantore te Groningen op twaalf juli negentienhonderd zeven en veertig in deel 1324 nummer 6 van een afschrift van een akte van transport drie en twintig mei van dat jaar voor Tjaart Simon Wiersum, als plaatsvervanger van Jakob Jan Mulder, destijds notaris ter standplaats Uithuizen, verleden -----

Partijen verklaarden verder, dat deze koopovereenkomst is aangegaan voor een koopsom van eenhonderd vijf en dertig duizend gulden (f 135.000,--), welke koopsom op heden door de koper aan de verkoper is voldaan, waarvoor bij deze volledige kwijting wordt verleend en voorts onder de navolgende -----

----- **BEPALINGEN EN BEDINGEN:** -----

1. Het verkochte wordt overgedragen in de staat, waarin het zich op heden bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, rechten en bezwaren, heersende en lijdende erfdienstbaarheden, doch vrij van hypotheken en beslagen -----

2. Alle onderhoud, gevaar en risico van het verkochte is van heden af ten laste van de koper.--

3. Deze koopovereenkomst geschiedt onder vrijwaring als naar de wet, uitgezonderd terzake verborgen gebreken. -----

4. Verschil tussen de hiervoor opgegeven en de werkelijke grootte van het verkochte geeft geen aanleiding tot vermeerdering of vermindering van de koopsom, noch tot vernietiging van de koopovereenkomst -----

5. Alle van het verkochte verschuldigde lasten en belastingen zijn vanaf een januari negentienhonderd zeven en tachtig voor rekening van de koper -----

6. Het verkochte kan door de koper worden aanvaard als volgt: -----

- de molen en het molenerf op heden, ontruimd en vrij van huur. -----

- het huis bij de ontruiming door de verkoper op uiterlijk een januari negentienhonderd negen en tachtig of zoveel eerder de verkoper over vervangende woonruimte kan beschikken, bij gebreke waarvan de gemeente de ontruiming kan doen bewerkstelligen met de grosse van deze akte -----

- de tuin bij de ontruiming van het huis als bovengemeld, met dien verstande dat, indien de datum van ontruiming na een mei van enig jaar plaats vindt, de tuin kan worden aanvaard op uiterlijk een en dertig december van dat jaar. -----

Voor het gebruik van de behuizing en de tuin zal de verkoper geen vergoeding verschuldigd zijn. -----

7. Partijen doen afstand van het recht om ontbinding van deze overeenkomst te vragen op grond van het bepaalde bij de artikelen 1302 en 1303 van het Burgerlijk Wetboek. -----

8. De koper is bevoegd zich de juridische levering van het gekochte te verschaffen door een afschrift van deze akte zonder medewerking van de verkoper in de openbare registers te doen overschrijven -----

9. Alle rechten en kosten van deze akte en die van de levering komen voor rekening van de koper -----

Het verkochte is aangewezen als **beschermd monument** als bedoeld in de Monumentenwet. - Mede verscheen voor mij, notaris: -----

Anje Blink, huisvrouw, geboren acht augustus negentienhonderd acht, wonende te Uithuizen, Mennonietenkerkstraat 13, echtgenote van de verkoper, die verklaarde dat het bestuur van het

onderhavige onroerende goed niet aan haar is opgedragen, dat het niet dienstbaar is aan een door haar uitgeoefend beroep of bedrijf en dat zij tot het vorenstaande de toestemming als bedoeld in artikel 88 Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek heeft gegeven -----

De comparanten verklaarden nog een beroep te doen op de vrijstelling van overdrachtsbelasting als bedoeld in artikel 15 lid 1 letter c van de wet op belastingen van rechtsverkeer -----

De comparanten zijn mij, notaris, bekend -----

Waarvan akte in minuut is verleden te Uithuizen op de datum in het hoofd dezer akte vermeld. Na zakelijke opgave van de inhoud van deze akte aan de verschenen personen hebben deze eenparig verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen -----

Vervolgens is deze akte na beperkte voorlezing door de comparanten en mij, notaris, ondertekend -----

J. Smid, A. Smid-Blink, J.M. Zandbergen, H. v.d. Veen.

----- UITGEGEVEN VOOR AFSCHRIFT. -----

Dagregister deel 356 nr. 27

Overgeschreven ten hypotheekkantore te Groningen, 24 dec. 1986 door het in bewaring nemen van een, blijkens daarop voorkomende verklaring, gelijkluidend afschrift opgenomen in deel 3973 nummer 7. Recht f 143,50.

De Bewaarder, mr. W. Louwman

De foto toont de koren- en pelmolen 'De Liefde' en de sarrieshut op de hoek van de Menno-nietenkerkstraat en de Molenwierdstraat. Opname 1936 door B. van der Veen Czn. Collectie Groninger Molenarchief

*Een foto van de molen 'De Liefde' genomen omstreeks 1930.
Molenaar Dijksterhuis staat met nog iemand op de stelling.
Ansichtkaart uitg. JosPe Arnhem.
Collectie B.D. Poppen*

*Een in augustus 1981 door de Vereniging Vrienden van de Groninger molens uitgegeven ansichtkaart van de koren- en pelmolen met de toenmalige tijdelijke naam 'De Jonge Jan'. Copyright J.A. van Krimpen.
Collectie B.D. Poppen*

4. Akten en feiten betreffende de pelmolen 1723 - 1904

23 juni 1723 - een akte op perkament [met aanhangend beschadigd en niet compleet zegel in groene was [collectie W.J. Lietmijer, Uithuizen]

op de rugzijde staat vermeld: de pelmeule

1773 folio 55 en 56; verkoop van te Uithuizen

Evert Joost Lewe Heer van Adwert en onderhorige Dorpen Etc: Etc: Etc: Overste Schepper der Adwarder zijlen, Gecommitteerde Raadt der Ommelanden, tusschen de Eems ende Lauwers Etc: Etc: Etc:

Betuique dat personelijk voor mij gecompareert ende Erscheenen is de *Eerwaarde Nicolaus Metelerkamp als Pastoor van Uithuisen*,

De Pastorieboerderij te Uithuizen, waar Nicolaus Metelerkamp in 1711 vanuit Neuenhaus (Oostfriesland) ging wonen; in 1737 is hij overleden. De foto van de boerderij is genomen voor de afbraak in 1904.

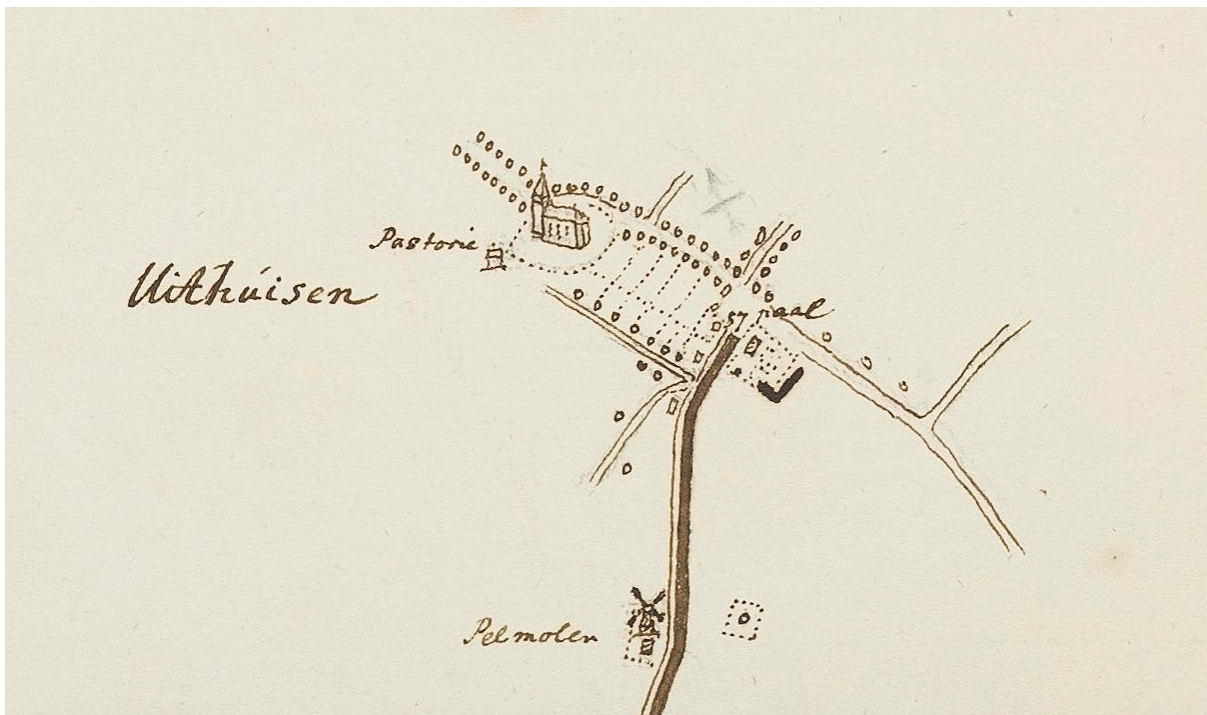
dewelke bekende en belede voor hem en zijne Successeuren in officio an de Hoogh welgeboren Mevrouw E.C. van Berum Douariere Alberda in qlte. als Primaria Collatrix van de Kerke van Uithuisen in haar qualiteitj verkoft te hebben seekere **Heemstede zijnde Pastoriegrondt van Uithuisen waar op Pelmeulen en de beijde Mulders Huisen tot Uithuisen zijn staande**, doende Jaarlijks in genere tot Huire vijftwintigh Car. Guld. en zulx an de Kerke van Uithuisen verkoft en overgedragen voor een zomma in genere van Seshondert Car. Guld. welke

Coopschatspenningen de verkoper bekende vol en al in een termijn ontfangen te hebben doende mits desen daarvoor ten volle quiteren,

Stellende verders de Hoogh welgeboren Mevrouw van Menkema in haar qualiteit in de rustige possessie en waren Eijgendoom van dit gekofte daarmede te doen en laten als een ware Eijgenaer na Regt toestaat en geoorlooft is. met Submissie van alle Hoge en lage regten en gerigten mitsgaders de reale Executie, vorders bekende hij Heer Pastoor noch ontfangen te hebben de Somma van Twiehondert Tweenvijftig Car. Guld. vijftijn stuiver, sijnde ook penningen door haar Hoogh welgeboren voor de Kerke van Uithuisen geregotieert dogh die nooijt van de Pastoor zullen worden gerestitueert nochte daar voor Enige rente genoten haar Hoogh welgeboren daarvoor hertgrondig bedankende alle welke penningen sijn geamplojeert tot 't repareren der Pastorie dijen door de watervloet An. 1717 verbroken.

Is mede voor mij Heer segelaar gecompareert de Hoogh welgeboren Mevrouw van Menkema voornoemt de welke verklaarde in haar qlt. als primaria Collatrix van Uithuisen dese koop geaccepteert en geaccordeert te hebben.

In oirkonde der waarheijt en tot vestenisse deses zoo heb ik Jonker en Hovelingh opgemelt desen met mijn angeboren Adelijken zegul Naams onderschrijvinge bevestigt in den Jare Eenduysent Sevenhondert Drie en Twintigh Den Drie en Twintigsten Meert.

Op een rond 1750 door T. Beckeringh vervaardigde kaart van Kantens, Uithuisen en het Boerterdiep is de pelmolen te Uithuisen getekend. Deze kaart is als nummer 42 opgenomen in 'De Atlas van Beckeringh', Zwolle 2016.

11 juli 1782 - een akte op perkament - Roelina Elens, wed. Tjaart Jans
RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer: 616, inventarisnummers: 254

het aanhangend zegel ontbreekt; op de rugzijde staat vermeld:

Pagt of koopbrief van de molen te Uithuisen van dd 11 Julij 1782

Dit binnenstaande koopschat is voldaan op den 1 maaij 1786

Hindrik Harkes en qlt voor Roelina Eles

Balthazar Lijphart weegens de Hoogwelgebooren Heer U.A. Alberda Heer van Menkema en onderhorige dorpen, Gecommitteerde weegens de Provincie Stad en lande ter Admiraliteit van Harlingen, Meester Knaap van 't Provinciale Jagt Gerigte Jonker en Hoveling, enz. enz. enz. Deszelfs Geconstitueerd Rigter tot Uithuizen.

Betuike met dezen openen en verseegelden brieve dat persoonlijk voor mij is gecompareerd **Roelina Elens, weduwe Tjaart Jans** dewelke bekende en beleede voor haar en haare erven te hebben verkogt voor de tijd van neegen jaaren aanvang neemende met den Eersten Julij 1782 en eindigende met den 1ste Julij 1791, zulks doende alsnog kragt deesen, aan **Hindrikus Eisses en Tietje Garmts** Egteluiden / dewelke meede compareerden verklarende dezen te accepteren / haar **Pelmeulen staande tot Uithuizen**, met alles wat er aard paal en nagelvast aan is, op de grond van de Kerk tot Uithuizen, en sulx voor de Somma van Agtduisent Sevenhondert Carolus guldens, alsmeede hierbij verpagt voor deselve tijd van Jaaren, en op de selve wijze als boven, haare behuising met alle de annexen tot de voorseide Pelmoolen behorende, en die als los goed gerekent kunnen worden, staande bij gemelte Moelen, en meede op de grond van de Kerk tot Uithuizen, doende met de molen tot grondpagt aan de Kerk 's jaarlijx de Somma van neegentien Car. gld. alles invoegen verpagtersche sulx heeft beseeten en eenigsints kan defendeeren³⁴, ook met zijn lusten en lasten servituten en gerechtigheeden soo als 't zig thans bevint, en sulx voor de somma van drie duisent Carolus guldens, om sen bij de aanvaardinge / 't geen reeds tot genoegen bij de tweede Comparanten is geschiet / de geregte halvescheid van voorschreeven twee Sommen Pagtpenningen te betalen en de overige halvescheid in twee egale termijnen op Maaij 1783 en 1784, telkens de gezegte vierde part van het geheel, waarmeede als dan de volle pagtpenningen sullen zijn voldaan, wijders geconditioneerd dat wanneer de verpagtersche voorschreeven, verpagte goederen wederom sal willen reedimeeren³⁵, deselve als dan een half jaar voor de ommekomst van voorschreeven pagtjaaren daarvan behoorlijk geregteijk opsage zal moeten doen, en als dan in een termijn aan de pagtenaren ofte serzelver regt hebbende, moeten restitueeren alle de pagtpenningen, met de Interessen van dien na vijf gld. per cent 's jaarlijx, onder korting van drie gld. per cent 's jaarlijx weegens jaarlijkse huiren en daar en boven als dan moeten betalen alle de melioratien³⁶ geduirende de pagtjaaren van het gepagtede gedaan, waarvan het opstel der pagtenaren volkomen geloof sal moeten meriteeren, sonder verpligting om sulks op deze of geene wijze behoeven te verificeeren, verbindende voorts Comparanten ten tweeden sijden, elkanderen tot prompte nakominge en voldoeninge deses, alle hunne hebbende en toekomende goederen geene uitgesondert met Submissie aan alle Hoge en lage Gerigten en derzelver parate reale executie sonder arg of list heb ik Rigter voorschreeven, dese op belijinge der Comparanten eijgenhandig verteekent en met het aanhangen van mijn gewoon zeegul nader bekragtig

Actum Uithuisen den 11de Julij 1782.

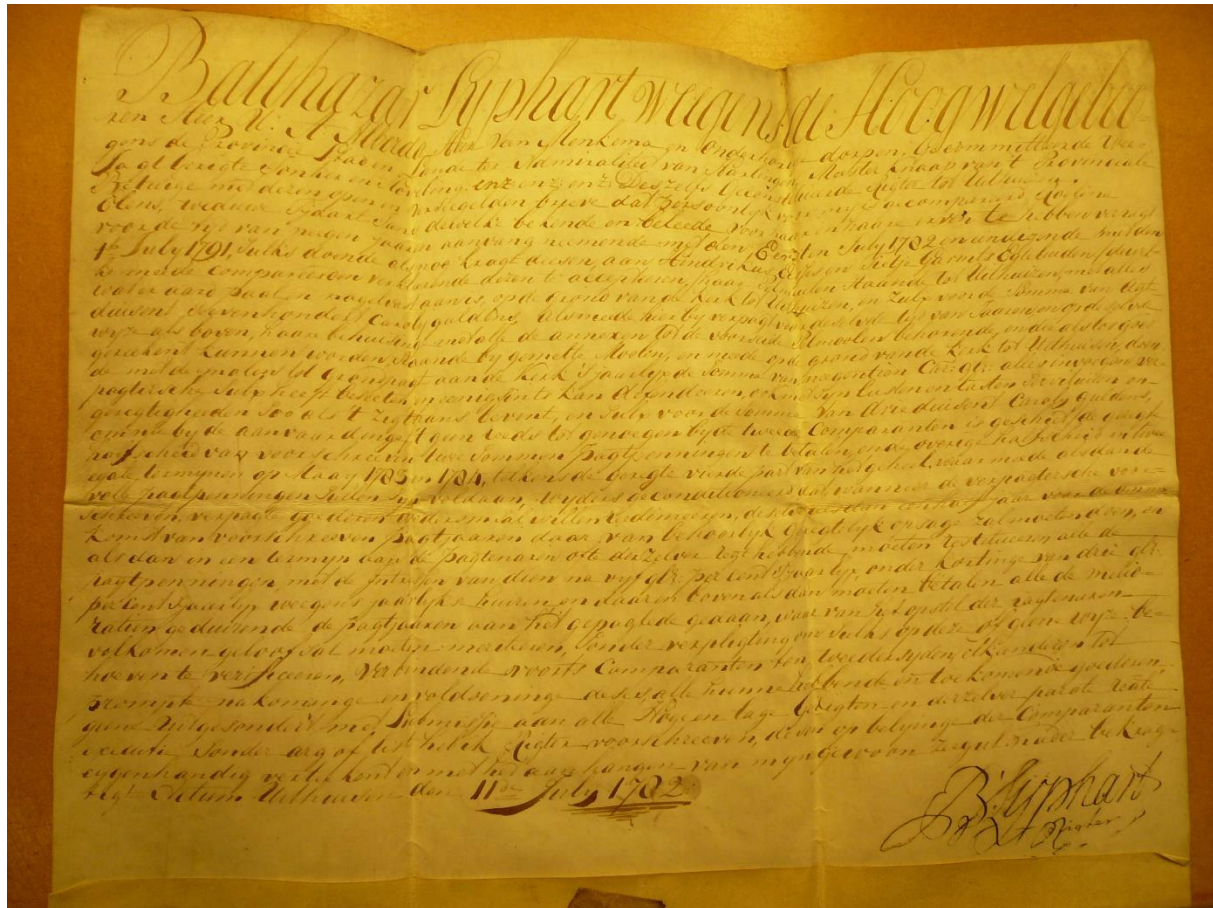
B. Lijphart Rigter

11 juli 1782 - een akte op perkament - Roelina Elens wed. Tjaart Jans

RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer: 616, inventarisnummers: 255

Akte van herroeping van het recht van redemptie³⁷ door Roelina Elens wed. Tjaart Jans op de pelmolen en het daarbij behorende land te Uithuizen, gevestigd in de verzegeling van 11 juli 1782, bij de verpachting van molen en huis aan Hindricus Eisses en Tietje Garmts, voor een bedrag van 300 car. gld. Verleden voor Balthazar Lijphart, geconstitueerd richter te Uithuizen. Het aanhangend zegel ontbreekt; op de rugzijde staat vermeld:

Koopbrief in Plaats van Pagtbrief, dd 11 Julij 1782
 invoegen de Pelmolen te Uithuizen zijnde toen overgegaan aan Hinderikus Eizes en Tietie Garms Ehel.
 Dit binnenstaande Coopschat is voldaan op den 1 maaij 1786
 Hindrik Harkes en qlt voor Roelijna Eles

De akte (koopbrief) geschreven op perkament. Foto collectie B.D. Poppen

Balthazar Lijphart wegens de Hoogwelgebore Heer U.A. Alberda Heer van Menkema en onderhorige dorpen, Gecommitteerde Weegens de Provincie Stad en lande ter Admiraliteit van Harlingen, Meester Knaap van 't Provinciale Jagt Gerigte Jonker en Hoveling, enz. enz. enz. Deszelfs Geconstitueerde Rigter tot Uithuizen.

Betuike met dezen openen en verseegelden brieven dat persoonlijk voor mij is gecompareerd **Roelina Elens, weduwe Tjaart Jans**, dewelke bekende en beleede voor haar en haare erven dat zij van zodane regt van Redemtie haar opzigtelijk de verpagtinge van de **Pelmolen**, met al hetgeen er aard en nagelvast aan is, als ook opzigtelijk de behuising met alle de annexen tot de molen behorende en als los goed gerekent kunnen worden, staande en gelegeen tot Uithuizen met **Hindricus Eisses en vrouw Tietie Garmts** op den 11de Julij 1782, ingegaan, volgens verzeegeling van die datum, waar in alles breeder vermeldt, competeerende, volkomen te desisteen³⁸, daarvan nimmer eenig gebruik te zullen maaken maar het zelve kragt dezer aan de pagtenaaren te ceederen en af te staan hetwelke de pagtenaren Hindrikus Eisses en Tietie Garmts meede comparerende verklaarden te accepteren / dewijl daar over met dezelve was geaccordeert en overeen gekomen voor de Somma van drie hondert Carolij zegge 300 „,-,- waar voor bij dezen volleedig quitteerde verbindende tot nakoming dezese alle haare hebbende en toekomende goederen geene uitgezondert met Submissie aan alle hoge en lage Gerigten en

derzelve parate reale executie, sonder arg of list heb ik Rigter voorschreeven, dezen op be-
lijinge der comparanten eigenhandig verteekent en met het aanhangen van mijn gewoon zeegul
nader bekrachtig, tot Uithuizen, in den Jaare duizend zeevenhondert en taggentig den elfden Julij
1782. B. Lijphart Rigter

30 januari 1798

RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer: 734, Gerechten in Hunsingo Uithuizen
inventarisnummer: 632 (1781 okt 6 - 1801 maart 17)

Archief van het gerecht van Uithuizen (1617) 1658-1803

Rechtspraak, civiel, seriële stukken.

Inventarissen van boedels, met akten waarbij de rechten van pupillen op de nalatenschap van
hun ouders worden afgekocht, 1743-1801

folio 391v t/m 404

Uithuisen den 30 Januari 1798

Jantje Balsters Zandt weduwe Jannes Jacobs Mulder woonagtig te Uithuisen voordragende
hoewel genegen waare wederom in den Echtstand te treden met eene **Jacob Jacobs**, dan zulks
niet konnende geschieden eer en bevorens haar twee minderjarige kinderen bij haar overleden
Eheman gemeld in echte verwekt met voorstanderen hadde versorgt en afhandeling gemaakt
nopens vaderlijke nalatenschap versoevende over sulks dat de E. Derk Aljes Bonthuis als voor-
mond de E. Wicher Ceus Kruisinga als sibbevoogd beide woonagtig te Loppersum en de E.
Hindrik Derks Nanninga woonagtig te Uithuisen als vreemde voogd werden aangesteld en in
den Eed genomen.

Heeft het Gerichte het gedane versoeck accorderende de genomineerde personen als voormond
en voogden tot de te doene aansweringe³⁹ geadmitteert⁴⁰.

Alzoo de E. Derk Aljes Bonthuis woonagtig te Loppersum als voormond over de twee minder-
jarige kinderen van Jantjen Balsters Zandt, bij wijlen Jannes Jacobs Mulder in echte verwekt,
den Eed gedaan en dezen Gerichte zig gesubmitteert heeft, stellende tot domicilie het huis van
de vreemde voogd Hindrik Derks Nanninga woonagtig te Uithuisen.

Heeft het Gerichte zulks aldus in actis getekend.

Alzoo de E. Wicher Ceus Kruisinga woonagtig te Loppersum als sibbevoogd over (dezelve
kinderen) den Eed gedaan enz. als boven.

Heeft het Gerichte adidem.

Alzoo de E. Hindrik Derks Nanninga woonagtig te Uithuisen vreemde voogd over (dezelve
kinderen) den Eed gedaan en aangenomen heeft dom. cit. voor de voormond Derk Aljes Bont-
huis woonagtig en de Sibbevoogd Wicher Ceus Kruisinga beide woonagtig te Loppersum.

Heeft het Gerichte adidem.

Ter instantie van Derk Aljes Bonthuis en Cons. in qlte. als aangeswooren voormond en voogden
over (dezelve kinderen).

Heeft het Gerichte dezelve in voorschr. qualiteit geauthoriseert en gequalificeerd om na het
opmaken van een Gerechtelijk Inventarium des boedels met pupillen meede nopens vaderlijke
nalatenschap een provisionele uit en afkoop te mogen maken, mits zulks geschiede op appro-
batie van deezen Gerichte.

Staat en Inventaris van al zodane goederen als Jannes Jacobs Mulder in leven met zijn huis-
vrouw Jantjen Balsters Zandt te zamen mandelig hebben beseten en op dato den 18 Januarij
1798 bevonden en ten inventaris gesteld als volgd.

Eene behuisinge en schuire met een daar bij staande stookhut en een in 't land staande hut, verder de **pelmolen**, voorts eene ten Noorden van het gemelde aan de trekweg staande kleine behuisinge met alles wat aan genoemde porceelen aard spijker en nagelvast word bevonden dak deur en venster en steen vermuurd en ondermuurd met alle de molenaarsgereedschappen welke er thans ook mogen zijn zonder eenig onderscheid voorts de beklemminge van twee heemsteden waarop bovengenoemde porcelen zijn staande, benevens de beklemminge van agt graasen groenland bij genoemde pelmolen en derzelver behuisinge in gebruik met alderzelver vrugt en onvrugtbare geboomten heggen planten en plantagien die op en om gemelde heemsteden en landerijen mogen zijn, met alle derselver lusten en lasten servituten en geregtigheden welke op bovengenoemde goederen moogen zijn of gebragt worden, doende de Landerijen en heemsteden aan de grote kerke en derselver pastorij te Uithuisen jaarlijks in genere zes en zeventig guldens en twaalf st. huire, zijnde dit alles getaxeert op eene summa van *f* 15000-00-0.

Zoo echter dat de Chaise⁴¹ in voornoemde Taxatie mede zal zijn begrepen en daar en tegen het bruine kabinet in de vrije kamer staande voor de pupillen moeten verblijven.

	Lat ⁴² 1	<i>f</i>	15000-00-0
In de keuken			
Een Eiken kist kabinet		<i>f</i>	60-00-0
Een dito pulpetrum ⁴³			25-00-0
Een dito spiegeltavel			05-00-0
3 grote spoelk. op t cabinet			07-10-0
Een spiegel			10-00-0
Een Uurwerk			30-00-0
Een Barometer			04-00-0
12 schotels op d. lijst			03-00-0
5 dito kleinder			00-15-0
2 spoelkommen			00-10-0
7 schotels op d. borssum			02-00-0
29 Glazen groot en klein			05-00-0
4 halv dos. porselein			08-00-0
½ dos. tegoed en 2 teepott			01-05-0
8 Blikken present. bord			05-00-0
2 verlakte blikk Tromm.			01-15-0
10 deltsse borden			01-00-0
2 kleeorborsels			00-10-0
Een deltsse tepot 2 dito melkkanjes met 2 dito suikerpotjes			01-00-0
Een houte tobakspot			01-10-0
Een 4 Beende tavel			03-00-0
8 stoelen			07-00-0
Een staande plaat			01-10-0
Een haal			01-00-0
2 Bossumkleeden ⁴⁴			00-15-0
Een tang en heertje			01-05-0
8 gordijnen voor de glazen met de Roeden			07-00-0
2 paar gordijnen met Rabatten en Gordijnsroeden			15-00-0
	Latus.2	<i>f</i>	211-00-0
Beddegoed			
2 Bedden met kleden			55-00-0
2 peuls met slopen			13-00-0

15 beddekussens	40-00-0
4 Bed deken	20-00-0
2 Bedspreden	01-00-0
6 stoelkussens	18-00-0

In de Tinkas

5 Tinnen koffipott.	15-00-0
10 dito schotels	16-00-0
20 dito Borden	10-00-0
Een dito tobakspot	01-00-0
Een dito Trekpot	01-00-0
4 dito Kandelaars	04-00-0
2 dito peperdoosen en 2 dito zoutvaten	01-10-0
1 dito Zeepvat en 2 pijpkan	02-05-0
2 dito pullen	03-00-0
3 koper koffipotten	11-00-0
1 dito schenk keteltje	02-00-0
1 dito teepot	01-05-0
1 dito blaker met 2 snuiters	01-00-0
1 dito verlakte koffipot	03-00-0
1 dito klein koffiketel	00-15-0
Een metalen martier met stamper	02-10-0
5 stukken teeservijs	02-10-0

Onder de Tinkas

½ dos. tavelmessen	02-10-0
1 korfje met 20 gemene messen en vork.	02-05-0
nog 26 dito messen en vork.	01-15-0
25 Tinnen Lepels	02-00-0
alle gaartie tesam.	03-03-0

Latus.3 *f* 236-08-0

In de Vrijkamer

20 Schotels op d. Lijsten	08-00-0
7 stuks kalken beeldwerk	00-18-0
2 teepotten 2 spoelkom	00-14-0
Een houten stelsel op het kabinet	00-10-0
Een dos. porselein	03-10-0
2 Spoelkommem en een suikerpot	00-16-0
1 Teestoov met comv.	03-00-0
Een spiegel	06-00-0
2 kleeerborsels en 3 hoek	01-00-0
Een kleengoets bakje	00-15-0
1 dos. delts teegoed	01-10-0
1 porselein spoelkom en een kwispeldoer	00-17-0
2 deltse borden en 4 dito kommen en 2 souse koppen	03-00-0
1 Veldtavel met kleed	06-00-0
Een 3 beende Tavel	02-10-0
Een hangend hoekbovet	01-00-0
op t zelve 7 spoelkomges	01-01-0
Een teepot en 2 melkkanjes	00-06-0

4 kleine fijne korfjes	00-12-0
3 schenkborden	01-00-0
Een Chais kussen	10-00-0
Een Lessenaar met Staten bijbel	08-00-0
Een Scharm	01-02-0
Een Leuning stoel	02-00-0
6 gladde stoelen	09-00-0
3 gordijnen voor de Glazen	01-10-0

In de porseleinkas

3 dos. porselein teegoed	15-00-0
10 pors. spoelkommen	04-00-0
2 pors. koetjes	01-08-0
22 deltse borden	03-15-0
1 bloubont steltzeltje	01-10-0
10 Vlessen	01-00-0

Latus 4 *f* 125-04-0

In de 1ste kleerkas

Een Linnen korf	01-00-0
Een konver en klein kisje	02-00-0
Een kopere vuurpan met ijzere steel	02-00-0
70 Roven Linnen gaaren	14-00-0
Een Stukje ongebleekt wijtelgoed	10-00-0

In de 2de

2 blikken Trommen	01-00-0
Een vatje	00-05-0
twee korven	00-10-0
7 blinden voor de Glazen	07-00-0

Beddegoed

Een onder Bedde	30-00-0
Een boven dito	20-00-0
2 Beddekens	09-00-0
Een peul	06-00-0
5 bedde kussens	15-00-0
2 tinnen water potten	02-00-0

In de gang

5 Schilderijtjes	01-10-0
2 Schrijflejen	01-10-0
1 Rikje met 10 borden	01-15-0
1 dito met 12 borden	02-10-0
5 korfjes	00-05-0
2 kleine goten potjes	10-00-0
Een kopere akertje ⁴⁵ met dito deksel	01-00-0
2 koperen deksels op de assche dobbbe	01-10-0
Een Rooster 3 voet en grijper	00-12-0

Een Sabel	00-10-0
twee stoven	01-10-0
twee kamerbesems	01-13-0

In de kelder

afgeval en smeer begroot op	45-00-0
-----------------------------	---------

Lat 5	<i>f</i>	189-00-0

In het achterkeukentje

Een pulpitrum	08-00-0
Een uurwerk	18-00-0
2 schrijflejen	01-00-0
3 drehoekjes	00-09-0
Enig mangelgoed	00-10-0
2 bordjes en 2 kransjes	00-06-0
Een spiegel	00-10-0
33 HH vlas	14-17-0
Een bosje keersen	01-00-0
17 borden op de lijst	01-14-0
6 schotels en eenige glaasen op de bossum	01-10-0
twee bossumkleeden	01-00-0
Een tang potseel en ket in de heert	01-10-0
Een 3 beende tavel met een klein schrijftaveltje	02-00-0
4 stoelen	01-12-0
1 koper staande lamp	01-10-0
2 stoelkussens	01-00-0

In de 1ste provisiekast

Een klein kistje	03-00-0
------------------	---------

In het 2de

Een koperen pan met deksel	06-00-0
Een dito schotel	00-06-0
3 dito koffiketels	04-00-0
3 dito strijkijzers	01-10-0
Een dito degelpan en 2 dito comvoortjes	00-15-0
2 tinnen commen	01-04-0
Een dito ½ kroes pul	
Een boter klip smelmaat en tragter	01-05-0
Een hakmes en kandelaar	00-12-0
Een gemene stoof met zeel	00-16-0
Eenig steengoed	01-00-0
2 hange lampen	02-00-0

In het 3de

Een lantaarntje	00-15-0
Een koper koffiketel	02-00-0
2 dito akertjes	06-00-0
Een ijzer pot met dekz	02-10-0
Een dito kleinder	01-00-0

	Lat 6	f	
Een pankoeckspan en mes met hangijzer			91-01-0
3 blikken blakers			02-10-0
2 vatjes			00-07-0
eenig steengoed te zam.			01-05-0
			02-00-0

In 't karnhuis

2 koperen teeketels			11-00-0
1 kaasrijv en napkorf			00-15-0
1 karn met ijzer hoepen en verder annex			30-00-0
Een karn melks vat			03-00-0
2 melk vaten			07-00-0
Een linnen rikje			01-00-0
3 met brenden			00-06-0
1 klein trappentje			00-06-0
2 vatjes			02-15-0
Een hakvat			01-00-0
2 Zeelkorven			01-15-0
Chais gereide hoofdstel met met leidzeel			12-00-0
Een veldtaveltje			02-00-0
Een eiken kleerkistje			06-00-0

In 't agteruitje

Een trappen			01-10-0
Een waschbalij			05-00-0
Een dito kleindere			02-15-0
Een bank met een oud taveltje			00-10-0
Een peerdedeken gorde			02-10-0
Een grote koper ketel			21-00-0
1 kleine dito zeelketel			09-00-0
1 dito kleindere			05-10-0
2 koper emmers met dito zelen			14-00-0
1 dito schaap emmertje			03-00-0

In de melkenkamer

Een koperen zeelketel			04-10-0
Een botermolenschraag			02-10-0
10 melk molden			07-10-0
de melk stelling			02-00-0
1/16 Ton boter			05-00-0

	Lat 7	f	
Een vleesvat met vlees			170-14-0
Een oud vat			15-00-0
16 stene potten groot en klein			00-10-0
Een houten melk emmer met teems en melk maat			02-08-0
			01-04-0

In de kelder

pl.min. 4 zak aardapp en eenig steengoed			10-00-0
--	--	--	---------

In 't Turfhok		
pl.min. 5 voer turf		25-00-0
In de schuur		
8 top emmers met bes.		12-00-0
Een juk		02-00-0
11 voerbakken en twee drankvaten		21-00-0
2 Roskammen en 2 bors.		01-00-0
1 schop en greep		01-00-0
Een bod met een span en halsboun		01-05-0
1 bank en melkscham.		00-10-0
Een schuifkaar		06-06-0
1 patschoffel en 2 harken		01-05-0
Een schoffel		01-15-0
Een toom en leidzeel		00-10-0
4 vorken en 3 rijven		02-10-0
2 swijne bakken		05-00-0
Een hondehok		05-00-0
het hooij geschat op		60-00-0
op de knegtskooij Beddegoed.		
Een bedde		16-00-0
3 Kussens		06-00-0
2 dekens		08-00-0
op de meidskooij		
Een Bedde		10-00-0
Een peul		04-00-0
2 kussens		03-00-0
2 dekens		05-00-0

	Lat 8 f	229-03-0
op de Zolder.		
Een Rotte klooster		02-00-0
In het portaal		
Een Zoeker		00-10-0
Een waschsche tobbe		01-04-0
Een Regenbak emmer		01-04-0
In 't huis door de knegt bewoond.		
Een klein uurwerk		11-00-0
Spek en vlees begroot op		50-00-0
Levendige have.		
4 koejen te zamen		256-00-0
Een oud peerd		70-00-0
3 jonge verkens		30-00-0
Een kalv		08-00-0

4 Schapen	28-00-0
20 hoenders	06-00-0

In de molen op de maalzolder

Een hok daar 90 mud garst	247-10-0
Een dito daarin 16 mudde	42-08-0

op de waaijzolder

8 mud pelmeel	11-00-0
2½ mud gemene gort	10-00-0
1¼ mud drep gort	04-00-0
15 mud beste dust	11-05-0
40 mud gemene dito	16-00-0

In het Ruim

1 hok met 45 mud gort	252-00-0
Een dito met 36 mud	198-00-0
10 spint peerlgort	05-00-0
pl min. 150 lb ⁴⁶ bloem van peerl	03-00-0
In de gortkiste 2 mud en 2 spint gort	12-00-0
Een voerbak	02-00-0
Een visnet zijnde een treemke	06-00-0

Lat 9 f 1284-01-0

Goederen in 't cabinet

8 witte gordijnen voor de glaasen	07-00-0
7 dito ander gordijntjes	04-00-0
Een dito bossumkleed	02-00-0
2 dito gemene bossumkleden	00-16-0
3 bonte bossumkleden	03-00-0
2 witte bedspreden	02-00-0
2 witte kussenslopen	01-10-0
10 bonte kussenslopen	06-00-0
Een witte tavellaken	02-10-0
4 bonte handdoekjes	00-08-0
aan contanten	1100-18-0
onderscheide stukken potgelden	16-00-0

Uitstaande crediten volgens boek

Evert Pieters, Zandeweer	08-10-0
Klaas Alberts, Zandeweer	07-00-0
Eisse Isebrants, heefswal	04-10-0
Jacob Reintjes, Uithuis.	29-18-0
Klaas Jacobs, Cantes	02-12-0
Harm Beerents, Uith.	05-17-0
Klaas Beerents, Cantes	01-12-0
Sijwert Luitjes, Oldijk	12-12-0
Jan Rubens, Uithuis.	03-17-0
Jacob Sijwerts, Eppenhuis	04-16-0
Jan Remges, Rottum	00-16-0

Sikke Valks, Cantes	01-04-0
Edze Schipper, Uithuis.	16-17-4
Drewes Cornellis, Uith.	12-08-0
Ipe Claassen weegens een geleverd halv zwijn	26-13-6
$\frac{3}{4}$ Jaar huis huur van de knegt	23-05-0
Voer geld van 4 beesten van de slagter Sluiter, Groningen	80-00-0

Lat 10	<i>f</i>	1388-10-2
--------	----------	-----------

Uitstaand Capitaal

Een versegeling ten laste van R. Meinardi, Zandweer na 4 pct	2000-00-0
met $\frac{3}{4}$ jaar rente van dien	60-00-0
Een dito ten laste van Uildrik Uildriks, Loppersum na 4 pct	225-00-0
met $1\frac{1}{4}$ jaar Rente van dien	11-05-0
Een dito ten laste van Klaas Alderts te Lellens	1800-00-0
na 4 pct met 1 en $\frac{3}{4}$ jaar rente van dien	126-00-0
Een dito cessiebrief ten laste van Hindrik Roelfs, Uithuisen	600-00-0

na 4 pct aanvangnemende met Nov. 1797

Obligatien

Een ten laste van Berent Steenberg, Loppers.	100-00-0
na 4 pct met $\frac{3}{4}$ jaar rente van dien	03-00-0
Een dito ten laste van Uildrik Uildriks, Loppers.	25-00-0
op maand rente na 8 stuivers ten honderd per maand,	
met 2 en $\frac{3}{4}$ jaar rente van dien	03-06-0
Een dito ten Laste van Klaas Jans, Losdorp	200-00-0
na 4 pct met $3\frac{3}{4}$ jaar rente van dien	30-00-0

Lat 11	<i>f</i>	5183-11-0
--------	----------	-----------

Een dito ten Laste van B.A. Zandt, Loppersum na $3\frac{1}{4}$ pct	350-00-0
$\frac{3}{4}$ jaar Rente van dien	08-10-5
Een dito ten Laste van dezelve na $3\frac{1}{2}$ pct	300-00-0
$\frac{3}{4}$ jaar Rente van dien	07-17-4
Onderscheiden verschenen Landhuiren	222-06-0
3 Testament Boekjes	03-00-0
Verschenen Rentens van 1100 guldens na 4 pct	44-00-0

Lat 12	<i>f</i>	935-14-1
--------	----------	----------

Profijtelijke Staat.

1ste Latus	<i>f</i>	15000-00-0
2de „		211-00-0
3de „		236-08-0
4de „		125-04-0
5de „		189-00-0
6de „		91-01-0
7de „		170-14-0
8de „		229-03-0
9de „		1284-01-0
10de „		1388-10-0
11de „		5183-11-0

12de „	935-14-1
Gehele profijtelijke staat	f 25044-06-1
Schadelijke Staat	
Een jaar Landhuir aan de groote kerk Uithuisen	48-00-0
¾ jaar heemhuir van de behuising en molengrond	18-15-0
¾ jaar heemhuire van t kleine huisje	02-14-0
Verponding van de molen	12-00-0
Bode Loon	
de 1ste knegt ¾ jaar	74-19-4
de 2de „ ¾ jaar	24-15-0
de meid ¾ jaar	15-00-0
Wegens aangebragte goederen staande huwelijk kop gebrooken en welke de pupillen uit de boedel competeert	2563-00-0
Gehele Schadelijke Staat	f 2759-03-4
Balance	
Profijtelijke Staat	f 25044-06-1
Schadelijke Staat	f 2759-03-4
meerder Profijtelijk	f 22285-02-5
waarvan de halvscheid ten voordele van de pupillen	
bedraag de Summa	f 11142-11-2½
Voorts zijn nog ten voordeele van pupillen op de schadelijke Staatgebragte Summa van en wegens vaste goederen als	f 2563-00-0
1mo den Eigendom van vier graasen Land gelegen te Loppersum wordende in losse huire gebruikt bij Ubel Sijmens	
2de den eigendom van vier graasen Land met een heemstede waarop de pelmolen staat wordende door dezelve onder vaste beklemminge in huire gebruikt.	
3tio den eigendom van drie graasen land gelegen te Croddebuien wordende in losde huien gebruikt bij Pieter Derks.	
4te den eigendom van drie graasen land gelegen te Loppersum wordende door Ubel Sijmens onder vaste beklemming in huire gebruikt.	
5te den eigendom van drie graasen land gelegen te Garrelsweer wordende door Arent Pieters onder vaste beklemminge in huire gebruikt.	
6e den eigendom van 4 1/4 graasen Land gelegen in de Oosterbuien onder Middelstum wordende door Sijger Pieters onder beklemminge in huire gebruikt.	
Het Lijvstoebehooren van der pupillen	
vader testgemijnd en aan Zuiver contanten	f 81-11-7
Aanwesende goederen voor de pupillen	

Zilverwerk

Een Zilveren peperdoos getekend Magdalena Everts 1693.
Een dito kop met twee handvatsels gemerkt E.E.P.
7 dito Lange Leepels
6 dito Ronde
Een dito roomlepel
Een dito mostertlepel
Een bijbel met zilveren krappen getekend Trijntje Jacobs 1758
Een dito getekend Eilke Jacobs 1758
Een dito getekend Lubbertus Jacobs 1773
Een dito getekend S.A. 1702.
Een vierkante zilveren snuifdoos.
Een zilveren Seidegespe met 2 dito lakens.
Een zilveren hegt knijfmesje en dito vorkje getekend A.J.
Een zilveren hegte mes en vork met schede met 2 zilveren banden getekend J.J.N
Een dito signet getekend J.J.
een zilveren hegte mes getekend J.J.
twee paar kraanhegten messen en vorken met scheden
15 schip schellings knopen
Een zilver zakhorlogien
4 paar goude kruise mougies knoopjes
Een stuk inlands geld zijnde een twee guld.

Linnen

16 Bedde Lakens
17 dito Wijtels
5 witte kussenslopen
23 manshemden
5 Vrouwenhemden

Goederen welke bij provisie tusschen de moeder en pupillen blijven ongescheiden als.

1mo een obligatie ten laste dezer provincie Stad en Lande in capitaal groot	<i>f</i>	1100-00-0
2do een dito over dezelve groot in capitaal	<i>f</i>	275-00-0
3tio Een dito over dezelve groot in capitaal	<i>f</i>	550-00-0
4tio Een dito ten laste van Pieter Derks te Zandeweer groot in capitaal	<i>f</i>	200-00-0

Deezen aldus door Jantje Balsters Zandt in onse praesentie opgegeven en door onder-geschreven Voormond en voogden benevens mij Gerichts wedman geïnventariseert nemende voorts gemelde Jantje Balsters Zandt aan deezen des gerequireert nader als naar Rechte bekrachtigen.

Actum Uithuisen den 19 Januarij 1700 agt en 't negentig was get.

Jantje Balsters Zandt

Derk Bonthuis als voormond

Wijcher Ceus Kruisinga als sibbevoogd

H.D. Nanninga als vreemde voogd

G. Kranenborg wedman

(Supra in marg stond)

Prad in judicio van Uithuisen den 30 Januarij 1700 agt en 't negentig.

Was get.

Dr. A. Buning

Richter

Abraham Buning der Rechten Doctor Richter van Uithuisen Betuige met deesen openen verselgelden brieve dat in eigen persoon voor mij zijn gecompareerd en verschenen de E. **Jantje Balsters Zandt** geadsisteert met haaren ondertrouwd bruidegom de E. **Jacob Jacobs** ter eenre benevens de E. Derk Aljes Bonthuis als voormond de E. Wijcher Ceus Kruisinga als sibbevoogd en de E.H. D. Nanninga als vreemde voogd tot en over de twee minderjarige kinderen van eerste comparante bij haar overleden Eheman Jannes Jacobs Mulder verwekt ter andere zijde, welke bekenden en beleden na een gerechtelijk opgemaakte en op heden geexhibeerde Staat en Inventaris aan goederen op bekomene authorisatie door mij Zegelaar als Richter ter plaats afgegeven te hebben geformeert en ingegaan een provisionele uit en afkoop van hetgeen pupillen wegens haaren vaderlijke nalatenschap zijn competerende zulks thand bij deezzen perfecterende en solemniseren⁴⁷ de in manieren als volgd.

Eerstelijk stonden de tweede comparanten voorstanderen in derzelver qualiteit ten vollen waaren eigendom of aan eerstgemelde haare thans bewoonde **behuisinge tot Uithuisen en de pelmolen** met verdere annexen daartoe behorende alsmede alle overige goederen ten inventaris gespecificeert uit en inschulden aldaar bekend ofte met geene hoe ook genaamd uitgesonderd dan de volgende vaste goederen als

1mo den eigendom van 4 graasen land gelegen te Loppersum wordende in losse huire gebruikt bij Ubel Sijmens

2 delen eigendom van 4 graasen Land met een heemstede te Loppersum waarop de pelmoolen staat wordende door dezelve onder vaste beklemminge in huire gebruikt.

3tio den eigendom van drie graasen land gelegen te Croddebuijen wordende in losse huijen gebruikt bij Pieter Derks.

4te den eigendom van drie grasen Land gelegen te Loppersum wordende door Ubel Sijmens onder vaste beklemming in huire gebruikt.

5te den eigendom van drie graasen land gelegen te Garrelswier wordende bij Arent Pieters onder vaste beklemminge in huire gebruikt.

6e den Eigendom van 4 en een vierde graasen land gelegen onder Middelstum wordende door Sijger Pieters onder beklemminge in huire gebruikt.

7e der pupillen Vaders lijvstoebehoren en het geen daar bij ten inventaris staat gemeld, al het welk ten voordele van pupillen aaleen en geheel zal verblijven blijvende echter nog tusschen gesamentlijke comparanten mandelig en onderverdeelt

1mo Eenige obligatien ten laste deezer provincie Stad en lande gesproten uit de heffinge van de 25ste 100ste en 50ste penning naar makende in genere eene summa van Een duisend negenhonderd en vijf en twintig Car guldens

2de een Obligatie ten laste van Pieter Derks te Zandweer groot in capitaal twee honderd car guldens waar en tegens de eerst gemelde geadsisteert als boven beloofden en aannamen haare kinderen met behouden goed tot volle 18 jaaren ouderdoms te zullen brengen inmiddels te onderhouden in kost drank en kledij zoowel bij ziekte als ingesondheid ook behoorlijk te laten leeven leesen en schrijven en verder noodwendigheden na staat en standsbehooren en dan wanneer dezelve tot voorsch. jaaren ouderdomd zullen zijn gekomen uit te keeren aan de

voorstanderen in derselver qualiteit zoo wegens gemene als ongemene staande huwelijk opgebroke goederen voor beide tezamen in genere de Summa van dertien duisend zeven honderd vijf Car guldens Elv stuivers drie duiten zegge f 13705-11-3 vrij kost en schadeloos met betalinge en uitkeeringeder voorgemelde goederen en penningen pupillen wegens haare vaderlijke nalatenschap zullen zijn uitgekogt en afgehandeld blijvende intusschen het afgestaane voorsch. tot zoo lange der pupillen wegens haar deel eigen en onverlatten goed en verpligten zig mits deezen eerste comparanten en allen tijde des gerequireert sufficente cautie te stellen voor het aan en ander tot genoeg der tweede comparanten voorstanderen verschijdende boven dien van wedszijdse tot nakominge en promte voldoeninge dezses alle hunne hebbende en verkrijgende zoo vaste als losse goederen en de voorstanderen echter die van haare pupillen dezelfde als naa rechte aan de parate reale Executie submitterende onder renuntiatie aan de Exceptien dezen contrasierende.

In Oirkonde Exc te Uithuisen nevens een Eensluidende den 30 Januarij 1700 agt en t negentig. (was get.) A. Buning Richter

4 juni 1799 - een akte op perkament, het aanhangende zegel is verdwenen
[collectie W.J. Lietmijer, Uithuisen]

op de rugzijde staat vermeld:

De Koopbrief van 7 Gr Landt te Uithuisen 4 Junij 1799 Jacob Jacobs

Abraham Buninger Rechten Doctor Richter van Uithuisen, Betuige met deesen openen versegden brieve dat persoonlijk voor mij gecompareerd en verschenen is de medicine Doctor J.L. Muller dewelke bekende voor Zig en Zijne erfgenamen Stedevest en onherroepelijk verkogt op en overgedragen te hebben zulks doende als nog door deesen aan de E. **Jacob Jacobs en Jantje Balsters Zandt Ehel.** ten dien einde mede gecompareerd en deesen koop alzo accepteerden verkopers boeren behuisinge met het recht der vaste en onopsegberare beklemminge van het heem en vijf en een halv graasen Land in verponding voor vijf en in Zijlschot benevens door Seide heem hetwelk op eeneneen halv gras gerekend voor Zeven en een halv graasen bekend, staande en gelegen te Uithuisen, voorts zoo groot en klein voornoemde heem en land in de einden en swetten gelegen zonder van een vaste maat gehouden te weesen ook met rechten gerechtigheden Servituten alles zoo ordinairie als extraordinarie landslasten en zwarigheden daarop thans leggende of vervolgens gelegd mogten worden invoegen verkoper hetzelve kan verdedigen en door de kopers tot desselvs genoeg reeds was aangevaard zullende voorsch. heem en land jaarlijks ingenere aan den Heer Werumeus tot een vaste huire doen welke naast verhoogt nog verminderd zal mogen worden vijfendertig gulds. en tien Stuivers en de gebruiker deeser beklemming van de betaling van het zo 5 jarig geschenk voor altijd zijn gelibereert dog ingeval van verkoop erfversterv trouwen of andere overdragt zullende geschenken moeten worden betaald zoo als volgens Staatsresolutie op het betalen van diergelijke geschenken is gearresteert voornoemde behuisinge om die te mogen afbreken met de beklemminge van 't heem en Land voorsch. verkogt voor ene Summa van Duisend zeshonderd vijfenzeventig Car. gulds. zegge f 1675-,-,-, welke koopschatspenningen de verkoper uit handen van de kopers ten vollen bekende te hebben ontvangen waar voor volledigen zonder eenige reserve op dit verkogte behouden quiteerde en de kopers bij deesen in 't geruste besit van de gekogte behuisinge en recht der beklemminge voornoemd bevestigde. Tot nakominge van het voorsch. verbinden de wederzijdsche Comparanten hunne personen en goederen dezelve dende passate reale Executie van alle hooge en laage Rechten en gerichtten onderwerpende met afstand van alle deesen enigints contrarie ende rechtsapceptien.

In oirkonde der waarheid en tot vestenissche hebbe ik Richter opgemeld na gedane belijinge van Comparanten deese eigenhandig vertekend en voorts met mijn gewoon Zegel gecorrobeert, te Uithuisen en den 4den Junij 1700 negen en 't negentig.

De VOORMONDERS en VOOGDEN over de minderjarige Kinderen van Wylen JANTJE BALSTERS ZAND, gedenken met Gerigts Authorisatie op Donderdag den 18 February naastkomende, 'savonds om 5 uur, in het Regthuis te Uithuisen, publyk by Strykgeld te laten Verkoopen: I. Hunne Pupillen extra groote PELMOLEN, met eene daar by aanzienlyke BEHUIZINGE en nieuws getimmerde VRIESSCHE SCHUUR, beneffens de BEKLEMMING van negen Grazen oud Groen Land. II. De VASTE BEKLEMMING van zeven Grazen (dito) Groen Land. III. De VASTE BEKLEMMING van vier Grazen dito; kunnende het halve Koopschat ter keuze van de Kopers na 4 pro Ct. er over blyven staan, alles staande en gelegen aan de Trekvaard te Uithuisen.

Verkoop van de pelmolen advertentie in de Ommelander Courant van 12-02-1802.

De VOORMONDERS en VOOGDEN over de minderjarige Kinderen van Wylen JANTJE BALSTERS ZAND, gedenken met Gerigts Authorisatie op Donderdag den 18 February naastkomende, 's avonds om 5 uur, in het Regthuis te Uithuisen, publyk by Strykgeld te laten Verkoopen: I. Hunne Pupillen extra groote **PELMOLEN**, met eene daar by aanzienlyke BEHUIZINGE en nieuws getimmerde VRIESSCHE SCHUUR, beneffens de BEKLEMMING van negen Grazen oud Groen Land. II. De VASTE BEKLEMMING van zeven Grazen (dito) Groen Land. III. De VASTE BEKLEMMING van vier Grazen dito; kunnende het halve Koopschat ter keuze van de Kopers na 4 pro Ct. Er over blyven staan, alles staande en gelegen aan de Trekvaard te Uithuisen.

De Voormonders en Voogden over de minderjarige KINDEREN van Wylen JANTJE BALSTERS ZAND, gedenken met Gerigts Authorisatie op Donderdag den 18 February naastkomende, 'savonds om 5 uur, in het Regthuis te Uithuisen, publyk by Strykgeld te laten Verkopen: 1. Hunne Pupillen extra grote PELMOLEN, met eene daar by aanzienlyke BEHUIZINGE en nieuws getimmerde VRIESCHE SCHUUR, beneffens de BEKLEMMING van negen Grazen oud Groen Land. 2. De VASTE BEKLEMMING van zeven Grazen (dito) Groen Land. 3. De VASTE BEKLEMMING van vier Grazen dito; kunnende het halve Koopschat ter keuze van de Kopers na 4 pro Ct. er overblyven staan, alles staande en gelegen aan de Trekvaard te Uithuisen.

Verkoop van de pelmolen advertentie in de Groninger Courant van 16-02-1802.

4 juni 1803 - een akte op perkament, het aanhangende zegel is verdwenen
[collectie W.J. Lietmijer, Uithuisen]
op de rugzijde staat vermeld:

(1) van Binnenstaande capitaal groot Duizend gulden is op heden afgelost Drie Honderd gulden, Rest nog zeven Honderd gulden, blijvende deze verzegeling omtrent het resterende in hare vorige kracht op dato den 19 Junij 1813
Sijbrand Bruins in qlt

(2) Het Resterende Capitaal ter somma groot zevenhonderd gulden, is aan mij ondergetekende ten vollen opgebracht, met verschreven intrest van dien, kwijteerle derhalven op dezen, te Lopperzum den 3 Junij 1821.

R. Bruins

(3) H. Mulder

No. 90

2-7

Abraham Buning der Rechten Doctor van Uithuisen, betuige met dezen openen verzegelden brieve, dat in eigen persoon voor mij zijn gecompareert en verschenen de E Derk Aljes

Bonthuis, als voormond, de E Wicher Cexis Kruisinga als Sibbevoogd over de twee minderjarige Kinderen van **wijlen Jannes Jakobs Mulder**, beide mede Caverende voor de vreemde voogd H.D. Nanninga, alsmede de E Alje Balsters Zandt, als Voormond, de E. Sibrand Bruins, als Sibbevoogd, en de E **Jakob Jakobs Mulder als Vreemde voogd** over laatstgemeldes ene Kind, alle qq erven en representanten van hunne pupillen **Moeder Jantje Balsters Zandt**, welke bekenden en beleden kracht bekomene authorisatie door mij Zegelaar als Richter ter plaats afgegeven, publiek op Strijkgelds Conditien stedevast en onwederroepelijk te hebben verkocht op en overgedragen, zulks alsnog doende door dezen aan de E Sikke Jans Zandt, mede gecompareert en in dezen koop accepterende, de vaste en onopzegbare beklemminge van zeven grasen groen land, gelegen te Uithuisen, doende jaarlijks aan de Erven van de Oud Raadsheer A.S. Werumeus, vijfendertig Car. gls. en tien stuivers hure, zo groot en klein, goed en kwaad, als in naam en faam in einden en zwetten zijn gelegen, zonder de mate er op te gedogen en wijders met rechten en gerechtigheden, lusten en lasten, servituten en zwarigheden, invoegen door verkoperen qq is beseten, en met aankomstbrieven als anders, op enige wijze kan worden verdedigt, zijnde ook reeds door Koper tot onderling genoeg aangevaard. Zulks invoeges voorsz. verkocht voor ene Summa van Tweeduizend eenhonderd en vijf en dertig Car. gulds. segge f 2135 „,-,- in verminderinge van welke penningen Verkoperen verklaarden van Koper te hebben ontvangen, ene Summa van Eenduizend eenhonderd vijfendertig Car. guldens alwaarom voor zo veel quiteerden; zijnde wijders geconditioneert, dat het restant ter Summa van Eenduizend Car. guldens (welke met het volle recht van gereserveerden eigendom dezies aan de E Alje Balsters Zandt, en Conssn. in qlté voorsz. alleen en geheel wordt overgelaten,) bij provisie over het verkochte zal blijven staan, en nam Koper aan hiervan op 1mo Maij 1804 en zo vervolgens van jaar tot jaar en onverjaard, vier gelijke gulds. pr. ct. interesse exmora of hure in plaats van rente te zullen betalen en daarmede blijven continueren heen ter tijd van aflossinge, welke van wederzijden alle jaren na voorgaande opzage van een vierendeel jaars voor de invalende verschijndag, zal kunnen mogen, en moeten geschieden, als wanneer voorsch. restant met diens achterwordende huren, vrij, kost, en schadeloos, zelfs met kosten van opzage, zullen moeten worden opgebracht en afgelost, blijvende intusschen het verkochte gemelde voorstanderen eigenen onverlaten goed, ter tijd van volle betalinge. Verbindende voorts verkoperen voor de vrije leverantie, wagtinge en waringe, van ‘t verkochte, alsmede Koper voor prompte betalinge van voorsch. restant en diens sequele, alle hunne en in qlt. hebbende en toekomende goederen gene exems, met submittie aan de parate reale executie van alle hoge en lage rechten en Gerichten, onder renuntiatie aan de exceptien dezen Contrarierende. Inoirconde der waarheid en tot vestenisse hebbe ik Richter opgemelt, na gedane belijinge van Comparanten, dezen eigenhandig vertekent, en voorts met mijn gewoon zegel gecorroboereert, te Loppersum den 4^{en} Juni 18honderd drie.

A. Buning Richter

Bovenstaande Acte in zijn geheel overgeschreven in het Register van Overschrijving Lett. A. Fol. 77 No. 90 ten Burele van den Conservateur de ch Hypotheken in het Arrondissement Appingedam den Tienden December 1800 Tien.
Inschrijving No. 667. P...

29 november 1808 - 2 p met geprägd Klein-zegel 1809 30 Gl. + omslag
[collectie W.J. Lietmijer, Uithuisen]

op de omslag staat vermeld: Oude brieven van 123 No. 4 Land de wed. Cloosterhuis

Hr. Pieter Rembt Siekinghe Baljuw van het Hunsingo Kwartier, betuige met dezen openen verzegelden brieve, dat persoonlijk voor mij gecompareerd en erschienen zijn, de Heer Med. J.L.

Mulle en als gevolmagtigde volgens procuratie van den 29 September l.l. bij mij gezien en gelezen van Mejuffrouw Elizabeth Rennes Ehel. dewelke bekenden en beleden voor hun en hunne Erfgenamen, Stedevast en onherroepelijk te hebben verkocht op en overgedragen, zulks doende door dezen aan Monsr. G. Kloosterhuis en Maria Muller Ehelieden woonachtig te Groningen, welke Kooperen mede compareerden en in koop verklaarden te accepteren : der Verkooperen Eigendom zekere zes en een halve Grasen land gelegen onder Uithuizen, wordende onder vaste Beklemming gebruikt bij Sikke J. Zandt op 't Oosternieland voor eene jaarlijksche vaste hure ter Somma van f 35 - 10 - , welke te verschijnene hure, op midwinter 1808 zal komen ten voordeele der Kooperen, hebbende deze Landerijen tot naaste zwetten, ten Noorden Pieter Pieters en P.J. Zandt, ten Oosten de Departementale Trekweg, ten Zuiden Hindrik Roelfs en ten Westen de Heereweg (kunnende bij dezen geene quitantie van fournissement in het Middel der verponding worden geëxhibeerd, aangezien de lasten op deze Landen leggende of nog te leggen door den tijdelijken Meijer zijn, of moeten worden betaald). Wijders zoo groot en klein, goed en kwaad als hetzelfde in einden en zwetten is gelegen, zonder de mate te gedogen, ook met derzelver vrij en geregtigheden, Servituten en zwarigheden, zoo er reeds op zijn of inkomstig op gelegd mogen worden, invoegen voorschreven verkocht voor eene Somma van een duizend Car. Guldens (dico f 1000 - , -,) welke koopschatspenningen de Verkooperen bekenden vol en al uit handen van de Kooperen te hebben ontvangen, doende dezelve daarvoor bij dezen ten vollen en zonder eenige reserve quiteren en in den waren Eigendom en het geruste posses van het gekochte bevestigen. Stellende voor de quarantie wachting en vrijwaring van het verkochte ten onderpande alle hunne hebbende en toekomende goederen geene exemt, met Submissie derzelve aan de parate reale executie onder afstand aan alle strijdende exceptien.

Tot vestenisse waar van dezen nevens den Secretaris dezer Jurisdictie hebben verteekend en met het nevens drukken van mijn Ambts-Cachet in eenen met een papieren ruit overdekten rooden Ouwel doen bekrachtigen, te Onderdendam in den jare achttienhonderd en acht, op den negen en twintigsten November (29 November 1808).

Op last van Denzelven.

J.H. Hoving, secr.

P.R. Siekinghe, Baljuw

Exhibitum den 4^e van Oogstm. 1809.

Advertentie van 28 januari 1814 in het:

A D V E R T E N T I E B L A D,
BEKENDMAKINGEN EN ONDERSCHIEDENE BERIGTEN
G R O N I N G E N.
FINALE VEILING EN VERKOOP.
 *** De Openbaare Notaris, HARM JAN VAN BOL-
 HUIS, residentende te *Middelstum*, gedenkt ten verzoeken
 van Mejuffrouw GRIETJE PIETERS TIGCHELAAR,
 Weduwe van wylen den Pelmolenaar PIETER JANS
 ZANDT, woonachtig te *Uithuizen*, op acquiescement van
 SIKKE JANS ZANDT, Landbouwer op het *Oosternie-*
land, Oom en (toeziende Voogd der minderjarigen Kin-
deren van wylen gezegde Mejuffrouw Grietje Pieters
Tigchelaar uit haar Huwelyk met wylen haren genoem-
den Ehenan geboren; publiek definitief te Veilen en te
 Verkoopen:

Vervolg van de advertentie van 28 januari 1814 in het Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen.

I. Eene Kapitale BEHUIZINGE, getekend No. 31, voorzien met differente ruime en wel ingerigte Vertrekken, voorts een zeer ryk beklante PELMOLEN, getekend No. 280, benevens de VASTE en ALTOOSDURENDE BEKLEMMINGE van het HEEMSTEDDE of de GROND, waarop gezegde Huis en Pelmolen mede zyn staande, doende tot een vaste jaarlykfche huur 25 gld., als mede de VASTE en ALTOOSDURENDE BEKLEMMINGE van acht Grazen LAND, jaarlyks tot eene vaste huur doende 48 guld.; alles staande en gelegen aan het Trekdiep te *Uithuizen* in het Canton van *Middelstum*.

II. De VASTE en ALTOOSDURENDE BEKLEMMINGE van 4 Grazen LAND te *Uithuizen* gelegen, doende 's jaars aan de Weduwe DERK SEBES BONTHUIS te *Lellens* tot huur 28 gl.

III. De VASTE en ALTOOSDURENDE BEKLEMMINGE van 7 Grazen LAND in drie porceelen mede te *Uithuizen* gelegen, doende tot een jaarlykfche vaste huur 35 gulden.

IV. Een vyfde in den EIGENDOM van 76 Grazen LAND, te *Garsthuizen* gelegen, by MEINDERT TAKES aldaar woonagtig, onder vaste Beklemminge in gebruik, jaarlyks in 't geheel voor 228 gl., dus een vyfde 45 gl. 12 ft.

V. Den EIGENDOM van een BEHUISDE HEEMSTEDDE te *Loppersum* gelegen, by KOERT JANS onder Beklemminge in gebruik, 'sjaars voor 5 gl.

Alle welke Goederen aan gezegde Meijuffrouw Wedw. PIETET JANS ZANDT benevens hare minderjarige Kinderen zyn toebehorende.

Deze Veiling zal worden gehouden op Dingsdag den 1 February 1814, 's namiddags te 2 uren, ten huize van de Weduwe JAN ALDERTS NOORDHUIS in *de Roos* te *Uithuizen*, en kunnen inmiddels nadere informatien worden verkregen, ten Kantore van den Notaris voornoemd, alwaar de Memorie van Lasten is gedeponeerd.

28 februari 1814 30 p + omslag [collectie W.J. Lietmijer, Uithuizen]

op de omslag staat vermeld: Gequiteerde koopbrief van Jacob Heerkens te Uithuizen

moet Betaalen	f 2041-2-
En heeft Betaald	- 2000-,-
Rest	f 41-2-

*in de linkerbovenhoek van elk blad staat in een kader gedrukt: **DEPART. WESTER EEMS.** en een in rood gedrukt zegel van 75 Ces.*

Afschrift van een memorie van lasten geannecteerd aan de minute No. 217 berustende ten Kantore van den openbaren Notaris Harm Jan van Bolhuis resideerende te Middelstum.

Uit Kragt van een vonnis gewezen bij de regtbank ter eerster instantie van het tweede Arrondissement van het Departement van de Wester Eems zitting houdende te Appingadam, in dato den dertigsten December achttien honderd dertien; behoorlijk geregistreerd gewezen tusschen **Grietje Pieters Tigelaar**, weduwe van wijlen den **Pelmolenaar Pieter Jans Zandt**, woonachtig te Uithuisen eischeresse, en Sikke Jans Zandt landbouwer woonachtig op het Oosternieland als toeziende voogd, over de minderjarige Kinderen van wijlen gemelden Pieter Jans Zandt bij de Eischeresse in echte verwekt, verweerder, waarbij is bevolen dat er zal worden overgegaan tot Scheiding en verdeling der goederen, dependeerende van de nalatenschap van wijlen gemelden Pieter Jans Zandt, en van de gemeenschap van goederen tusschen den zelven en zijne nagelatene weduwe hebbende bestaan, en nog in conformiteit van een vonnis, bij de regtbank opgemeld gewezen tusschen dezelfde partijen, den zesden Januarij achttienhonderd veertig, mede behoorlijk geregistreerd.

Zal ter requisitie van voornoemde eischeresse, op acquiscement van den verweerder ten overstaan van de Notaris Harm Jan van Bolhuis resideerende te Middelstum worden overgegaan tot de verkoop van:

1mo Eene behuizinge geteekend No. 31 voorzien van differente woonvertrekken met een Vriesche Schuur, wijders eene afzonderlijke stookhut voorts een capitale **Pelmolen** geteekend No. 280 benevens de vaste en altoos durende beklemming, van het heemstede of de grond, waarop gezegde behuizing en pelmolen mede zijn staande jaarlijksch tot eene vaste huur doende aan de gereformeerde Kerk te Uithuisen vijftientig guldens, gelegen aan het trekdiep te Uithuisen in het Canton van Middelstum, belendende ten Noorden aan de agt grazen land, dadelijk te noemen, ten oosten aan de trekweg, ten zuiden aan dezelfde agt grazen, en ten westen aan het natenoemene tweede perceel, met wijders de vaste en altoos durende beklemming, van agt grazen land, jaarlijks tot eene vaste huur doende telkens op Midwinter verschijnende, aan de Predikant der hervormde gemeente te Uithuisen Agtenveertig guldens, gelegen te Uithuisen, en belendende ten Noorden aan Klaas Lammerts, ten Oosten aan de trekweg, ten Zuiden aan het natenoemene derde perceel, en ten westen aan het natenoemene tweede perceel.

2e de vaste en altoosdurende beklemming van zeven grasen land in drie porceelen, mede te Uithuisen gelegen 's jaars tot een vaste huur doende aan de Weduwe Derk Sebes Bonthuis te Lellens, agentwintig guldens, hebbende tot naaste zwetten, ten Noorden aan Hendrik Meeuwes en de gezegde agt grazen, ten oosten aan het vermelde heemstede, ten Zuiden aan de Weduwe Cornellis Jans, en ten westen aan de publieke weg.

3to De vaste en altoosdurende beklemming van zeven grasen land, in drie porceelen, mede te Uithuisen gelegen bezwaard met eene jaarlijksche vaste huur, telkens op midwinter verschijnende, ten voordeele van den Heer J.L. Mulder te Uithuisen van vijftientig guldens, en belendende ten Oosten de trekweg, ten Zuiden Hendrik Roelfs, ten westen de publieke weg en ten Noorden de weduwe van wijlen Cornellis Jans Dorenbosch waaraan het regt om op een van de gemelde drie porcelen, naar verkiezing van den gebruiker een huis te doen bouwen verbonden is.

4to Een vijfde in den eigendom van zesenzeventig grasen land, te Gasthuisen gelegen, bij Meindert Takes aldaar woonachtig onder beklemming in gebruik, jaarlijksch in 't geheel voor twee

honderd acht en twintig guldens dus voor een vijfde, vijfenveertig guldens twaalf Stuivers.

5to Een eigendom van een behuisd heemstede te Loppersum gelegen bij Coert Jans aldaar onder beklemming in gebruik voor een jaarlijksche huur van vijf guldens.

Welke goederen door de van wegens gemelde regtbank, bij derzelver vonnis de partage beveelende, benoemde deskundigen Mr. Regnerus Tjaarda Mees Advocaat woonachtig te Appingadam, Onno Grimmus oud wedman en Willem Reinders Pungel winkelier beiden woonachtig te Uithuisen ingevolge derzelver rapport van den vierden dezer geregistreerd den vijfden, en ter griffie van opgemelden regtbank gedeponneerd, den zesden dezer lopende maand getangeerd als het perceel Sub. 1mo op eene waarde van zestienduizend guldens.

Sub 2do op eene waarde van twaalf honderd guldens.

Sub 3^{io} op eene waarde van twee duizend guldens.

Sub 4to op eene waarde van eenduizend guldens en Sub 5to op eene waarde van Eenhonderd guldens.

Aan gezegden Grietje Pieters Tiglaar weduwe Pieter Jans Zandt, benevens hare minderjarige Kinderen uit haar huwelijk met wijlen denzelfden haren eheman geboren, zijn toebehorende, uit kragt vooreerst van verteekende Koopconditien, van den agttienden februarij achttienhonderd en twee, en daarvan nader authentiek opgemaakt Koopcontract, 2^e Authentique acte gepasseerd voor Mr. Hendrik Willem Hoving Notaris resideerende te Appingadam, met getuigen den negenden december, agttienhonderd twaalf, behoorlijk geregistreerd, en 3^{io} authentique acte van scheiding, gepasseerd voor Mr. Hendrik Johannes Wieringa in der tijd Regter te Middelstum den tweeden October zeventien honderd vijfennegentig, voor de invoering van regten van registratie en zegel alhier.

En tot voorwaarden van welken verkoop worden vastgesteld de volgende Artikelen.

1^e De voorschrevene goederen zullen worden verkocht met alles wat aan de behuizinge en schuur aard spijker en nagelvast wordt bevonden, met hegen en geboomten op of om het heem; de Molen met zoodanige gereedschappen als ten dage van voorlopige toeschatting, op een Inventaris ten dien einde te formeren zullen worden aangewezen, en wijders het land zoo groot en klein goed en kwaad als hetzelve in naam en faam in zijn einden en zwetten is gelegen, zonder voor over of onder maat of voor misstelling van zwetten aanspraakbaar te willen zijn.

2to De verkoperen reserveren aan zich om ten dage van finale toeschatting de gezegde perceelen eerst ieder afzonderlijk, daarna en wel met betrekking tot het eerste perceel, zoodanige splitzing te maken, vervolgens ieder deel op te hangen, eindelijk het zij alle perceelen te saam genomen, of een twee, of meer derzelven te praesenteeren en zoo voor 't geheel, gedeeltelijk of perceels-gewijze de toeschatting al of niet toe te staan, blijvende inmiddels de respective bieders verbonden voor de door hun gedane botten.

3^e De koper of kopers zullen in het bezit en het genot van het gekogte treden, te weten van het heemstede en de bekleemde landerijen, op gregorie en van de behuizing benevens de Pelmolen op den eersten Meij beiden naastkomende, voorts zal het eerste jaar huur van de perceelen Sub 4to en 5to ten voordeele der kopers komen te verschijnen op Midwinter achttienhonderd veertien.

4to De koper of kopers zullen gehouden zijn om de koopprijs aan verkopers te betalen in klinkende muntspecien, gangbaar geld, zijnde volgens den cours en waarde ten dage van verkoop, te weten van de Perceelen sub 1mo, 2do en 3^{io} in twee egale termijnen voor de eene halfscheid op den eersten Meij naastkomende en voor de wederhelft op den eersten Maij achttienhonderd vijftien en van de perceelen sub 4to en 5° tevens in twee egale termijnen, voor de eene halfscheid

mede op den eersten Meij naastkomende en voor de andere halvescheid op den eersten November achttienhonderd veertien telkens aan handen van de verkoperen en op sciapele quitantien.

5° Tot dat de koopprijs benevens de kosten hier na te melden, ten vollen zullen zijn betaald, zal het verkochte speciaal ten behoeve van de verkoperen verbonden blijven bij privilegie ten dien einde expresselijk voor te houden als naar de wet, en zullen de verkopers evenwel ook bevoegd zijn om ten dage van definitive toeschatting, een voldoende borge tot hun genoegen te vorderen, bij foute waarvan degene die daaraan niet voldoet, gerekend zal worden niet geboden te hebben, en alzoo zullen de vorige bieders inmiddels verbonden blijven voor de door hun gedane botten.

6to Bij de betaling van het laatste termijn koopenningen, zullen de titels of bewijzen van aankomsten wettig bezit, aan de koper of kopers worden overgegeven, voor zoo verre die voorhanden zijn, doch zullen de verkopers niet verplicht kunnen worden tot de overgave van de andere of meerdere stukken, dan die welke zij in handen hebben en daaromtrent met hunne verklaring kunnen volstaan van geene andere dan die welke reeds gemeld zijn te kunnen afgeven.

7° De koper of kopers zullen een ieder naar gelang van de koopprijs van het door hem gekochte aan de verkopers contant betalen het beloop der kosten op dezen verkoop door de in regte gedane aanvragen het aanplakken der billetten, en de gedane aankondiging en gevallen, en welken te samen twee honderd en dertig guldens bedragen.

Alle overige kosten, zoo der Processen verbaal van de veiling en de finale verkoop als die van derzelver registratie, het regt van overboeking zullen door den koper of kopers aan den Notaris over dezen verkoop staande, binnen vijf dagen na de finale toewijzing moeten worden voldaan en betaald, doch zal of zullen dezelve bij de betaling van het eerste termijn koopschatspenningen ten laste van de verkoperen, wederom de halvescheid daarvan kunnen korten.

Gedaan te Uithuisen den twintigsten Januarij achttienhonderd veertien ten einde bij den reeds genoemden Notaris te worden gedeponneerd.

(getekend) Grietje Pieters Tigchelaar, weduwe P. Zandt. S.J. Zandt.

(verder stond) Geregistreerd te Winsum, den eenentwintigsten Januarij achttienhonderd veertien fol 112 v° case 5 en 6. Ontvangen twaalf stuivers (getekend) C.H. van Naerssen.

Voor egt erkend en op nieuws vertekend, in tegenwoordigheid van ons ondergeteekenden Notaris en getuigen volgens acte van bewaarstelling daarvan op heden opgericht te Onderdendam den tweeentwintigsten Januarij agttienhonderd veertien.

(getekend) Grietje Pieters Tigchelaar, weduwe P. Zandt. S.J. Zandt. M.L. Mulder. P.E. Tillema. H.J. van Bolhuis Notaris.

24-1-1814

Op **Maandag den vierentwintigsten Januarij des jaars achttienhonderd en veertien**, des namiddags te twee uren zijn voor ons ondergeteekende Harm Jan van Bolhuis, openbaar Notaris residerende te Middelstum, Hoofdplaats van dien naam van het arrondissement Appingadam van het Departement van de Wester Eems, en in tegenwoordigheid van nagenoemde en mede ondergeteekende getuigen, ten huize van de weduwe Jan Alderts Noordhuis, Herbergierster, woonachtig te Uithuisen, canton Middelstum, in de **herberg de Roos te Uithuisen**, dag, uur en plaats voor de hierna vermelde werkzaamheid bepaald bij de acte van bewaarstelling op den eenentwintigsten dezer lopende maand Januarij voor ons ondergeteekende Notaris met getuigen

gepasseerd en behoorlijk geregistreerd van de vorenstaande memorie van lasten, aan welken voet geschreven is: geregistreerd te Winsum, den eenentwintigsten Januarij 1814 fol 112 v° case 5 en 6.

Een ansichtkaart van de Hoofdstraat te Uithuizen waarop het huidige hotel 'Het Gemeentehuis' is te zien. Dit hotel werd in 1865 gebouwd, nadat de op die plaats staande herberg 'De Roos' was afgebroken. In deze herberg werden vele zittingen van de notarissen gehouden. Eveneens in deze herberg schreef Jacob van Lennep op 23 juni 1823 in zijn dagboek 'Te half acht aten wij in de herberg De Roos, dronken thee, en gingen te negen ure bedwaarts'. Samen met zijn vriend Dirk van Hogendorp maakten zij een 'reis te voet, per trekschuit en per diligence door de Noord-Nederlandsche provinciën in den jare 1823'.

Ontvangen twaalf stuivers (getekend) C.H. van Naerssen, gecompareerd **Mejuffrouw Grietje Pieters Tigchelaar, weduwe van wijlen den pelmolenaar Pieter Jans Zandt, woonachtig te Uithuisen**, Canton Middelstum, benevens Sikke Jans Zandt, landbouwer woonachtig op het Oosternieland gemeente van de Uithuiser Meden, Canton Middelstum, in naam en als toeziende voogd over de minderjarige kinderen van wijlen gemelden Pieter Jans Zandt, bij de eerste comparante in echte verwekt, zijnde dezelve valabel geautoriseerd, tot de verkoping waarvan beneden zal gesproken worden, gelijk zulks is geëtablisseed bij de mem. drie van lasten, welke hiervoor afgaat, dewelke hebben verklaard dat zij gedurende de drie achtereenvolgende zondagen, den negenden den zestienden en den drie en twintigsten dezer, op de voorgeschrevene plaatsen en in de vorm bij de wet vereischt hebben doen aanhegten placaten of billetten, inhoudende dat op heden ten huize voorschreven, zoude worden geprocedeerd tot de preparatoire toeschatting van

1° Eene behuizinge en erve geteekend No. 31, een **Pelmolen** geteekend No. 280, de vaste belemming van acht grasen land,

2° De vaste en altoos durende belemming van vier grasen land

3° De vaste en altoos durende beklemming van zeven grasen land, alles staande en gelegen te Uithuisen, benevens

4to Een vijfde in den eigendom van zesenzeventig grasen land, te Garsthuizen gelegen, en

5to den eigendom van een behuist heemstede te Loppersum gelegen aan de eerste comparante en hare minderjarige kinderen in eigendom toebehorende breder in de gezegde memorie van lasten omschreven, dat zij daarenboven copie van de gezegde placaten hebben doen insereren⁴⁸ in het advertentieblad van Groningen, No. 4 van den veertienden dezer lopende maand op de eerste bladzijde, alles invoege zulks wordt geconstateerd, 1mo door drie exemplaren behoorlijk gevisieerd en geregistreerd van de gezegde billetten af te geven door de Maires in de respective gemeentens van Appingadam, Middelstum en Uithuisen, 2do door een exemplaar van het gemelde journaal behoorlijk gevisieerd gelegaliseerd en geregistreerd, welke exemplaren en declaratoir ten verzoeken van de comparanten hier aangehegt zijn gebleven ten gevolge van het welk de comparanten ons ondergeteekende Notaris bij het vonnis in voorschrevene memorie van lasten vermeld, gecommitteerd, requireerden om te procederen tot het ontvangen der botten en de voorlopige toeschatting van de gezegde goederen indien daarvoor termen zijn, hebbende na hun gedane voorlezing alhier getekend

(onder stond) Grietje Pieters Tigchelaar, weduwe Zandt. S.J. Zandt.

Aan deze requisitoire voldoende hebben wij ondergeteekende Notaris in tegenwoordigheid van de getuigen voorgelezen de hiervoor staande Memorie van lasten en dit Procesverbaal en daarna tot de veiling zelve zijnde overgegaan en wel in de eerste plaats van het eerstgemelde perceel op de volgende wijze.

Nadat eene eerste waschkaars was ontstoken heeft Harm Mekkes van der Borg buiten vast beroep woonachtig te Uskwert Canton Middelstum geboden Tweeentwintig duizend guldens en heeft geteekend

(onder stond) H.M. van der Borg.

En aangezien na dit bod drie aangestoken waschkaarsjes successivelijk zijn uitgebrand, zonder dat er eenig nieuw bod gedurende dezelve is opgekomen, is overgegaan tot de veiling van het tweede Perceel. Een waschkaars aangestoken zijnde heeft **Auke Gerrits Zijlstra, grutter**, woonachtig alhier te Uithuisen geboden twaalf honderd dertig guldens en heeft geteekend

(onder stond) Auke Gerrits Zijlstra.

Voorts nog drie waschkaarsjes achter elkander aangestoken en uitgebrand zijnde, doch niemand meer opgekomen zijnde om te verhogen is overgegaan tot de veiling van het derde perceel, waartoe wederom een waschkaars zijnde opgestoken, heeft Berend Reinjes Bos, koopman woonachtig te Uithuisen, geboden negentienhonderd vijftig guldens en heeft geteekend

(onder stond) B.R. Bos.

Hierop drie waschkaarsen successivelijk aangestoken en verbrand zijnde, doch geene verhoging zijnde geschied, is overgegaan tot de veiling van het vierde perceel en heeft de Heer Predikant Willem Abresch, woonachtig te Zuidwolde gemeente Bedum Canton Middelstum, geboden eenduizend en tien guldens en heeft geteekend

(onder stond) W. Abresch.

Vervolgens nog drie andere waschkaarsen agter elkander ontstoken en afgebrand, doch niemand om te verhogen opgekomen zijnde, is overgegaan tot de veiling van het vijfde en laatste perceel en heeft daarop nadat een waschkaars was ontstoken geboden IJpe Klasen de Vries,

winkelier woonachtig te Uithuisen, eene som van Eenhonderd guldens en heeft geteekend (onder stond) IJpe Klasen de Vries.

Wijders na het successivelijk aansteken en uitbranden van drie waschkaarsen welke als alle voorgaanden ieder omstreeks eene minuut geduurd hebben, intusschen geen nieuw bod opgekomen zijnde, is op requisitie van de comparanten de finale veiling van alle voormelde goederen, gesteld op Dingsdag den eersten Februarij achttienhonderd veertien, des namiddaags ten twee uren, ter zelfder plaatse alwaar thans wordt geprocedeerd, hetwelke wederom door eene nieuwe aanhechting van Placaten en eene nadere insertie, in het voor geroerd journaal zal worden aangekondigt conform de wet.

Van al hetwelk een Procesverbaal is opgemaakt en voorgelezen.

Gedaan en gepasseerd op plaats, jaar, maand en dag voorschreven, ter presentie van gen. deurwaarder Geert Arends Wiel, woonachtig te Kantens, canton Middelstum en Olchert Rikkerts Clevering, landbouwer mede woonachtig te Kantens, als getuigen ten dezen verzogt, die dezen nevens de partijen en ons Notaris hebben verteekend.

(geteekend) Grietje Pieters Tichelaar, weduwe Zandt, S.J. Zandt, G.A. Wiel, Olchert Rikkerts Clevering, H.J. van Bolhuis Notaris. (onder stond) Geregistreerd te Winsum den eersten Februarij 1814 fol 102 R^o Case 9. Ontvangen twaalf stuivers (getekend) C.H. van Naerssen.

1814

In den jare **achttienhonderd veertien op dingsdag den eersten Februarij** na de middag te twee uren, ten huize van de weduwe Jan Alderts Noordhuis, Herbergierster, woonachtig te Uithuisen canton Middelstum, in **de herberg de Roos genaamd**, dag, uur en plaats voor de hierna vermelde werkzaamheid bepaald, bij het procesverbaal van voorlopige toeschatting van den vierentwintigsten Januarij laastleden, waarvan de minute behoorlijk geregistreerd hier vooraf gaat, zijn voor ons ondergeteekende Harm Jan van Bolhuis openbaar Notaris residerende te Middelstum, hoofdplaats van het canton van dien naam, van het arrondissement Appingadam van het Departement van de Wester Eems, in tegenwoordigheid van nagenoemde en mede ondergeteekende getuigen, gecompareerd **Mejuffrouw Grietje Pieters Tichelaar, weduwe van wijlen den pelmolenaar Pieter Jans Zandt, woonachtig te Uithuisen** voorschreven, en Sikke Jans Zandt, landbouwer woonachtig op het Oosternieland gemeente van de Uithuizer Meden, Canton Middelstum, in naam en als toeziende voogd over de minderjarige kinderen van wijlen gemelden Pieter Jans Zandt, bij de eerste comparante in echte verwekt, dewelke van ons hebben gerequireerd om over te gaan tot den finalen verkoop op heden bepaald bij het voorschreven Procesverbaal van vooreerst eene behuizinge en erve geteekend No. 31, benevens een **pelmolen** getekend No. 280, **ingeschreven in het brandcontract, opgericht tusschen een groot gedeelte van de Pelmolenaars in dit Departement voor een som van zesduizend guldens**, alsmede de vaste beklemming van acht grazen land, waarvan vier grazen bezaaid met raapzaad, ten tweeden de vaste en altoos durende beklemming van vier grazen land, ten derden de vaste en altoos durende beklemming van zeven grazen land waarvan drie grazen bezaaid met weit, tezamen bezwaard met een jaarlijksche vaste huur van vijfendertig guldens en tien stuivers, in stede van vijf en dertig guldens gelijk zulks abusievelijk in de memorie van lasten is uitgedrukt.

4to Een vijfde in den eigendom van zesenzeventig grazen land, te Garsthuizen gelegen, en

5to den eigendom van een behuisd heemstede te Loppersum gelegen, aan de gezegde Mejuffrouw Grietje Pieters Tichelaar weduwe Pieter Jans Zandt, benevens hare minderjarige kinderen in eigendom toebehorende, in het gezegd procesverbaal benevens de mede vorenstaande

memorie van lasten, aan welks voet geschreven staat geregistreerd te Winsum, den eenentwintigsten Januarij 1814 fol. 112 V^o case 5 en 6.

Ontvangen twaalf stuivers (getekend) C.H. van Naerssen, breder gedesigneerd, waarop aangezien die finale verkoop door de requiranten is bekend gemaakt bij billetten, welke op den vijfentwintigsten Januarij bevorens zijn aangeplakt ter plaatsen en in de vorm bij de wet voorgescreven en dat zijlieden daarenboven een extract van het verkoopbillet hebben doen plaatsen in het advertentieblad van dit Departement, van evengemelde datum, gelijk zulks een en ander geblijkt

1mo uit de getuigenissen behoorlijk geregistreerd van de Maires der respective gemeentens van Appingadam, Middelstum en Uithuisen, en 2do door een exemplaar van het gemeld advertentieblad gelegaliseerd en geregistreerd, welke exemplaren door de comparanten vertoond hier aan zijn gehegt gebleven.

Wij Notaris aan de lieden die ter plaats van verkoping waren te samen gekomen in de eerste plaats hebben voorgelezen de memorie van lasten en het Procesverbaal beiden vorenstaande en vervolgens zijn overgegaan tot het opnemen der verhogingen op deze wijze:

successivelijk zijn er eenige waschkaarsen aangestoken en in de eerste plaats opgehangen zijnde het eerste perceel waarop bij de voorlopige toeschatting was geboden tweeentwintig duizend guldens is dit perceel door **Jakob Heerkens**, broodbakker van beroep woonachtig te Aduard, canton Zuidhorn, Arrondissement Groningen Departement van de Wester Eems verhoogd tot de som van zesentwintig duizend vijfhonderd vijfentwintig guldens en heeft dezelve na voorlezing geteekend (getekend) J. Heerkens.

Hierna wederom drie waschkaarsjes aangestoken en uitgebrand, doch geene verhoging geschied zijnde, is overgegaan tot de veiling van het tweede perceel en alzo wederom een waschkaars ontstoken zijnde, heeft Hendrik Meeuwes bierbrouwer, woonachtig alhier te Uithuisen Canton Middelstum dit perceel verhoogd tot de som van twee duizend en zeventig guldens en heeft na voorlezing geteekend (was geteekend) Hendrik Meeuwes Hulzebos.

Voorts nog drie waschkaarsen achter elkanderen aangestoken en uitgebrand zijnde, zonder dat er een nieuw bod is opgekomen, is overgegaan tot de veiling van het derde perceel waartoe wederom een waschkaars opgestoken zijnde, heeft Jakob Heerkens bovengenoemd, gequalificeerd en gedomilieerd, geboden drie duizend guldens en heeft geteekend (was geteekend) J. Heerkens.

Wijders nog drie waschkaarsjes achter elkanderen aangestoken en uitgebrand zijnde, er intuschen geen nieuw bod om te verhogen zijnde gedaan, is vervolgens opgehangen het vierde perceel, ten welken einde wederom een waschkaars is ontstoken en heeft Tijmen Jeltjes Dijkstra landbouwer woonachtig te Garsthuizen, Gemeente Stedum canton Loppersum Arrondissement Appingadam Departement van de Wester Eems, geboden Eenduizend en dertig guldens welke heeft geteekend (was geteekend) Tijmen Jeltjes Dijkstra.

Hierop na het successivelijk aansteken en uitbranden van drie waschkaarsen, niemand zijnde opgekomen om te verhogen, is geprocedeerd tot de veiling van het vijfde perceel, en heeft daarop na dat er een waschkaars ontstoken was geboden Tijmen Jeltjes Dijkstra boven genoemd Eenhonderd vijf guldens en heeft geteekend (was geteekend) Tijmen Jeltjes Dijkstra.

Ijpe Klasen de Vries, winkelier woonachtig te Uithuisen Canton Middelstum, heeft geboden Eenhonderd zes guldens en heeft geteekend (was geteekend) Ipe Klasen de Vries.

En aangezien na dit bod drie waschkaarsen achter elkanderen zijnde aangestoken, uitgebrand zijn zonder dat er een nieuw bod is opgekomen hebben de comparanten verkopers alle de voornoemde hoogste bidders respectivelijk tot kopers van het geen waarop ieder hun bij de veiling het hoogste bod heeft geboden en daarvoor op dit Procesverbaal geteekend, verklaard hetgeen door dezelve is aangenomen, zijnde van geen derzelven een borge afgevraagd.

VOORLOPIGE VEILING.

**** De Ondergetekende HARM JAN VAN BOLHUIS,** Openbaar Notaris, residierende te *Middelstum*, gedenkt ten verzoeken van Mejuffrouw **GRIETJE PIETERS TIGCHELAAR**, Weduwe van wylen den Pelmolenaar **PIETER JANS ZANDT**, woonachtig te *Uithuizen*, op acquiescement van **JACOB SYWERTS BOUWMAN**, Landbouwer woonachtig te *Eppenhuisen*, Voogd *ad actum divisorium* der minderjarige Kinderen van wylen gezegde Mejuffrouw *Grietje Pieters Tigchelaar* uit haar Huwelyk met wylen haren genoemden Eheman geboren, in het bywezen van **SIRKE JANS ZANDT**, Landbouwer woonachtig op het *Oudeveld*, Oom en toenende Voogd van voornoemde minderjarigen; publiek preparatoir te Veilen:

I. Eene Kapitale BEHUIZINGE, getekend No. 31, voorzien met differente ruime en wel ingerigte Vertrekken, voorts een zeer ryk beklante **PELMOLEN**, getekend No. 280, benevens de **VASTE en ALTOOSDURENDE BEKLEMMINGE** van het **HEEMSTEDE** of de **GROND**, waarop gezegde Huis en Pelmolen mede zyn staande, doende tot een vaste jaarlyksche huur 25 gld., als mede de **VASTE en ALTOOSDURENDE BEKLEMMINGE** van acht Grazen **LAND**, jaarlyks tot eene vaste huur doende 48 guld.; alles staande en gelegen aan het Trekdiep te *Uithuizen* in het Canton van *Middelstum*.

II. De VASTE en ALTOOSDURENDE BEKLEMMINGE van 4 Grazen **LAND** te *Uithuizen* gelegen, doende 's jaars aan de Weduwe **DERK SEBES BONTHUIS** te *Lellens* tot huur 28 gl.

III. De VASTE en ALTOOSDURENDE BEKLEMMINGE van 7 Grazen **LAND** in drie porceelen mede te *Uithuizen* gelegen, doende tot een jaarlyksche vaste huur 35 gulden.

IV. Een vyfde in den EIGENDOM van 76 Grazen **LAND**, te *Garsthuizen* gelegen, by **MEINDERT TABAKES** aldaar woonachtig, onder vast bygebruik, jaarlyks in 't geheel voor 225 gld., dus een vyfde 45 gl. 12 st.

V. Den EIGENDOM van een **BEHUIS**, **HEEMSTEDE** te *Loppersum* gelegen, by **KOERT JANS** onder Beklemminge in gebruik, 's jaars voor 5 gl.

Alle welke Goederen aan gezegde Mejuffrouw **PIETET JANS ZANDT** benevens hare minderjarige Kinderen zyn toebehorende.

Deze Veiling zal worden gehouden op Maandag den 14 January 1814, 's namiddags te 2 uren, ten huize van 24 Weduwe **JAN ALDERTS NOORDHUIS** in *de Roos* te *Uithuizen*, alwaar drie dagen bevorens de Veiling, afschrift der Memorie van Lasten, welke ten Kantore van den genoemden Notaris is gedeponeerd, ter lezing zal liggen.

H. J. AAN BOLHUIS.

De
advertentie
van de
voorlopige
veiling op
verzoek van
Mejuffrouw
Grietje
Pieters
Tigchelaar,
weduwe van
pelmolenaar
Pieter Jans
Zandt te
Uithuizen,
geplaatst op
14 januari
1814
in het Adver-
tentieblad.

Van al het welke een Procesverbaal is opgemaakt en voorgelezen.

Gedaan en gepasseerd te Uithuisen Canton Middelstum op jaar maand en dag als boven in tegenwoordigheid van den deurwaarder Geert Arends Wiel, woonachtig te Kantens, canton Middelstum en Derk Hendriks Nanninga koopman woonachtig te Uithuisen als hierbij verzogte getuigen die dezen nevens de partijen en ons Notaris hebben verteekend.

(was geteekend) Grietje Pieters Tichelaar, weduwe Zandt, Sikke Zandt, J. Heerkens, Hendrik Meeuwes Hulzebos, Tijmen Jeltas Dijkstra, IJpe Klasen de Vries, G.A. Wiel, D. Nanninga, H.J. van Bolhuis Notaris.

(onder stond) Geregistreerd te Winsum den veertienden Februarij 1814 fol 104 V^o Case 6 bis 9. Ontvangen voor het principaal eenduizend vier honderd twee guldens vijf stuivers, twaalf penningen, honderd veertig guldens vier stuivers negen penningen voor de tien centimes en twee honderd vierentwintig guldens zeven stuivers en vijf penningen voor de zestien ad actionele centimes (was getekend) C.H. van Naerssen.

in de marge een roodlakzegel met het stempel van de notaris H.J. van Bolhuis

Voor expeditie conform afgegeven aan J. Heerkens den achtentwintigsten Februarij achttienhonderd veertien.

H.J. van Bolhuis Notaris

9-4-1816

Ondergeteekende **Grietje Pieters Tiglaar, wed. van wijlen Pieter Jans Zandt**, en als voogdes over de minderjarige kinderen van mij bij wijlen gemelden mijnen ehe man in echte verwekt teken het slot van de vereffening van het volle koopschat en alzo het volle koopschat van het eerste en derde perseel voornoemd te zamen negen en twintig duizend vijfhonderd en vijftwintig guldens op heden te hebben ontvangen van den koper Jacob Heerkens voornoemd en denzelven alzo ten vollen zonder enige reserve te quiteren.

Groningen den 9e April 1800 en zestien.

G.P. Tichelaar Weduwe Zandt

Mrs. H. VAN MARLE en A. J. VAN ROIJEN, Notarissen in het Kanton Middelstum, zullen, op Zaterdag den 29 November 1828, des avonds te 6 uren, ten huize van den Kastelein Kolverschoten, te Uithuizen, publiek bij Strijkgeld presenteren te Verkoopen:

I. Eene welingerigte voor weinig jaren nieuws getimmerde BEHUIZINGE en ruime VRIESCHE SCHUUR, get. no. 31, met een hecht - sterke, zeer beklante PELMOLEN, get. no. 280, en de BEKLEMMING van diens Heemstede en Tuin, doende tot huur f 25 — 00, staande en gelegen aan de Trekvaart van Uithuizen op Groningen, onder de Gemeente van en bij het Dorp te Uithuizen.

II. De VASTE en ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van pl. min. 4 Bunders kostelijk Groenland, gelegen naast het voorgaand perceel, doende tot huur f 48 — 00.

III. De VASTE en ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van pl. min. 3 Bunders 50 Roeden kostelijk Groen- en Bouwland, gelegen als voren, doende tot huur f 35 — 50.

Welke Goederen in eigendom zijn toebehoorende, worden bewoond en gebruikt door JACOB HEERKENS en MARTJE MENSES FERINGA, Ehelieden, te Uithuizen.

Informatien zijn te bekomen ten Kantore van de opgemelde Notarissen, alwaar drie dagen voor den Verkoop de Veil - Conditien zullen ter lezing liggen.

Advertentie in de Groninger Courant van 18-11-1828.

29 november 1828 afschrift - 20 p en eerste grosse - 22 p = identiek aan het afschrift [RAG, Notariële Archieven, standpl. 8, inv.nr. 19, akte 687]

op de omslag staat vermeld:

Grosse voor de Heer Mr. R. Brongers te Appingadam, houdende verkoop van een behuizinge

en **Pelmolen** te Uithuizen, aan Jacob Reinders Elema en vrouw aldaar.
in de linkerbovenhoek is geprägt een Formaat-Zegel 45 c.

No. 687.

Afschrift / Eerste Grosse

In naam der Hoge Overheid.

In het Jaar Achttienhonderd Agtentwintig den Negentwintigsten November des avonds te zes uren ten huize van de kastelein Johannis Jacobus Kolverschoten te Uithuizen.

Compareerde voor ons Mr. Henricus van Marle Openbaar Notaris residerende te Middelstum, Hoofdplaats van het Canton dier Naam, Kwartier Appingadam, Provincie Groningen; en deszelfs Ambtgenoot Mr. Adriaan Jan van Roijen Openbaar Notaris ter residentie van Onderdendam, gemeente Bedum, Kanton, Kwartier en Provincie voornoemd.

de Heer Mr. Roelf Brongers Procureur bij de Regtbank van eerste aanleg zitting houdende te Appingadam aldaar woonachtig in qualiteit als ad hoc Actum gevolmagtigde van **Jacob Heerkens Pelmolenaar te Uithuizen** en zijn vrouw Martje Menses Feringa en voor zoo veel nodig geadsisteerd met Egbert Everts Schuiringa Landeigenaar en Cornelis Alles Beukema Bierbrouwer, de eerste te Usquert en de tweede te Uithuizen woonachtig, als gecommitteerden ter zake van de aan genoemde Jacob Heerkens door zijne Majesteit den Koning der Nederlanden bij besluit van den Zeventwintigsten Julij dezes Jaars Numero 36 verleende Surceance van betaling procedures en exceciten voor den tijd van Twaalf Maanden, bij onderhandsche Conventie van den Eersten October Achttienhonderd Agtentwintig houdende transactie met lastgeving opgericht tusschen voornoemde Heerkens en zijne genoemde vrouw en geadsisteerd als boven ter eene, en deszelfs Crediteuren ter andere zijde aan den voet waarvan staat geregistreerd in duplo vijf folio Honderd zesentwintig verso vak Twee en drie te Onderdendam den Achttienden November Achttienhonderd achtentwintig ontvangen vijf Guldens vier Cent voor regt en opcenten (getekent) C.H. van Naerssen, en welke Conventie na dat dezelve door den Heer Comparant voor echt was erkent aan de minute dezes is geannecteerd.

Welke Heer Comparant aan ons te kennen heeft gegeven dat hij op heden uur en plaats voorschreven in zijne voornoemde qualiteit invoege zulks door annonces in de Couranten door kerkkondiging en affictie van billetten is bekend gemaakt, ten onzen overstaan wilde procederen tot de publieke veiling en daartoe termen zijnde tot verkoop van:

(in de marge: 400R10E)

Primo. Eene welingerigte voor weinige Jaren nieuws getimmerde behuizinge en ruime Vriesche Schure getekent Numero 31 met een hegt sterke **Pelmolen** getekent Numero 280, en de beklemminge van twee daarbij behorende Heemsteden, Tuin en Appelhof waarop gezegde behuizinge, Schuure en Molen mede zijn staande alles staande en gelegen te Uithuizen aan de trekvaart op Groningen doende de beklemminge van gezegde Heemstede en Tuin tot eene Jaarlijksche telkens op Primo Mei verschijnende huur of grondpagt aan de kerk te Uithuizen, te weten het eene Heemstede zes en het andere Negentien Gulden, zwellende het geheel hiervan ten Noorden aan Porseel Numero Twee, ten Oosten de trekweg, ten Zuiden het gezegde Tweede Porseel, en ten Westen Cornelis Alles Beukema.

Secundo. De beklemminge van plus minus vier Bunders kostelijk Groenland gelegen te Uithuizen doende tot eene Jaarlijksche telkens op Midwinter verschijnende hure aan de Pastorie aldaar achtenveertig Guldens zwellende met Twee Bunders ten Noorden aan Derk & Cornelis Nanninga, ten Oosten de trekweg, ten Zuiden Porseel Numero Een en Cornelis Alles Beukema, en ten Westen dezelve, de weduwe Hindrik Roelfs, en Albert Drewes en de twee andere Bunders ten Noorden aan Porseel Numero Een, ten Oosten de trekweg, ten Zuiden het volgend Porseel en de weduwe Hendrik Roelfs.

Tertio. De vaste en onopzegbare beklemminge van plus minus Drie Bunders vijftig Roeden kostelijk Groen en Bouwland gelegen te Uithuizen, doende tot eene Jaarlijksche telkens op

Midwinter verschijnende hure aan de weduwe van Belkum te Groningen vijfendertig Gulden vijftig cents, zwertende ten Noorden Porseel Numero Twee en Pieter Jans van der Gulden, ten Oosten de trekweg, ten Zuiden de weduwe Hindrik Roelfs, en ten Westen de Hereweg.

En heeft den Comparant ten fine voorschreven aan ons de Conditien van deze verkoop opgegeven in voege dezelve zijn vervat in navolgende Artikelen.

Artikel Een.

De voornoemde goederen worden verkogt onder belofte tot alle vereiste vrijwaring als volgens de wet, met alle derzelve lusten en lasten regten geregtigheden, servituten en zwarigheden, ordinaire of extra ordinaire, tegenwoordige of toekomende zichtbare of onzichtbare genoemde of ongenoemde geene uitgezonderd, voords zoo groot en klein, goed en kwaad als dezelve in hunne einden en zwetten zijn gelegen zonder de maat op de Landerijen te gedogen of wegens misstelling van zwetten aansprakelijk te willen zijn alles zoo en in diervoegen als dezelve zijn bezeten geweest en verdedigd kunnen worden, en zich op het oogenblik der finale toewijzing zullen bevinden met al het geen hetwelk in en aan de behuizinge Schuure en Molen door aard - timmer - of metselwerk is verbonden, en volgens deszelfs aard en bestemming naar de wet voor vast moet worden gehouden als zijnde geene losse goederen onder deze verkoop begrepen. De koper van Porseel Numero Een zal de Twee nieuwe **Molenstenen** op het Heem liggende moeten overnemen tegen Twee honderd Zestig Guldens en op Primo Februarij eerstkomende moeten voldoen.

Artikel Twee.

De kopers zullen in het bezit en het genot van het gekogte treden dadelijk na de finale toewijzing, de betaling van alle rijks, plaatselijke en gemeente lasten zullen ten hunnen laste beginnen te lopen op den Eersten Januarij aanstaande, komende echter de lopende Jaren huur bij de Eigenaren met de afgaande en aankomende geschenken voor uit en inboeking voor hunne rekening.

Artikel Drie.

De koopschatspenningen zullen moeten worden betaald op de navolgende termijnen te weten inwendig Acht dagen na dato van verkoop in mindering der koopprijs van het eerste Porseel Zevenhonderd Guldens. Van het Tweede Porseel Eenhonderd Vijftig en van het Derde Porseel mede Een Honderd Vijftig Guldens. Voords op den Eersten Februarij aanstaande in mindering als voren van het eerste Porseel Achttienhonderd Guldens, van het Tweede Porseel Driehonderd Vijftig Guldens, en van het Derde Porseel mede Driehonderd Vijftig Guldens; het overige der kooppenningen zal moeten worden voldaan en betaald in twee egale termijnen half op den Eersten Mei Achttienhonderd negentwintig en de wederhelft op den Eersten Mei Achttienhonderd Dertig, alles in goed gangbaar Nederlands geld klinkende munt in handen op quitantie en ten huize van den Heer Comparant Verkoper, zullende bij de betaling van het laatste termijn kooppenningen aan de kopers worden uitgereikt, de alsdan voor handen zijnde bewijzen van aankomst en tevens worden geroijeert alle privilegien en Hijpotheken waarmede deze goederen wettiglijk zijn bezwaard, wordende de kopers wel expresselijk gehouden te hebben gerenuntieerd aan het middel van zuivering bij de wet voorgeschreven.

Artikel Vier.

De kopers zullen boven en behalven de koopschatspenningen, inwendig Agt dagen na dato van verkoop ieder pro rato van het door hun gekogte ten kantore en op quitantie van Mr. Henricus van Marle opgemeld moeten betalen de regten van registratie en overschrijving, benevens de kosten op de bekendmakingen gevallen geëvalueerd op Twintig Guldens en voords op eene specifieke Nota door beide Notarissen opgemaakt de schrijfgelden en salaris hun competente, de laatste berekent naar een Gulden Pro cento van de koopprijs zodra hun hiervan zal zijn kennis gegeven blijvende de strijk en opbotselden benevens de verteringen in de verkoopkamer ten laste van de verkoper qualitate qua.

Artikel Vijf.

Bij gebreke van prompte betaling op een eenvoudig vrugteloos bevel zal de verkoper qualitate qua indien het hem goed dunkt de loop der veilingen kunnen hervatten en tot eene nieuwe verkoop treden op schade en bate der kopers maar in derzelve tegenwoordigheid of behoorlijk geroepen zijnde.

Artikel Zes.

De verkoper reserveert zich het privilege op het verkogte ingevolge de wet heen ter tijd de volle koopschatten zullen zijn voldaan, alsmede de mage om eene zelfschuldige Borge tot zijn volkomen genoegen van de kopers te vragen die het Procesverbaal van verkoop mede zullen moeten ondertekenen, bij gebreke waarvan die geene die daaraan niet dadelijk voldoet, verplicht zal zijn het ontvangene strijkgeld terug te moeten geven, en voorts aan den verkoper moeten vergoeden, hetgeen dezelve door op den Tweden of derden hoogsten bieder terug te tasten minder als koopprijs zoude ontvangen dan door zodanigen hogen en geen voldoende borge stellende bieder mogt zijn geboden, reserverende de verkoper over zulks gelijk mede in alle andere gevallen zich de magt om zonder rede te geven op den tweden of verderen hoogsten bieder terug te tasten die alle voor hunne gedane botten zullen moeten instaan.

Artikel Zeven.

Bovengemelde goederen zullen op de alhier gebruikelijke wijze worden uitgeveild eerst ieder Porseel afzonderlijk en daarna in massa, behoudende de verkoper niettemin de faculteit om de veilingen zodanig in te rigten en te houden als hem zal goeddunken, zullende het na afloop der laatste veiling ter keuse van verkoper zijn of hij de hoogste bidders als kopers wil aannemen of bedanken waartoe hij zich een uur beraad reserveert zonder nogtans aan de Preciese tijdsbepaling gebonden te willen zijn.

Artikel Acht.

Diegene welke voor een ander geboden mogte hebben zal gehouden zijn bij de finale toewijzing zijn lastgever op te geven en de koop dadelijk door denzelven te doen aannemen of eene behoorlijke geregistreerde volmagt van dien lastgever uit te reiken ten einde aan de minute dezes te worden geannecteerd, alles op het ogenblik der finale toewijzing bij het daarvan te passeren procesverbaal zelve, en bij verzuim van te voldoen aan de hiervoren vermelde voorwaarden zal de koop verblijven voor de persoonlijke rekening van zodanigen opbieder.

Op de vorenstaande Conditien heeft den Heer comparant verkoper qualitate qua den ondergetekenden en boven genoemden Notaris verzocht om dadelijk tot de veiling en verkoop over te gaan.

Ter voldoening aan welk verzoek den voornoemden Notaris dadelijk de vorenstaande lasten bedingen en voorwaarden aan de vergaderde Personen heeft voorgelezen.

Na welke voorlezing met de veiling zelve een aanvang is gemaakt en nadat er successievelijk gedurende twee herhaalde veilingen onder verscheidene opbotten zoo op ieder Porseel afzonderlijk als bij samentrekking op de drie Porselen in massa hadden plaats gevonden, is eindelijk op de drie Porselen, bij samentrekking derzelven, hoogste bieder geworden en tot koper verklaard met eene som van Elf duizend Vijfhonderd Guldens **Jacob Reinders Elema Landbouwer te Startenhuizen**, gemeente Kantens die daarop de koop op de voornoemde lasten bedingen en voorwaarden en voor de door hem gebodene som van Elf duizend Vijfhonderd Guldens voor zich en mede namens zijne vrouw Eilke Valks Bolt heeft geaccepteerd en alhier na voorlezing getekent.

(geteekend) Jacob R. Elema

Van al hetwelk dit Procesverbaal is opgemaakt voorgelezen en gesloten en door den Heer comparant en de voornoemde Notarissen getekent op datum en ten huize voorschreven.

(getekent) Mr. R. Brongers qq

A.J. van Roijen, H. van Marle Not.s

Geregistreerd deel Twaalf folio Negenveertig recto vak drie, vier, vijf en zes te Onderdendam den vierden December achttienhonderd achtentwintig. Ontvangen vijfhonderd tweenzestig Guldens tachtig Cents voor regt, drieenzeventig Guldens zestien eentweede Cents voor de rijks-opcenten en drieenzeventig Guldens zestien eentweede Cents voor 't Sijndiciaat.
De Ontvanger (geteekend) V.H. van Naerssen.

(Volgt de hierbinnen vermelde Conventie)

Wij ondergetekenden;

Jacob Heerkens Pelmolenaar en mede namens zijne vrouw **Martje Menses Feringa** te Uithuizen voor zoo veel nodig geadsisteerd met Egbert Everts Schuiringa Eigenaar te Usquert en Cornelis Alles Beukema Bierbrouwer te Uithuizen, in qualiteit als gecommitteerden ter zake de door eerst genoemde Jacob Heerkens verzochte en van Z. M. den Koning bij besluit van 27 Julij 1828, No. 36 geobtineerde Surcheance van betaling procedures en Executien voor den tijd van 12 maanden met den dagtekening van dat besluit ingaande als debiteuren ter eene en wij mede ondergetekenden gezamenlijke Crediteuren van gezegden Heerkens en vrouw, ter andere zijde.

Verklaren bij dezen uit overweging

1e Aangezien sedert het aan Z. M. gepresenteerd request tot Obtien van Surcheance van betaling, de Molen van de Debiteuren door stormwinden is beschadigd en herstellingen behoeft zal dezelve tot zijne bestemming bruikbaar wezen en welke herstelling indien slechts het hoogst noodzakelijkste geschiet aanzienlijke uitgaven vereisten.

2e Aangezien hangende het verzoek tot obtien van gezeide Surcheance van betaling den bovengenoemden E.E. Schuiringa mede crediteur arrest heeft doen bestieren op der debiteuren immobiliere goederen en het gedrukte aanslag billet houdende den dag der eerste afkondiging van de memorie van lasten van gemelde gearresteerde goederen conform art. 695 van de Procesorder aan de Hipothecaire crediteuren heeft doen betekenen tengevolge waarvan er geen vrijwillige verkoop dier goederen mag plaats hebben zonder derzelver expres consent.

3e Aangezien nu aan de eene zijde het belang der debiteuren vordert dat zij zich te nutte maken den tijd der goedgunstiglijke van Z. M. verkregene Surcheance van betaling en het aan de andere zijde even zeer pligtmatig is der gezamentlijke crediteuren belangens niet te verwaarlozen door ter gelegener tijd te procederen tot de vrijwillige verkoop der vorenbedoelde immobiliere goederen.

Te zijn getransigeert en overeengekomen invoege volgt

A. dat de debiteur en namens zijne vrouw en voor zoo veel nodig geadsisteerd als boven, zal auctoriseren gelijk geschied bij dezen met de ampelste magt ook met die van substitutie en assumtie Mr. R. Brongers Procureur bij de Regtbank te Appingadam aldaar wonende, speciaal om in derzelver naam door de ministerien van Mr. H. van Marle, en A.J. van Roijen Notarissen in het canton Middelstum, te doen veilen in het openbaar op tijd en plaats daartoe vast te stellen alle deszelfs immobiliere goederen bestaande in eene behuizinge No 31 en **Pelmolen** No 280, met de beklemminge van diens Heemsteden en bijzijnde Tuin doende Jaarlijks op 1^e Mei tot hure of grondpagt aan de kerk te Uithuizen in genere f 25,- staande en gelegen te Uithuizen, voorts de beklemminge van vier Bunders Groenland mede aldaar gelegen doende tot eene Jaarlijksche op Midwinter verschijnende hure f 48,- en eindelijk de vaste en onopzegbare beklemminge van plus minus Drie Bunders vijftig Roeden kostelijk Groen en Bouwland gelegen te Uithuizen, doende 's Jaars tot hure telkens op Midwinter verschijnende f 35,50, die goederen voor zodanige prijzen aan zodanigen Persoon of Personen onder zodanige lasten en bezwaren als dezelve zal goed dunken toe te wijzen de kooppenningen te ontvangen en daartegen te

accorderen in het Roijement van zodane inschrijvingen als ambtshalve door de bewaarder der Hypotheken wegens gezeide koopschatspenningen ten laste der koper of kopers zullen worden genomen dat bij die verkoop in allen gevalle de aanvaarding der goederen moet worden vastgesteld op Primo November dezes Jaars, terwijl gezegde gemagtigde in het generaal ter uitvoering dezes al dat geene meer zal mogen doen en verrigten wat dezelve deswegens nodig en dienstig zal oordeelen.

B. dat door gezeide gemagtigde uit de koopschatspenningen zullen worden betaald in de eerste plaats aan de debiteuren in de Maand November dezes Jaars zodra de woning, Molen en Land ontruimd en aan de nieuwe Eigenaren zullen hebben ingeruimd en overgelaten in eens eene som van Zevenhonderd Guldens voords de kosten van Executien, refere en Voogdijrekening hino inde aangewend veiling van vastgoed kosten der Surcheance van betaling die om te geraaken tot de vertimmeringen die welken terzake dezes zijn of nog nader moeten worden aangewend wijders en zulks alles voor zoo verre de koopschatten hiertoe zullen bevonden worden toereikende te zijn de privilegien en Hypotheken waarmede de te verkopen vaste goederen zullen bevonden worden bezwaard te zijn en eindelijk de niet ingeschrevene crediteuren ponds ponds gelijke, wordende echter de legale Inschrijving wat het hoofdkapitaal en interessen belangen; als zijnde de kosten boven preferent verklaard, bij dezen vastgesteld te bedragen Een duizend Negenhonderd Guldens.

C. de crediteuren zullen daarentegen nadat het zuiver provenu der koopschatten aldus zal zijn verdeelt en uitbetaald de debiteuren finaal en zonder reserve quiteren en onderling accorderen in de bestaande Inschrijvingen zonder dat een hunner eenige nadere rangregeling zal kunnen vorderen waaraan de crediteuren bij dezen renuntieren terwijl de contrahenten kragt dezes verklaren dat alle geschillen rakende het effect en uitdragt dezes in het hoogste ressort onder afstand van de middelen van oppositie, appel of beroep zullen worden gedediceerd en onherroepelijk vastgesteld door voornoemde gemagtigde, Mr. Willem Jan Quintus Advocaat te Groningen, Mrs. H. van Marle en A.J. van Roijen voornoemd met magt van assumtie in cas dezelven dissentieren van gevoelen.

Aldus onder twee eensluidenden ingegaan en vertekent te Groningen den 1 October 1828.
(was getekent) J. Heerkens, M.M. Feringa, T.H. Tresling, Mattheus H. Kwint, als volmagt voor mijn Broeder Henderik H. Kwint, M.M. Feringa, R.J. Jeltsema

(was getekent) Egbert E. Schuiringa, I.D. Huizinga, D.D. Huizinga, G.G. Alberda qq, J.F. v. Iddekinge qq, I.U.G. Schilthuis Jr. namens H.C. Zijtsema, H. Hofman en namens mijn Moeder C.A. Beukema.

Geregistreerd in duplo deel 5 folio 126 verso vak twee en drie te Onderdendam den achttienden November achttienhonderd achtentwintig.

Ontvangen vijf Gulden vier Cents voor regt en de opcenten.

De Ontvanger

(geteekent) V.H. van Naerssen.

Voor Afschrift Conform H. van Marle Nots

rechts hieronder een roodlakzegel met het stempel van de notaris H. van Marle

Overgeschreven ten kantore Hypotheken te Appingadam den dertienden Januarij 1829, 22e Deel No. 107 17e Deel No. 121.

Ontvangen Agtnegentig Guldens Vijf Cents.

11 juni 1831 eerste grosse - 11 p + omslag [collectie W.J. Lietmijer, Uithuizen]

op de omslag staat vermeld: Cessie van Restante Kooppenningen ad f 7000,-

Ten behoeve Mevrouw de weduwe Tresling te Groningen en Ten laste J.R. Elema te Uithuizen

aan v Roijen anu bedeed bij Acte van Scheiding ...

Not. V Eade 24 October 1848 voor f 7000,-

Mei 1848 aan v Roijen afgelost f 1000

folio 57

in de linkerbovenhoek is geprägd een Formaat-Zegel 45 c. en een gedrukt zegel Groningen 35 OPC.

Ico 1071

Eerste Grosse

In naam der Hoge Overheid.

Voor Meester Henricus van Marle openbaar Notaris residerende te Middelstum, Hoofdplaats van het Kanton dier Naam, Kwartier Appingadam, Provincie Groningen, en in tegenwoordigheid der nagenoemde en mede ondergetekende getuigen is gecompareerd:

Jacob Heerkens vroeger Pelmolenaar te Uithuizen tans koopman te Groningen;

Welke Comparant bij deze tegenwoordige acte heeft verklaard, voor zich en mede namens zijne vrouw Martje Menses Feringa wier regten en actien hij bestuurd, daarvoor caverende en reponderende te hebben gecedeert en overgedragen aan Mevrouw Elizabeth Ruardi weduwe van wijlen den Heer Meester Theunis Haakma Tresling Eigenaresse te Groningen, waar voor is gecompareerd, de Heer Meester Adriaan Jan van Roijen Notaris te Onderdendam, die verklaard heeft in naam en van wege Mevrouw de weduwe Tresling voornoemd, bovengemelde cessie en verdere hierna volgende bepalingen te accepteren.

Een Aandeel van Zevenduizend Guldens, in eene schuldvordering groot Elfduizend vijfhonderd guldens; welke de eerstgemelde comparant is hebbende wegens koopschatspenningen van Eene Behuizinge en vriesche schuur getekent Numero 31, met **Pelmolen** getekent Numero 280, met de beklemminge van diens Heemsteden, Tuin en Appelhof, waarop gezegde behuizinge, Schuur en Molen mede zijn staande; alsmede van de vaste beklemminge van Twee porselen Land te samen groot plusminus Zeven bunders vijftig Roeden, alles staande en gelegen te Uithuizen, ten laste de Koper van voorzeide goederen zijnde **Jacob Reinders Elema, tans Pelmolenaar te Uithuizen en namens zijne vrouw Eilke Valks Bolt**, zijnde voorzeide vaste goederen verkogt bij Procesverbaal van publieke veiling en verkoop gepasseert voor den opgemelden Notaris en deszelfs ambtgenoot van Roijen opgemeld den Negentwintigsten November achttienhonderd achtentwintig behoorlijk geregistreerd; zijnde voorzeid aandeel van Zevenduizend guldens in opgemeld capitaal koopschatspenningen van Elfduizend Vijfhonderd Guldens dadelijk vorderbaar, onder verband van privilegie op het verkochte wegens niet betaalde koopschatspenningen; waarvoor ambtshalve inschrijving is genomen bij het Bureau van Hypotheken te Appingadam, den Dertienden Januarij achttienhonderd Negentwintig, in het zeventiende deel, Numero Honderd Eenentwintig.

En teneinde Mevrouw de cessionarisse over het voorschreven aan haar gecedeerde capitaal zal kunnen beschikken, de betaling daarvan voderen, langs dezelfde wegen, en door dezelfde midelen, als waartoe de Comparant cedent en mede namens zijne vrouw zelve bevoegd en gerechtigd was, en alzoo daarover zal kunnen en mogen beschikken, als met en over elke andere zaak haar cessionarisse in volkomen Eigendom toebehorende, zoo verklaard de Cedent haar cessionarisse bij dezen te stellen en subrogeren, zonder belofte van vrijwaring, opzichtelijk de waarde van het verkochte vaste goed, in alle derzelve regten, actien, vorderingen aanspraken,

actien, praeferentien en privilegien, ten laste voornoemden Jacob Reinders Elema en vrouw uit kragt van opgemelde acte van verkoop voortspuitende.

Deze tegenwoordige cessie is geschied voor eene gelijke prijs en som van Zevenduizend Guldens, die de cedent en mede namens zijne vrouw verklaard uit handen der cessionarisse te hebben ontvangen, waarvoor dezelve in zoo verre quiteerd, tegens overgifte van de Grosse der verbindende acte.

Voords is gecompareerd gemelden Jacob Reinders Elema opgemeld; dewelke na kennis genomen te hebben van opgemelde cessie kragt dezès heeft verklaard Mevrouw de cessionarisse voor zich en mede namens zijne vrouw Elke Valks Bolt als derzelver Creditrice te beschouwen, en zich ten aanzien van haar te zullen onderwerpen aan de bepalingen en stipulaties hierna vervat.

Voords verklaard gemelden Jacob Reinders Elema en mede namens zijne gemelde vrouw met den mede comparant namens en voor cessionarisse na creditrice te zijn overeengekomen, dat voorzeid capitaal van Zevenduizend Guldens, bij provisie bij den comparant Debiteur en deszelfs vrouw bij privilegie over het verkochte, wegens onbetaalde koopschatspenningen zal blijven uitstaan tegen betaling van vijf guldens Procento interest in het Jaar, eerstemaal zullende verschijnen den Eersten Mei achttienhonderd Tweeendertig en zoo van Jaar tot Jaar, heen ter tijd van aflossing die alle jaren op de respectieve verschijndag der Interessen aan zijde van de creditrice zal kunnen worden gevorderd en aan zijde der Debiteuren moeten geschieden, nadat daarvan aan een van beide zijden drie maanden voor de verschijndag der Renten, behoorlijk opzage of aanneming bij onderhandsche acte zal zijn geschied, waarvan in allen gevalle de kosten ten laste der Debiteuren zullen zijn.

De debiteur verbindt zich en mede namens zijne vrouw, om alle betalingen zoo van capitaal indien dit mogt zijn opgezegd, als van Interessen altijd te zullen doen, ten huize hunner creditrice, in goed gangbaar geld, klinkende munt en niet anders, ook zonder eenige korting.

De comparant debiteur consenteerd dat ten laste van hem en zijne gezegde vrouw door de creditrice van deze cessie in subrogatie melding worde gemaakt bij het Bureau van Hypotheken te Appingadam, alsmede dat zij het regt hebbe om in cas van wanbetaling van voorzeid capitaal na gedane opzage, na een eenvoudig vrugteloos ter betaling gedane sommatie, gemelde goederen publiek in hunlieder tegenwoordigheid of behoorlijk geroepen zijnde te verkopen; het koopschat op te beuren, en daaruit zoo mogelijk haar zelve te voldoen, zonder aan andere of meerdere formaliteiten of procedures gebonden te zijn, waartoe zij creditrice nu voor als dan in dat geval, wel expresselijk wordt bevolmagtigd, zelf met magt van substitutie, en onder verdere belofte om die volmagt niet te zullen herroepen vermits het opschot van gelden wel expresselijk onder die voorwaarde is geschied.

Nog verklaard den Debiteur en mede namens zijne vrouw, dat zijlieden te samen het voorzeide vaste goed, zoo lang dit geld daarover zal blijven uitstaan, persoonlijk zullen blijven bewonen en gebruiken en geensints aan een ander verhuren, terwijl in het contrair geval, het geld dadelijk zonder opzage zal mogen worden teruggevorderd.

Ter executie dezer acte kiezen partijen domicilie als volgt; de Debiteur zijner boven uitgedrukte woonplaats, en de Creditrice ten Kantore van den mede Comparant Meester van Roijen voornoemd.

De kosten op het passeren en Registreren dezer acte en den verderen aankleve van dien vallende zullen door den Debiteur worden gedragen en voldaan.

Aldus gedaan en gepasseert te Onderdendam in het Zijlvesterhuis, in tegenwoordigheid van de Heer Johan Christoffer Beeler Griffier bij het Vredegeregt van het Kanton Middelstum wonende te Middelstum en van Geert Egberts Tillema kastelein te Onderdendam, als getuigen die de minute dezer acte na gedane voorlezing met de comparanten en denzelven Notaris hebben vertekent den Elfden Junij achttienhonderd eenendertig.

(geteekend) J. Heerkens

A.J. van Roijen J.R. Elema J.C. Beeler G.E. Tillema H. van Marle Notaris

1831

Geregistreerd te Onderdendam den **zeventienden Junij 1800 Eenendertig**, deel zestien, blad vijfendertig, recto vak drie en volgende met een blad en een renvooij.

Ontvangen voor obligatierecht zeventig guldens; volmagt tachtig cents, bedragende met 35 Opcenten vijfennegentig guldens achteenvijftig cents. *f* 95,58.

De Ontvanger (geteekend) Langevelde

Voor Eerste Grosse afgegeven aan de creditrice binnen vermeld.

in de marge: Kapitaal en rente voldaan.

Advertentie in de Groninger Courant van 23-6-1846.

Borderel.

Mevrouw Elizabeth Ruardi, weduwe van wijlen den Heer Mr. Theunis Haakma Tresling, Eigenaresse te Groningen, kiezende domicilie ten Kantore van den Heer Mr. Adriaan Jan van Roijen, Notaris residerende te Onderdendam.

Requireert ten laste:

Jacob Reinders Elema, thans Pelmolenaar te Uithuizen, voor zich en mede namens zijne vrouw Eilke Valks Bolt.

Uit Kracht eener acte van cessie en subrogatie, gepasseerd voor Mr. Henricus van Marle, Openbaar Notaris, residerende te Middelstum, den Elfden Junij 1800 eenendertig, behoorlijk op de minute geregistreerd;

Tot zekerheid van een Kapitaal groot Zevenduizend Gulden vervat in een schuldvordering groot Elfduizend vijfhonderd Guldens, en welke Kapitaal den cedent Jacob Heerkens, **vroeger**

Pelmolenaar te Uithuizen, thans Koopman te Groningen, voor zich en mede namens zijne vrouw Martje Menses Feringa, mede te vorderen had van den gerequireerden, voor zich en mede namens zijne voornoemde Ehevrouw, wegens Koopschatspenningen, Kracht acte van publieke veiling en verkoop, gepasseerd voor den Notaris Mr. Henricus van Marle, voormeld en deszelfs ambtgenoot van Roijen opgenoemd, den negentwintigsten November 1800 achten-twintig, behoorlijk geregistreerd onder verband van privilege op het verkochte bestaande in Eene behuizinge en Vriesche Schuur geteekend No. 31, met **Pelmolen**, get. No. 280, met de beklemming van diens heemsteden, tuin en appelhof, waarop gezegde behuizinge, schuur en Molen mede zijn staande, alsmede in de vaste beklemming van twee percelen land, zamen groot plusminus zeven bunders vijftig roeden, alles staande en gelegen te Uithuizen, en waarvoor mede ambtshalve inschrijving is genomen bij het Bureau van Hypotheken te Appingadam den dertienden Januarij 1800 negenentwintig, in het 17e Deel No. 121, en van welk Kapitaal vervolgens jaarlijks op den eersten Mei naar vijf Guldens procento tot interest moet worden betaald, voor de eerste maal verschijnende op den eersten Mei 1832, en vorderbaar na eene opzage van drie maanden, bevorens den verschijndag der interest, telken jare.

Inschrijving en melding making in de registers van de boven vermelde cessie en subrogatie der opgenoemde Koopschatspenningen ad Zevenduizend Guldens van de voren omschrevene goederen, waarvoor mede ambtshalve inschrijving is genomen, invoegen voormeld.

Namens requirante. E.J. Portier

1849

Afschrift Afdeeling Accijnsen No. 27.

Extract uit het Register der Resolutien van den Minister van Financiën

Aan Heeren Gedeputeerde Staten der provincie Groningen

‘s Gravenhage, den 4 September 1849.

De Minister, ontvangen hebbende een request van **Reinder Jacobs Elema Pelmolenaar** te Uithuizen

Gelet op het advies van Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie Groningen, alsmede op dat van den Heer Arr. Directeur der directe Belastingen enz. te Groningen.

Voorts gelet op het Koninklijk Besluit van den 11 April 1844 No. 62,

Heeft goedgevonden en verstaan.

1^e. Met intrekking der vooraangehaalde beschikking van den 12 december 1848 No. 137 aan den requestrant, uit krachte der daartoe verstrekte Koninklijke qualificatie, te vergunnen, **om zijnen pelmolen, staande te Uithuizen interigten tot korenmolen**, onder bepaling nogtans, dat deze vergunning zal worden beschouwd als te zijn ingetrokken, wanneer daarvan na verloop van een jaar na de dagteekening dezer geen gebruik is gemaakt.

2^e. om op denzelven molen ook granen te pellen, onder de navolgende bepalingen

- a. dat deze vergunning aan een volgenden eigenaar of huurder van den molen geen regt of aanspraak op gelijke gunst geven zal, en dat dezelve zal worden ingetrokken, zoodra daarvan eenig misbruik mogt zijn gemaakt;

- b. dat door den requestrante geene aan den accijns onderworpen granen, al ware het ook om die te pellen, op zijnen molen zullen mogen worden ontvangen, dan voorzien van eene quitantie van betaalden accijns, en welke quitantie nimmer zal mogen dienen én tot het pellen én tot het malen van die granen, en
- c. dat de requestrant, door het genot dezer vergunning, zal geacht worden, zich ten aanzien der granen, op zijnen molen ter pelling aangenomen, vrijwillig te hebben onderworpen aan dezelfde boeten en straffen, als bij de **Wet op het Gemaal van den 29 Maart 1833 (Staatsblad No. 3)** zijn vastgesteld met opzigt tot de granen welke op de molens worden bezorgd om te worden gemalen; zullende mitsdien ook, wanneer belaste granen worden gepeld, het pelwerk en de daartoe behoorende kaar zoodanig moeten zijn ingerigt, dat
- d. daarin minstens één zak graan te gelijk kunne worden uitgestort, en alzoo de §§ 2 & 3 van art. 22 der bovengenoemde wet volledige toepassing kunnen verlangen.

Extract dezer zal worden gezonden aan Heeren Gedeputeerde Staten van Groningen tot informatie.

Accordeert met voorsz. Register

De Secretaris Generaal (get:) van Hoijsma

Voor eensluidend afschrift De Griffier der Staten van Groningen

Bij deszelfs afwezen

Het lid der Gedeputeerde Staten

(No. 3.) WET van den 29 Maart 1833, tot invoering van een accijns op het Gemaal, afgedrukt in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden over het jaar 1833.

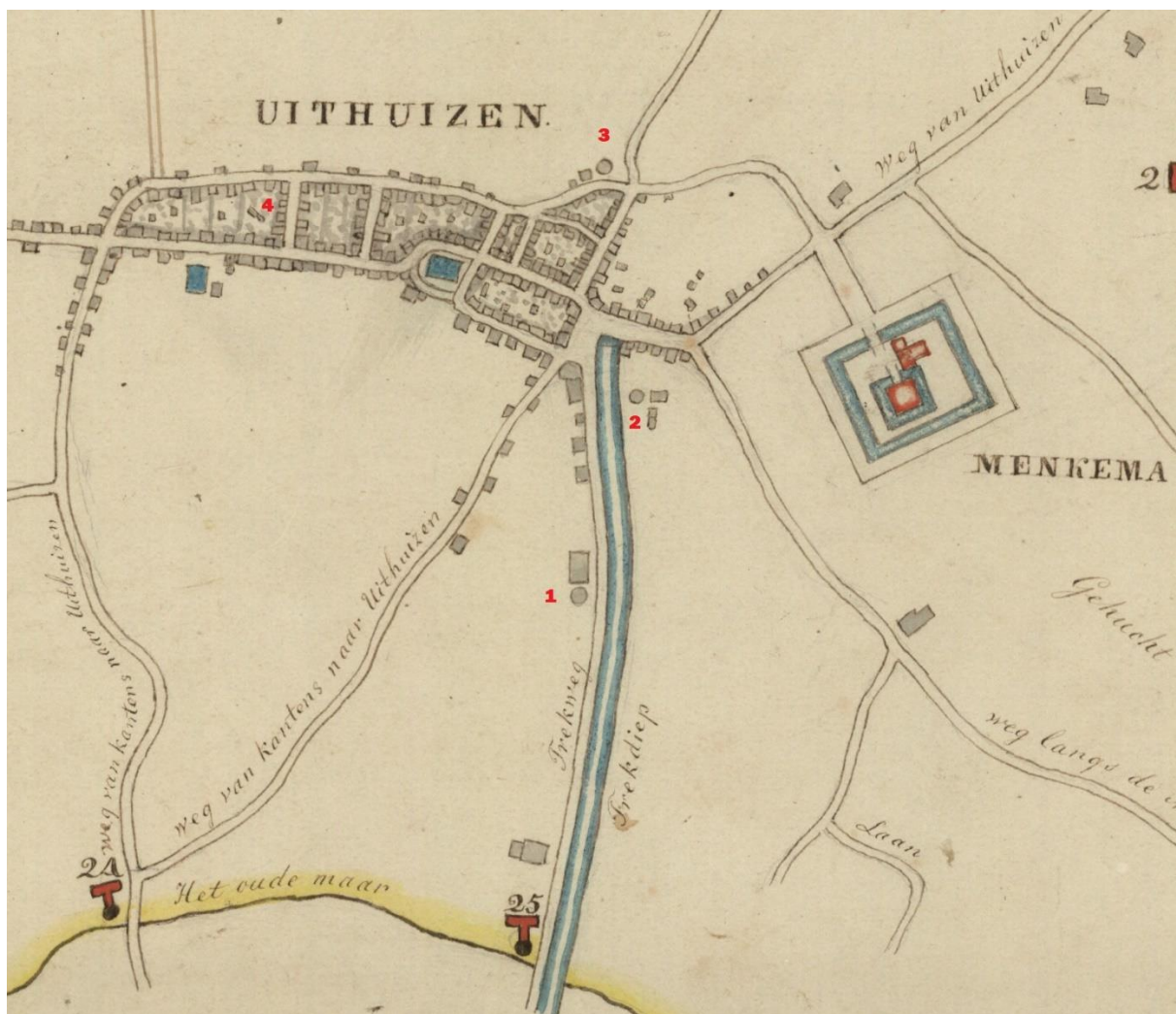
Extract uit het Register der Resolutien van de Gedeputeerde Staten der Provincie Groningen
Dinsdag, den **11 September 1849**.

Gelezen een extract uit het Register der resolutien van Zijne Excellentie den Minister van Financiën van den 4 dezer. No. 27 afd. Accynsen, waarbij aan Reinder Jacobs Elema, Pelmolenaar te Uithuizen met intrekking der beschikking van den 12 December 1848 No. 137 uit krachte van 's Konings daartoe verstrekte qualificatie vergunning wordt verleend, **om zijnen pelmolen, staande te Uithuizen interigten tot korenmolen** onder de daartoe gestelde voorwaarden. Is goedgevonden een afschrift van voorsz. Ministerieele resolutie bij afschrift dezer te zenden aan het plaatselijk Bestuur van Uithuizen tot informatie, zonder resumptie.

Coll. Conc. de Griffier

Bij deszelfs afwezen

Het lid der Gedeputeerde Staten

Op deze in 1860 getekende kaart zijn de vier molens die toen in Uithuizen stonden opgenomen. Aan de Trekweg, aan de linkerzijde van het Boterdiep is de pelmolen getekend (1), iets hoger aan de rechterzijde van het Boterdiep de zaag- en oliemolen (2), daar boven, aan de noordkant van Uithuizen, de molen 'Aurora' (3) en links in de bebouwing de molen 'De Liefde' (4).

5. De pelmolen bij het Boterdiep te Uithuizen

J.J. Medendorp jr.

Op 1 juli 1717 en op 1 september 1719 werden er te Uithuizen kinderen begraven van Jan Jacobs pelmuller.

Zijn vrouw werd op 3 februari 1721 te Uithuizen begraven.

Op 2 december 1720 werd een kind van Jan IJsebrants pelmulder begraven. Een kind van hem werd begraven op 11 maart 1721.

Op 26 april 1729 werd te Uithuizen een kind begraven van pelmolenaar Fridus Rijtsema.

Fridus Coenes Rijtzma werd begraven op 28 augustus 1730; laat na weduwe.

Volgens de taxaties Hunsingo 1730/31 werd pelmulder Fride Ritsema voor 6 gulden aangeslagen.

Op 20 januari 1733 werd er een kind begraven van Albert pelmuller. tevens op 15 juni 1735.

Op 7 november 1735 werd pelmolenaar Albert Jans te Uithuizen begraven. Man van Gertien.

Collecte bij begrafenis was 2 gld. 18 st.

I.

De eerste pelmolenaar op deze locatie die wij van naam kennen is **Tjaart Jans**.

Het ligt voor de hand dat Tjaart Jans de overleden Albert Jans als pelmolenaar heeft opgevolgd.

Tjaart Jans was getrouwd met Bouke/Bauke/Boucke Steenhuis/Steenhuisen.

Boucke werd geboren op 29 december 1710 en gedoopt op 4 januari 1711 te Opwierde als dochter van Heertien Steenhuijs en Hijckien Olghers.

De huwelijksakte tussen **Tjaart Jans** en **Bouke Steenhuis** is niet gevonden. Vreemd genoeg staat in het kerkboek van Farmsum een voorgenomen huwelijk geregistreerd op 20 maart 1735 tussen Bouwke Steenhuis van Tuikwerd en Temmo Auwes Sekema van Larrelt in Oost-Friesland, welke op 17 april te Opwierde zonder attestatie gecopuleerd werd. In het kerkeboek van Opwierde staat dat in de huwelijksakte staat zijn bevestigd op 17 april 1737 (!) Bouwke Steenhuis en Themmen Sekema.

Waarschijnlijk is Tjaart Jans eerder getrouwd geweest, dit kunnen we namelijk afleiden uit gegevens uit het begraafregister te Uithuizen.

Op 8 juli 1737 werd de vrouw van Tjaart, pelmuller, begraven. Het collectegeld hierbij bedroeg 4 guldens 14 stuivers. Op 14 november 1737 werd een kind van Tjaart, pelmuller begraven. Collectegeld bedroeg 16 stuivers. Een kleine maand later werd een volgend kind van hem begraven op 2 december 1737. Collecte bedroeg 17 stuiver. Aangezien het doopboek van Uithuizen een hiaat vertoont tussen 1729 en 1736, zijn de namen van de kinderen en de vrouw van Tjaart Jans zodoende niet te achterhalen.

Tjaart Jans zal in 1738 hertrouwen met Bouwke Steenhuis, die ten tijde zelf ook weduwe moet zijn geweest. Huwelijkscontract 5 september 1738.

Volgens het protocol der ledematen van de Hervormde kerk te Uithuizen uit 1738 is 'Tjaart Jans litmaat en zijn vrouw Bauwke Steenhuis angenommen tot litmaat'.

Van dit echtpaar vinden we 2 kinderen te Uithuizen gedoopt :

1. Sijbrig, doop op 06.05.1742 . Zij werd begraven op 31 mei 1742, volgens het begraafregister als dochter van Tjaart Jans, pelmuller. Collecte 1 gulden 13 stuiver.
2. Jan, doop op 15.05.1747 . Hij werd begraven op 7 augustus 1752, waarbij het collectegeld 4 gulden 2 stuiver bedroeg.

Op 1 maart 1779 overleed Bouke Heerties Steenhuis, vrouw van mr. Tjaart Jans, zij werd op 8 maart te Uithuizen begraven . Het collectegeld bij de begrafenis bedroeg 24 gulden, 2 stuiver. Dit was een zeer aanzienlijk bedrag in vergelijking met andere begrafenis en geeft goed weer, de status en de bekendheid die het echtpaar te Uithuizen bezat.

Volgens het huwelijkscontract van 5 september 1738, verkreeg haar broer Jelmer Heerties Steenhuis te Appingedam, bij het kinderloos overlijden van zijn zuster, de nagelaten goederen. Dit was dus helft van het bezit van Tjaart Jans en Bouke Heerties Steenhuis. Bij akte van 28 april 1779.

Tjaart Jans hertrouwde op 21 november 1779 te Uithuizen met Roelina Hindericus Elens, weduwe van H. Kranenburgh.

Tjaart Jans overleed tenslotte in 1781 en werd te Uithuizen begraven op 4 december 1781. In het begraafregister staat vermeld dat hij ouderling was. Het collectegeld bij de begrafenis bedroeg 13 gulden 9 stuiver.

De weduwe liet voor de erfgenamen de pelmolen verpachten van 1 juli 1782 tot 1 juli 1791 aan het echtpaar Hindericus Eisses en Tietje Garmts.

Deze werden later eigenaar voor 8.700 gulden. Hindericus Eisses was een neef van Roelina Ellens.

II.

De volgende eigenaren van de pelmolen waren **Hinderykes Eisses** en **Tietje Garmts**. Zij waren getuige de doop van hun eerste 2 kinderen echter nog niet meteen woonachtig te Uithuizen.

Hindericus Eises van Westeremden trouwde te Warffum op 7 mei 1780 met Tietje Garmts van Warffum.

Kinderen van dit echtpaar zijn:

1. Garmt, gedoopt te Warffum op 28.10.1781 . Volgens het begraafregister werd het zoontje van Hinderykes Eises, pelmulder, begraven te Uithuizen op 2 mei 1785 . Collectegeld bij de begrafenis bedroeg 9 gulden 17 stuiver.
2. Catharina, gedoopt te Warffum op 27.04.1783. Zij trouwde met Henderikus Pieters Tichelaar, landbouwer.
3. Garmt, geboren te Uithuizen op 19.08.1786. Hij werd later landbouwer op 'Hoysum' te Warffum. Trouwde met Anje Stevens Broeils. Hij nam de familienaam Elings aan afgeleid van Eles of Elens.

Het gezin van Hindericus Eisses moet dus tussen 1783 en 1785 te Uithuizen zijn komen wonen.

Volgens een krantenadvertentie uit 1793 bood het echtpaar Hindericus Eisses de pelmolen te koop aan.

”De E. Hinderykes Eisses en vrouw, gedenken op maandag den 28 januari 1793 ’s avonds in het regthuis tot Uithuizen (N.B. anno 2011 het hotel ’t Gemeentehuis) te laten verkoopen haare voornaam pelmoolen met de daarbij deftige behuizing, hoven, tuinen met de beklemming van 8 grazen kostelijk groenland staande aan de trekvaart tot Uithuizen”.

Henricus Eisses en zijn gezin verhuisden vanuit Uithuizen waarschijnlijk naar Middelstum, waar hij en zijn vrouw een boerenbedrijf hadden. Volgens het boerderijenboek werd Hindericus Eises in 1797, “oud rekenmeester” genoemd.

Henricus Eisses uit Middelstum was tevens één van de leden van het op 14 februari 1795 door Ommelander patriotten opgerichte “comité revolutionair”.

Hij overleed te Middelstum op 11 juli 1811, 53 jaar oud, zijn vrouw en 2 kinderen nalatende. Zijn vrouw Tietje Garmts overleed te Middelstum op 5 juni 1818, 59 jaar oud.

III.

Opvolgers op de pelmolen te Uithuizen in 1793 waren het echtpaar **Jannes Jacobs Mulder** en **Jantje Balsters Zand**.

Jannes Jakobs Mulder van Loppersum was aldaar getrouwd op 8 januari 1791 met Jantjen Balsters Zandt van Loppersum.

Zij kregen de volgende kinderen:

1. Jacob, gedoopt op 18.04.1792 te Loppersum. Jacob Jannes van der Molen was later landbouwer.
2. Grietje, gedoopt op 29.11.1795 te Uithuizen.

Het noodlot voor de familie sloeg echter al snel toe, daar Jannes Jacobs Mulder in december 1796 kwam te overlijden. Jannes Jakobs werd te Uithuizen begraven op 16 december 1796.

Het collectegeld bij de begrafenis bedroeg 12 gulden.

Jantje Balsters Zandt, wonende te Uithuizen, weduwe van Jannes Jacobs Mulder hertrouwde te Usquert op 25 februari 1798 met **Jacob Jacobs** van Usquert.

Dit echtpaar zette de bedrijfsvoering op de pelmolen voort.

Zij kregen 1 kind:

1. Lutkedina, gedoopt op 12.01.1800 te Uithuizen.

Spoedig echter zou ook moeder Jantje Balsters Zand komen te overlijden. Volgens het begraafregister werd de vrouw van Jacob Jacobs, pelmulder, op 29 maart 1801 te Uithuizen begraven. Het collectegeld hierbij bedroeg 29 gulden 3 stuiver.

Volgens een advertentie van 5 februari 1802 werd de pelmolen te koop aangeboden.

“ De VOORMONDERS en VOOGDEN over de minderjarige Kinderen van Wylen JANTJE BALSTERS ZAND, gedenken met Gerigts Authorisatie op *Donderdag* den 18 February naastkomende, ’s avonds om 5 uur, in het *Regthuis* te *Uithuizen*, publyk by Strykgeld te laten Verkoopen: I. Hunne Pupillen extra groote PELMOLEN, met eene daar by aanzienlyke BEHUIZINGE en nieuws getimmerde VRIESSCHE SCHUUR, beneffens de BEKLEMMING van negen Grazen oud *Groen Land*. II. De VASTE BEKLEMMING van zeven Grazen (dito) *Groen Land*. III. De VASTE BEKLEMMING van vier grazen dito; kunnende het halve Koopschat ter keuze van de Kopers na 4 pro Ct. er over blyven staan, alles staande en gelegen aan de Trekvaard te *Uithuizen*. “

N.B. Jacob Jacobs Mulder werd in 1811 maire van de gemeente Uithuizen. Hij was afkomstig van de voorganger van de huidige boerderij “Zuidpool” te Usquert.

IV.

De pelmolen te Uithuizen werd in 1802 gekocht door het echtpaar **Pieter Jans Zandt** en **Grietje Pieters Tighelaar**.

Pieter Jans Zandt, geboren te Toornwerd, van Garsthuizen trouwde te Loppersum op 14 juni 1794 met Grietje Pieters Tichelaar van Loppersum.

Uit dit huwelijk werden de volgende kinderen geboren:

1. Jan, *15.11.1795, Loppersum - †08.09.1827, Uithuizen. Bij zijn overlijden was hij buiten bepaald beroep.
2. Pieter Willems Tichelaar, gedoopt op 25.02.1798 te Garsthuizen. Waarschijnlijk jong overleden?
3. Hillechien, *17.11.1800, Loppersum - †04.11.1806, Uithuizen.
4. Hendrikus, gedoopt op 04.12.1803 te Uithuizen - †23.11.1806, Uithuizen.
5. Kornelia, *16.01.1806, Uithuizen - †29.09.1837, Kantens.
6. Hinderikus, *05.12.1807, Uithuizen - †11.02.1808, Uithuizen.
7. Hilligje, gedoopt op 31.03.1811 te Uithuizen . Emigreerde met haar man in 1857 naar Kalamazoo, USA.

Pieter Jans Zandt overleed te Uithuizen op 4 januari 1812, 40 jaar oud.

Volgens een advertentie van 28 januari 1814, liet zijn weduwe hun bezittingen veilen en verkopen:

“De openbaare notaris, Harm Jan van Bolhuis, residerende te Middelstum, gedenkt ten verzoeken van mejuffrouw Grietje Pieters Tighelaar, weduwe van wylen den pelmolenaar Pieter Jans Zandt, op acquiescement van Sikke Jans Zandt, landbouwer op het Oosternieland, oom en toeziend voogd der minderjarigen kinderen van gezegde mejuffrouw Grietje Pieters Tighelaar uit haar huwelijk met wylen haren genoemden ehe man geboren; publiek definitief te veilen en te verkoopen:

I. Eene kapitale behuizinge, getekend no.31, voorzien met differente ruime en wel ingerichte vertrekken, voorts een zeer ryk beklante pelmolen, getekend no. 280, benevens de vaste en altoosdurende beklemminge van het heemstede of de grond, waarop gezegde huis en pelmolen mede zyn staande, doende tot een vaste jaarlyksche huur 25 gld. , als mede de vaste en altoosdurende beklemminge van acht grazen land, jaarlyks tot eene vaste huur doende 48 gld.; alles staande en gelegen aan het trekdiëp te Uithuizen in het Canton van Middelstum.

II. De vaste en altoosdurende beklemminge van 4 grazen land te Uithuizen gelegen, doende 's jaars aan de weduwe Derek Sebes Bonthuis te Lellens tot huur 28 gld.

III. De vaste en altoosdurende beklemminge van 7 grazen land in drie percelen mede te uithuizen gelegen, doende tot een jaarlyksche vaste huur 35 gld.

IV. Een vyfde in den eigendom van 76 grazen land, te Garsthuizen gelegen, by Meindert Takkes aldaar woonagtig, onder vaste beklemminge in gebruik, jaarlyks in 't geheel voor 228 gl., dus een vyfde 45 gl. 12 st.

V. Den eigendom van een behuisde heemstede te Loppersum gelegen, by Koert Jans onder beklemminge in gebruik, 's jaars voor 5 gl.

Alle welke goederen aan gezegde mejuffrouw wedw. Pieter Jans Zandt benevens hare minderjarige kinderen zyn toebehorende.

Deze veiling zal worden gehouden op dinsdag den 1 february 1814, 's namiddags te 2 uren, ten huize van de weduwe Jan Alderts Noordhuis in de Roos te Uithuizen, en kunnen inmiddele nadere informatien verkregen, ten kantore van den notaris voornoemd, alwaar de memorie van lasten is gedeponneerd.”

V.

Jacob Heerkes en zijn vrouw **Martje Menses** werden ca. 1814/15 de nieuwe eigenaars van de pelmolen te Uithuizen.

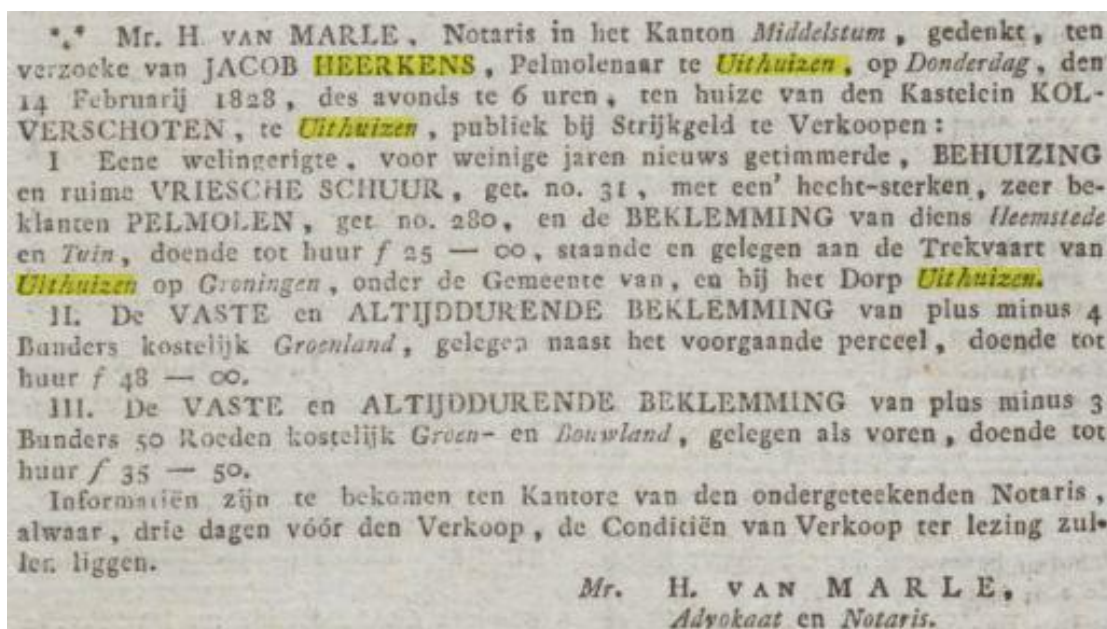
Op 12 januari 1806 werd te Grijpskerk ondertrouwd, Jacob Heerkes van Grootegast en Martje Menzes van Niehove. Zij vertrokken op 26 januari 1806 met attestatie naar Aduard, waar zij op 2 februari trouwden. Jacob Heerkes/Heerkens was hier van beroep bakker.

Kinderen uit dit huwelijk geboren:

1. Atje, *15.06.1806, Aduard - †30.08.1806, Aduard.
2. Heerke, *21.09.1807, Aduard - †02.07.1846, Groningen. Ongehuwd.
3. Attje, *23.01.1810, Aduard - †02.07.1831, Groningen. Ongehuwd.
4. Mense Jacobs, *07.05.1812, Aduard - †27.08.1812, Aduard.
5. Meintje Jacobs, *03.12.1813, Aduard - †07.01.1878, Groningen.
6. Antje, *07.02.1816, Uithuizen - †24.07.1817, Uithuizen.
7. Mense, *18.10.1818 - †21.07.1842, Groningen. Ongehuwd.
8. N.N., *†18.01.1821, Uithuizen.

Eind 1828 verkocht Jacob Heerkes de pelmolen aan **Jacob Reinders Elema**.

Jacob Heerkens stond later als zijnde koopman te boek, hij overleed te Groningen op 24 november 1841, 69 jaar oud. Zijn vrouw Martje Menses Feringa overleed te Groningen op 1 februari 1847, 62 jaar oud.

Groninger Courant, 05.02.1828

HOOGE GERECHTSHOVEN.

•• Wordt geadverteerd, dat het Hoog-Gerechtshof te 's Gravenhage, eerste civile Kamer, op het rekest aan den Koning gepresenteerd door *Jacob Heerkens*, Koopman en Pelmolenaar te *Uithuizen*, gemeente van dien naam, kwartier Appingadam, provincie Groningen, ten einde te mogen verkrijgen surcheance van betaling, procedures en executien, voor den tijd van 12 maanden (welk rekest in handen van de gemelde Kamer is gesteld geworden), alvorens aan Z. M. te dienen van berigt, consideratien en advies, heeft geordonneerd, den suppliant, benevens allen deszelfs crediteuren, te compareren op Woensdag den 11den Junij 1828, voor de Heeren en Mrs. *van Hamelsveld* en *Hageman*, Raden in den Hove, als Kommissarissen, die hen zullen hooren en den Hove rapport doen; met bijvoeging dat, hetzij dezelve crediteuren compareren dan niet, door het Hof, ten dezen zal worden geadviseerd, als bevonden zal worden te behooren.

Van het rekest en de bijlagen kan lecture genomen worden in 's Gravenhage, ten kantore van Mr. *Jacob George Alexander Clant*, Prokureur bij het Hoog-Gerechtshof, en te Appingadam ten kantore van Mr. *R. Brongers*, Prokureur bij de Regtbank aldaar.

Nederlandsche Staatscourant, 24.05.1828

•• Bij dispositie van Z. M. den KONING, in dato den 27 Julij 1828, no. 36, is aan *JACOB HEERKENS*, Pelmolenaar en Koopman te *Uithuizen*, verleend SURCHEANCE van Betaling, Procedures en Executiën, voor den tijd van twaalf maanden, ingaande met den datum van gemelde dispositie.

Mr. R. BRONGERS,
Proc.

Groninger Courant, 05.08.1828

Mrs. H. VAN MARLE en A. J. VAN ROIJEN, Notarissen in het Kanton Middelstum, zullen, op Zaterdag den 29 November 1828, des avonds te 6 uren, ten huize van den Kastelein *Kolverschoten*, te *Uithuizen*, publiek bij Strijkgeld presenteren te Verkoopen:

I. Eene welingerigte voor weinig jaren nieuws getimmerde BEHUIZINGE en ruime VRIESCHE SCHUUR, get. no. 31, met een hecht-sterke, zeer beklante PELMOLEN, get. no. 280, en de BEKLEMMING van diens *Heemstede* en *Tuin*, doende tot huur f 25 — 00, staande en gelegen aan de Trekvaart van *Uithuizen* op Groningen, onder de Gemeente van en bij het Dorp te *Uithuizen*.

II. De VASTE en ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van pl. min. 4 Bunders kostelijk *Groenland*, gelegen naast het voorgaand perceel, doende tot huur f 48 — 00.

III. De VASTE en ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van pl. min. 3 Bunders 50 Roeden kostelijk *Groen- en Bouwland*, gelegen als voren, doende tot huur f 35 — 50.

Welke Goederen in eigendom zijn toebehoorende, worden bewoond en gebruikt door *JACOB HEERKENS* en *MARTJE MENSES FERINGA*, Ehelieden, te *Uithuizen*.

Informatien zijn te bekomen ten Kantore van de opgemelde Notarissen, alwaar drie dagen voor den Verkoop de Veil-Conditiën zullen ter lezing liggen.

Groninger Courant, 18.11.1828

• • Mrs. H. VAN MARLE en A. J. VAN ROIJEN, Notarissen in het Kanton *Middelstum*, gedenken, als last hebbende van hunne PRINCIPALEN, op *Donderdag*, den 25 September 1828, des voormiddags te 10 uren, ten huize van den Kastelein KOLVERSCHOTEN, te *Uithuizen*, publiek aan den minstaannemenden uit te besteden:

Het MAKEN van eene NIEUWE MOLEN-AS en ROEDE, het HERSTELLEN van een GEDEELTE van het OMKLEEDSEL van den Molen en verdere noodige REPARATIËN, in en aan den MOLEN van JACOB *HEERKENS*, te *Uithuizen*, met de LEVERANTIE van ALLE daartoe benoodigde MATERIALEN, alles volgens Bestek, hetwelk 3 dagen bevorens, ten huize van Uitbesteding en ten Kantore van voornoemde Notarissen, ter lezing zal liggen.

Groninger Courant, 23.09.1828

 Mr. A. J. VAN ROIJEN, Notaris te *Onderdendam*, zal, op WOENSDAG, den 24sten Junij 1846, des voormiddags precies te elf uren, ten Huize van den Kastelein SIWERT BOLHUIS, te *Uithuizen*, ten verzoeken van de Weduwe en Kinderen van wijlen JACOB R. *ELEMA*, publiek bij Strijkgeld presenteren te verkoopen:

Eene goed getimmerde BEHUIZING en SCHUUR, no. 31, met een sterken en wél onderhouden **PELMOLEN**, no. 280, en de BEKLEMMING van derzelver *Heemstede*, *Heem* en *Appelhof*, groot te zamen 40 R., 10 E., doende les jaars, op den 1sten Mei, f 25—00 tot huur. II. De BEKLEMMING van ruim 3 B. kostelijk *Groenland*, doende 's jaars, op Midw., tot huur f 48—00. III. De VASTE en ONOPZEGBARE BEKLEMMING van p. m. 3 B. *Groen- en Bouwland*, doende 's jaars, op Midw., tot vaste huur f 35—50; alles staande en gelegen aan het Trekdiep en den Trekweg, zeer nabij het Dorp *Uithuizen*. — De Voorwaarden zullen drie dagen bevorens ter lezing liggen ten Huize van Verkoop en ten Kantore van

Mr. A. J. VAN ROIJEN.

Groninger Courant, 16.06.1846

Op afbraak te koop:
Een sterkgebouwde **Pel- en Korenmolen**, aan het Boterdiep, bij R. *BUURMA* te *Uithuizen*.

13.11.1901

Een CHARETTE en een WAGEN, beiden op riemen, een paar PELSTEE-NEN, groot 1.72 cM., met alle toebehooren, bij R. *BUURMA*, *Uithuizen*.

Verkoop van onder andere een paar pelstenen van R. Buurma, advertentie van 3 april 1903.

Roelf Buurma overleed te Uithuizen op 16 juli 1920, 68 jaar oud.

Hilje Reinder Elema, weduwe van Roelf Buurma overleed te Uithuizen op 28 juli 1923, 67 jaar oud.

BOERDERIJ enz.
te UITHUIZEN.

Notaris B. MAATJES te 't Zandt is voornemens op **Vrijdag 19 October 1923**, des nam. 3 uur, in 't Café KIEL te **Uithuizen**, ten verzoeken van de erven van wijlen Mej. de wed. R. N. **BUURMA** te **Uithuizen**, publiek te verkopen:

1. Eene flinke Behuizing

voorzien van gaslicht, met schuur, bijschuuren, stookhut en de v. a. i. a. l. v. beklemming van 43.05 aren tuingrond, en boomgaard, zullende voortaan jaarlijks op Midwinter tot vaste huur doen f 20, zeer gunstig staande en gelegen aan den trekweg bijlangs het Boterdiep te **Uithuizen**.

2. Den eigendom van perc. 1, huur f 20.

3. De v. a. i. a. l. v. beklemming van 78.90 aren uitmuntend oud groenland, geschikt voor bouwterrein, zullende voortaan jaarlijks op Midwinter tot vaste huur doen f 20, gelegen ten Noorden van perc. 1, aan voormelden trekweg.

4. Den eigendom van perc. 3, huur f 20.

5. De v. a. i. a. l. v. beklemming van 1.86.00 H.A. uitmuntend oud groenland, doende jaarl. op Midw. tot vaste huur f 35, gelegen achter perc. 1, aan den Brouwerijweg.

6. De v. a. i. a. l. v. beklemming van 1.88.30 H.A. uitmuntend bouwland, zullende voortaan jaarl. op Midw. tot vaste huur doen f 30, gelegen naast perc. 5, aan den Brouwerijweg.

7. Den eigendom van perc. 8, huur f 30.

8. De v. a. i. a. l. v. beklemming van ongeveer 1.31.40 H.A. uitmuntend bouwland, zullende voortaan jaarl. op Midw. tot vaste huur doen f 20, gelegen ten Zuiden van perc. 1, met uitvaart naar bedoelden trekweg.

9. Den eigendom van perc. 8, huur f 20.

10. De v. a. i. a. l. v. beklemming van ongev. 97.60 aren uitmuntend bouwland, zullende voortaan jaarl. op Midw. tot vaste huur doen f 15, gelegen naast perc. 6, aan den Brouwerijweg.

11. Den eigendom van perc. 10, huur f 15.

12a. De v. a. i. a. l. v. beklemming van 1.11.40 H.A. uitmuntend bouwland, doende jaarl. op Midw. tot vaste huur f 20, gelegen aan den Brouwerijweg, tegenover perc. 10.

b. De v. a. i. a. l. v. beklemming van 87.60 aren uitmuntend bouwland, zullende voortaan jaarl. op Midw. tot vaste huur doen f 15, gelegen achter het vorige perceel; dit perceel 12 alzoo geheel groot 1.99.00 H.A.

Nieuwsblad van het Noorden, 06.10.1923

UITHUIZEN, 20 Oct. Ten overstaan van den heer B. Maatjes, notaris te 't Zandt, had gisteren, in het café van den heer E. Kiel, alhier, ten verzoeken van de erven van wijlen mej. de wed. R. N. Buurma, de publieke verkooping plaats van: 1. eene behuizing c.a. en de v.a.i.a.l.v. bekl. van 43.05 A grond, aan den trekweg bijlangs het Boterdiep alhier. 2. Den eigendom van perc. I, huur f 20, Koopers de heeren Gebr. Lietmeijer, alhier voor f 9690. 3. De v.a.i.a.l.v. bekl. van 78.90 A groenland, ten noorden van perc. 1, huur f 20. 4. Den eigendom van perc. 3, Koopers de heeren Gebr. Lietmeijer, alhier voor f 6570. 5. De v.a.i.a.l.v. bekl. van 1.86 H.A. groenland, achter perc. 1, huur f 35. Kooper de heer Max Knorringa, alhier voor f 8005. 6. De v.a.i.a.l.v. bekl. van 1.88.30 H. A. Bouwland, naast perc. 5, huur f 30, Kooper de heer W. Dijk, Roodeschool, voor f 5505. 7. Den eigendom van perc. 6, Kooper de heer C. J. Tichelaar, alhier voor f 1005.

8. De v.a.i.a.l.v. bekl. van ongeveer 1.31.40 H.A. bouwland ten Zuiden van perc. 1, huur f 20, Kooper de heer W. Dijk, Roodeschool voor f 2900. 9. Den eigendom van perc. 8, kooper de heer J. Schillhorn van Veen, alhier voor f 695. 10. De v.a.i.a.l.v. bekl. van ongeveer 97.60 A. bouwland, naast perc. 6, huur f 15. 11. Den eigendom van perc. 10 Kooper de heer N. Buurma, Warffum, voor f 2950. 12. De v.a.i.a.l.v. bekl. van 1.11.40 H.A. bouwland, tegenover perc. 10, huur f 20, b. De v.a.i.a.l.v. bekl. van 87.60 A. bouwland, achter het vorige perceel, huur f 15. Kooper de heer Jac. v. Dam, alhier voor f 5605. 13. Den eigendom van perc. 12b, Kooper den heer R. B. Sleumer, alhier, voor f 450. 14. Den eigendom van ong. 15.83 87 H.A. behuiscd land, gelegen te Bierum, onder bekl. in gebr. bij den heer O. S. Bouwman, huur f 150. Kooper N. N. te Bierum, voor f 4700. 15. Den eigendom van 2.24.60 H.A. land, te Bierum, onder bekl. in gebruik bij denzelfden huur f 30, Kooper de heer S. Bouwman alhier, voor f 905. 16. Den eigendom van 15 A. behuiscden grond te **Uithuizen**, onder bekl. in gebruik bij H. Kamminga, huur f 15, Kooper de heer H. Kamminga, voor f 445. 17. Den eigendom van 8.85 A. behuiscden grond te **Uithuizen**, onder bekl. in gebruik bij A. Bel, huur f 6, Kooper de heer J. Bosch, alhier voor f 285.

Het vervolg van de advertentie.

v. Dam, alhier voor f 5605. 13. Den eigendom van perc. 12b, Kooper den heer R. B. Sleumer, alhier, voor f 450. 14. Den eigendom van ong. 15.83 87 H.A. behuisd land, gelegen te Bierum, onder bekl. in gebr. bij den heer O. S. Bouwman, huur f 150. Kooper N. N. te Bierum, voor f 4700. 15. Den eigendom van 2.24.60 H.A. land, te Bierum, onder bekl. in gebruik bij denzelfden huur f 30, Kooper de heer S. Bouwman alhier, voor f 905. 16. Den eigendom van 15 A. behuisden grond te **Uithuizen**, onder bekl. in gebruik bij H. Kamminga, huur f 15, Kooper de heer H. Kamminga, voor f 445. 17. Den eigendom van 8.85 A. behuisden grond te **Uithuizen**, onder bekl. in gebruik bij A. Bel, huur f 6, Kooper de heer J. Bosch alhier voor f 285.

Op afbraak, een zoo goed als nieuwe **Landbouwschuur**, lengte plm. 30 M., waarvan de 7 gebinden en platen van A. G. vierkant hout, de stallen voorzien van drinkwaterleiding, gelegen aan vaarwater. Te bevr. bij Gebr. **LIETMEIJER, Uithuizen**.

24.10.1923

Het betreft hier de grote aangebouwde schuur van het molenhuis.

Gerel. Kerken.
— Wijlen mej. de wed. H. **Buurma** te **Uithuizen** heeft, vrij van successierechten, legateerd aan de Ger. kerk f 4000, aan de diakonie f 4000 en aan de Theol. school te Kampen f 2000.

Het Vaderland, 22.09.1923

6. Documenten betreffende de houtzaag-, olie-, pel- en korenmolens

**** OP DE VOORDEELIGSTE CONDITIEN, UIT DE HAND TE KOOP**
eene kapitale, binnen twee jaren in den besten staat geheel nieuw gebouwde
HOUTZAAG-OLIE-PEL- en KORENMOLEN, staande in *Holland*, waar
van de Verkoopers genegen zyn dezelve met of zonder Woning daar te plaat-
sen, waar de Kooper zulks zal believen. Te bevragen by den Doctor J. L.
MULDER, te *Uithuizen*. De brieven *franco*.

Advertentie in de *Groninger Courant* van 23-3-1821.

GROOTE HOUTVERKOOPING.
Op Donderdag, den 17 October 1839, des namiddags precies te 3 uren, zal,
aan den Houtzaagmolen van D. NANNINGA, te *Uithuizen*, publiek en
finaal aan de hoogstbiedenden, op gewoon Crediet, worden Verkocht:
eene groote partij GEZAAGDE en ONGEZAAGDE VUREN en GREINFEN
HOUTWAREN, bestaande in velerlei soorten van POSTEN, PLANKEN,
JUFFERS, DEELLEN, RIBHOUT, SPARREN, LATTEN, SCHRODEN, eene
partij EIKEN, ESSCHEN en YPEN, zeer geschikt voor Aannemers,
Molenmakers, Kuipers en Stelmakers; voorts WRINGEN en
SCHUTTEN in soorten; eene beste GEZAAGDE MOLENROEDE; eene partij
GLAS- en DEURRAAMS, met en zonder GLASWERK; wijders velerlei soort van
AFBRAAK, waaronder geschikte stukken tot DORSCHBLOKKEN; eene
partij HAGEDOORN KAMMEN en STAVEN, ENZ., ENZ. Zijnde al deze
Goederen daags bevorens zoo wel als op den dag van Verkoop te bezigtigen aan
den Molen en zullende het noodige aanwijs worden gedaan, terwijl de Ver-
koopboekjes mede aldaar te bekomen zijn.

Advertentie in de *Groninger Courant* van 15-10-1839.

**** Op MAANDAG, den 19 October 1840, des morgens te 10 uren, zullen er,**
aan den Houtzaagmolen van D. NANNINGA, als naar gewoonte, velerlei GE-
ZAAGDE en ONGEZAAGDE VUREN en GREENEN HOUTWAREN, op ge-
woon Krediet, worden verkocht. De Veilingsboekjes zijn 2 dagen bevorens
aan den Molen verkrijgbaar en het Hout in Nos. te bezien.

Advertentie in de *Groninger Courant* van 16-10-1840.

GROOTE HOUTVERKOOPING,
aan den Molen van D. NANNINGA, te *Uithuizen*, op Donderdag, den 18 Maart
1841, des namiddags te drie uren, van GEZAAGDE en ONGEZAAGDE
HOUTWAREN.

Advertentie in de *Groninger Courant* van 16-3-1841.

HOUTBOELDAG.

Op Donderdag, den 18den December 1845, des namiddags precies te één uur, zal, er door een' bevoegden BEAMBTE, op gewoon Crediet, aan den Houtzaagmolen van D. NANNINGA, te Uithuizen, worden verkocht:

Eene groote partij OUD en DROOG GEZAAGD **BEUKEN HOUT**, waaronder 12 beste MOLENHEIJEN, ongeveer 200 POSTEN, van 7 tot 26 Ned. duimen dikte, ENZ. ENZ.

Advertentie in de Groninger Courant van 16-12-1845.

****** Heden ontvingen wij het treurige berigt, dat onze geliefde jongste Zoon RUDOLF, 2de *Stuurman* aan boord van de *Tasmania*, op de terugreis naar het Vaderland, nabij *Tjilatjap*, op den 16den Dec. 1855 aan de gevolgen eener aldaar heerschende ziekte is overleden. Reeds in den krachtvollen leeftijd van ruim 22 jaren nam de Hemelsche Vader hem, zoo verre van zijne Naastbestaanden verwijderd, tot zich.

Hoe zwaar ons en onze Kinderen deze slag treft, zullen allen beseffen, die zulk een gevoelig verlies ondervonden hebben.

UITHUIZEN, 19 April 1856.

C. D. NANNINGA.
A. G. HOPMA.

Algemeene kennisgeving.

Familiebericht in de Groninger Courant van 27-4-1856.

Mr. A. H. WERUMEUS BUNING, Notaris te Uithuizen, is voornemens op Woensdag den 16 Januarij 1867, des namiddags te 5 uur, ten huize van den Kastelein P. E. Marema te Uithuizen, ten verzoeken van de Wed. en Erv. B. D. Nanninga en Cons., publiek te verkoopen:

Een kapitalen, best beklanten WIND HOUTZAAG- en OLIEMOLEN, met de daarbij aanwezige net betimmerde HEEREN-BEHUIZING, voorzien van zeer vele **Gerijfelijkheden**, **Houtstek**, **Loots** en **Knechtenwoning** en verder **Getimmerte**, met den **vollen Eigendom** van derzelver *Erf*, *Tuin* en *Groenland*, te zamen groot 1 b. 52 r., waarop het Getimmerte is staande te Uithuizen.

Alles te bezien na den 1 Januarij 1867.

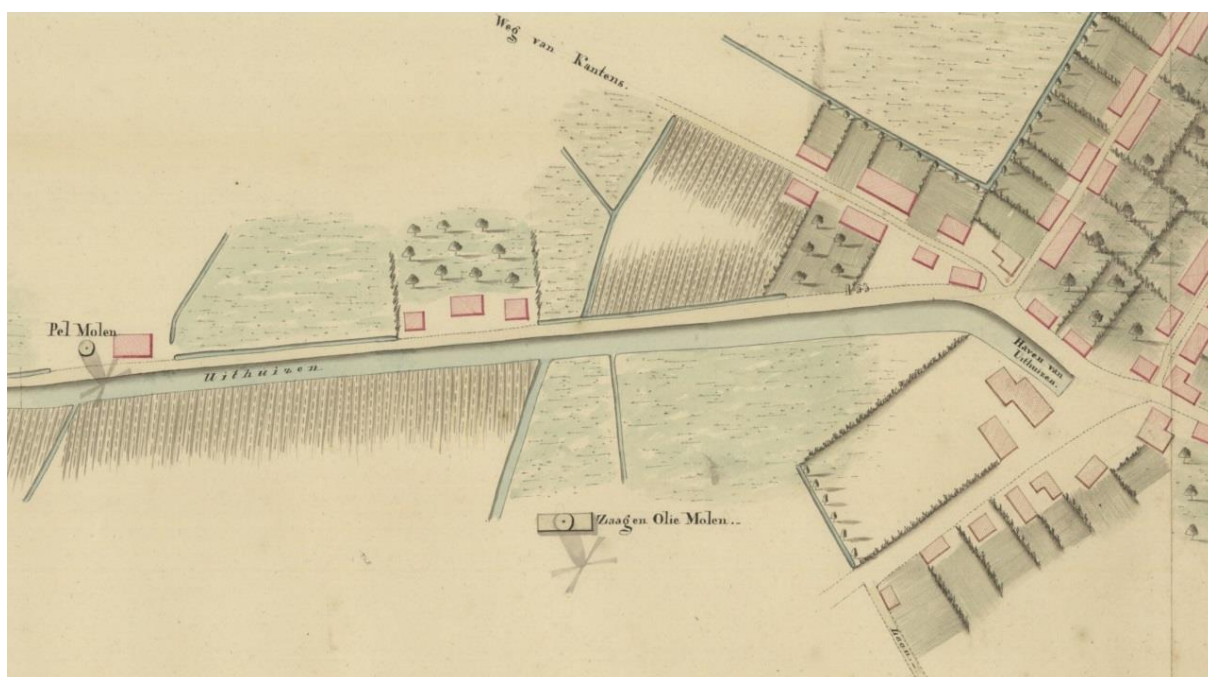
Mr. WERUMEUS BUNING, *Nots.*

Advertentie in de Leeuwarder courant van 28-12-1866.

De zaagmolen op een detail van de 'Tekening bevattende de situatie met dwarsprofielen van het kanaal en de weg van Middelstum naar Uithuizen. In de aangrenzende percelen is het grondgebruik aangeduid: B (bouwland), G (groenland), tuin. Met vermelding van molens, heemsteden etc.'

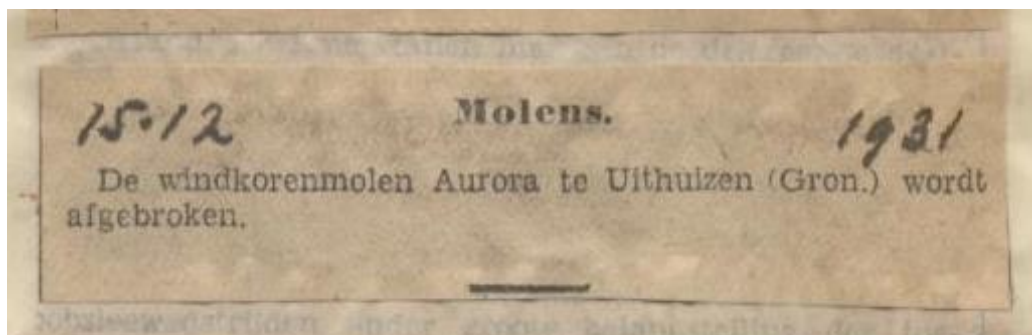
Datum vervaardiging 1820-1850. Identificatienummer NL-GnGRA_817_3410.5

De 'Pel Molen' en de 'Zaag- en Olie Molen' op een detail van de 'Situatie kaart van een gedeelte der trekweg langs het kanaal van Middelstum naar Uithuizen benevens het langs en dwars profillen'. Vervaardiger W. van Rees. Datum vervaardiging 1825. Identificatienummer NL-GnGRA_817_2557.4

7. Akten betreffende de molen *Aurora*

van 29 november 1947, 11 februari 1969 en 12 juni 1972

Bericht in een Courant van 15 december 1931.

1. 29 november 1947.

Kantoor van de notaris J.D. Immenga te Uithuizen

UITTREKSEL

ener akte van ruiling tussen **Klaas Hekema**, zonder beroep, wonende te Uithuizen en **Jelle Koops**, molenaar, wonende te Uithuizen, waarbij door Jelle Koops in eigendom wordt verkregen:

Een **korenmolen met aparte behuizing en schuur**, erf, tuin en grond, staande en liggende aan de Molenweg, nabij de Burchtstraat te Uithuizen, groot 5.90 are.

No.

29 november 1947.

Heden de negen en twintigste november negentienhonderd zeven en veertig, verschenen voor mij Jakob Jan Mulder, notaris ter standplaats Uithuizen:

I. **Klaas Hekema**, zonder beroep, wonende te Uithuizen,

II. **Jelle Koops**, molenaar, wonende te Uithuizen,

welke comparanten verklaarden de volgende overeenkomst van ruiling te hebben aangegaan:

De comparant sub I staat af en draagt in eigendom over de comparant sub II, die in eigendom aanneemt:

Een **korenmolen met aparte behuizing en schuur**, erf, tuin en grond, staande en liggende aan de Molenweg, nabij de Burchtstraat te Uithuizen, met daarin aanwezige motor en verdere inventaris en de daaraan verbonden nering en goodwill, kadastraal bekend gemeente Uithuizen sectie C nummer 1710, groot vijf are negentig centiare.

De comparant sub II staat af en draagt in eigendom over de comparant sub I, die in eigendom aanneemt:

Een behuizing met erf, tuin en grond, staande en liggende te Donderen, kadastraal bekend gemeente Vries sectie D nummer 2352, groot negen are vijf en vijftig centiare.

Van eerstgemeld onroerend goed bestaat als laatste titel van aankomst een akte van transport zestien januari negentienhonderd vier en twintig voor mij notaris verleden, overgeschreven ten hypotheekkantore te Appingedam vier en twintig januari daarna in deel 686 nummer 95 en laatstgemeld onroerend goed werd door de comparant sub II verkregen, het gebouwde door stichting en de grond bij akte van transport acht en twintig september negentienhonderd negen en twintig voor E. Posthuma, notaris te Vries verleden, overgeschreven ten hypotheekkantore te Assen twee en twintig oktober daarna in deel 1389 nummer 42.

Deze **ruilovereenkomst** heeft plaats onder de navolgende bedingen:

1. De comparant sub II moet betalen aan de comparant sub I een toegift van achttienduizend gulden, waarvan op heden een bedrag van duizend gulden is voldaan waarvoor kwijting bij deze, terwijl het restant enzovoort.

4. Het geruilde gaat op de verkrijgers over met alle lusten en lasten, rechten en bezwaren, heersende en lijdende erf- dienstbaarheden, wordende ten aanzien van ten nutte en ten laste van eerstgemeld onroerend goed bestaande erfdienstbaarheden speciaal verwezen naar gemelde titel van aankomst.

5. De geruilde percelen kunnen op heden door de respectieve verkrijgers worden aanvaard in genot van huur vanaf een november jongstleden, terwijl alle lasten en belastingen vanaf die datum ten laste van de nieuwe verkrijgers komen.

6. Alle rechten en kosten op deze ruiling vallende zijn ten laste van de comparant sub II. De comparanten verklaarden enzovoort;

Waarvan akte in minuut opgemaakt is verleden te Uithuizen ten dage en jare in het hoofd dezer gemeld, in tegenwoordigheid van Gerrit Nanninga, makelaar en Bernhard Johann Heinrich Grote, notarisklerk, beiden wonende te Uithuizen, als getuigen, evenals de comparanten aan mij notaris bekend. Onmiddellijk na voorlezing is deze akte ondertekend door de comparanten, de getuigen en mij notaris.

K. Hekema,
J. Koops,
G. Nanninga,
B.J.H. Grote,
Jb.J. Mulder,

Uitgegeven voor woordelijk gelijkluidend uittreksel door mij, Jan Derk Immenga, notaris ter standplaats Uithuizen, als bewaarder van de minuten van Jakob Jan Mulder, notaris ter standplaats Uithuizen, op heden de tiende oktober negentienhonderd negen en vijftig.

2. 11 februari 1969

Kantoor van de notaris J.D. Immenga te Uithuizen

AFSCHRIFT

ener akte van publieke verkoping een korenmolen met de volle eigendom van $\pm$ 2 are erf en grond, staande en gelegen aan de Talmaweg te Uithuizen en de bedrijfsinventaris bestaande uit:

2 maalstenen, koekenbreker en lijnzaadpletter met elektrische motor, losse maalsteen en verder toebehoren.

KOPER: **Jacobus Kornelis Poelma, landbouwer**, wonende te Uithuizen, Maarweg 2.

No.

11 februari 1969

Heden de elfde februari negentienhonderd negen en zestig, verscheen voor mij, Jan Derk Immenga, notaris ter standplaats Uithuizen, in het hotel Hoek te Uithuizen:

Jelle Koops, molenaar, wonende te Uithuizen, Talmaweg 3, handelende voor zich en met toestemming van zijn echtgenote Jantien Geerts, zonder beroep, wonende aldaar, zulks blijkens een door haar getekend aan deze minuut-akte vastgehecht stuk,

De comparant verklaarde op heden ten overstaan van mij notaris te willen overgaan tot de publieke verkoping van:

I. Een behuizing met schuurtje en de volle eigendom van ongeveer drie are negentig centiare erf en grond, staande en gelegen aan de Talmaweg 3 te Uithuizen, kadastraal bekend als een op het terrein aangeduid gedeelte van gemeente Uithuizen sectie c nummer 1710 (geheel groot vijf are negentig centiare), zoals het perceelsgedeelte naderhand vanwege het kadaster zal worden opgemeten en ten name van de koper zal worden gesteld;

II. Een **korenmolen** met de volle eigendom van ongeveer twee are erf en grond, staande en gelegen naast perceel I, kadastraal bekend als een op het terrein aangeduid resterend gedeelte van gemeente Uithuizen sectie C nummer 1710 (geheel groot vijf are negentig centiare), zoals het perceelsgedeelte naderhand vanwege het kadaster zal worden opgemeten en ten name van de koper zal worden gesteld, zulks met inbegrip van de bedrijfsinventaris bestaande uit: twee maalstenen, koekenbreker en lijnzaadpletter met elektrische motor, losse maalsteen en verder toebehoren.

Van voorschreven onroerend goed bestaat als laatste titel van aankomst een akte van ruiling negen en twintig november negentienhonderd zeven en veertig voor notaris Mulder ter standplaats Uithuizen verleden, overgeschreven ten hypotheek kantore te Groningen drie en twintig december daarna in deel 1330 nummer 100.

Ten aanzien van bestaande erfdienstbaarheden wordt verwezen naar een akte van transport zestien januari negentienhonderd vier en twintig voor genoemde notaris Mulder verleden, overgeschreven ten hypotheekkantore te Appingedam vier en twintig januari daarna in deel 686 nummer 95.

De comparant verklaarde voor deze verkoping te stellen de volgende voorwaarden:

Artikel 1. Op deze verkoping zijn toepasselijk de algemene voorwaarden vervat in een proces-verbaal van veiling veertien september negentienhonderd twee en veertig door notaris Mulder ter standplaats Uithuizen opgemaakt, overgeschreven ten hypotheekkantore te Appingedam een oktober daarna in deel 824 nummer 109, wordende een ieder, speciaal de bidders, kopers, borgen en medeschuldenaren geacht hiermede bekend te zijn en het er voor te houden dat deze woordelijk in deze akte opgenomen zijn, alles voorzover hierna niet anders is bepaald.

Artikel 2. De te verkopen percelen kunnen een maart negentienhonderd negen en zestig door de koper worden aanvaard.

Artikel 3: De betaling van de koopsom dient plaats te hebben op een maart negentienhonderd negen en zestig.

Artikel 4. Alle van het verkochte verschuldigde lasten en belastingen komen vanaf een januari negentienhonderd negen en zestig voor rekening van de koper.

Artikel 5. Na betaling van de koopsom doen partijen afstand van het recht ontbinding der koop-overeenkomst te vorderen op grond van het bepaalde bij de artikelen 1302 en 1303 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 6. Ten behoeve en ten laste van de percelen I en II wordt over en weer gevestigd de erfdienstbaarheid van weg ter breedte gelijk aan de kleinste tussenruimte der op beide erven staande gebouwen, om over het zuidelijk gedeelte van perceel I en het noordelijk gedeelte van perceel II te komen van- en naar de openbare weg.

Het onderhoud van deze weg komt ten laste van de eigenaren van de percelen I en II, ieder voor de helft.

Artikel 7. De kosten van deze verkoping welke ten laste van de koper komen bedragen bij een koopsom tot en met vijf duizend gulden vijf en een half procent van de koopsom en een bedrag van acht en zestig gulden; bij een opbrengst boven vijf duizend gulden tot en met vijf en twintig duizend gulden, vier en een half procent van de koopsom en een bedrag van honderd en achttien gulden en bij een opbrengst boven vijf en twintig duizend gulden vier procent van de koopsom en een bedrag van twee honderd drie en veertig gulden, telkens vermeerderd met de registratierechten ten bedrage van vijf procent van de .koopprijs en lasten. Indien beide veelpercelen worden toegewezen aan afzonderlijke kopers worden voorschreven kosten voor iedere koper verhoogd met een bedrag van dertig gulden.

Na voorlezing van het vorenstaande en nadat niemand van de aanwezigen nog iets op of aan te merken had, is met de veiling een aanvang gemaakt, waarvan de uitslag is geweest dat na onderscheidenlijk gedane biedingen het hoogst werd geboden wat betreft perceel II, zijnde de korenmolen met erf en grond, de som van drie duizend en zes honderd gulden door Pieter Kamminga, timmerman, wonende te Uithuizen, die ten deze mede voor mij, notaris, verschenen, verklaarde te hebben geboden als mondeling lasthebber van Jacobus Kornelis Poelma, landbouwer, wonende te Uithuizen, Maarweg 2, en geboren op twee april negentienhonderd vier en twintig, waarop de comparant Koops verklaarde gemeld onroerend goed, hiervoor omschreven als perceel II onder vorenstaande bepalingen en bedingen en voor de daarvoor hoogst geboden som te gunnen en in koop toe te wijzen aan genoemde Jacobus Kornelis Poelma, hetwelk door de comparant Kamminga, handelend als gemeld, wordt aangenomen, zijnde het hiervoor omschreven perceel I niet gegund.

De comparanten en de na te noemen getuigen zijn aan mij, notaris bekend.

Waarvan dit proces-verbaal in minuut opgemaakt, is verleden te Uithuizen op tijd en plaats voorschreven, in tegenwoordigheid van Derk Lijwe Makken, uitveiler, wonende te Uithuizen en Cornelis Hendrik Wierda, kandidaat-notaris, wonende te Groningen, als getuigen.

Onmiddellijk na voorlezing is deze akte ondertekend door de comparanten, de getuigen en mij, notaris.

J. Koops,
P. Kamminga,
D. L. Makken,
Uitgegeven voor afschrift.

C. H. Wierda,
J. D. Immenga.

Dagregister deel 245 nummer 288 overgeschreven ten hypotheekkantore te Groningen, dertien februari 1900 negen en zestig door het in bewaring nemen van een blijkens daarop voorkomende verklaring gelijkkluidend afschrift, opgenomen in deel 1987 nummer 13.

Recht f 55,-
De Bewaarder Mr. G. Naber

In de marge staat geschreven:

Binnenvermelde koopenningen ad drieduizend zeshonder ontvangen, weshalve volledige kwijting, onder intrekking van alle vroeger te dezer zake afgegeven kwijtingen. f 3.600,-.

Uithuizen, 28 februari 1969

J. Koops

Het onderstuk van de molen Aurora te Uithuizen in 1973.

Foto M.A. Douma, Collectie Beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

3. 12 juni 1972

Kantoor van de notaris J.D. Immenga te Uithuizen

AFSCHRIFT

ener akte van koop en overdracht van:

een **molen** met erf en grond, staande en gelegen aan de Talmaweg te Uithuizen, groot 2.39 are.

KOPER: Siemon Kooi, timmerman, wonende te Uithuizen, Talmaweg 3.

No.

12 juni 1972

Heden twaalf juni negentienhonderd twee en zeventig, verschenen voor mij, meester Hendrik van der Veen, kandidaat-notaris, wonende te Uithuizen, als plaatsvervanger van Jan Derk Immenga, notaris ter standplaats Uithuizen:

1. Jacobus Kornelis Poelma, loonwerker, wonende te Uithuizen, Hoofdstraat West 15.
2. Siemon Kooi, geboren vijftien augustus negentienhonderd zes en dertig, timmerman, wonende te Uithuizen, Talmaweg 3 (gehuwd met Zwaantje Klunder).

De comparant sub 1 verklaarde te hebben verkocht en mitsdien in eigendom over te dragen aan de comparant sub 2, die verklaarde te hebben gekocht en in eigendomsoverdracht aan te nemen:

een **molen met erf en grond**, staande en gelegen aan de Talmaweg te Uithuizen, kadastraal bekend gemeente Uithuizen sectie C nummer 2347, groot twee are negen en dertig centiare.

Van omschreven onroerend goed bestaat als laatste titel van aankomst een akte van publieke verkoping op elf februari negentienhonderd negen en zestig voor genoemde notaris Immenga verleden, overgeschreven ten hypotheekkantore te Groningen dertien februari daarna in deel 1987 nummer 13.

Partijen verklaarden verder dat deze koopovereenkomst is aangegaan voor een koopsom van vijftien honderd gulden (f 1.500.--), welke koopsom op heden door de koper aan de verkoper is voldaan, waarvoor bij deze volledige kwijting wordt verleend en voorts onder de navolgende bepalingen en bedingen:

1. Het verkochte wordt overgedragen in de staat, waarin het zich op heden bevindt met alle daaraan verbonden lusten en lasten, rechten en bezwaren, heersende en lijdende erfdienstbaarheden, speciaal die gemeld in voorschreven aankomsttitel.
Alle onderhoud, gevaar en risico van het verkochte is van heden af ten laste van de koper.

2. Deze koopovereenkomst geschiedt onder vrijwaring als naar wet, uitgezonderd. terzake verborgen gebreken.
Verschil tussen de hiervoor opgegeven en de werkelijke grootte van het verkochte geeft geen aanleiding tot vermeerdering of vermindering van de koopsom, noch tot vernietiging van de koopovereenkomst.

3. Alle van het verkochte verschuldigde lasten en belastingen komen vanaf heden voor rekening van de koper.

4. Het verkochte kan op heden door de koper worden aanvaard.

5. Partijen doen afstand van het recht om ontbinding van deze overeenkomst te vragen op grond van het bepaalde bij de artikelen 1302 en 1303 van het Burgerlijk Wetboek.

6. Alle rechten en kosten dezer akte en die der levering komen voor rekening van de koper.

De comparanten zijn mij, plaatsvervangend notaris bekend.

Waarvan akte in minuut is verleden te Uithuizen op de datum in het hoofd dezer akte vermeld.

Na zakelijke opgave van de inhoud van deze akte aan de verschenen personen en volledige voorlezing van deze akte, is zij door de comparanten en mij, plaatsvervangend notaris ondertekend

J.K. Poelma,

S. Kooi,

H. v. d. Veen

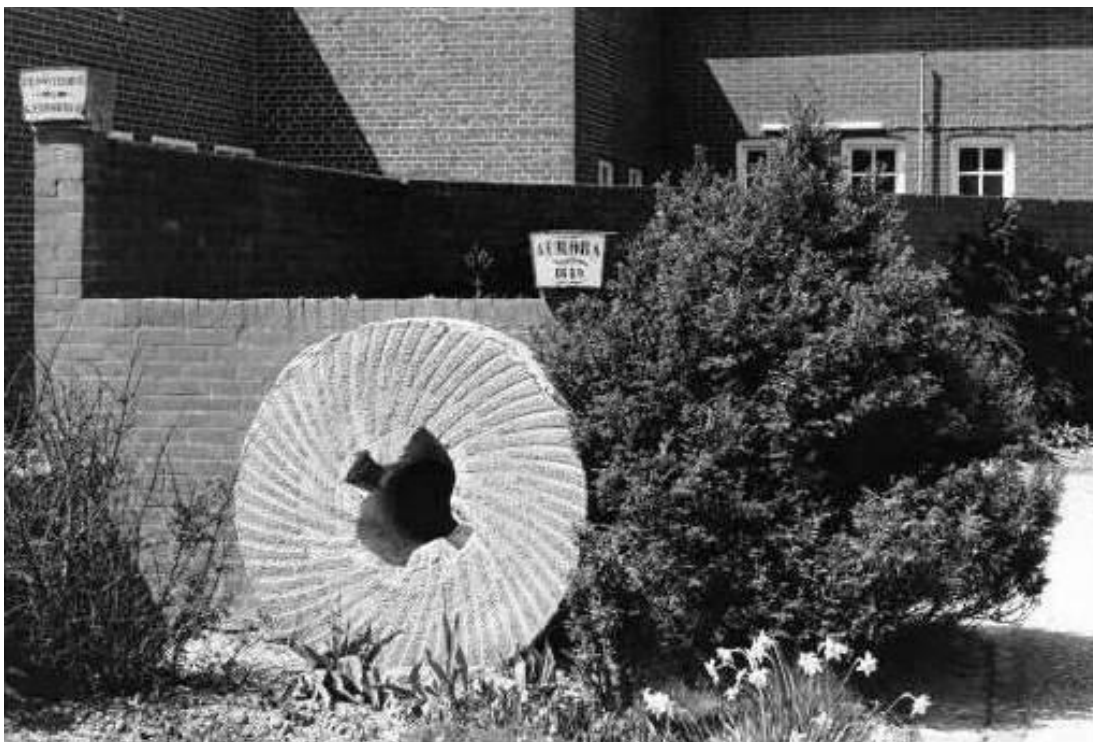
Uitgegeven voor afschrift.

Dagregister deel 269 nummer 507 overgeschreven ten hypotheekkantore te Groningen, dertien juni 1900 twee en zeventig door het in bewaring nemen van een blijkens daarop voorkomende verklaring gelijkkluidend afschrift, opgenomen in deel 2183 nummer 144.

Recht f 42,-

De Bewaarder

Mr. D. Hoeksema

Een molensteen en erboven een gevelsteen van de molen 'Aurora'. Foto J.E. Ekema.

8. Akten betreffende de molen te 't Lage van de Weg

Op 24 mei 1859 wordt een koopakte getekend tussen Hindriktje Harms Bulthuis, echtgenote van wijlen Jan Willems Wierema en Machiel Derks Mulder.

APP Register deel 162 / 331 = koopakte van 24 mei 1859

Register voor de woordelijke overschrijving der akten van eigendoms-overgang, enz.

Dag register 15 Deelnummer 319

den tienden Junij achttienhonderd negenenvijftig

Afschrift

Op heden dingsdag den vierentwintigsten Mei achttienhonderd en negenenvijftig, ten verzoeken van

Ten Eersten Jan Klaassens Kalk Schipper wonende te Zijldijk aan den Notaris bekend voor zich zelve uit hoofde van de gemeenschap van goederen welke tusschen hem en na te noemene zijne Ehevrouw Hindriktje Harms Bulthuis bestaat en tevens als mede voogd over de hierna te melden vier minderjarigen.

Ten tweeden Hindriktje Harms Bulthuis zonder beroep wonende te Zijldijk aan den Notaris bekend eerst weduwe van wijlen Jan Willems Wierema, thans Ehevrouw van en ten deze bijgestaan door Jan Klaassens Kalk, bovengenoemd voor zich zelve uit hoofde van de huwelijks gemeenschap welke tusschen haar en wijlen hare Eheman Jan Willems Wierema in leven daglooner gewoond hebbende te Uithuizen en aldaar overleden verstaan hebbende en in hare hoedanigheid als moeder en wettige voogdes over hare vier minderjarige en eenige kinderen met name Riktje Harm Auke en Willemetje Wierema, bij haar door wijlen haren Eheman Jan Willems Wierema in echte verwekt, welke minderjarigen zijn bekwaam zich als eenige erfgenamen van wijlen opgemelde hunnen vader naar de wet te gedragen zijn de genoemde Hindriktje Harms Bulthuis volgens verklaringen de voogdij voor het aangaan van haar tweede huwelijk te bevestigen bij acte gepasseerd voor het Kantongerecht in het Kanton Onderdendam den zesentwintigsten Augustus achttienhonderd zevenenvijftig, behoorlijk geregistreerd en in tegenwoordigheid van Berend Oosterman zaakwaarnemer wonende te Zijldijk, aan den Notaris bekend als gemagtigde van Harm Pieters Buitenwerf koornschipper wonende te Zijldijk in deszelfs hoedanigheid als toeziend voogd over gezegde minderjarigen ingevolge onderhandsche volmagt van den elfden Mei achttienhonderd negenenvijftig welke volmagt na door den gemagtigde in tegenwoordigheid van den Notaris en getuigen voor echt erkend en nu ten blijke daarvan door hem met de zelve geteekend te zijn aan deze minute zal worden vastgehecht, verklaarende de gemagtigde dat de toeziend voogd als zoodanig is benoemd door den Heer Kantongeregter in het Kanton Onderdendam doch waarvan door hem de juiste tijd niet kan worden opgegeven.

Zijn wij Meester Hermannus Johannes Offerhaus Notaris residerende te Delfzijl in het Arrondissement Appingedam provincie Groningen en in tegenwoordigheid der nagemelde en mede ondergetekende getuigen na gedane bekend makingen door middel van Couranten en aanslag billetten overgegaan tot den publieken verkoop van het hier na vermelde en tot de gemeenschap tusschen wijlen Jan Willems Wierema en zijne Ehevrouw Hindriktje Harms Bulthuis behorende vastgoed waartoe op een daartoe ingediend request autorisatie is verleend bij de

beschikking van den Arrondissements Regtbank te Appingedam van den achtentwintigsten April achttienhonderd negenenvijftig waarvan aan ons eene behoorlijk geregistreeerde Expeditie is vertoond en dadelijk door ons teruggegeven bestaande uit **Eene behuizinge** met de vaste beklemming van derzelver heem en tuin staande en gelegen te Uithuizen doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur tien gulden op den kadastralen legger der gemeente Uithuizen bekend in de Sectie E nummer zeshonderd vierennegentig en zeshonderd vijfnegentig te zamen met eene inhoudsgrootte van zeventien roeden tien ellen, zijnde de grond waarop later de behuizinge is gebouwd door Jan Willems Wierema aangekocht bij onderhandsche acte van koop van den achttienden December achttienhonderd eenenveertig behoorlijk geregistreeerd blijkens daarop staande quitantie luidende

Geregistreeerd met een blad en geen renvooyen te Onderdendam den zeventienden Maart achttienhonderd tweeënveertig deel tien folio twee verso vak twee tot en met vijf

Ontvangen voor hoofdregt twee gulden veertig cents, bedragende met de achtendertig opcenten drie gulden eenendertig een tweede cents

de Ontvanger geteekend Star Lichtenvoort en overgeschreven ten kantore van de Hypotheken en het kadaster te Appingedam den tweeden Mei achttienhonderd tweeënveertig deel negentien nummer zevenendertig

Onder navolgende door de Comparanten aan ons opgegeven voorwaarden.

Artikel een Voorschreven vastgoed wordt verkocht zoodanig als het zelve zich bevindt zonder dat de verkoopers voor de juiste opgave van het kadaster aanspraakbaar willen zijn en wel de behuizinge met alles wat daaraan aard muur paal spijker en nagelvast is met de aanwezige planken in de kasten en de onderlagen in de bedsteden. Voorts wordt het gepresenteerde overgedragen met alle daarop liggende of nog te leggene lusten regten privilegien lasten zwarigheden en erfdiensbaarheden heerschend en lijdende zichtbare en onzichtbare.

Artikel twee De aanvaarding van het gepresenteerde zal plaats hebben dadelijk na den toeslag.

Artikel drie De kooper zal vanaf den eersten Mei jongstleden moeten voldoen en dragende alle op het gekochte liggende of nog te leggene lasten en belastingen geene uitgezonderd. Wijders zal de kooper alsmede voor zijne rekening moeten betalen de op Midwinter achttienhonderd negenenvijftig verschijnende beklemhuur voor de eerste maal benevens het aankomende geschenk op dezen verkoop vallende, blijvende het afgaand geschenk ten laste van de verkoopers.

Artikel vier De kooper zal binnen tien dagen na heden ten kantore van mij Notaris moeten betalen de kosten van het bij de Arrondissements Regtbank te Appingedam vigeerende request tot verkoop en daarop gevolgde dispositie hierboven aangehaalde bedragende te zamen de som van tweeëndertig gulden vijfentwintig cent. Zullende voorts door den kooper binnen den zelfden tijd ten kantore van mij Notaris moeten worden voldaan de kosten van registratie op dezen verkoop vallende en vervolgens alle de overige kosten op deze verkoop reeds gevallen en nog te vallen als ook die van overschrijving van Notarieel salaris en alle andere op eene door den Heer President bij den Arrondissements Regtbank te Appingedam getaxeerde declaratie en wel dadelijk zoodra die declaratie zal zijn getaxeerd nemende de verkoper alleenlijk voor hunne rekening de strijk en bodsgelden, alsmede de verteering op heden van hunnentwege in de kamer van verkoop aangewend wordend. De kosten welke de kooper tot ontslag van de verkoopers behalve opgemelde som van tweeëndertig gulden vijfentwintig cent betalen ter regeling der registratie regten begroot op eene som van acht gulden.

Artikel vijf De betaling der koopenningen zal geschieden in twee gelijke termijnen als voor of op den laatsten Mei aanstaande de helft en op den eersten November daaraan volgende de wederhelft en wel het laatste termijn met bijbetaling van een half jaar rente van het zelve gerekend naar vijftien honderd als mede gelijke rente van dat geene wat later dan bij dezen bepaald mogt worden voldaan alles in goede gangbare klinkende Nederlandsche muntspecien ten kantore van mij Notaris.

Artikel zes De verkoopers bedingen voor zich en hunne regtverkrijgenden tot waarborg van onbetaalde kooppenningen het regt van eerste hypotheek op het verkochte heem ter tijd het volle koopschat zal zijn voldaan en zullen ten hunnen voordeele hypothecaire inschrijving kunnen nemen voor het bedrag der koopprijs interessen en kosten ten laste en ten koste van den kooper.

Artikel zeven Bij gebreke van behoorlijke voldoening der kooppenningen interessen of kosten invoege bepaald op een eenvoudig vruchteloos gedaan bevel of sommatie zullen de verkoopers de verkoop en de toewijzing voor vervallen kunnen houden doch zullen bij gebreke van betaling der hoofdsom renten of kosten de verkoopers of hunne regtverkrijgenden als eerste hypothecaire schuldeischers uit magt van substitutie ook onherroepelijk zijn gemagtigd, hetwelk door hen bij dezen uitdrukkelijk wordt bedongen het verkochte en den hypothekeerde ingevolge artikel eenduizend tweehonderd drieëntwintig van het Burgerlijk wetboek publiek te verkoopen op schade en bate van den kooper en zulks om dadelijk nadien verkoop te kunnen worden aanvaard en verder op zoodanige voorwaarden als de verkoopers of hunne regtverkrijgenden zullen vermeenen te verhooren ten einde uit de opbrengst zooverre strekkende te verhalen zoowel de koopsom als de renten en kosten en daartoe het koopschat te ontvangen daarvoor te quiteren royement te passeren of te citeren.

Artikel acht Ieder bieder zal voor zijn gedaan bot moeten instaan zonder zich daarvan om eenige reden te kunnen ontslaan. Wijders zal ieder bieder verplicht zijn om zoodra zulks gevorderd wordt dadelijk bij het bieden eenen voldoende hoofdelijken borg ten genoegen van de verkoopers te stellen tot zekerheid voor de rigtige betaling der geboden kooppenningen interessen en kosten van verkoop eenig bieder des gevraagd geen borg stellende zal het genoten inzet of verkoopgeld dadelijk moeten teruggeven.

Artikel negen Twee of meer personen te zamen biedende of koopers wordende zal ieder hunner voor het geheel hoofdelijk aanspraakbaar zijn.

Artikel tien De verkoopers reserveren aan zich het regt om op den tweeden derden of verderen hoogste bieder zonder redegeving terug te lasten en aan dezen den toeslag te geven ten welken einde deze evenzeer als de hoogste bieder tot aan ongeveer een uur na de laatste veiling voor hunne botten verbonden zullen blijven welken tijd de verkoopers voor zich behouden ten einde zich te beraden of zij het gepresenteerde in koop willen toestaan of niet.

Nadat wij bovenstaande opgave van het gepresenteerde en den voorwaarden van verkoop van de gegadigden hadden voorgelezen zijn wij tot de veiling overgegaan en is daarbij hoogste bieder geworden **Machiël Derks Mulder** pelmolenaar wonende te Heveskes aan de Notaris bekend voor eene som van eenduizendenvijftig gulden. En hebben de requiranten verkoopers verklaard het gepresenteerde vastgoed aan gezegden hoogsten bieder voor de door hem gebodene som van eenduizendenvijftig gulden in koop over te dragen hetwelk door laatstgenoemde mede namen deszelfs Ehevrouw Aaltje Jacobs Swiers, onder bovenstaande voorwaarden is aangenomen.

Daarvan wij dit procesverbaal hebben opgemaakt op dato als boven ten huize van den kastelein Kornelis Star te Leermens in tegenwoordigheid van Feike Stormer Veldwachter wonende te 't Zandt en van Abraham Willem Constantijn Keijser zaakwaarnemer wonende te Delfzijl beide aan mij Notaris bekend als getuigen. En hebben de requiranten verkoopers de kooper en toezienend voogd met voornoemde getuigen en mij Notaris de minute dezer acte onmiddellijk na gedane voorlezing geteekend.

J.K. Kalk, H.M. Bulthuis, B. Oosterman, M.D. Mulder, F. Stormer, A.W.C. Keijser, H.J. Offerhaus.

Geregistreerd te Appingedam den achtentwintig Mei 1800 negenenvijftig deel 69 folio 3 recto vak H tweede blad en twee renvooyen.

Ontvangen voor regt	44 - 00
voor de 38 opcenten	16 - 72

te zamen zestig gulden tweenzeventig cent.	60 - 72
De Ontvanger geteekend G.H.A. Schonigh	

De geannecteerde volmagt luidt woordelijk als volgt:

Ondergeteekende Harm Pieters Buitenwerf korenschipper wonende te Zijldijk in deszelfs hoedanigheid als toezienend voogd over de vier minderjarige en eenige kinderen van wijlen Jan Willems Wierema in leven daglooner gewoond hebbende en overleden te Uithuizen door deze bij zijne Ehevrouw Hindriktje Harms Bulthuis in echt verwekt verklaart door dezen te bevoelmagtigen Berend Oosterman zaakwaarnemer wonende te Zijldijk speciaal om mijn persoon te vertegenwoordigen bij den publieken verkoop van vaste goederen welke tot de gemeenschap tusschen genoemde wijlen Jan Willems Wierema en zijne Ehevrouw Hindriktje Harms Bulthuis bestaan hebbende behooren ten dien einde de belangen dier minderjarigen daarbij waar te nemen en te behartigen alle noodige daartoe vereischt wordende acten te teekenen en passeren en voorts al dat daarbij meerder te doen en te worden gedaan en ik zelve tegenwoordig zijnde zonder kunnen mogen en moeten doen alles onder belofte van volkomen goedkeuring en met de magt van assumtie en substitutie.

Zijldijk den 11 mei 1859

Geteekend Harm P. Buitenwerf. Voor echt erkend door den gemagtigde in tegenwoordigheid van den Notaris en getuigen ten blijke waarvoor deze door den gemagtigde met den Notaris en getuigen is geteekend te Leermens den vierentwintigsten Mei achttienhonderd negenenvijftig. Geteekend B. Oosterman, F. Stormer, A.W.C. Keijser, H.J. Offerhaus.

Geregistreerd te Appingedam den achtentwintig Mei achttienhonderd negenenvijftig deel 25 folio 66 recto vak zes een blad geen renvooy.

Ontvangen voor regt	- 80
voor de 38 opcenten	- 30½

te zamen een gulden tien een tweede cent.	1 - 10½

De Ontvanger geteekend G. H. A. Schonigh

Uitgegeven voor woordelijk gelijkkluidend afschrift geteekend H.J. Offerhaus

Overeenkomstig met het Origineel

De bewaarder van de Hypotheken en het kadaster

27 mei 1859

Copia. Procesverbaal van beleidsinformatie, de commodo et incommodo.

Op den 27 Mei dezes Jaars hebben wij Burgemeester en wethouders der gemeente Uithuizen, ten gevolge een ingediend rekwes van **M.D. Mulder**, wonende te Heveskes verzoekende te mogen **oprigten eene Windkoren en pelmolen**, binnen deze Gemeente, - en overeenkomstig art. 4 van het Koninklijk besluit dd. 31 January 1824 (Staatsblad No. 19) de bewoners der huizen, naast aan de op te rigten fabriek gelegen, in hunne belangen gehoord, en hebben die bewoners aan ons verklaars, dat er hunnerzijds geene bezwaren tegen het oprigten van wel gemelde fabriek bestaan.

En is hiervan door ons opgemaakt dit procesverbaal en verteekend op heden 27 Mei 1859.

Burgemeester en wethouders voornoemd.

De Secretaris.

1 juni 1859

Rapport wegens eene opterigtene Windkoren en pelmolen.

Gelezen een verzoekschrift van **Machiel Derks Mulder** van beroep korenmolenaar wonende te Heveskes, om in deze Gemeente **te mogen oprigten een Wind-Koren en Pelmolen;**

Gezien de schetsteekening van het Terrein waarop de fabriek zoude worden geplaatst, welke overeenkomstig het Kadaster dezer Gemeente is opgemaakt;

Gehoord de bewoners der huizen, naast aan de opterigten fabriek gelegen, welke hebben verklaard, dat er hunnerzijds geene bezwaren tegen het oprigten van den Molen bestaan;

Overwegende, dat er geene bedenkingen tegen de verlangde oprigting bij particulieren, noch in het algemeen belang, uit het oogpunt van politie of uit hoofde van nabijheid van wegen en vaarten bestaan;

Overwegende, dat volgens de bepalingen voorschriften der wet van 28 Dec. 1855 (Staatsblad No. 193, tot aanvulling van de bepalingen der wet van 28 Aug. 1822 (Staatsb. No. 37, geen Korenmolen mag worden opgericht binnen den afstand van 100 ellen van eene branderij; noch binnen den afstand van het vreemde (grondgebied aan de landzijde of zeestranden, bepaald bij art. 177 en 180 van de algemene wet van 30 Aug. 1822 (Staatsblad No. 88)

Overwegende dat er noch van de zijde der bewoners van de naastbij gelegene huizen, noch het en particulieren, noch uit het oogpunt van politie, of de boven aangehaalde wetsbepalingen, tegen het oprigten van welgemelde fabriek bestaan concluderen wij tengevolge van dien, tot het daarstellen van eene Wind-Koren en pelmolen op het terrein in het request geinsereerd en door de schetsteekening bepaaldelijk aangewezen.

Uithuizen den 1 Juny 1859

B. en W.

De Secr.

9 juni 1859

Aan Heeren Burgemeester en Wethouders der gemeente Uithuizen.

Extract uit het Register der Resolutien van de Gedeputeerde Staten der Provincie Groningen.

Gelezen twee adressen van **Machiel Derks Mulder**, Korenmolenaar, wonende te Heveskes, strekkende ter bekoming van vergunning om op een stuk grond te Uithuizen en bij het Kadaster der gemeente Uithuizen bekend onder No. 694 van Sectie E op een afstand van 25 Ellen van den **lagenweg**, loopende van Uithuizen naar Usquert **een wind- koren- en pelmolen met zwik-stelling, van 20 ellen vlugt, te bouwen;**

Gelet op de hierop ingewonnen rapporten en bijlagen van Burgemeester en Wethouders van Delfzijl ~~de~~ 17 Mei ~~18~~ No. 168 en van Burgemeester en Wethouders van Uithuizen ~~de~~ 3 dezer maand No. 97 en bijlagen, waaronder een proces-verbaal van beleide informatien de commodo et incommodo en schets teekening van het terrein;

Gelet op de Koninklijke besluiten van den 31 January 1824 (Staatsblad No. 19) en van den 16 December 1855 (Staatsblad No. 140) zoomede op art. 68 van het provinciaal Reglement op het toezigt der wegen;

Overwegende, dat er, blijkens het evengemelde proces-verbaal, door de deswege in hun belang gehoorde bewoners der naast belendende gebouwen geene bedenkingen tegen de stichting van dezen molen zijn geopperd en dat daartegen uit het oogpunt van policie mede geen bezwaar bestaat mits de molen op voldoende afstand van den bovengemelden grindweg worde geplaatst;

Is goedgevonden:

Aan den adressant bij afschrift dezer de verzochte vergunning tot het bouwen van den bedoelden molen op het voorschreven perceel te verleen, onder de navolgende voorwaarden:

1. dat dezelve niet zal mogen worden gedekt met riet maar zal moeten worden gedekt met hout, leyen of andere harde specie;
2. dat de molen, en dit wel voor zooveel noodig met dispensatie van art. 67 van het aangehaalde provinciale Reglement, zoo ver van den bedoelden grindweg zal moeten worden geplaatst als de ruimte van het kadastraal perceel No. 694 van Sectie E, der gemeente Uithuizen zal toelaten op aanwys van Burgemeester en Wethouders van Uithuizen, onder welks toezigt deze geheele molenbouw zal plaats hebben; en
3. dat deze vergunning als vervallen zal worden beschouwd, indien daarvan binnen een jaar na hede geen gebruik zal zijn gemaakt.

En zal mede een afschrift worden gezonden aan Burgemeester en Wethouders voornoemd tot informatie.

De Voorzitter De Griffier

| Koopakte van 3 april 1868.

Koopakte van 1 oktober 1875.

Op 1 oktober 1875 wordt een koopakte getekend tussen Siert Freerks Riepma en Marten Willems Sietzema waarin het huis wordt verkocht.

APP Register deel 312 / 15 = koopakte van 1 oktober 1875

Register voor de woordelijke overschrijving der akten van eigendoms-overgang, enz.

Dag register 27 Deel No 249

den twaalfden October achttienhonderd vijfenzeventig

Afschrift

Voor Meester Abel Hendrik Weremeus Buning Notaris te Uithuizen gemeente van dien naam Kanton Onderdendam Arrondissement Appingedam provincie Groningen in tegenwoordigheid der na te noemene en mede ondergetekenden is gecompareerd

De Heer Siert Freerks Riepma landgebruiker woonachtig te Uithuizen dewelke verklaarde te hebben verkocht onder vrijwaring als naar de wet vrij van hypotheken aan Marten Willems Sietzema van beroep daglooner woonachtig te Uithuizen hierbij mede gecompareerd en verklaarende in koop te accepteren mede in gemeenschap met zijne Echtgenoot Elizabeth Evertse Noor.

Eene behuizinge met de vaste en in alle lijnen verervende beklemming van derzelver erf en grond doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur tien gulden staande en gelegen te Uithuizen, bekend op den kadastralen legger voor die gemeente onder sectie E nummer negenhonderd drieenvijftig, negenhonderd vijfenvijftig en duizend zeventien te zamen groot zeventien are tien centiare door den verkoop verkregen bij acte verleden voor den Notaris Meester van Royen te Onderden [sic] den derden April achttienhonderd achtenzestig overgeschreven te Appingedam den eerste Mei daaraanvolgende in deel tweehonderd drieenveertig nummer 210.

Verkocht om te aanvaarden met alles wat daar aan volgens de wet als vast moet worden beschouwd met lusten en lasten regten en geregtigheden servituten en zwarigheden en niets uitgezonderd zoodanig als hetzelfde door den verkooper wordt bezeten met aankomst titels als anders kan verdedigd worden.

Alle lasten komen vanaf heden ten laste van den kooper terwijl het eerste jaar hem huur door den kooper moet worden betaald op eerst komende verschijndag.

Onder voorschreven vastgoed is niet begrepen en wordt niet mede verkocht, de op het heem nog aanwezige molen ringmuur met hetgeen daartoe behoort.

De verkoper wil niet aanspraakbaar zijn voor verkeerde kadastrale aanduiding of inhoudsgrootte.

De aanvaarding zal zijn op morgen.

Invoegen voorschreven verkocht voor een som van achthonderd gulden te betalen den eersten Mei achttienhonderd zesenzeventig aan en op stempel kwitantie van den verkoper of diens regt verkrijgenden in goed gangbaar Nederlandsch geld, ten huize van den verkoper.

De kosten van het passeren registreren en overschrijven dezer acte met den aankleve van dien komen ten laste van den kooper die dezelve op de eerste aanvraag moet betalen.

Ter Executie dezer stellen comparanten domicilie aan hunne thans hebbende en voornoemde woonstede.

De in deze acte verschijnende personen en na te noemene getuigen zijn aan mij Notaris bekend. Waarvan Acte.

Gedaan en verleden te Uithuizen ten huize van den kastelein Jan Bos in tegenwoordigheid van Willem Veldhuizen van beroep organist en van Jan Bos van beroep kastelein beide als bevoegde getuigen en woonachtig te Uithuizen die deze onmiddellijk na voorlezing van het geheel met de Comparanten en met mij Notaris hebben vertekend op heden den eersten October achttienhonderd vijfenzeventig

geteekend S. Riepma, Marten Willems Sietzema, W. Veldhuizen, J. Bos, A.H.W. Buning, Nots. Geregistreerd te Onderdendam den zevenden October 1800 vijfenzeventig deel 66 folio 63 verso vak 8 een blad geen renvooi.

Ontvangen voor regt	32,40
Voor de 38 opcenten	12,31½

Samen vierenvieftig gulden en eenenzeventig eentweede cent.	44,71½

De Ontvanger was geteekend van Assen.

Uitgegeven voor Afschrift was geteekend A.H.W. Buning, Nots.

Overeenkomstig met het Origineel

De Bewaarder van de Hypotheken en het kadaster.

Op 2 juni 1876 wordt een akte getekend tussen Kornelis Willems ten Oever, landgebruiker te Zandweer en Marten Willems Sietsema waarin hun huizen worden geruild.

APP Register deel 318 / 345 = koopakte van 2 juni 1876

Register voor de woordelijke overschrijving der akten van eigendoms-overgang, enz.

Dag register 27 Deel No 1049

den tweeden Junij achttienhonderd zesenzeventig

Afschrift

Voor Meester Abel Hendrik Weremeus Buning Notaris te Uithuizen gemeente van dien naam Kanton Onderdendam Arrondissement Appingedam provincie Groningen in tegenwoordigheid der na te noemene en mede ondergeteekende getuigen zijn gecompareerd

Kornelis Willems ten Oever, landgebruiker te Zandeweer ter eenre en

Marten Willems Sietsema voor zich zelfs en in hoedanigheid van bewindvoerder der gemeenschappelijke goederen tusschen hem en zijne Echtgenoot Elizabeth Evertse Noor te zamen landgebruikers te Uithuizen ter andere zijde.

De comparanten verklaarden met elkaar navolgende **ruiling** hunner goederen te hebben aangeaan waarbij die ter eenre aan die ter andere zijde in ruiling heeft overgedragen.

Eene behuizinge met de vaste beklemming van derzelver erf en grond, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur tien gulden staande en gelegen te Uithuizen, bekend op den kadastralen legger voor die gemeente onder sectie C nummer vijfhonderd zeventien en vijfhonderd achttien tezamen met eene inhoudsgrootte van veertig are dertig centiare door die ter eene verkregen bij acte verleden voor mij Notaris den tweeentwintigsten Januarij achttienhonderd drieenzeventig overgeschreven te Appingedam den tweeentwintigsten februarij daaraan volgende in deel tweehonderd achtentachtig nummer 50 gewaardeerd op eene waarde van een duizend gulden en waarvan de jaarlijksche huur wordt berekend op vijftig gulden.

Daar en tegen staat die ter andere zijde aan die ter eenen ruiling af en draagt aan denzelven over **Eene behuizinge** met de vaste beklemming van derzelver erf en grond, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur tien gulden staande en gelegen te Uithuizen, bekend op den kadastralen legger voor die gemeente onder sectie E nummer negenhonderd drieenvijftig, negenhonderd vijfenvijftig en duizend zeventien te zamen met een inhoudsgrootte van zeventien are tien centiare door die ter anderen zijde verkregen bij acte beleden voor mij Notaris den eersten October achttienhonderd vijfenzeventig overgeschreven te Appingedam den twaalfden October daar aan volgende in deel 312 nr. 15 gewaardeerd op eene waarde van achthonderd gulden en waarvan de jaarlijksche huur wordt berekend op veertig gulden.

De tweehonderd gulden welke de Comparanten ter andere zijde aan die ter eene zijde ten gevolge deze ruiling moet toe geven verklaard die ter eener zijde te hebben ontvangen.

De wederzijdsche Comparanten verklaarden ieder het aangeruilde ten genoegen te hebben aanvaard en ieder daarvan de lasten te hebben overgenomen en verders de kosten vallende op deze ruiling gemeenschappelijk te zullen dragen.

De in deze acte verschijnende personen en na te noemene getuigen zijn aan mij Notaris bekend. Waarvan acte.

Gedaan en verleden te Uithuizen ten Kantore van mij Notaris te Uithuizen in tegenwoordigheid van Willem Veldhuizen van beroep organist en van Hendrik Harms Geerts Fongers van beroep boekhandelaar, beide als bevoegde getuigen en woonachtig te Uithuizen, die deze onmiddellijk na voorlezing van het geheel met de Comparanten en met mij Notaris hebben vertekend op heden den elfden Mei achttienhonderd zesenzeventig geteekend K. ten Oever, M.W. Sietsema, W. Veldhuizen, H.H.G. Fongers, A.H.W. Buning, Nots.

Geregistreerd te Onderdendam den dertienden Mei 1800 zesenzeventig deel 66 folio 170 verso vak 7 een blad geen renvooi.

Ontvangen voor regt van ruiling	ad 2%	16,--
	ad 4%	8,--

	zamen	24,--
met de 38 opcenten	ad	9,12

Uitmakende drieendertig gulden twaalf cent.		33,12

De Ontvanger was geteekend van Assen.

Uitgegeven voor Afschrift was geteekend A.H.W. Buning, Nots.

Overeenkomstig met het Origineel

De Bewaarder van de Hypotheken en het kadaster.

‘t Lage van de Weg is een gehucht en ligt direct ten westen van Uithuizen. Het ontstond in het midden van de negentiende eeuw. De naam verwijst naar de verhoging die naast de weg is ontstaan na een dijkdoorbraak in de veertiende eeuw. Op die verhoging staat een aantal boerderijen, die als buurt ook bekend zijn als **Bovenhuizen**. De huizen langs de weg liggen een stuk lager en werden daarom aangeduid met het lage van de weg. Bron: Wikipedia

Een ansichtkaart van de weg naar Uithuizen vanaf het buurtschap 't Lage van de Weg, met links het voetpad naar Uithuizen. Aan de horizon is de molen 'De Liefde' te zien. Opname ca. 1940.

9. Documenten betreffende de molen

De Zwaluw te Valom in de Uithuizerpolder

Bron: Notulen van Burgemeester en Wethouders 1885-1889, pag. 97-98

Vergadering gehouden op Woensdag den **28 Juli 1886** des namiddags te 6 uur. Present de beide wethouders Elings en Coerts benevens de voorzitter.

II. Verzoek tot Bouwen eener koornmolen.

De voorzitter zegt dat bij hem is ingekomen een adres van **H. Boddé** alhier, om **vergunning tot het oprichten van een wind-koornmolen in den Uithuizerpolder**. Bij dat verzoek is overgelegd eene platte grondteekening in dubbel en eene omschrijving van de inrichting mede in dubbel.

De voorzitter stelt voor met dit adres te handelen zooals bij art. 6 der wet van den 25 Juni 1875 (Staatsblad no. 95) is voorgeschreven.

Dienovereenkomstig besloten.

pag. 113-114

Vergadering gehouden op Woensdag den **22 September 1886** des namiddags te 6 uur. Present de beide wethouder Elings en de voorzitter. Afwezig de wethouder Coerts.

II. Oprichten koornmolen.

Werd weder in behandeling genomen het verzoek van H. Boddé tot oprichting van een koornmolen door stoom gedreven.

De voorzitter zegt dat nu er geene bezwaren tegen die oprichting bij dit collegie zijn ingebracht van hem de vergunning wel kan worden verleend. Welk voorstel zonder hoofdelijke stemming werd aangenomen.

Het volgend besluit werd opgemaakt.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Uithuizen.

Gelezen het adres van Hendrik Boddé om vergunning tot het oprichten van eene korenmolen, door wind gedreven en wel op het perceel, gelegen in den polder, kadastraal bekend gemeente Uithuizen sectie A no. 1023.

Gezien de artt. 1, 2 sub XIV en 8 der wet van 2 Junij 1875 (stsbl. no. 98) tot regeling van het toezicht bij het oprichten van inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken. Gelet op het procesverbaal van het voorgevallene op de in art. 7 der voormelde wet bedoelde zitting, gehouden den 14 Augustus 1886.

Hebben besloten:

aan den verzoeker en diens rechtsverkrijgenden vergunning te verleen tot het oprichten van eene korenmolen door wind gedreven, met bepaling dat deze inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht voor of op den 1 April 1886 [sic] en wijders op de navolgende voorwaarden:

dat er geen vuur in de molen aanwezig mag zijn noch in kachels, noch in andere voorwerpen –

dat de molen zoodanig moet worden geplaatst dat hij met de brandspuit aan alle zijden kan worden bereikt.

En zal dit besluit in afschrift worden gezonden aan den verzoeker ter beschikking op zijn adres en voorts op de in deze gemeente gebruikelijke wijze worden afgekondigd ter kennisgeving aan het publiek.

Gedaan in het gemeentehuis te Uithuizen den 22 September 1886.
Burgemeester en Wethouders voornoemd (get. Bakker
De Secretaris (get.) S.B. Elings

pag. 175

Vergadering gehouden op Woensdag den **12 Januari 1887** des namiddags te 6 uur.
Present de leden S.B. Elings en de voorzitter. Afwezig het lid K. Coerts.

I b. Opheffing stoomketel.

Werd gelezen eene missive van den heer Comm. des Kon. van den 8 dezer no. 10 (1 afd.) berichtende, dat de aan **H. Boddé** alhier verleende vergunning tot oprichting van eene stoomketel is ingetrokken.

Voor notificatie aangenomen.

Verkoop molen te Valom in de Uithuizerpolder op 15 januari 1900.

Toegang: 95, inventarisnummer: 132
95 - Notarissen te Uithuizen (standplaats 11)
2. Inventaris
2.2. Archief van notaris Lubbartus Boomgaart
Minuten van akten, 1883-1822
132. 1900, nrs. 1-206

No. 11.

Voor mij Lubbartus Boomgaart, Notaris ter standplaats Uithuizen, is in tegenwoordigheid der na te noemen getuigen verschenen de heer **Hendrik Boddé**, bakker, molenaar en winkelier, wonende op den Uithuizerpolder, die verklaarde te hebben verkocht en mitdien in eigendom af te staan en over te dragen aan den heer **Dirk van der Laan**, landbouwer, wonende eveneens op den Uithuizerpolder, die, alhier mede verschenen, verklaarde voor zich in koop aan te nemen Eene behuizing, zijne eene bakkerij met kruidenierswinkel, hut en daarbij staande **pel- en koren-molen** met de vaste, altoosdurende en in alle lijnen verervende beklemming van derzelver erf en grond, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur twaalf gulden, staande en gelegen op den Uithuizerpolder bij het kadaster der gemeente Uithuizen bekend in Sectie A nummer 1068 huis, schuur, molen en erf groot zeven aren tachtig centiaren, voorschreven grond is door den comparant verkoper aangekocht bij acte den tweeden Juni achttienhonderd twee en tachtig voor den notaris Buning, toen te Uithuizen gevestigd, verleden, overgeschreven ten kantore der hypotheeken te Appingedam den veertienden Juni daarna deel 368 nummer 95, terwijl de gebouwen er later door hem op gesticht zijn.

En is verder tusschen partijen overeengekomen en bedongen, dat het verkochte overgaat in den staat, waarin het zich thans bevindt; dat de aanvaarding zal plaats hebben op den eersten Mei

aanstaande; dat alle lasten sedert dien datum voor rekening van den kooper zijn; dat het afgaand geschenk voor rekening van den verkooper en het aangaand geschenk ten laste van den kooper is; dat de levering zal geschieden door de overschrijving van een afschrift dezer acte in de daartoe bestemde openbare registers en dat de kosten dezer, die der levering daarin begrepen, door den kooper zullen moeten worden betaald.

Deze verkoop en koop is voorts geschied om en voor eene som van Negen duizend vier honderd vijftig gulden, welke gelden de kooper aanneemt te zullen betalen aan handen en op quitantie van den verkooper of zijne rechtverkrijgenden in één termijn op den eerste Mei dezes jaars.

Tot de ten uitvoerlegging dezer kiezen partijen domicilie ten kantore van den Notaris bewaarder der minute dezer.

De comparanten zijn aan mij Notaris bekend.

Aldus verleden te Uithuizen op heden den vijftienden Januari negentienhonderd in tegenwoordigheid van Jacob van Dijk Balkema, koopman, en Johannes Hoff, kleermaker, beiden wonende te Uithuizen, als getuigen. En is deze acte, die door mij in minuut is opgemaakt, onmiddellijk na voorlezing ondertekend door de comparanten, de getuigen en mij Notaris allen voornoemd.

H. Boddé
D. v. d. Laan
J. van Dijk Balkema,
Joh. Hoff
Boomgaart Notaris

Geregistreerd te Onderdendam den twintigsten Januari negentien honderd, deel 86, folio 82 verso, vak 4, een blad geen renvooi. Ontvangen voor recht honderd negenentachtig gulden.
De ontvanger

Verkoop molen te Valom in de Uithuizerpolder op 4 november 1907.

Toegang: 95, inventarisnummer: 141
95 - Notarissen te Uithuizen (standplaats 11)
2. Inventaris
2.2. Archief van notaris Lubbartus Boomgaart
Minuten van akten, 1883-1822
141. 1907, nrs. 1-191

No. 165.

Voor mij Lubbartus Boomgaart, Notaris ter standplaats Uithuizen, is in tegenwoordigheid der na te noemen getuigen verschenen

de heer **Dirk van der Laan**, bakker, bakker en molenaar wonende op den Uithuizerpolder, die verklaarde te hebben verkocht en mitdien in eigendom af te staan en over te dragen aan den heer **Klaas Sikkema**, bakker, wonende te Baflo, die, alhier mede verschenen, verklaarde voor zich in koop aan te nemen:

Eene behuizing, zijnde eene bakkerij met kruidenierswinkel, hut en daarbij staande **pel- en koren-molen** met de vaste, altoosdurende en in alle liniën verervende beklemming van derzelver erf en grond, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur twaalf gulden, staande en gelegen op

den Uithuizerpolder en bij het kadaster der gemeente Uithuizen bekend in Sectie A nummer 1068, huis, schuur, molen en erf voor het geheel groot zeven aren tachtig centiareen.

Voorschreven onroerend goed is door den comparant verkooper aangekocht bij acte den vijftienden Januari negentienhonderd voor mij notaris verleden, overgeschreven ten kantore der hypotheeken te Appingedam den zes en twintigsten Februari daarna deel 490 nummer 11.

En is verder tusschen partijen overeengekomen en bedongen: dat het verkochte overgaat in den staat, waarin het zich thans bevindt; dat de aanvaarding zal plaats hebben op den eersten Mei des volgenden jaars; dat alle lasten sedert dien datum voor rekening van den kooper zijn; dat het afgaand geschenk voor rekening van den verkooper en het aangaand geschenk ten laste van den kooper is; dat de levering zal geschieden door de overschrijving van een afschrift dezer acte in de daartoe bestemde openbare registers en dat de kosten dezer, die der levering daarin begrepen, door den kooper zullen moeten worden betaald.

Deze verkoop en koop is voorts geschied om en voor eene som van Tien duizend gulden, welke gelden de kooper aanneemt te zullen betalen aan handen en op quitantie van den verkooper of zijne rechtverkrijgenden in één termijn op den eerste Mei des volgenden jaars.

Tot de ten uitvoerlegging dezer kiezen partijen domicilie ten kantore van den Notaris bewaarder der minute dezer.

De comparanten zijn aan mij Notaris bekend.

Aldus verleden te Uithuizen op heden den vierden November negentienhonderd zeven in tegenwoordigheid van Freerk Dijkens kleermaker en Harm Jans Bos meubelmaker, beiden wonende te Uithuizen, als getuigen. En is deze acte, die door mij in minuut is opgemaakt, onmiddellijk na voorlezing onderteekend door de comparanten, de getuigen en mij notaris allen voornoemd.

D. v. d. Laan
K. Sikkema
F. Dijkens
H.J. Bos
Boomgaart Notaris

Geregistreerd te Onderdendam den twaalfden november negentien honderd zeven, deel 93, folio 104 verso, vak 7, een blad zonder renvooi. Ontvangen voor recht twee honderd gulden.

De ontvanger

Valom is een buurtschap gelegen in de Uithuizerpolder ten noorden van Uithuizen en Uithuizermeeden. De buurtschap bestaat uit een rij boerderijen die vrijwel allemaal aan de noordkant van de weg liggen. De landerijen die bij die boerderijen horen strekken zich uit tot aan de zeedijk. Het zijn daardoor smalle, maar zeer lange kavels.

In 1827 ontstond door de aanleg van de Noorderdijk de Uithuizerpolder. Ten zuiden van deze dijk verrees de langgerekte buurtschap. In 1876 werd de Eemspolder ten noorden ervan bedijkt en in 1944 de Emmapolder ten noorden daarvan. Volgens overlevering verwijst de naam Valom naar drie huizen in aanbouw die tijdens de stormvloed van 1877 'omvielen'. De buurtschap werd daarop hiernaar vernoemd, later ook officieel.

Valom is samen met het oostelijker gelegen Heuvelderij onofficieel de noordelijkste plaats van het vasteland van Nederland. De Y-coördinaat van Valom is 607,3 km. Omdat Valom en Heuvelderij officieel niet de status van dorp hebben, geldt het iets zuidelijker gelegen Oudeschip, dat die status wel heeft, als de noordelijkste plaats van het vasteland van Nederland.

Bron: Wikipedia

De foto toont links het molenaarshuis, tevens bakkerij en kruidenierswinkel en erachter de grondrestanten van de molen 'De Zwaluw' te Valom in de Uithuizerpolder na afbraak in 1950.

10. Verzekeringscontracten van de pelmolenaars

Bron: RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer 734, inventarisnummer

op rugetiket: Rijksarchief Groningen Rechterlijke archieven

Een onderling verzekeringscontract van twaalf pelmulders in de provincie Groningen,

verleden voor de geconstitueerde redger Lambartus Eilerts, d.d. 23 februari 1743

de tekst

Lambartus Eilerts, wegens de Hoogh Edel en Welgeb. Mevrouw E.C. van Bierum, Douarière Alberda, Vrouw van Menkema en onderhorige dorpen etc. tot Uithuisen en Usquart Haar Edelh. geconstitueerde redger, betuige dat persoonlijk voor mij gecompareert ende erschienen zijn, d.e.⁴⁹ Hans Hindrix, pelmolenaar tot Wee, d.e. Cornellis Edes van Menschweer⁵⁰ d.e. Frerik Cornellis van Eenrum, d.e. Reinder Jans van Rasquart, d.e. Enne Pieters van Middelstum, d.e. Cornellis Jans van Usquart, d.e. **Tjaart Jans van Uithuisen**, d.e. Geert Clasen van de Meeden, d.e. Pieter Jans vant Zant, Gerrit Star van Oosterwijtwert en d.e. Hindrik Duimers uit den Dam, alle gesamentlijke pelmolenaars, dewelke bekenden ende beleden voor haar ende hare ervgenamen, navolgende contract gemaakt te hebben, invoegen dat sij samentlijk onder elkanderen waren geconveniëert en over een gekomen, te weeten, dat, wanneer het ongeluk mogte gebeuren, dat ene van harer molens door brant op wat wijze het ook mogte geschieden, quam te verbranden, dat sij overigen onder elkanderen duisent Car. guld. te samen zullen uitmaken, ider gelijke veel tot deze summa, om de gemelde duisent Car. gulden an den schade geleden hebbende in vrie gelt te doen behandigen, en zulx door d.e. Geert Clasen en Reinder Jans, welke door haar te samen hijr toe als gevulmagtigden zijn uitgekosen, 't welk ook van haar gevulmagtigden is geaccepteert. An welke genoemde vulmagten de gesamentlijke contrahenten of contractanten ider haar anpart gelt, bedragende het eerste termijn vijf hondert Car. guld. met ses week tijdt, en het tweede termijn zijnde mede vijf hondert Car. guld. op deselve voet, in 't halv jaar door de vulmagten an den verlieser of schaadlijdende zal worden behandigt, om daar mede, te weeten met die genoemde duisent gulden, zo verre het toereikt, sijne schade te vervullen, zonder dat dit gelt van andere creditoren arrestabel of aanspraakbaar zal zijn, maar zal alleen ten profijte van de schaadlijdende komen, alwaar het ook dat hij die molen met dit gelt niet sag gangbaar te kunnen krijgen. Egter mag hij dese duisent gulden tot zijn profijt tot stuur van zijn huishouding genieten, wordende dit gelt niet angemerkt opgegeven ten profijte der andere creditoren te zullen zijn, maar als een vrieje gift om haar te subsisteren.

Maar wanneer emant der contractanten in gebreke bleev van zijn anpart op voorgeschreven tijdt niet te betalen, deselve zullen als dan ses guld. breuk ten profijte der armen in die plaats waar. sulx voorvalt moeten betalen, hollende de vulmagten haar regt, om de nalatige door regtsmidelen an te spreken.

Verders is geconditioneert en de vulmagten opgelegt en ook door haar angenommen, om op 't minste eenmaal in 't jaar de molens in dit contract vermeldt te visiteren, of deselve ook worden uitgeslort,⁵¹ dan of er ook water in de molens ontbreekt, en wanneer het bevonden wordt daar

water ontbrekende, zo zullen de gebrekige gehouden wesen drie gulden breuk an de vulmagten te betalen, blijvende de vulmagten dit selve regt an de andere contractanten onderhevig, en tot voordeel van diegene die die fout ontdekt. En dit regt holt ider contractant op ider contractant, houdende ondertussen de vulmagten het an haar keur, om zo dikwyls de molens te mogen visiteren als 't haar goet dunket.

Ook zal niemant zijn molen laten uitslorden, of deselve zal an timmerhout en annexen, deselve molen rakende, nog duisent guld. weerdigh zijn, en zulx zal door de vulmagten geoordeelt worden. En wanneer zulx in twifel wierde getrokken, als dan zullen de drie naaste molenaars an die plaats in dit contract begrepen met de vulmagten daar over moeten oordelen, om na bevinding van zaken 't vonnis daar te vellen, zonder dat van den eigenaar hijr tegens enig appel mag worden angewent, zullende anderzints in onse taxatie worden vermindert.

Wanneer het gebeurde dat een of meer molenaars, in dit contract begrepen, quamen te versterven, dan zullen derzelver vrouwen of kinderen of ervgenamen dese gemelde profijten of lasten mede deelagtig zijn.

Een molen afgebrant zijnde, zo zullen de drie naaste contracterende molenaars gehouden weesen ider hondert mudden garst, 't sij eigen of buuren goet, sonder profijt voor den schaadlidende te moeten malen.

Als 't gebeurde dat emant der contractanten zijn molen verkofte, dan zullen de verkopers en kopers tot profijt van de vulmagten ider een silveren ducaton betalen, en de koper of koperen zullen dese lusten en lasten mede ondergaan zo hijr in gestipuleert staan.

Emant der contractanten onmagtig zijnde, 't zij door verarminge, of dat ook alrede door regtsmiddelen waar angetast, egter zijn anpart tot genoemde duisent gulden niet konde opbrengen, in zo een geval verbinden de overige contractanten sig ider in solidum onder en voor elkanderen, om de gemelde duisent guld: vrie kost en schadeloos en de schaadlidende door de vulmagten te laten behandigen op tijd vermelt, en de kosten zo mogten angewent zijn daar en boven onder elkanderen te fourneren en betalen.

En worden verder de vulmagten geauthoriseert, om een of ander in dit contract inwillende, daar toe in te laten, en daar toe is de tijd bestemt, tot an paasch dingsdag duisent seven hondert drie en viertig, als wanneer deselve met een genoegsaam bewijs van de vulmagten zulx an de redger Eilerts moeten tonen, zullende dit contract na die tijdt gesloten en verzegelt blijven.

Waarmede contrahenten wedersijts vredig en vergenoegt zijnde, stellende ider voor sig tot nakominge deses ten onderpandt, alle have, redes hebbende en nog verkrijgende zo vaste als losse goederen, gene ter wereldt exemt, met submissie van alle hoge ende lage regten en gerigten, en de parate reale executie.

Tot vestenis heb ik redger opgemelt desen op beliejenge van contrahenten met mijn gewonen zegul en naams onderschrijvinge bevestigt, in den jare duisent sevenhondert drie en viertigh, den agtentwintigsten Februarii.

En heeft d.e. Jacob Jans, pelmolenaar tot Loppersum, desen op den vyftijnden April duisent seven hondert drie en viertigh beliet

L. Eileris redger

Prothocol der verzecelinges van Uithuisen 1777

Bron: RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer 734, inventarisnummer 695

op rugetiket: 1777-1785 Rijksarchief Groningen 2296 Rechterlijke archieven LII.b.3

pagina 340 t/m 344

een onderling verzekeringscontract van twintig pelmulders in de provincie Groningen, verleden voor de geconstitueerde redger Dr. Adam Tebbens, d.d. 14 juli 1784

de tekst:

Adam Tebbens I.U. Doctor wegens de HoogWelgeboren Heer U.A. Alberda Heer van Menkema tot Uithuisen en Usquerd Jonker ende Hoveling, Gecommitteerde Raad der Ommelanden tusschen de Eems en de Louwers, Meesterknaap van 't Provinciale Jagt Gerigte, enz. enz. enz. Deszelfs Geconstitueerde Regter tot Uithuisen Betuige met deesen open en verseegelden brieve dat persoonlijk voor mij gecompareerd en erscheenen sijn,

de E. Hans H. Kornellis, Pelmolenaar te Wehe,
Kornellis Jans te Menschweer,
Enne Pieters te Middelstum,
Hindericus Eisses te Uithuisen,
Balster Hindriks op de Uithuister Meeden,
Kornellis Stax te Oosterwytwerd,
Klaas Mennes te Tjamsweer,
Kornelis Hijbels te Farmsum,
Hindrik Waalken van de Bult
Pieter Ennes te Garshuisen en
Freerk Jans, Pelmolenaar onder Solwert,

welke voornoemde comparanten, meede tot belying deeses waren geauthoriseerd in naamen van weegen de volgende Pelmolenaars, volgens procuratie in dato van 12 July 1784 in genere verteekent en door my versegulaar, gesien en geleesen, als namelijk

van Kornellis Vreerks, Pelmolenaar te Eenrum,
Reinder Jans, wedw. te Rasquerd,
Pieter Everts Bakker te Usquerd,
Walle Pieters en Cons.n op 't Sand,
Ebel Pieters en Cons.n te Losdorp,
Ebel Kornellis te Ezinge,
Jannes Jacobs en Cons.n te Loppersum,
Harmannus Hagenouw te Ulrum en
Jacob Wybes en Cons.n, Pelmolenaars te Aduard,

welke alle als Gesamentlijke Pelmolenaars bekenden en beleeden voor hun en hunne erven onderling een maatschappie opgericht en navolgende contract beslooten te hebben, met betrekking tot diegeene van hunne meede contractanten wiens molen ongelukkig mogt komen te verbranden.

Art. 1. Wanneer het mogte gebeuren, dat eene van voorgeschreevende contractantens molen door eenen onvermoedelijken brand geruineerd en in asch werde gelegd, in sulc een geval verbinden zig de overige contractanten om yder hooft voor hooft ten behoeve van den sodanigen een somma van honderd caroly guldens tot herstelling der schade te contribueeren, welke penningen in twee gelijke termijnen te weeten de eene helfte zes weeken en de aandere helfte een halfjaar na de voorgevallen brand, in handen van de volmagten indertijd zullen worden opgebracht, welke volmagten gehouden zullen weesen na dat voorschreevene penningen hebben ontfangen, yder meede gelijke hondert guldens daar bij te tellen, dan voorts het geheele beloop van 't supplement meede in twee gelijke termijnen op den bepaalden tijd, zonder eenige aftrek kosten schadeloos aan dengenen wiens molen is afgebrand, moeten besorgen.

Daar beneeven sullen de drie naeste bij de afgebrande molen wonende contractanten gehouden weesen om ten voordeel van den eigenaar der afgebrande molen / zonder daarvoor loon te trekken / Yder hondert mudden garst 't zij eigen of boerengood te moeten malen.

Art. 2. Iemand der contractanten in gebreeke blijvende en zijn quote op den bepaalden tijd niet voldoende, zal vervallen in de breuke van zes car: guldens, zoo ten voordele der armen, waar zulks voorvalt, zal worden betaald.

Art. 3. Iemand der contractanten onvormogende om zijn aandeel te fourneren dan verbinden zig de overige contractanten yder en in solidum om zodanig porcie neevens de kostingen daar over zijnde gevallen vrij kost en schadeloos te suppleeren.

Art. 4. De molen van een der contractanten afgebrand zijnde en de voorregten Art. 1 vermeldt willende genieten, zal gehouden weesen, om aan te toonen dat desselfs molen bij de laaste prisatie voor het ongeluk tenminsten alleen aan timmer- en metselwerk en wat verder het corpus der molen rakende, buiten alle privilegien tweeduisent zeevenhondert caroly guldens waardig is bevonden en na rato iemand de molen lager ter taxatie bekend, denselven ook minder zoo in de gemeting der voorregten, als tot de betaling der contributie worden gequotiseerd.

Art. 5. Eene der molens voorschreeven in de brand rakende dog gelukkig wordende gebluscht, en dus maar voor een gedeelte verbrandende, in sulc een geval zal de schade door de volmagten en drie daarnaast aangrenzende molenaars begroot, en het fournissement Art. 1 vermeldt daarna worden gereguleerd.

Art. 6. Wanneer onder de molenaars tot deese maatschappie behorende gevonden worden welke staande dit contract tot een aander molenaarssocieteit of brandcontract mogten behoren, of desselfs molen mogte hebben of komen te verassureeren op welke een maniere het ook mogte weezen, zoo zal den zoodanigen geheel zijn vervallen van de voorregten in dit contract begrepen, daarbeneeven verbeuren de breuke van vijfhonderd car. guldens, zoo ten voordeele van deese maatschappie door den overtreeder zal worden betaald. Edog iemand der voorschreevene contractanten voort oprigten van dit contract tot een aander brandcontract hebbende behoort, zal van de voorregten in deesen vermeldt alsmeede van de lasten hierin vervat zoo lange zijn uitgesloten ter tijd met een acte van ontslag, inhouden dat van zodanige societeit is gedechargeerd, zig aan de volmagten deser maatschappie adresseeren als wanneer ten bewijze daarvan een blijk uit handen der volmagten wederom zal ontvangen.

Art. 7. Van alle de molens, zoo onder de waarde van tweeduisent zeevenhondert car. guldens worden getaxeerd, zal een nauwkeurig register worden gehouden door de eigenaars van zodanige minder getaxeerde molens verteekent en bij de volmagten berustende syn en desbegeert wordende daarvan aan de overige contractanten copie worden overgegeven dog een der

voornoemde molens verbeterd wordende daarvan aan de volmagten kennis worden gegeven, teneinde in de taxatie te worden verhoogt.

Art. 8. De taxatie zal door volmagten geschieden dog daarover discrepantie ontstaande, de drie naaste molenaars er worden bijgeroepen om nevens de volmagten de prisatie te doen, waartegen dan geen verder oppositie mag worden gemaakt.

Art. 9. Alle de molenaars zullen hunne molens behoorlijk moeten onderhouden, en de kap derselve zoo met riet gedekt, aan de binnensijde met kalk besmeeten en de met hout gedekte met kalk gewittet zijn, daar beneven, twee vaten yder ter grote van een half doorgesneden teervat, tot op tweederden gevult met water boven in de kap van de molen te hebben, dog daar de vereischte plaats ontbrekende dan een der vaten op de naast daar bij zijnde solder mogen plaatsen, alsmede daarbij een handvat met een wollen deeken om daarvan des noods sijnde behoorlijk gebruik te kunnen maken bij poene van drie gulden, welke half aan den aanbrengrer, 't zij de ontdekkinge door de volmagten of een der overige contractanten word gedaan en half ten voordeelte der diaconie ter plaatse door dengeenen in wiens molen het tegendeel word bevonden, sal worden betaalt.

Art. 10. De volmagten zullen bestaan uit drie personen leden van deese maatschappie, welke alle drie jaren zullen afaan en door drie nieuwe (zoo door de oude en afaande telkens moeten worden ingekoosen) zullen worden vervangen alsmede een der volmagten overlijdende door de andere twee de derde plaats wederom door eenen nieuwe volmagt worden vervult, mits de verkiezinge der volmagten zodanig worde gereguleerd, dat niemand voor de tweede reis tot volmagt worde aangesteld voordat alle de leden deser societeit yder de gestelde tijd als volmagt zal hebben gefungeerd, en zijn voor de drie naastlopende jaren tot volmagten aangesteld Balster Hindriks, Pelmolenaar op de Uithuister Meeden, Cornellis Hijbels te Farmsum en Kornellis Vreerks te Eenrum welke verklaarden zulks te accepteren.

Art. 11. De volmagten zullen alle de molens in deesen begrepen Jaarlijks ten minste twee maalen moeten visiteeren en voorts wanneer zulks zullen nodig vinden, zonder voor hunne gedane moeite iets te mogen declareren, bij breuke van drie guldens voor yder molen telkens hierin nalatig wordende bevonden, zoo half ten voordeel van de molenaar alwaar de visitatie niet is gedaan en half aan de armen ter plaats sal worden betaalt.

Art. 12. De volmagten in der tijd zullen hoeft voor hoeft even gelijk de overige contractanten sijn verbonden, zoo tot betaling der contributie voorschreeven als tot alle hetgeen in dat contract vermeldt.

Art. 13. Een of meer in dit contract begrepen sijnde molenaars komende te overlijden, soo sullen desselfs vrouw, kinder of andere Erven meede aan dit contract verbonden sijn en blijven.

Art. 14. Een der molens in deesen vermeldt wordende verkogt dan sal in zulk een geval door de verkooper en kooper yder een silveren ducaton ten voordeele der volmagten worden betaalt, en sodanige verkogte molens nooit deese societeit kunnen worden onttrokken of daarvan worden uitgeslooten ten welken einde de koopers zig meede zullen moeten onderwerpen aan alle deelen van dit contract, om de voorregten daarin verval te genieten en de lasten daaraan verknogt moeten dragen.

Art. 15. Dit contract zal voort na belying deeses standgrijpen en ten allen tijden in waarde blijven en niemand van de voorgeschrevene contractanten nog desselfs opvolgers zig hiervan

mogen onttrekken of opsegginge doen onder wat voorwendsel het ook moge zijn, en is zodanig contract opgericht in dito den 28 February 1743 door deesen gemortificeerd en vernietigt. Edog wordt aan yder contractant vergunt drie maanden tot herstelling der defecten in Art. 9 vermeld. Met welk contract de gesamentlijke contractanten bekenden vreedig en vergenoegt te weesen; verbindende voorts de contractanten tot nakoming deses alle hunne wedersytse hebbende en nog verkrijgende roer en onroerende goederen met submissie aan alle Hoge en Lage Gerigten en derselven parate reale zaak executie onderwerpende onder renunciatie van alle deses eenigints contrarierende acceptien.

In oorkonde der waarheid, en tot vestenisse hebbe ik Rigter voorschreven desen na gedane belyinge der comparanten eigenhandig verteedent en met het aanhangen van mijn gewoonen segul nader bekrachtigt in den jaare duisent seevenhondert vier en taggentig den veertienden July 1784.

Dr. A. Tebbens Rigter

Nederlandsch Brand-Waarborg-Genootschap
Voor Koopmanschappen.

N° 252.

Wij ONDERGETEEKENDEN, Directeur en Kommissarissen van het bovengemelde Genootschap, verklaren hiermede, dat de Heeren *van Kampen & Noordhof te Middelstum* als Leden, van hetzelfde zijn aangenomen, en wel voor de Somma van *Pierduizend Guldens* op Koopmanschappen zich bevindende in op de *Soldaat en de huizen* geteekend *Letter N° 107 en Letter B. 8106.*

staande en gelegen *het eerste bij de kerk en het laatste aan de Dijk van de Middelstum* aanvang nemende den *Vijfenden* dezer maand des middags ten twaalf ure; en zulks op al de voorwaarden, bij het Reglement van het voorsz. zegde Genootschap vermeld.

AMSTERDAM, 13 November 1822.

Van Kampen Kommissaris, *Van Noordhof* Directeur.

voor 1000 g.

Ontvangen van *de Heeren Van Kampen & Noordhof te Middelstum* de Somma van *Pierduizend Guldens Achte Stivers* voor Inleg en Onkosten van *de* bovengemelde Deelneming in het Nederlandsch Brand-Waarborg-Genootschap voor Koopmanschappen.

AMSTERDAM, 13 November 1822.

Van Kampen Kommissaris, *Van Noordhof* Directeur.

1/4 Inleg 10 g. en Over 1000 g.
Salaris *4 g.*
Zegels *1 g. 8 q.*
14. 8. q.

Brandverzekerings-
contract nr. 252
voor de oliemolen
van de heren van
Kampen en Noord-
hof te Middelstum,
13 november 1822.

11. Bestek en documenten betreffende de watermolen *De Zeemeeuw*

In het archief van het waterschap Noorderzijlvest te Groningen bevinden zich in het archief van het waterschap de Lauwerpolder de volgende relevante stukken:

nr. 55. Bestekken en voorwaarden voor de bouw van de uitwateringsduiker en de watermolen, 1892. 2 stukken

in de marge: hoogte 10.10 m. boven dijk 5½ m

Bestek van eenen achtkanten wind- watermolen, met inrichting voor zelfkruien en zelfzwich-ten, groot in vlugt 20,20 Meter, in den Lauwerpolder te Uithuizen.

Art. 1 Hoofdafmetingen.

De roeden in zijn geheele vlugt lang	20,20 M.
Het ondertafelment buitenwerks wijd	6,75 „
„ boven „ „ „	3,75 „
Draad der schroef lang	6,50 „
„ „ „ in diameter	1,35 „
Spoed „ „	1,77 „

Art. 2. Metselwerk.

Onder de molen 8 steenen stijpen, groot in aanleg 6 steen vierkant, en boven eindigend op steen vierkant.

Hoogte der stijpen ongeveer 2,5 M.

De uitloopbakmuren lang 11 M., binnen de molen hoog ongeveer 2 M. dik 1 steen met eene rollaag gedekt, en buiten de molen met een halfsteens boog overtrokken, de bovenkant der boog 10 cM beneden de grond.

In de uitloopbak eene bodem van 1 laag steen in zijn plat en 1 laag in de kant.

Een dwars of vleugelmuur, lang 7 M., hoog 2 M. dik 1 steen.

Tusschen de stijpen eene boog, de onderkant der boog in top 30 cM. beneden den grond, waarop een 1 steens muur tot aan de reitborden, onder uitsparing van natenoemenen deur en lichtope-ningen, hoogte van deze muren is ±2 M.

De steen tot de stijpen, en van de muur onder reitborden beneden den grond, en de platte laag in de bodem van de uitloopbak, zal zijn; eerste soort mondsteen, al het overige metselwerk eerste soor graauwe baksteen.

De metselspecie zal zijn; voor de mondsteen 3 deelen kalk, 3 deelen zand en 1 deel cement, en voor de graauwe steen 3 deelen kalk, en 2 deelen cement.

Art. 3.
Grenen hout.

Aantal.	Benaming.	Soort.	Afmetingen in Meters		
			Lengte	Dikte en Breedte	hoogte
8	Ondertafelmentstukken	bezaagd Mestkant	3.40	00,9	0.30
8	Boven „	Amerik. grenen	2.50	0.12	0.40
8	Stijlen	„	8.65	0.29	0.29
4	Kruisbalken	„	5.50	0.26	0.29
4	„	„	3.90	0.24	0.27
8	Korbeels	„	2.55	0.24	0.27
8	„	„	1.70	0.22	0.25
8	Banden	„	2.25	0.12	0.17
8	„	„	1.50	0.995	0.14
16	Kruisstukken	„	3.25	0.12	0.17
16	„	„	2.75	0.095	0.14
16	Hondsoren	„	0.90	0.095	0.14
8	Uittimmermantjes	„	0.70	0.095	0.14
8	Reitborden	„	3.50	0.05	0.29
8	Aanlopers met 10 cM. bocht	„	2.70	0.095	0.14
10	„ „ „	„	2.70	0.07	0.14
				0.03	0.29
8	Scheggen	„	1.75	0.14	0.29
	Tot 2 deurkozijns	„	12	0.095	0.14
1	Koningspil	„	8.80	0.34	0.34
	Tot latten op het achtkant	„	500	0.03	0.05
	„ „ „ de kap	„	100	0.03	0.05
	„ „ „ „	„	150	0.01	0.03
21	Schrooden in de schroefbak	„	7.25	0.057	0.11
9	Posten „ „ „	„	7.25	0.057	0.35
	Tot scheppen in de schroef	„	1.60	0.057	0.13
4	Kapspanten met 15 cM. bocht	„	3.30	0.095	0.14
2	Hanebalken	„	2.25	0.05	0.25
1	Naald	„	2.25	0.095	0.14
	Tot aanlopers	„	14	0.07	0.095
	„ scherings	„	12	0.095	0.25
	„ reustermantjes	„	18	0.095	0.12
	„ Hennegat	„	7	0.095	0.12
	„ Reuster achter de schroef	„	17	0.095	0.12
	„ „ „ „	„	100	0.045	0.045
	„ Ribben onder de zolders	„	20	0.095	0.12
	„ „ over uitloopbak binnen de molen	„	6	0.095	0.12
2	Roebalken minstens	„	16.50	0.31	0.36
	Tot lasschen aan de roeden 2 stuks	Noordsch grenen	6.50	0.20	0.25
60	Heklatten	Amerik. grenen	2.30	0.04	0.06

Aantal.	Benaming.	Soort.	Afmetingen in		
			M.	cM.	cM.
2	Tot buitenste looplatten	Amerik. grenen	9	4	45
4	binnen looplatten	„	9	4	4
4	Trekken voor de jalouzien	„	9	4	4
	Tot opstukken	„	4	5.7	30
	Tot 2 kasten in het achtkant	„	2.70	3.5	30
	„ „ „	„	3.75	3.5	15
	„ raams in achtkant, onderreitborden en hennegat	„	17	3.5	5.5
	In al deze ramen glas				

4	Vulstukken om de as	„	1.10	24	24
16	Vleugels voor de windroos	„	1.60	9.5	9.9
		Eiken mestk.		34	39
2	Voeghouten tot de kap	beslagen	5.75	30	35
1	Windpeul	„	3	40	40
1	Stormbalk	„	2.65	25	35
1	Kalf	„	1.35	25	37
1	Penbalk	„	2.50	36	36
1	IJzerbalk	„	2.50	25	25
2	Mantjes op windpeul	bezaagd eiken	1.60	15	20
2	„ „ „	„	1.80	10	14
1	Brilstuk	„	2.25	18	18
1	Keerkorbeel	„	1	10	14
1	Steenbord	„	0.80	5	60
	Tot smeerring zwaar 17 x 17 cM.	„	14	17	58
	„ spantring „ 10 x 12	„	6	10	45
4	Balken over en onder de voeghouten	besl. mk. eiken	3	20	20
2	Stijlen voor de kruistoestel met bogt	„	3	20	20
2	Regels	bezaagd eiken	2.50	10	14
	Voor schooren	„	8	10	12
1	Slothout	„	0,80	10	14
1	Hanger	„	1.50	17	19
1	Strijker	„	1.50	10	14
1	Kussen	mk. besl. eiken	0.70	25	30
1	Donsbalk	„	2.35	32	32
1	Werfel	bez. eiken	1.90	12	32
1	Halsbalk	„	2.25	25	30
	Voor mantjes hoofd en keerkorbeel	„ 4	12	14	
	„ kozijntjes in de muur	„	4.80	10	12
1	Schroefbalk	boskant beslagen	8.75	36	36
	Voor 6 bakkezijs te samen	over 2 kanten bez.	52	17	17
	Tot hoekstukken	bezaagd	10	7	30
1	Potbalk	mestk. besl.	2.75	19	19

Aantal.	Benaming.	Soort.	Afmetingen		
			Lengte in M.	Dikte in cM.	Breedte in cM.

2	Ankerpalen	boskant besl. eiken	2.50	op kop 20	
8	Planken op t reusterwerk	bez. vuren	4.50	2	24
4	„ in t hennegat	„	4	2	24
10	„ tot stormschoot, mol, enz.	„	5	3	24
1	„ tot bef en krollen	„	5	3	35
	tot 2 trappen in t achtkant	„	17	4	15
	„ „ „	„	20	3	22
	„ Hangtrap	„	1.50	10	12
	„ Treeden in hangtrap	„	2.50	4	6
	„ beide zolders in t achtkant	„	24 M ²	3	
	„ 2 Onderdeuren samen	„	24	3	24
8	planken op schroefbak	„	7	3.5	25
8	„ „ uitloopbak	„	3.25	3.5	25
1	„ tot kuip om spilrad	„	6	3.5	30
4	„ „ „ „	„	5.50	1.5	24
4	„ „ rietdekkers	„	5	3	30
4	„ „ formeels	„	5	3	24
2	„ „ sluitmallen	„	9	5	30
	„ borden en voorzomers	„	72	1.5	30
	Tot jalouzien	„	200	3.5	7
	„ „	„	54 M ²	0.4	

1	fondering onder de vleugelmuur	„	7	7	25
	Voorheing daarvoor	„	1.50	4	700
	Heing achter de schroef	„	1	4	200
	Tot de windroos	„	16 M ²	2	
1	Vangstok jufferhout	„	6	10	

Gaande werken

1 Bovenrad groot in diameter 2,45 M.

met 57 kammen, de steek groot 11,5 M.

Hiertoe 4 plooiën	Iperen	naar eisch	11.5	60
-------------------	--------	------------	------	----

1 beleg voor	„	„	9.5	22
--------------	---	---	-----	----

1 „ achter	„	„	7	22
------------	---	---	---	----

4 Arms	Am. grenen	2.10	22	24
--------	------------	------	----	----

4 „	„	1.90	14	24
-----	---	------	----	----

1 Bonkelaar groot naar eisch

met 32 Azijnen kammen van dubbel hout	Iperen		11,5	40
---------------------------------------	--------	--	------	----

1 Spilrad met 41 Azijnen kammen,

de steek groot 10,2 cM., in diameter groot 1,50 M.

de plooiën iperen zwaar 10 bij 40 cM.

met aan weerszijden een beleg zwaar 7 en 5 cM. en breed 22 cM.

Hierop 4 grenen arms lang 1.35 M. zwaar 20 bij 24 cM.

1 Iperen schroefrad groot in diameter 1,43 M. met 39 Azijnen kammen.

De plooiën, beleg en arms als voor het spilrad bepaald.

Eene pal met 3 Azijnen kammen, met katrollen paltouw enz.

Bij de boventap een pokhouten en 1 azijnen neut.

Een Witblatten of wilgen vang zwaar 18 bij 26 cM.

Voorts de noodige kielen, klossen, nagels enz.

Art. 4.

IJzerwerk.

1 Gegoten ijzeren as, lang en zwaar naar eisch, met 25 jaar garantie, zooals dit gegeven wordt door de ijzergieterij de Prins van Oranje te s Gravenhage.

Voor de jalouziebeweging ~~160~~ 120 beugeltjes zonder, en ~~60~~ 120 dito met staart, aan ieder beugeltje een draaipropje.

Eene staaf door de as met kruis, tuimelaars en verbindingen naar eisch, van achteren met vermoed en kastje, hefboom en kettings voor het heen en weer schuiven zooals behoort.

Een gegoten ijzeren tandring op of om de smeerring bevestigd.

3 Stellen gegoten kamraden naar eisch, met de noodige spillen en potten of lagers.

2 Gegoten spinnekoppen voor de windroos.

Voorts de noodige bolten tot bevestiging van al de lagers en de balken voor dit werk.

4 Gegoten schijven met potten onder de voeghouten,

ieder met 3 bolten aan de voeghouten bevestigd.

2 Banden om bonkelaar		zwaar	10 bij	50	mM.
-----------------------	--	-------	--------	----	-----

4 Bolten door „	„	20		„
-----------------	---	----	--	---

8 „ „ bovenrad	„	20		„
----------------	---	----	--	---

8 „ „ spilrad en 8 door schroefrad	„	20		„
------------------------------------	---	----	--	---

1 Beugel over pen van as	„	12	50	„
--------------------------	---	----	----	---

2 Bolten door beugel in penbalk	„	15		„
---------------------------------	---	----	--	---

op ieder vergaring van de vang en op beide einden

2 platen lang 46 cM.	„	10	40	„
----------------------	---	----	----	---

Door ieder stel platen 2 bolten	„	20		„
---------------------------------	---	----	--	---

1 Sabelijzer lang naar eisch	„	24		„
------------------------------	---	----	--	---

2 scharnierbolten door t voeghout	„	24		„
-----------------------------------	---	----	--	---

2 platen met boltjes tot verbinding	zwaar	10 bij	40	mM.
-------------------------------------	-------	--------	----	-----

1 Bolt door vangbalk en sabelijzer	„	10		„
------------------------------------	---	----	--	---

1 „ „ Hanger en vangbalk	„	10		„
--------------------------	---	----	--	---

1 Kram in vangbalk, en haak aan strijker naar eisch.

1 Heng aan de pal.

1 bolt met beugel om vangstok.

1 beugel met wervel en 12 M. gegalvaniseerde ketting aan de vangstok naar eisch.
 1 ketting van vangbalk naar de vangstok.
 8 bolten door de smeerring met krammen aan de stijlen bevestigd „ 20 „
 8 bolten door smeerring en tafement „ 20 „
 2 bolten door windpeul en voeghouten „ 25 „
 2 platen op windpeul en voeghouten „ 6 40 „
 2 „ „ steenbord lang naar eisch „ 6 40 „
 4 bolten door steenbord en mantjes „ 15 „
 2 „ „ slothout en ijzerbalk „ 20 „
 1 „ „ wervel en donsalk „ 20 „
 1 „ met beugel om de wervel „ 20 „
 2 „ „ oogen in de halsbalk „ „ „
 2 Stijkelbanden om koningspil „ 25 25 „
 2 Tappen in koningspil lang op cM. dik 6 bij 6 cM.
 behoorlijk afgesmeed, bij de ondertap een pot met stalen ring en brik.
 1 Tap als boven met kruis, band en pot in de schroef.
 In ieder tap een bolt zwaar 18 mM.
 20 met staal ingelegde schenen in de schroef
 lang 30 cM. zwaar 15 bij 32 mM.
 2 spijkerbanden om de schenen.
 3 ijsscheppen lang naar eisch dik 20 bij 20 mM.
 6 platen aan de schroef lang 1,50 M.
 2 ankers aan vleugelmuur ontwikkeld lang 2,50 M. zwaar 25 bij 25 mM.
 Om ieder lasch aan de roeden 3 banden zwaar 3 bij 35mM.
 Alle bolten en banden met schroef of tognagels voorzien naar den eisch van het werk.
 Aan de deuren hengen met haken, grendels en een slot en haken voor het vastzetten.
 Voorts alle benoodigde spijkers, rongen, krammen enz.

Art. 5.

Gehouwen steen.

8 Dekstukken op de stijpen van zandsteen groot 44 cM. (blauw?) vierkant, dik 10 cM.
 Onder de as een halssteen van Excauzijnsche steen lang 60, hoog 40 en breed 34 cM.
 1 dito steen onder de pen lang 40 breed 22 en hoog 25 cM.
 1 dito steen onder de hals van de schroef lang 40 hoog 30 en breed 20 cM.

Art. 9.

Riet bedekking.

De molen dekken met nieuw fijn riet van de beste kwaliteit.
 Van onderen op het achtkant dik 25 cM. in het midden 20 en boven 22 cM.
 Op de kap gemiddeld dik 20 cM.
 Het riet te naaien met best 2 strengs dektouw, de steken niet holler dan 10 cM.

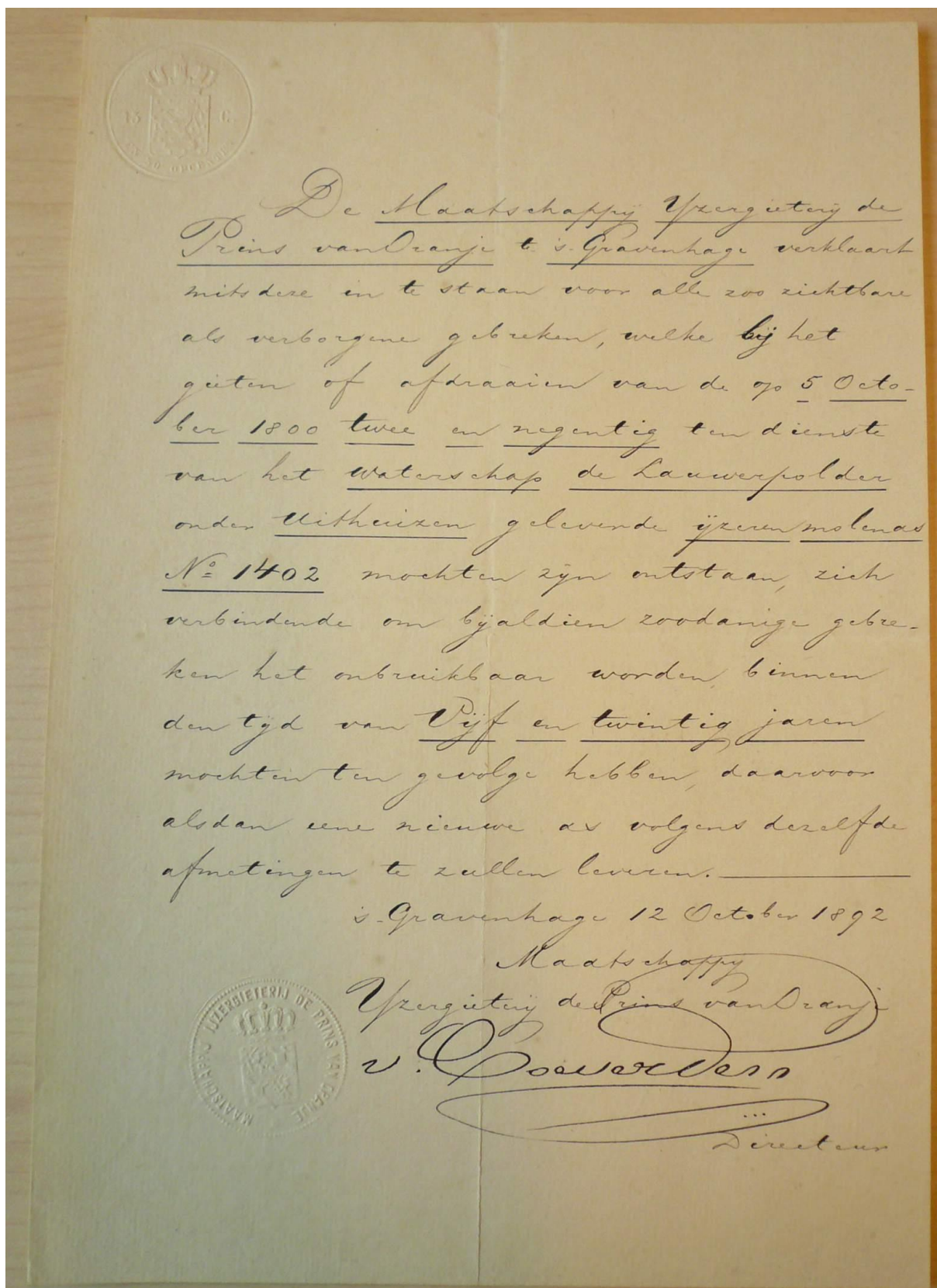
De tekst van het document waarop de ijzergieterij de Prins van Oranje te 's-Gravenhage vermeldt 25 jaar garantie te geven op de gegoten ijzeren as, luidt als volgt:

De Maatschappij IJzergieterij de Prins van Oranje te 's-Gravenhage verklaart mits deze in te staan voor alle zoo zichtbare als verborgene gebreken, welke bij het gieten of afdraaien van de op 5 October 1800 twee en negentig ten dienste van het waterschap de Lauwerpolder onder Uithuizen geleverde ijzeren molenas No. 1402 mochten zijn ontstaan, zich verbindende om bij aldien zoodanige gebreken het onbruikbaar worden, binnen den tijd van Vijf en twintig jaren mochten ten gevolge hebben, daarvoor alsdan eene nieuwe as volgens dezelfde afmetingen te zullen leveren.

's-Gravenhage 12 October 1892

Maatschappij IJzergieterij de Prins van Oranje

v. Coeverden Directeur

Het papieren document van 12 oktober 1892 waarin de ijzergieterij de Prins van Oranje te 's-Gravenhage vermeldt 25 jaar garantie te geven op de door hun gegoten ijzeren as.
Foto B.D. Poppen 27-10-2008.

^{15 slaant}
 2067 1909
 Uithuizen
 Binnenroeden
 Lengte .. 20,25
 dikte & Breedte 0,30 by 0,35
 Bocht .. " 0,30
 Het 1^e hek .. 4,70
 krop lang .. 3,40
 met 15 hekgaten
 groot .. 44 by 66 cm
 Lijngte der as 0,80
 voor Heerkilos 4 .. m
 deze op de achterkant
 af stomp der heke p.m. 159 cm
 in ruwelige groot de as 32 1/2
 voor het gat der zwichtstang
 het gat groot 6 cm 453 mm
 Staat uit de Lijngte 163 mm
 Obenien
 Obolen maker J. Noorderwier
 deze voor de Louwerspolder
 Zelfzwichter
 Bijl. no 2 - 6 3/4

Het gevlucht van de molen werd uitgevoerd met houten balken. In het bestek is te lezen dat er twee 'roebalken' van minstens 16.50 meter nodig waren, alsmede twee stuks 'lasschen aan de roeden'. Deze lassen zijn de verlengstukken van de roeden, die deels op elkaar werden gebonden en met drie metalen banden aan elkaar werden bevestigd.

Deze houten roeden zijn delen van het gevlucht die in weer en wind moeten functioneren. Blijkbaar heeft één roede het niet lang volgehouden, want uit het boek van roedenmaker Pot in Elshout (aan de Kinderdijk) blijkt dat er in 1907 een binnenroede van 20,25 meter is besteld. Dit betrof een metalen geklonken roede, die ook meteen voor het gebruik van zelfzwichting werd uitgevoerd.

Uit de aantekeningen in het roedeboek is op te maken dat de roede het nummer 2067 kreeg. Tevens zijn allerlei gegevens betreffende het hekwerk dat aan de roede gemaakt moest worden vermeld. Ook dat er een gat van zes centimeter in de roede gemaakt moest worden, waardoor de zelfzwichtstang moest kunnen bewegen. Dit gat zit precies in het midden van de lengte van de roede en dus ook midden in de askop. De zelfzwichtstang steekt er aan de voorkant uit, alsmede aan de achterkant van de molen. Daarvoor moet er in de molenas over de gehele lengte een gat worden geboord, waar de stang doorheen kan schuiven.

Door de vermelding van 'molenmaker J. Noorderwier' is op te maken dat hij betrokken was bij het herstel van het gevlucht van de molen.

Jacob Noorderwier van Kantens en Chr. Bremer waren de bouwers van de molen in 1892, nadat de Lauwerspolder in 1879 was opgericht en men in 1892 was begonnen met de bedijking van de polder.

Glossarium

Bakkezijs -

Bef - Een plank, waar de baard uit vervaardigd werd.

Bolt - bout.

Boskant beslagen - ruw rechthoekig behakte boomstam met niet behakte schuine (wan)kanten.

Brilstuk - Keuvelensbalk. Balk over de keer- en weerstijl, tot aan de hoekstijlen.

Excauzijnsche steen - Escosijnse steen. Grijs kolenkalksteen uit de omgeving van Ecaussinnes, Ardennen.

Formeel - houten steunconstructie voor een te metselen boog of gewelf.

Hennegat - windluik; ook ruimte in het achterkeuvelens, waar de vangstok door gaat.

Krollen, krol - krul, voluut (= spiraalvormige versiering), in het bijz. als aanzet van omlijsting.

Mondsteen - baksteen die in de oven bij de mond van een vuurkanaal heeft gelegen en daardoor hardgebakken en kromgetrokken is.

Mestkant (meskant) - vierkant of rechthoekig in doorsnede. Een meskant beslagen of bezaagde stam is zo bewerkt met de bijl of zaag dat de doorsnede overal een vierkant of rechthoek vormt. De hoeken mogen niet afgeschuind zijn (wankant), maar moeten scherp zijn als een mes.

Togtnagel - toognagel.

Het bestek bevindt zich in het archief van het waterschap de Lauwerpolder, dat is opgenomen in het archief van het waterschap Noorderzijlvest te Groningen.

nr. 37. Verslag van de schouw over de zeedijk op 2 juli en notulen van de vergadering van het bestuur op 19 juli 1934.

n.b. Beide verslagen en het verzoek van W. van Dam leidden er in de bestuursvergadering op 24 juli 1934 (notulenboek) toe dat Van Dam als watermolenaar en sluiswachter ontslag werd verleend per 1 mei 1935.

Schouwing zeedijk 2 Juli 1934.

Het Bestuur, t.w. Boukema, Elema en Berghuis gaan op 2 Juli 1934 - 's nam. 2 uur langs de zeedijk en constateeren dat Hoeksema en Reenders te veel gras aan hun dijk hebben. Van Dam zal hen aanzeggen dat ze meer vee bij de dijk moeten brengen, daar anders binnenkort gemaaid moet worden. Het Bestuur constateert tevens dat te veel stekels (op vele plaatsen) staan, waarom v. Dam wordt gezegd dat hij moet zorgen dat ze deze week verwijderd worden. Verder wordt hem opgedragen dat hij de volgende week moet beginnen met het ruiden der bermsloot vanaf het westeinde.

Het Bestuur v/h Waterschap "de Lauwerpolder"

J. Boukema, voorzitter

K. Berghuis

Elema

Vergadering v/h Bestuur v/h Waterschap "de Lauwerpolder" op Donderdag **19 Juli 1934**, 's morgens 9 uur op de zeedijk van de Heer Elema.

Aanwezig alle 3 bestuursleden.

De voorzitter deelt mede dat v. Dam op Dinsdag 10 Juli l.l. de heele dag niet bij zijn werk is geweest, maar dat hij ongevraagd aan het turfhalen is gegaan en dat hij op Donderdag nam. van den 12 Juli 1934 weer ongevraagd is weggebleven om een kennis te bezoeken.

De voorzitter zegt dat hij v. Dam daarop heeft gewezen en hem heeft meegedeeld, dat zoo hij in 't vervolg weer graag weg wou dit eerst met hem te moeten overleggen, daar hij wou weten of hij bij zijn werk was of niet. v. Dam heeft hierop geantwoord dat hij zulks niet verkoos en dat hij dezen namiddag (het was Vrijdag 13 Juli ong. 9 uur voormiddag) weer kennis ging houden. v. Dam beweerde zelfs dat hij ook nu direct niet langer wilde werken en ging toen om 9 1/2 uur het werk verlaten. (Vrijdag 13 Juli). De voorzitter zegt, dat hij v. Dam voor de gevolgen heeft gewaarschuwd. De voorzitter stelt nu voor om met inachtneming van de betreffende artikels van het Alg. Reglem. voor de Watersch. in Gron. en het amtenarenreglement van 1929 van Dam te hooren op Dinsdag a.s. 's av. 7 uur bij in 't Holt. Hiertoe wordt met algemeene stemmen besloten. De Heeren Elema en Berghuis vinden het noodzakelijk dat v. Dam zijn ontslag wordt gegeven, daar hij ook telkens moet worden aangemaand om de stekels en mollen v/d dijk te verwijderen waaraan hij dan bijna nooit voldoet.

J. Boukema, voorzitter

K. Berghuis

Elema

nr. 62 Vergunning van de provincie Groningen voor het waterschap tot wijziging van de bestaande windvijzelmolen in een electrisch gemaal, 1935. 1 stuk

12 September 1935

No. 94, 1e afdeeling.

De Gedeputeerde Staten der provincie Groningen;

Gelezen een schrijven van het Bestuur van het waterschap DE LAUWERPOLDER d.d. 19 Juni 1935, houdende verzoek om vergunning tot wijziging van den bestaanden windvijzelmolen van het waterschap in een electrisch gemaal met een motorvermogen van 25 P.K.

Gezien het desbetreffend rapport van den Hoofdingenieur van den provincialen waterstaat d.d. 5 September 1935, No. 3414;

Gelet op artikel 18 van het Reglement regelende het toezicht op kanalen, watergangen en waterstaatswerken in deze provincie;

HEBBEN GOEDGEVONDEN:

aan het waterschap DE LAUWERPOLDER bij afschrift dezer de gevraagde vergunning te verleen.

En zal afschrift dezer worden gezonden aan den Hoofdingenieur voornoemd ter kennisneming. Groningen, 12 September 1935

De Gedeputeerde Staten voornoemd:

xx voorzitter

M. Scheltema Griffier

Aan: het Bestuur van het waterschap DE LAUWERPOLDER.

nr. 38 Akten van arbeidsovereenkomst tussen het waterschap en W. Kamminga, L.A. Kamminga en W. Swijghuizen als arbeider, sluis- en dijkwachter en machinist, 1936, 1942, 1959, 1966. 4 stukken

Arbeidscontract.

Het Bestuur van het Waterschap "de Lauwerpolder" werkgever, verklaart door onderteekening dezer in dienst te nemen W. Kamminga, wonende te Uithuizen werknemer, die door mede-

ondertekening dezer verklaart bij den eerst-ondergeteekende in dienst te treden, onder de volgende voorwaarden:

- 1e. Deze dienstbetrekking is aangegaan voor onbepaalden tijd ingaande den 1 Mei 1936.
 - 2e. De werknemer verbindt zich in dienst van den werkgever werkzaam te zijn als arbeider en alle werkzaamheden te verrichten welke hem in verband daarmee door den werkgever zullen worden opgedragen.
 - 3e. Het loon zal bedragen het uurloon van de Noorderbond en zal betaal- en vorderbaar zijn elke week, uit te betalen op den laatsten dag der week.
 - 4e. Deze dienstbetrekking kan te allen tijde eindigen, mits van een van beide zijden minstens een maand te voren de dienstbetrekking is opgezegd, terwijl het loon alsdan tot op den dag der eindiging van de dienstbetrekking zal worden verrekend.
 - 5e. Voor al het overige, deze dienstbetrekking betreffende, zullen gelden de bepalingen van titel VIII A. van het Burgerlijk Wetboek en bij gebreke daarvan de plaatselijke gebruiken.
- Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te Uithuizen den Maart 1936.

De werkgever,
Het Bestuur van het Waterschap “de Lauwerpolder”
J. Boukema voorzitter
Elema secr.

De werknemer,
W. Kamminga.

ARBEIDSCONTRACT.

Het Bestuur van het Waterschap “DE LAUWERPOLDER” werkgever, en W. KAMMINGA, te Uithuizen, werknemer,

verklaren tezamen het volgende arbeidscontract te hebben gesloten, waarbij laatstgenoemde in dienst van gemeld waterschap wordt werkzaam gesteld als sluis- en dijkwachter en machinist:

1. Deze dienstbetrekking is aangevangen 1 Mei 1942 en wordt aangegaan voor onbepaalden tijd.

2. De werknemer verbindt zich om alle werkzaamheden voor den werkgever te verrichten, welke de aard van gemelde functiën van sluis- en dijkwachter en machinist medebrengt en hem door den werkgever worden opgedragen.

3. Beëindiging van de betrekking kan van weerszijden aan de wederpartij worden aangezegd tegen 1 Mei van ieder jaar, mits de opzegging plaats heeft gehad vóór 1 Januari van datzelfde jaar.;

de tuingrond moet bij opzegging ter beschikking van den werkgever gesteld worden op 12 Maart voorafgaande aan dien eersten Mei.

4. Alsbelooning voor zijn bedoelde werkzaamheden ontvangt de werknemer geen betaling in geld doch vrije woning in de sluiswachterswoning van den Lauwerpolder, alsmede het vrije gebruik van den daarbij behorende grond, groot ongeveer twee hectaren, welk huis en land de werknemer verklaart wel te kennen en waarvan hij geen nadere omschrijving verlangt, terwijl meerdere of mindere grootte dan hiervoor is gemeld geen wijziging in het arbeidscontract zal brengen en welk huis en land de werknemer moet gebruiken op de wijze, zooals een goed landgebruiker zijn land en gebouwen moet gebruiken. Het onderhoud van het huis komt ten laste van den werkgever op gelijke wijze als zulks ten laste van een verpachter komt van gebouwen tot het verpachte behorende, zonder dat evenwel de rechtsverhouding tusschen partijen daardoor het karakter van een pachtovereenkomst aanneemt.

5. Wanneer de arbeidsovereenkomst eindigt op een andere wijze dan door opzegging als bedoeld bij artikel 3 en op een ander tijdstip dan 1 Mei van eenig jaar, zal ten aanzien van het gebruik van huis en grond in overleg tusschen werkgever en werknemer of zijn rechtverkrijgenden daaromtrent een regeling worden getroffen.

Kunnen partijen het daarover niet eens worden dan zullen zij in overleg een deskundige kunnen benoemen om te beoordelen, wanneer het gebruik van huis en grond zal eindigen en of aan den werknemer of zijn rechtverkrijgenden eenige vergoeding behoort te worden betaald voor de in het jaar waarin de overeenkomst eindigt aan den grond verrichte werkzaamheden en daarin aanwezige zaden of gewassen. Zoo partijen het over de keuze van deskundige niet eens kunnen worden, zal deze op verzoek van de meest gereede partij door den heer Kantonrechter binnen wiens ressort de grond ligt worden aangewezen en beëdigd; aan de uitspraak van den deskundige zullen beide partijen gebonden zijn terwijl de kosten van zijn werkzaamheden, benoeming en eventuele beëdiging voor rekening van beide partijen, elk voor de helft komen.

6. Voor het overige zullen voor alles wat op deze arbeidsovereenkomst betrekking heeft gelden de bepalingen van Titel VII A van het Burgerlijk Wetboek en bij gebreke daarvan de plaatselijke gebruiken.

Aldus in tweevoud opgemaakt te Uithuizen, Mei 1942.

Het Bestuur van het Waterschap “DE LAUWERPOLDER”,

J. Boukema voorzitter

De werknemer, W. Kammenga.

K.R. Elema secretaris

ARBEIDSOVEREENKOMST

1959/1960

tussen L. A. Kamminga van beroep landarbeider wonende te Uithuizen, Emmaweg 70
in de functie van watermolenaar

loon f 1,53 1/2 per uur

en het gebruik van de dienstwoning, gelegen te Uithuizen, Emmaweg 70 en het bijbehorende land, gewaardeerd op f 6,- per week

zie ook de emolumenten, zoals beschreven in het toegevoegde artikel 5 met de beschrijving van het genot van huis en land en de werkzaamheden

Overeenkomst

dec. 1966

De ondergetekenden:

1. Het Bestuur van het Waterschap “de Lauwerpolder” te Uithuizen

2. Willem Swijghuizen los werkmán, te Usquert

verklaren: de volgende overeenkomst te zijn aangegaan, zulks voor de tijd van een jaar ingaande 1 Mei 1967 en eindigende 30 April 1968.

Contractant Swijghuizen verbindt zich gedurende voormelde tijd op aanzegging van voormeld bestuur of haar voorzitter, des nachts, of zondagen en zo nodig op werkdagen, de watermolen van voormeld Waterschap te bedienen, zoals zulks betaamt en hem bekend is.

contractante sub 1 zal als vergoeding voor bovengemelde werkzaamheden aan de contractant Swijghuizen ter bewoning verstrekken de watermolenaarswoning met de daarbij behorende grond, alsmede het vrije gebruik van electriciteit en telefoon in voormelde behuizing.

contractant sub 2 (Swijghuizen) zal de grond bij de woning behorende 12 Maart 1968 ontruimd verlaten en ter beschikking van het bestuur stellen, hij zal de woning 1 Mei 1968 verlaten en ter vrije beschikking van het bestuur stellen, tenzij partijen besluiten een nieuwe overeenkomst aan te gaan voor een volgende periode, welk besluit partijen voor een Januari 1968 zullen moeten nemen en waarvan zij dan een nieuwe schriftelijke overeenkomst moeten maken.

Getekend te Uithuizen en Usquert, December 1966.

W. Swijghuizen

xx voorz.

Uiterste wilsbeschikkingen molenaarsechtpaar Van Dam

d.d. 5-1-1907

Toegang: 95, inventarisnummer: 141. 95 - Notarissen te Uithuizen (standplaats 11)

2. Inventaris. 2.2. Archief van notaris Lubbartus Boomgaard

Minuten van akten, 1883-1822. 141. 1907, nrs. 1-191. No. 3.

Voor mij Lubbartus Boomgaard, Notaris ter standplaats Uithuizen, is in tegenwoordigheid der na te noemen getuigen verschenen:

Freerk Bonnes van Dam, molenaar, wonende te Uithuizen, aan mij Notaris bekend, gehuwd met Trientje Klaassens Doornbos.

Welke verklaarde voornemens te zijn om tot stand te brengen zijnen uitersten wil, welken hij reeds bevorens aan mij notaris heeft opgegeven en die ik notaris in duidelijke bewoordingen heb doen schrijven, zooals die zakelijk aan mij door den erflater is opgegeven.

Dan vermits de voormelde opgave buiten de tegenwoordigheid der getuigen is gedaan en het opstel door mij notaris is gereed gemaakt, zoo heeft de erflater, alvorens de voorlezing daarvan is geschied, zijnen wil nader zakelijk in tegenwoordigheid der getuigen opgegeven.

Daarna is de uiterste wil door mij notaris voorgelezen, luidende als volgt.

Ik herroep al mijne vorige uiterste wilsbeschikkingen en gedane aanstellingen, geene uitgezonderd.

Ik benoem mijn echtgenoot genoemde Trientje Klaassens Doornbos tot mijne eenige erfgename en tot uitvoerster mijner uiterste wilsbeschikkingen, met het recht van inbezitneming van al de goederen mijner nalatenschap.

Na de voorlezing van al het vorenstaande is door mij notaris aan den erflater afgevraagd of het voorgelezene zijnen uitersten wil bevat, welke vraag door den erflater toestemmend is beantwoord, zijnde dezelve voorlezing of vraging en beantwoording alsmede in tegenwoordigheid der getuigen geschied.

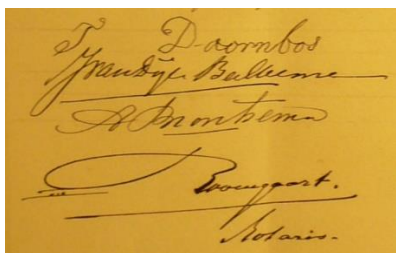
Aldus verleden te Uithuizen ten kantore en ten overstaan van mij notaris op heden den vijfden Januari negentienhonderd zeven in tegenwoordigheid van Jacob van Dijk Balkema, koopman en Albert Brontsema, bakker, beiden wonende te Uithuizen en aan mij Notaris bekend, als getuigen. En is deze acte, die door mij in minuut is opgemaakt en in haar geheel door mij in tegenwoordigheid als voren is voorgelezen, onmiddellijk na die voorlezing ondertekend door den erflater, mij notaris en de getuigen voornoemd.

F. v. Dam (T. Doornbos)

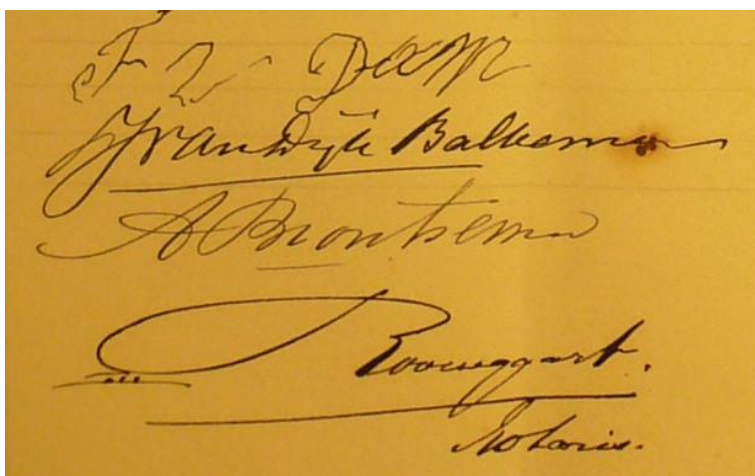
J. van Dijk Balkema

A. Brontsema

Boomgaard Notaris

Handwritten signatures of the witnesses and notary on a small piece of paper. The signatures are: Trientje Doornbos, Jacob van Dijk Balkema, Albert Brontsema, and Lubbartus Boomgaard. The word 'Notaris' is written at the bottom.

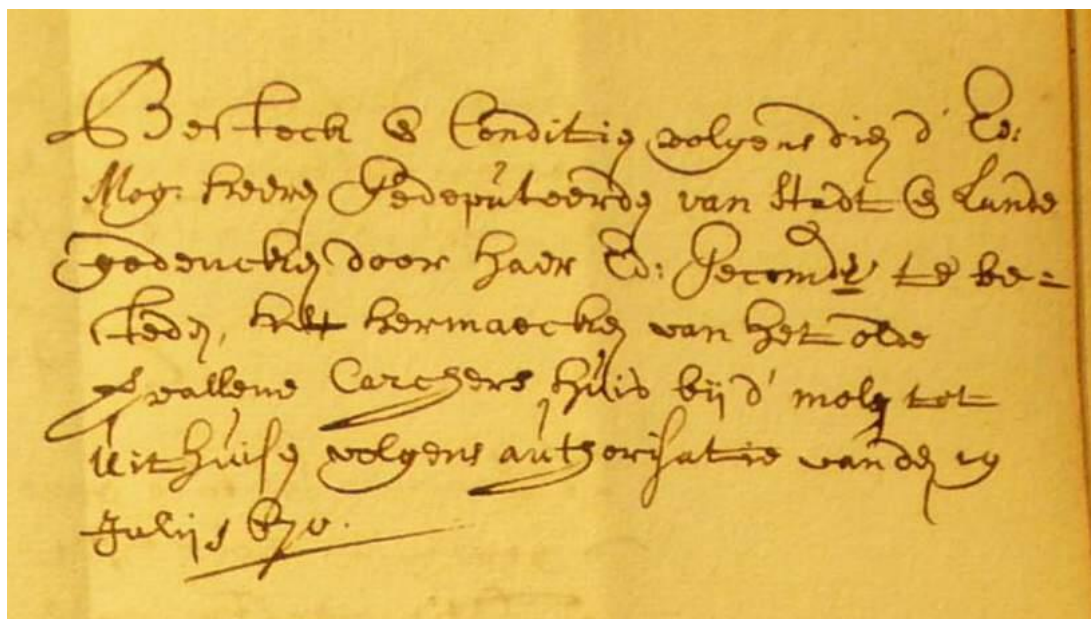

Handwritten signatures of the witnesses and notary on a larger piece of paper. The signatures are: F. v. Dam, Jacob van Dijk Balkema, Albert Brontsema, and Lubbartus Boomgaard. The word 'Notaris' is written at the bottom.

12. Het bestek van de herbouw van de sarrieshut in 1670 bij de molen te Uithuizen

RHC Groninger Archieven. Toegang: 1, inventarisnummer: 539, folio 255 t/m 257 verso

Approbata in Collegio Groninga den 13. Augusti 1670
L. Conders vt.

De aanhef van het bestek, zie de tekst hieronder. Foto B.D. Poppen 9-4-2009.

Besteck en Condities volgens den d'Ed. Mog. Heeren Gedeputeerden van Stadt en Lande gedencken door hare Ed. Gecomde te besteden, het hermaecken van het olde vervallene Cerchers huis bij d' mole tot Uithuizen volgens autorisatie van den 29 Julij 1670.

1.

In den eersten zal d'Annemer dat olde huis geheel afbreecken, de materialen sich ontruimen, welke materialen als pannen, steen, holdt en ijser glazen vensters soo bij d'E.E. Heeren Be-steeders goet bevonden wordt, tot dit warck wederom mogen gebruikken.

2.

Dat gedaen sijnde sal d'Annemer op anwijsinge graven een gruppe, van twee voet diep alwaer beijde zijdtmuiren ende gevels het fundament in angeleget ende opgetrocken sal worden, ende rontom in dese gruppe $\frac{3}{4}$ voet hoogh met olde steen doen leggen, ende dicht stampen.

3.

D'Annemer sal rontom in d' gruppe sijn fundament anleggen van $1\frac{1}{2}$ drielinck steen dick, ter hooghte van ongeveer $1\frac{1}{2}$ voet, in voege dat dit huis 22 voeten lanck ende 20 voeten wijdt buiten warcks sal blijven dan voortds beijde zijdtmuiren ende gevels met gelijcke drielinck stenen dick ter hooghte van 8 voeten optrecken, ende in d' eene gevel maecken een schoorsteen, deze in leggen dat olde bossen holt, daer onder metselen twee stenen pilaren, ende an dat bossem holt maecken, twee starcke ijsers om datselve in te hangen, ende an d' bossem ende steeck holten vast spijskeren.

4.

D'Annemer sal in d'eene zijdtmuir maecken eene, ende in d' gevel an elcke zijdt van d' schoorsteen oock een opgaende enckelde venster gaten, ende hare booven ende middeldeckend van eijcken 4 duims posten, lanck ende breedt nae eijsch, ende onder met een rollage metselen, daer toe leveren sarcken haeck stucken, ijseren haecken, bolten daer toe doen, voordts daer in maecken holten vensters van goede drooge greinen deck gladt schaven dicht in maelkander geploegt ende met 4 clampen beleght, met hengen, haecken spijckers versich, dan nogh in d'andere gevel maecken, ende enckelt venster daer in leveren, een gelijk eijcken overdecken ende onder een rollagen.

5.

D'Annemer sal in d' voorzijdt muir nae anwijssinge maecken een deur, 6 voet hoogh 3 voet wijdt, daer booven leggen een eijcken hoost gelijk voorm, daer in metselen 4 sarcken haeck, ende 2 klinckstucken, van 8 d. cant met hare ijseren haecken ende nosen nae eijsch daer toe doen, voordts daer in maecken een deur in twee verdeelt, van goede drooge greinen decken, gladt schaven, dicht in maelkander ploegen ende met 8 clampen beleght daer bij doch een slot, hengen, klinck spijckers, soo welcke het warck verricht, als oock d' druppel van cantige klinkert leggen.

6.

Op dit voors. muirwarck sal d'Annemer leggen op gelijk verdeeling 3 goede geve greinen balcken, lanck nae eijsch 6 ende 8 d. cant, als oock boven d'midden muir een balckje van 4 ende 6 d. cant, deselve gladt schaven, ende bij langse elck geveldack leggen, strijck balcken van 5 ende 7 d. cant ende tegens elck leggen twee steeck holten, van gelijcke swarte waer zoo hij d'olde balcken soo goedt sijn meede sal mogen gebruicken ende bevestigen nae behooren.

7.

D'Annemer sal op beide eijnden van d' balcken ende strijck balcken leggen, ende goede greinen plaete lanck nae eijsch 4 ende 6 duim cant, deselve op ijder balck ende strijck balcken met een ronge van 10 duim lanck $\frac{3}{4}$ lb wegende den bevestigen, alsdan op voords plaats setten, op gelijcke verdelinge 10 spandt spoorholt van goede gesegelde smalle Juffers, ijder 16 voet lanck, d'cop van 't spoorholt met d'habebalcken behoort tegens maelkander ingekeept, ende ijder keep met drie middel nagels doen bevestigen, als oock ijder voet van het spoorholdt op d' plaats met een ronge van 7 duim lanck, soo haren behoort richte sullen hebben doen vast rongen.

8.

Voorts sal den Annemer dit spoorholt met goede geve greinen panlatten, behoorlijk nae d' pannen verdeelt doen belatten, soo veel dat warck vereijst, ende op ijder spoorholt met een schietspijcker vast spijckeren, dan mede dat spoorholt op ijder zijdt met twee latten vast sweepen, ende met middel nagels an dat spoorholt vast spijckeren, ende an elck eijnde van het spoorholt op d' hanebalcken leggen, een anckerholt van greinen enckelde ribben, ijder 7 voet lanck, behoorlijk op d' hanebalcken ingelaten, ende ijder keep met een 6 duims rong bevestigen.

9.

D'Annemer sal d' beide driebante ort spitsen van d' gevels behoorlijk booven dat dack van $\frac{1}{2}$ drielinck steen dick opmetselen, d canten vleghten, ende d' bossum van d' schoorsteen behoorlijk booven dat dack opmetselen, ende op d' beune maecken in elck gevel een venstertien van een voet wijdt $\frac{5}{4}$ voet hoogh, daer booven leggen eijcken deckers met glas vensters versien, ende op d'eene gevel leggen een sarcken tempelstuck.

10.

D'Annemer sal in 't geheele leveren 22 ijseren anckers, ijder 7 ov 8 lb swaer, welcke anckers an d'balcken plaeten strijck ende steeck holten, ende hane balcken bovenstrijdt sullen worden ijder met drie anckernagels, voorts dit huis met d'olde pannen, soo daer van het ander gecomen sijn decken, ende in plaats van d' manijueerde, vast off andere, nieuwe leveren, ende van binnen

strijcken en de van binnen tegens d'gevels anhielen, ende voorts, ende het olde provintiewapen wederom in d'gevel daer metselen.

11.

D'Annemer sal dit huis in twee ruimen verdelen, en op 13 voet van d'schoorsteen graven, een gruppe wijdt ende diep nae eijsch, deselve met olde stucken steen dicht stampen ende een halve steen dick d' middelmuir tot an d' strijckbalcke opmetselen, daer in maecken een casijn van greinen ribben, d' voet eijcken, 6 voet hoog $2\frac{3}{4}$ voet wijdt wel verstaende dat d' zijde stucken van 't casijn soo lanck sullen wesen dat d' an d' balcken bevestigt connen worden, daer in maecken een deur van greinen sueeden deelen, met 7 clampen belegt alles gladt geschaevet ende geploegt, dicht in malkander gedreven, met hengen haecken, klincken, ringen lighter spijkers alles nae eijsch versien.

12.

D'Annemer sal deese balcken, ende strijckbalcken, soo veer het binnen ruim streckt, verbeunen met goede greinen deelen, deselve onder gladt schaven, dicht in maelkander ploegen ende gedreven, ende ijder plancke op elcke balck ende strijckbalcken met twee middelnagels bevestigen, dan nogh leveren een bequame ledder om op d'beune te connen comen.

13.

D'Annemer sal in 't binnen ruim maecken 2 beddensteden daer toe doen viercant wichelholt, tusschen beide met greinen deelen toecheden, ende voor met droog greinen sueden deelen alles gladt schaven, dicht in maelkander geploegt, ende nae den eijsch bevestigen, en d' beddesteede leveren goede starcke schwaegen, ende onderslagen, van goede deelen doen overleggen, voorts tegens d' beddesteede ende om d' schoorsteen een greinen lijsten ende vriese leveren ende bevestigen.

14.

D'Annemer sal d' olde glas ramen, soo goetd zijn hijr toe mogen gebruicken, als meede d' glas vensters, ende in plaets van d' ondugtige ende manquerende vier leveren, nevens windt ijsers ende anders.

15.

Alle murasie sal in goede geprepareerde calck behoorlijk met sandt gemengt, gemetseld worden, ende van binnen gladt beworpen, ende beide ruimen met olde steen in sandt gelegd vloeren ende in het voorste ruim een afschutsen van d' olde plancken maecken met een deur ende wichelholt versien ende alles nae den eijsch bevestigen.

16.

Indien jeets uit dese Bestecke vergeten mogte wesen ende 't warck nogh quam te vereijtschen, 't selve met 10 gl. gemaect conde worden, sal d' Annemer moeten maecken sonder daer voor jeets te genieten.

17.

Dit warck sal in massa bestedet worden, ende wel Annemer wordt sal à dato van d' besteedinge in 't warck moeten treden 't selve tegens à laesten Septemb. verveerdigt hebben, bij mangel van sulx sal hem van d' bedongene penningen gecortet worden 15 gl.

18.

D' Betalinge sal worden gedaen als d' Annemer het warck in Conformite van 't Besteck verveerdigt heeft, ende van d' E.E. Heeren Besteders opgenomen ende gepresen sal zijn.

Op Conditie voors verhaalt heeft Harm van Loo dit warck angenommen te maecken voor d' somma van driehondert tweeentachtigh gl. Ten waren oorconde hebben d' E.E. Heren Besteders nevens Annemer dese onderteijckent.

(:onderstont:) W. Emmen. L.F. van Starckenborgh
 J. Meinardi. Secret.
 Harm van Loo. Jurrien Lammerts.

D' Betselinge sal worden gedaan als d' Ammer de werck
 in conformite van't Betsel ~~verdringe~~ Betsel, & van
 d' E. E. Rong Betsels opgenomen en goet sal sijn.

Op Conditie voornemende dat Parm van Loos
 dit werck ongenom ~~te~~ maching voor d' somma van
 drie ponden ~~in~~ ⁱⁿ de staetich gheschiedt oecord
 heeft d' E. E. Rong Betsels nuwens Ammerdijck
 onterteyckent. (in onderpont.)

H. Emmen. L. J. van Stanchenberg
 J. Meinardi.
 Secret.

Parm van Loos. J. van Lammitz.

De laatste alinea's van punt 18 en de namen van de ondertekening.
 Foto B.D. Poppen 9-4-2009.

Glossarium

Bossum, bossem - schoorsteenmantel.

Beune - zolder.

Beun nagels - zware ijzeren spijkers van 8 cm lang van taai ijzer met kleine koppen, aan twee kanten plat geslagen; men sloeg er de beun, de zolder, mee vast op de balken.

Bolt - bout.

Can(d)t - zijvlak, zijde van een hoekig lichaam.

Drieling - kleine baksteen; de afmeting van de Friese drielingen bedroeg 22 x 11 x 5 cm.

Duim - (Groninger duim) = 2,435 cm; 12 Groninger duimen vormen 1 voet.

Juffer - lange dennestam, gewoonlijk enigszins beslagen, vooral als steigerpaal of zolderrib.

Lb - libra (Engels pond, nl. 0,4536 kg).

Rollage - rollaag, reeks van gemetselde stenen op hun kant, b.v. als afdekking van een kozijn.

Rong - zware ijzeren nagel, spijker.

Sarcken - zark, zerk (verkorting van Lat. sarcophagus) langwerpige vierkant plat stuk natuursteen.

Schietspijcker - spijker zwaarder dan latspijkers.

Strijckbalck - balk van een balklaag die tegen een gevel ligt.

Swepen - zwiepen, verstijven van een constructie.

Taai ijzer of nagel - van buigbaar ijzer.

Voe(d)t - (Groninger voet) = 29,22 cm.

13. De archiefbronnen van de gemeente Uithuizen

Het dorp Uithuizen ontstond in de 9de - 10de eeuw, toen ten zuid-oosten van de reeds bewoonde kwelderwal (Ripe) huiswierden werden opgeworpen. Aan de nieuwe nederzetting werd de naam Uthuson gegeven, waarmee werd bedoeld: de buitenwaarts gelegen huizen.

In de 11de eeuw werd het een zelfstandig kerspel.

De gemeente Uithuizen werd gesticht in 1811 en bestond uit de plaats Uithuizen en enkele buurtschappen waarvan 't Lage van de Weg de belangrijkste was.

Door samenvoeging van de gemeenten Uithuizen en Uithuizerveen ontstond per 1 januari 1979 de gemeente Hefshuizen.

De gemeentelijke herindeling op 1 januari 1990 - waarbij werd bepaald dat de werknaam van de gemeente "Hefshuizen" zou blijven - leidde tot het ontstaan van de gemeente Eemsmond, bestaande uit de gemeenten Hefshuizen, Kantens, Usquert en Warffum.

In de vergadering van de raad van 8 november 1990 werd echter besloten om met ingang van 1 januari 1992 aan de gemeente de naam "Eemsmond" te geven. Met ingang van 1 januari 2019 werd dit opheven en is de gemeente opgenomen in de nieuwe gemeente Hogeland.

Vanaf 1818 zijn de notulen gemaakt van de vergaderingen van de gemeente raad en evenzo van de vergaderingen van het college van burgemeester en wethouders (aanvankelijk schout en assessor genoemd), terug te vinden in de betreffende boeken. Tevens werd er een brievenboek (*missiven*) van de burgemeester bijgehouden.

In deze boeken werd o.a. ook het aantal inwoners van de gemeente bijgehouden.

<i>aantal inwoners in de jaren</i>				<i>1815</i>	<i>1820</i>	<i>1825</i>	<i>1830</i>	<i>1835</i>						
Gereformeerden					1101	1177	1125	1448	1538					
Roomsch Catholiken				283	307	399	370	406						
Lutherschen				3	3									
Mennoniten				54	59	55	70	80						
Israëlitien					7	11	14	30	33					
Niet genoemde gezindheden							3							
totaal					1448	1557	1593	1921	2057					
<i>inwonertal in</i>				<i>1854</i>	<i>1857</i>	<i>1858</i>	<i>1866</i>	<i>1870</i>	<i>1875</i>	<i>1881</i>	<i>1891</i>	<i>1901</i>	<i>1911</i>	<i>1921</i>
				2959	2999	3037	3321	3204	3120	2989	3394	3857	4075	4136

De meeste van de door de raad en het college genomen besluiten gebeurden aanvankelijk op instigatie van de provinciale of de landelijke overheid.

Zo moest ook de wet op de belasting op het gemaal door hen worden uitgevoerd.

16 April 1823 No. 49. *Missiven van de Burgemeester*
Aan den Heer Directeur van de Directe Belastingen, In en Uitgaande regten enz. te Groningen.
Uithuizen den 16 April 1823.

De korenmolenaar alhier heeft aan het Plaatselijk Bestuur verzoek ingeleverd houdende dat het hem mogt vergund worden om voor de Bakkers ook ander dan, **belast graan**, te mogen malen. Ik heb het niet ongepast geoordeeld, UedG. Hiervan kennis te geven, met verzoek, om mij te onderrigten, of er van de zijde der Directie bedenkingen tegen het verleenen van het gevraagde consent bestaan, en zoo ja, mij die mede te willen mededeelen.

De schout van de gemeente Uithuizen

D. Nanninga

Mei 1823

No. 53.

Missiven van de Burgemeester

Den Heere Inspecteur der Directe Belastingen, In en Uitgaande Regten en Accijnsen in het Arrondissement Apppingedam te Groningen.

Op de vraag, welke UedGestrenge, mij bij missive van den 23 dezer maand, no. 38U, heeft voorgesteld; nl. “welke **onbelaste granen** de bakkers alhier voornemens zijn te doen malen en tot welk einde zij dezelve voornemens zijn, te bezigen”, heb ik de eer UWEdG te antwoorden, van haver, gerst, en boonen, tot beestevoeder.

De schout van de gemeente Uithuizen D. Nanninga

6 Mei 1823

No. 54.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 6 Mei 1823

In antwoord op UwEd Groot Achtbare missive van den 28 der vorige maand, no. 11/11 aangaande de door de Plaatselijke Besturen te doen voordragt, ter bepaling van de hoeveelheid granen, welke tot **mesting** of voeding van het vee door de molenaars gehouden wordende benodigd zouden zijn, Zoo heb ik, in voldoening daaraan de eer, het maximum, tot mesting benodigd voor te dragen.

Voor elk verken 8 mudden graan	}	het zij gerst
--------------------------------	---	---------------

Voor elke koe 8 mudden graan	}	of boonen
------------------------------	---	-----------

buiten de mesting niets.

De schout van de gemeente Uithuizen

D. Nanninga

26 Mei 1823

pag. 31

Notulen van de Raad

Voorts heeft de voorzitter gelezen een verzoekschrift van den korenmolenaar alhier, tendende, dat hetzelfde den Remonstrant mogt verleenen, consent, om voor de bakkers te malen, ook andere dan belast graan, tot beestenvoeder.

Gezien art. 17 van de wet van den 21 Augustus 1822 opzigtelijk de belasting op het gemaal en gelezen eene missive van den heer Directeur der Directe Belastingen enz. te Groningen, dd. 5 Mei no. 442, houdende consideratie en advies, omtrent gemeld verzoek.

Heeft het Bestuur goedgevonden, den Remonstrants verzoek te accordeeren, onder bepaling echter, dat wanneer nl. het Bestuur zulks inkomstig, ter voorkoming van frauden, mogt dienstig oordeelen, en den molenaar daarvan legaal zal zijn geïnformeerd, het meel van paardenboonen door den molenaar per Nederl. Mud **met twee ponden zand worde vermengd** en mindere kwantiteiten naar rato.

En zal afschrift aan den Remonstrant benevens den Ontvanger der Directe Belastingen enz. alhier worden uitgereikt, tot derzelver informatie respectievelijk.

Waarvan dit relaas is geformeerd en nagedane voorlezing door al de leden is ondertekend.

12 April 1824 No. 50.

Missiven van de Burgemeester

Aan Z.E. den Heer Gouverneur van de Prov. Groningen

Uithuizen den 12 April 1824

Ik heb de eer Uwe Exc. bij dezen te doen toekomen, nevensgaande **opgave der nieuwe inhoudsmaten, op den korenmolen alhier** voorhanden.

De schout van de gemeente Uithuizen

D. Nanninga

Ieder die een bedrijf wilde uitoefenen moest daartoe een belasting betalen, het zogenaamde patentrecht. In 1824 vond de *Afkondiging voor het Patentregt 1824 binnen deze gemeente* plaats.

In datzelfde jaar heerste er de roodvonk, was er een veldmuizenplaag en vond er in de winter een overstroming plaats die veel schade aan de dijk aanrichtte.

Ter bestrijding van de muizenplaag betaalde het bestuur voor elke 100 gevangen muizen 25 ct.

31 December 1824

pag. 54 verso, 55

Notulen van de Raad

Dat er wijders eene algemeene verificatie, bijlans de winkels en werkplaatsen van kooplieden, bakkers en verdere neringdoende lieden heeft plaats gehad; en dat **de nieuwe maten en gewigten** behoorlijk zijn aangeschaft en gebruikt worden; en ook de Bakkers het brood naar eisch van zwaarte en van goede kwaliteit bakken en verkopen.

2 July 1825

Missiven B & W

Notulen van het College van B. en W.

Gewone vergadering van Schout en Assessoren op zaterdag den 2 July 1825

... dat wijders is ingekomen eene missive van Z.E. den Heer Gouverneur d.d. 28 dezer no. 10, houdende bepalingen dat Provisioneel **het accijns op het gemaal** ten behoeve van de Gemeenten **bij collecte** zal blijven geheven, ten tijde dat de admodiatie zal zijn ingevoerd, dat het Plaatselijk Bestuur hierover de noodige en gepaste maatregelen diene te nemen, ten einde de fraudes tegen te gaan, waarop eene bekendmaking en ernstige waarschuwing is gegeven aan de Bakkers en molenaar dezer Gemeente, alsmede aan den Ontvanger, (*in de marge*: en zoo als dezelve woordelijk hierna zijn gespecificeerd en ingeboekt. erkend DN.) om ieder het zijne toe te brengen, en hierop expresselijk te invigeleeren.⁵²

Waarvan dit relaas is opgemaakt en door ons verteevend op dag en uur als boven.

D. Nanninga

R.H. van Veen

A.G. Zijlstra

De Schout en Assessoren der Gemeente Uithuizen, brengen bij dezen ter kennis der Broodbakkers dezer; dat ingevolge bij hunlieden ingekomen aanschrijving van Z.E. den Heer Gouverneur dezer Prov. d.d. 28 l.l., de (*be*)lasting op het gemaal provisioneel op den tegenwoordigen voet **bij wijze van collecte** (echter ten behoeve der Gemeente zal worden geheven) in afwachting eenen nadere verordening ten dezen. Dat alzoo de ambtenaren der Rijksbelastingen M. daarop inkomstig zullen surveilleeren, dat daarenboven de Gemeente ambtenaren mede zullen toezien en de Veldwachter en ontvanger speciaallijk zijn gelast mede op alle fraudes te letten; dat de molenaar van deze aanschrijving kennis te hebben genomen, hierover onderhouden en te kennen gegeven, om onder bedreiging der Straffen hier onbepaald op geenerlei wijze eenige verkeerde practijken toe te staan, maar ernstig gewaarschuwd om mede tegen alle contraventie⁵³ ten dezen acht te geven en ons van het contraire dadelijk te moeten dienen van berigt; dat als nu inzonderheid het de belangen der Gemeente geldt, om ten strengsten toe te zien, dat al het gemaalde graan wordt veraccijnsd; waarschuwd bij dezen aan de bovenvermelde Bakkers om zich ten dezen om geenerhande redenen in de waagschaal te stellen, daar er op alle mogelijke

wijze van heden aan zal worden gesurveilleerd, zoo ordinair als extra ordinair, en dat alle calanges⁵⁴ hieruit voortkomende, aldus alleenlijk aan hunzelve die zulks incumbeeren, zijn te verwijten, wij hebben niet willen nalaten ulieden deze bepalingen en het algemeen belang onzer Ingezetenen, dadelijk en schriftelijk aan Ued bekend te maken, zoo ter verzorging van onze gemeentebehoefden als ter bijzondere ernstige waarschuwing van Ued zelve. Verzoekende deze onze kennisgeving voor Notificatie aan te nemen en dezelve te onderteekenen.

D. Nanninga

R.H. van Veen

Aan den Heer Ontvanger der Gemeente Uithuizen

De Schout en Assessoren der Gemeente Uithuizen verwittigen bij dezen den Heer Ontvanger dezer Gemeente, om van heden af aan, niemand die graan ter molen wil doen brengen eenig **accijns billet** af te geven, dan tegen intrekking van het voorgaand afgegeven billet, zullende hierop bij den Ontvanger dagelijks worden gesurveilleerd en bij overtreding tegen deze onze bepalingen zonder eenige oogluiking worden geprocedeerd in dier voege als naar bevind van zaken zal worden geoordeeld.

Aldus gedaan en verteekend en ter Executie aan den Ontvanger uitgereikt, op heden den 2 July 1825.

De Schout en Assessoren der Gemeente Uithuizen

D. Nanninga

R.H. van Veen

A.G. Zijlstra

Aan den korenmolenaar M.C. Mulder te Uithuizen

De Schout en Assessoren der Gemeente Uithuizen verwittigen bij dezen den **korenmolenaar Machiel Cornelis Mulder** alhier, om van heden af aan ernstig te zorgen dat daar de belasting op het gemaal voortaan ten behoeve der Gemeente wordt geheven, en alzoo de opbrengst nu der Gemeente geldt en alle ambtenaren der Gemeente hierop speciaallijk mede zullen surveilleren en de veldwachter en ontvanger alhier, mede zijn aangeschreven opdat op geenerlei wijze eenige ontduiking van den accijns op het gemaal wordt toegestaan, en dat alle kwade praktijken ten dezen bij den korenmolenaar bekend of ontdekt wordende, dadelijk ter onzer kennis moeten worden gebracht, dat wijders de korenmolenaar bij dezen wordt aangeschreven en ernstig gewaarschuwd om op geenerhande manier, toe te staan dat eenige fraude voor het vervolg geschiede, opdat door ons niet toepasselijk moet worden gemaakt de straffen op de wet van het gemaal tegen de fraudeerende molenaars bepaald, en welke wij verplicht zijn, dadelijk tegen dezelve op te maken; en is deze tot informatie op heden aan den korenmolenaar door ons afgegeven den 2 July 1825.

Namens Schout en Assessoren

D. Nanninga

R.H. van Veen

A.G. Zijlstra

De Schout en Assessoren der Gemeente Uithuizen, geven bij dezen aan den Heer Ontvanger Hinderikus Grimmus te Uithuizen te kennen, dat om zoo veel mogelijk tegen alle fraudes op de wezenlijke veraccijnsing op het gemaal te waken, en ter betere executie aan de bij hunl. ingekomene aanschrijving van Z.E. den Heer Gouverneur, dat met alteratie aan de onze van den 2 dezer de Ontvanger voornoemd, van de broodbakkers dadelijk verplicht is, op de billetten van de Rogge te stellen of en hoeveel van de aan te gevene Rogge tot grof en hoeveel tot klein zal worden gemalen, alsmede om van de Bakkers binnen één uur nadat het gemalen graan van de molen is afgehaald, terug te vorderen het oude accijnsbillet en zoo er vroeger door dezelve wederom declaratie moge worden gedaan, dan voor dat het nieuwe mag worden geschreven.

D. Nanninga

R.H. van Veen

A.G. Zijlstra

2 July 1825

No. 110.

Missiven van de Burgemeester

Aan Z.E. den Heer Gouverneur

Uithuizen den 2 July 1825

In volwaardige voldoening aan Uwe Exc. missive dd 28 Juny ll no 10 betreffende **het gemaal** heb ik dadelijk met overleg der Assessoren zooveel mogelijk getracht ten voordele van onze gemeente te werken en enen ander bepalingen gemaakt om zoo veel mogelijk de sluikhandel te weeren, en welke ik mij verplicht vond Uwe Exc. dadelijk mede te deelen, vooreerst hebben wij de bakkers alle ernstig onderhouden en nadrukkelijk gewaarschuwd, om al het graan wezenlijk te veraccijnsen en dat hierop inkomstig meer dan ooit zal worden gesurveilleerd

2^e de molenaar insgelijks bijzonder onderhouden over deszelfs pligt, ten dezen en dat tegen hem niet de kracht der wet tegen frauduleuze practijken bepaald mogt kunnen worden toegepast.

3^e De ontvanger aangezegd om ter meerdere verzekering van den accijns zich eerst de oude ceduls moest doen terug geven, voor dat hij nieuwen aan de Bakkers mogte afgeven, een bepaling mijns bedunkens die de Sluikhandel bijna geheel moet doen ophouden, want door de oude ceduls worden vele bedienden in de war gebragt, voorts de veldwachter en verdere gemeente ambtenaren ernstig hun pligt ten dezen voor gehouden om toe te zien dat er geenerhande fraudes geschieden. Ik vleije mij dat dit een en ander van goede gevolgen zal zijn, en ook Uwe Exc. goedkeuring, zoo wel als dat van de Ingezetenen dezer gemeente zal wegdragen.

De Schout van Uithuizen D. Nanninga

8 juli 1825

pag. 66

Notulen van de Raad

Verhandeling bij den Gemeenteraad op heden den 8 July 1825

In het Jaar achttienhonderdvijfentwintig op vrijdag den achtsten July des avonds te zeven uren, de gemeenteraad door den Schout buitengewoon samengeroepen waren tegenwoordig, Derk Nanninga, Schout, Robert Hindriks van Veen en Auke Gerrits Zijlstra, Assessoren, Freerk Jacob Alma, Pieter Jannes Ausema, Marten Waalkens en Jacob Heerkens, leden van den Raad. De vergadering geopend zijnde, heeft den President aan den Raad een summier verslag gedaan, hetgeen sedert de laatste vergadering zoo door hem afzonderlijk, als met overleg van de Assessoren is verrigt, en hiertoe aan de vergadering voorgelegd, de aantekeningen daarvan, zoo in het Prothocol van den Schout, als dat van Schout en Assessoren, waarin hoofdzakelijk voorkwam; dat met primo dezer maand, **de opbrengst van het gemaal** ten behoeve van de gemeente, evenwel bij wijze van collecte zal worden geheven, waarop door den Schout aan ons is voorgelezen, de missive dienaangaande, van Zijne Exc. den heer Gouverneur 28 Juny ll. no. 10; zijnde hieromtrent de vereischte maatregelen door den Schout en Assessoren in der tijd genomen, ter verzekering van den accijns, al hetwelk door ons volkomen bij dezen wordt goedgekeurd.

1 Augustus 1825

Missiven van de Burgemeester

No. 121. Aan den Heer controleur te Bedum

Uithuizen den 1 Augustus 1825

In voldoening aan UweEdGestr. Missive dd 27 July ll no 99, heb ik de eer UwEd.Gestr. te gerigten, dat de commies Vervoorn alhier gestationeerd aan boord van het wachtschip achter Usquert sedert eenigen tijd is geplaatst, en dat er door het Gemeentebestuur tot Plaatselijke beambten tot **de surveillance aan de koornmolen** alhier reeds met het begin dezer maand zijn belast de veldwachter Jelte Berends Knol en Gosse Rijkens Mulder, schatter van het slachtvee.

De Schout van Uithuizen D. Nanninga

De admodiatie

22 December 1825

No. 63.

Missiven van de Burgemeester

Aan de Ed. Gr. Achtb. Heeren Gedep. Staten van de Prov. Groningen

Uithuizen den 22 December 1825

Tot mijn leedwezen moeten wij na vele vruchteloze pogingen te hebben in het werk gesteld en waarvan wij ons, de beste gevolgen voorspelden, UedGroot Achtb. berigten, dat het **abonnement** alhier **met de korenmolenaar** niet getroffen kan worden; **het tarief van maalloon** is hier vrij laag gesteld en waarvan wij bij dezen de eer hebben UEdGr. Achtb. ten fine van approbatie aan te bieden.

Namens het Plaatselijk Bestuur der gemeente Uithuizen

De Burgemeester D. Nanninga

31 December 1825

No. 67. Aan H. H. Gedep. Staten

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 31 December 1825

Ik heb de eer en het genoegen eindelijk aan UweEgrootA. te doen toekomen het getroffen **abonnement met den koornmolenaar** alhier waarvan hierbij drie behoorlijk geteekende Contracten gaan ten fine van approbatie.

De Burgemeester van de gemeente Uithuizen D. Nanninga

29 January 1826 23. Aan Z. E. den Heer Gouverneur.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 29 January 1826.

De broodbakkers alhier hebben mij sedert eenige dagen attent gemaakt op eenige bezwaren, nopens de spoedige verbakking hunner gemalene meel, ingevolge de wet hunl. opgelegd, en daar hier de molenaar geabonneerd zijnde, er mijns bedunkens wel eene verandering voor hun zoude kunnen worden toegestaan, zoo heb ik best geoordeeld Uwe Exc. namens hunl. hierover te verzoeken, dat aan hunl. **het termijn, dat het meel moet zijn verbakken** eenige weken moge worden verlengd of geheel onbepaald wierd gelaten, op dat zulks vooral tegen Paaschen en andere bijzondere gelegenheden geen stagnatie in den handel en belemmering in hunne kostwinningen alsmede bij eene windstille, gebrek aan brood zoude mogen te weeg brengen.

De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

14 maart 1826

pag. 74

Notulen van de Raad

Procesverbaal van het verhandelde bij den raad der gemeente

c. Opbrengst van het middel op het gemaal hetwelk dit jaar bij **abonnement met den molenaar** getroffen is, doch bij voortduring op verre na niet geabonneerd kan worden, door dien het vrij zeker te voorzien den aanslag niet hoger geraamd kan worden dan een zuivere opbrengst van 1250,00.

3 Juny 1826

No. 81.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 3 Juny 1826

Ik heb de eer Uwe Exc. bij dezen te doen toekomen, de maandstaat van Mei wegens **de Belastingen opbrengst van het gemaal**, . . .

idem 6 September 1826

13 Augustus 1826 No. 112. Controleur.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 13 Augustus 1826.

Met terugzending van het Procesverbaal van bekenning tegen Jacob Staal en het adres van J. Heerkens onder geleide van UwEd. Missive dd 11 dezer mij gisteravond geworden, heb ik de eer daarop dadelijk te dienen van gerigt, hetwelk is, wat het eerste betreft, ik zorgen zal dat de genoemde bekeurde op het suppletoir Register en Legger conform de voorschriften der wet worde gebragt, en dat mijns bedunkens tegen de berging bij den **Pelmolenaar J. Heerkens**,⁵⁵ die tevens landbouwer is geen de minste bedenking bestaan, waarom hij niet in zijne schuur, ofschoon nabij deszelfs molen staande, graan zoude mogen opslaan dat dezelve slechts Pelmolenaar en geene Rogge noch Tarwe steenen in de molen heeft, waarmede hij eenig misbruik zoude kunnen maken.

De Burgemeester der gemeente Uithuizen D. Nanninga

23 December 1826 No. 184. H. H. Ged. Staten.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 23 December 1826

Ingevolge Ued.Gr. Achtb. Resolutie dd 11 dezer no. 18, hebben wij getracht, met den **koornmolenaar** alhier voor den aanslag dezer Gemeente over 1827 ten opsigte der **Belasting op het gemaal** ad 1300,-- te abonneeren, dan de molenaar zegt ons, zulks voor deze som op verre na niet voor hem mogelijk is, wil hij zijne kostwinning niet geheel ruineeren, alzoo hij dit jaar plm. 250 à 300 schade zal hebben, en daar wij van de waarheid ten dezen overtuigd zijn, kunnen wij hem zelfs tot geen abonnement voor den aanslag à 1300 animeeren, ofschoon hij indien het maar immer mogelijk is, zelfs al was het dat hij 50 à 75 moest opofferen, wel zoude willen accordeeren liever dan zich aan de zooveelvuldige bezoeken der beambten en de zoo allezijs strenge surveillance bij de wet bepaald te onderwerpen.

Het Plaatselijk bestuur der Gemeente Uithuizen
(namens hetzelfde de Burgemeester) D. Nanninga

20 January 1827 *Missiven B & W*

Notulen van het College van B. en W.

Vergadering van Burgemeester en Assessoren der Gemeente Uithuizen den 20 January 1827.

... wijders heeft denzelven (*Burgemeester*) aan hunl. (*Assessoren*) voorgesteld of het niet wenschelijk en doelmatig zoude zijn, om ten eersten de Broodbakkers, en den Molenaar benevens den Ontvanger dezer gemeente, te doen zamen komen, en hunl. gezamenlijk voor te houden, dat daar de Molenaar, niet weder voor den aanslag van dit Jaar kan **abonneeren**, en alzoo **de Belasting op het gemaal**, bij wezenlijke collecte moet worden geïnd men hierop eenige met het belang der Gemeente overeenkomende bepalingen diende te nemen; waarover door Burgemeester en Assessoren, afzonderlijk is bepaald, dat voortaan de Ontvanger in de afgifte der biljetten van veraccijnd graan, aan de bakkers eenige omzigtigheid diende te nemen, en zoo als van heden aan bepaald wordt, om de oude biljetten in te trekken, vóór dat er nieuwen van dezelfde kwantiteit weder mogen worden afgegeven, en eindelijk aan het Plaatselijk Bestuur bij het ontstaan van éénige vermoedelijke fraude dadelijk kennis te geven.

Van welk een en ander dit Relas is opgemaakt en na gedane voorlezing verteekend op dag en uur als in het hoofd dezes is vermeld.

D. Nanninga

R.H. van Veen

A.G. Zijlstra

30 January 1827 *Missiven B & W*

Notulen van het College van B. en W.

Vergadering van Burgemeester en Assessoren der Gemeente Uithuizen den 30 January 1827.

Heden zaterdag den dertigsten January 1800 zevenentwintig, des achtermiddags te drie uren

Burgemeester en Assessoren vergaderd, benevens de Broodbakkers en den Molenaar dezer Gemeente heeft het Plaatselijk Bestuur hunl. voorgehouden, dat daar er nu **geen abonnement voor dit Jaar plaats heeft, wegens de Belasting op het gemaal**, de Molenaar ernstig wordt gelast, te waken tegen alle frauduleuze practijken, dat de bakkers heden worden gewaarschuwd, hunne ter molen te brengene graan behoorlijk, en zonder eenige achterhoudendheid bij den Ontvanger aan te geven, en de Plaatselijke Belasting ten dezen te voldoen, dat bij aldien er eenig vermoeden ontstaat of fraude wordt ontdekt, het Plaatselijk Bestuur, dadelijk strengere maatregelen zal nemen en alle kwade practijken zal trachten te beletten, dat echter alle broodbakkers, heden de plegtigste beloften aan ons geven, om hoegenaamd niets ter ontduiking dezer Plaatselijke mid- delen te zullen doen.

Waarop wij dan provisioneel, het gestrengte der Wet, niet zullen toepassen.

Van welke Vergadering en Bepalingen dit Relas, is opgemaakt en verteekend op dag en uur als boven, nadat eerst dezelve aan de vergadering was voorgelezen.

D. Nanninga

R.H. van Veen

A.G. Zijlstra

24 February 1827 No. 50. Gouverneur.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 24 February 1827

Ik heb de eer Uwe Exc. in voldoening Uwer Exc. missive dd. 19 dezer no. 1, te berigten

1. Dat **de som** welke in onze Gemeente gedurende het jaar 1826 bij wezenlijke collecte, **wegens de Belasting op het gemaal** is ontvangen geworden, bedraagt in

Hoofdsom	1015,65
Opcenten	182,54
Zegel	77,30
Collectief Zegel	<u>6,03</u>
Totaal	1281,54. Waaruit volgt;

2. Dat de Molenaar alhier tot suppletie heeft moeten storten, de aanzienlijke som van f 333, 12 ct. om de geabonneerde som te bereiken. Terwijl ik wijders ter voldoening aan het slot, van de bovengenoemde missive Uwe Exc. kan berigten, dat alhier de striktheid der surveillance over voldoende is geweest en ik er stellig zeker op ben, dat alhier niets minder is aangegeven, als er ook geconsumeerd is, gelijk ook reeds bevorens toen er geen abonnement plaats had, en ook nu wederom niets frauduleus in deze Gemeente geschied, **als zijnde de Molenaar een bejaard, braaf en eerlijk man, en welke alleen echter nog het molenaarswerk doet**, en er ook wezenlijk nu het ene Gemeente Belasting, is, alhier door de Bakkers niets frauduleus, met mogelijkheid kan worden ondernomen, alszoo de Molen, in het midden van het dorp staande, en de Bakkers alle aan de straat woonachtig zijn, zonder iets van of aan de molen te kunnen bekomen, dan langs deze straat passerende, ook geeft de Ontvanger, nimmer eenig accijnsbillet af, aan dezelfde en van dezelfde qualiteit, voor dat het vorige billet aan zijn kantoor terug is gebracht, wijders hebben wij nog eenige andere bepalingen, met de Ontvanger gemaakt, waardoor alle kwade practijken mede geheel moeten vervallen.

De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

4 April 1827

Missiven B & W

Notulen van het College van B. en W.

Handelingen van Burgemeester en Assessoren der Gemeente Uithuizen

Woensdag den 21 April 1827

Heden woensdag den vierden April achttienhonderd en Zevenentwintig de Burgemeester en Assessoren vergaderd. Is door den Burgemeester een verslag gedaan van al hetgeen sedert de laatste vergadering bij hem was binnengekomen en verrigt; voorts voorgelezen eene missive van den Heer Ontvanger dezer gemeente dd. 30 Maart ll. houdende

1. of dezelve aan den molenaar alhier het bedrag van het afgelopen **vierde jaars maalloon**, maar vermag uit te keeren, naar de wet en het Reglement op de admodiatie van het gemaal, dan of zulks naar het vernieuwd plaatselijk Tarief voor de niet abonneerde molenaars bepaald moeste geschieden.

2. dat den genoemden ontvanger pr. missive aan den Burgemeester verzoekt om bepaalde eners te moeten stellen, voor het welke hij slechts verplicht zoude zijn, ons **biljetten voor den impost op het gemaal** af te geven, alleen, maandag, woensdag en donderdag des morgens van 9 tot 12 uur.

Waarover gedelibereerd zijnde is door Burgemeester en Assessoren bepaald, dat betreffend het eerste point den ontvanger vrijheid wordt gegeven, den molenaar het maalloon naar het tarief van het plaatselijk Bestuur in der tijd gemaakt uit te keeren, zullende de door het plaatselijk Bestuur over het meerder bedrag ingevolge de wet op het gemaal aan H.H. gedeputeerde Staten worden aangevraagd, of aan den molenaar een verhoogd tarief van maalloon kan worden toegestaan, en het oude buiten Effect worden gesteld, waar omtrent zoo aan den molenaar, als aan den ontvanger nader kennis zal worden gegeven. En dat, wat het tweede punt betreft, den ontvanger bij dezen word toegestaan om kantooruren te houden des morgens van 9 tot 12 uur, doch inplaats van drie maal in de week, alle dagen uitgezonderd den Sabbath als wanneer behalve eenige buitengewoone geenerhande werkzaamheden mogen worden verrigt.

D. Nanninga

R.H. van Veen

A.G. Zijlstra

22 Juny 1827

No. 108. Gouverneur.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 22 Juny 1827

Onder terugzending van het bijgaande adres van Gosse Rijkens Mulder veeschatter binnen deze gemeente woonachtig hetwelk Uwe Excell. aan ons om berigt consideratien en advijs heeft toegezonden hebben wij de eer te dienen dat de genoemde Mulder wel door het Plaatselijk Bestuur van af 1mo Augustus tot Ultimo December van dat jaar is gecommitteerd geworden, om alsmede **opziener aan de molen** nu en dan alhier toe te zien, immers voor zoo veel hij daartoe ambtshalve tijd had en zijne post als veeschatter hem daartoe gelegenheid verschafte, .

..

Daar het Plaatselijk Bestuur nu den veldwachter benevens een der rijks commisen alhier gestationeerd die de wet der belasting op het gemaal kundig was en wegens deszelfs overige werkzaamheden, zulks nu en dan gevoeglijk mede konden doen, en hem Mulder die deswege geheel onkundig was onderrigt te kunnen geven, en telkens dan eens met den veldwachter dan weder **met den commies kon surveilleeren**; zoo hadden wij op de begroting van 1826 daarover in uitgave gebragt saam 52 guldens welke voor de werkzaamheden door ons nauwkeurig in aanmerking genomen te hebben aldus waren geregeld geworden, dat deze Som in drie gelijke deelen zouden verdeeld worden, dan daar genoemde Mulder zich beroept en ons mede had te kennen gegeven om even als in de gemeente Uithuistermeeden te willen worden beloond zoo hebben wij ons verplicht gevonden, dezelve altijd te moeten afwijzen, want te Uithuistermeeden heeft zekere Luxema geheel alleen ofwel met behulpzaamheid ten zijnen koste, op de molen van de Meeden niet alleen, maar ook die van het Oosternieland plm. ½ uur van daar gesurveilleerd, daar Mulder met twee andere en alleen **op onze, nabij deszelfs woning staande molen** eenigzints en zoo veel hem mogelijk was mede had toe te zien, en het is dan om deze redenen

dat het Plaatselijk Bestuur alsnog volstrekt geene termen vind om anders dan naar het voorgestelde te mogen handelen ten zij Uwe Excell. daaromtrent aan hem eenige ruimere bezoldiging goedgunstig wilde doen toe staan.

Namens het Plaatselijk Bestuur voorn. D. Nanninga

2 July 1827 *Missiven B & W* *Notulen van het College van B. en W.*
Vergadering van Burgemeester en Assessoren der Gemeente Uithuizen den 2 July 1827
gehoudene Inspectie en visitatie der broodbakkers dezer gemeente
Voorts is door den Burgemeester aan de Assessoren mede gedeeld en voorgelezen

2^e. eene missive gel. Dispositie van Zijne Exc. den Heer Gouverneur, dd. 26 Juny ll., over een **Rekest van G.R. Mulder, verlangende belooning voor zijne Surveillance op de koornmolens in 1825**, dat na gedane Rapport en advijs, van het Plaatselijk (*Bestuur*) dezer gemeente, hetzelfde aan genoemd Bestuur wordt overgelaten, om te handelen naar billijkheid.

Waarover gedelibereerd zijnde

Heeft het Plaatselijk Bestuur geoordeeld, dat wat het tweede punt aangaat dat zulks door ons met overleg van den Gemeente Raad in hunne eerstkomende vergadering naar billijkheid zal worden bepaald.

D. Nanninga

A.G. Zijlstra

R.H. van Veen

Sommige molenaars leden door het abonnement dusdanig grote schade, dat de Gedeputeerde Staten over het jaar 1826 1/10 van de admodiatie van de belasting op het gemaal kwijtschold. Het plaatselijk bestuur van Uithuizen oordeelde in haar vergadering van 8 oktober 1827 dat aangezien ook de molenaar Machiel Cornelis Mulder te Uithuizen “een zeer aanzienlijk tekort heeft gehad, er alle redenen voor pleiten om de geheele som aan deze molenaar uit te keeren.”

(Raadsbesluit van 8 oktober 1827. Het archief van de gemeente Uithuizen.)

8 oktober 1827 pag. 91 verso, 92 *Notulen van de Raad*
Vergadering bij den gemeenteraad te Uithuizen gehouden den 8 October 1827

...wijders is door den president aan den raad voorgelezen eene missive van Zijne Excell. den Heer Gouverneur 3 deser maand No. 30 houdende dat het Z. M. den Koning bij besluit van den 28 October 1826, uit aanmerking, der toen geheerscht hebbende ziekte, aan deze Provincie goedgunstiglijk **kwijt te schelden, het 1/10 der admodiatie van de belasting op het gemaal over het afgelopen dienstjaar.**

Dat naar aanleiding eener verdeling door H. H. Ged. Staten het aandeel dezer gemeente daarin kan deelen voor f 124,30 cts waarvoor eerlang het betalings mandaat door Zijne Excell. zal worden ingezonden, waarna deze som al nog in buitengewone ontvang op de begroting van dit jaar diende gebracht te worden.

Dat evenwel aldaar, waar termen mogten bestaan om de geabonneerd zijnde molenaars, welke grote schaden door dat abonnement hebben geleden, de zulke hiervan zouden kunnen profiteren.

Waarover gedelibereerd zijnde.

Is de Raad van oordeel, door dien het geval alhier bestaat de molenaar Michiel Cornelis Mulder een zeer aanzienlijk tekort heeft gehad, er alle redenen voor pleiten om de geheele som aan deze molenaar uit te keeren, hetgeen dan aan den Burgemeester, bij dezen wordt verzocht, hiervan aan Zijne Excell. den Heer Gouverneur, het noodige te kennen geven, en om daarna hetzelfde op de begroting van dit jaar alzo in ontvang en uitgave diene te worden gebracht.

24 November 1827 No. 210. Gouverneur.
Uithuizen den 24 November 1827

Missiven van de Burgemeester

Ter voldoening Uwer Exc. missive dd 20 dezer ll No. 19, heb ik de eer Uwe Exc. te berigten, dat **de opbrengst van de belasting op het gemaal** in deze gemeente, over de drie eerste kwartalen dezes Jaars bedraagt *f* 941. Ik moet Uwe Exc. hierbij doen opmerken, dat wij deze som zoo hoog voor dit Jaar hebben bekomen, door de binnendijking der Uithuisterpolder, waaraan veel vreemd werkvolk arbeidende was, en alzoo eene buitengewoone consumptie heeft veroorzaakt, dat den aanslag voor deze gemeente *f* 1300,-- princip: belasting echter veel te hoog is, en ook in aanmerking van vele aanbelandende gemeenten, want de molenaar heeft alhier over 1826 wegens het abonnement, over de *f* 300,-- schade gehad; en men alzoo wel berekenen kan dat over 1828, de opbrengst met plm. 1000,-- zal ophouden.

Ik heb gemeend en mij verplicht gevonden bij deze gelegenheid Uwe Exc. dit belangrijk punt voor onze gemeente te moeten ontwikkelen en tevens dringend verzoeken, dat indien de Staat der zaken wegens de belasting op het gemaal alzoo over het volgende Jaar mogten verblijven, men voor onze gemeente billijk eene aanmerkelijke vermindering van den toekomstige aanslag mag verzoeken.

De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

7 January 1828 No. 18. H. H. Staten.
Uithuizen den 7 January 1828

Missiven van de Burgemeester

In voldoening aan Ued Groot Achtb. missive dd 10 December ll no. 31, bepalende den aanslag onzer gemeente *f* 1300 in **de admodiatie op de belasting van het gemaal** over 1828 is dienende, dat de molenaar alhier tot deze Som op verre na niet kan abonneeren, alzoo onze gewone opbrengst niet boven de 1000,-- principale Som kan gerekend worden, zoo als ook in 1826 is gebleken, ofschoon de strikste surveillance alhier in acht genomen is, en het er binnen deze gemeente als zeker voor gehouden kan worden er geen mudde gefraudeerd wordt; alsmede daar dit Jaar de Rogge in onze contreijen zoo ligt bevonden wordt en plm. 15 % lighter zal moeten aangegeven worden, daaruit mede een nadeelig saldo zal moeten volgen, dat onze uitkomst over het afgelopen Jaar 1827 bijna den aanslag heeft bereikt had zijne bijzondere redenen, door dien er vele honderden vreemde arbeiders aan den nieuw gelegden Zeedijk achter deze gemeente werkten, en zoo als natuurlijk volgt, veel brood geconsumeerd hebben.

Wij hebben ons geveleid en zoo wij meenen, billijk om aangevoerde redenen, alsook in verstandhouding van naburige gemeenten mogen verwachten, dat onzen aanslag voor het toekomstige aanzienlijke vermindering zoude hebben kunnen bekomen.

Het Plaatselijk Bestuur der gemeente Uithuizen
Namens hetzelfde de pres. D. Nanninga

14 February 1828 pag. 96

Notulen van de Raad

Wat het tweede punt aangaat, wordt den Burgemeester verzocht om aan H.H. Gedep. Staten te kennen te geven, dat Pl. Bestuur hierover niet zonder huivering kan adviseeren; zijnde **het tarief van maalloon** wel in alhier zoo laag mogelijk gearresteerd, doch dat bij een gunstig advies door de hooge aanslag dezer gemeente, voor de Belasting op het gemaal nog al een meerder tekort zal voortvloeijen.

14 February 1828 No. 41.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 14 February 1828

Onder terugzending van het adres van mr. K. Mulder hetwelk Zijne Exc. den Staatsraad Gouverneur dezer Provincie dd 23 Jan. II no. 29, aan het Plaatselijk Bestuur dezer gemeente heeft doen toekomen om consideratie en advijs, is dienende, dat weliswaar **het tarief van maalloon** in deze gemeente zoo laag mogelijk is gearresteerd en den molenaar om aangevoerde redenen wel eenige verhooging heeft te vragen, het Plaatselijk Bestuur evenwel door eene verhooging daarvan nog al een grooten tekort voor de belasting op het gemaal voorsteld, welk tekort reeds een aanmerkelijke Som voor deze gemeente moet belooopen, aangezien den aanslag alhier in vergelijking van vele andere gemeenten reeds veel te hoog is.
Het Plaatselijk Bestuur der gemeente Uithuizen D. Nanninga

22 Februarij 1828 No. 44. Staatsraad Gouverneur.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 22 Februarij 1828.

Ter voldoening Uwer Excell. missive dd 15 dezer No 20, heden bij mij ingekomen, is dienende, dat **de werkelijke ontvangst op de belasting van het gemaal in 1827** in principaal heeft opgebracht de Som van *f* 1244,20⁵, zijnde deze aanmerkelijke opbrengst veroorzaakt, door het groot getal werkvolk, dat aan de binnendijking der Uithuisterpolder heeft gewerkt, zoo als bevoorens ook reeds aangetoond, en Uwe Excell. buitendien ook niet onbekend zij.
De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

19 Maart 1828 No. 60. Staatsraad Gouverneur.

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 19 Maart 1828.

Ter voldoening Uwer Exc. missive dd 13 dezer j.l. No. 7, heb ik de eer Uwe Exc. bij dezen te berigten, dat **het aantal mudden Rogge** onder betaling van den accijns in 1827 in deze gemeente gemalen, te zamen bedraagt 2000 mudden.
Waarvan echter plm. 350 mudden voor buitengewone consumptie, wegens vreemde arbeiders, alhier aan den Zeedijk gewerkt hebbende moet worden gerekend.
De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

31 juni 1828 No. 118.

tabellarische staat; no. 121. idem

21 september 1828 No. 180.

kadaster, lijsten, oot's, atlas ontvangen

In 1828 maandelijks besluiten over de (zettings)prijs van het roggenbrood in B & W; e.a. was afhankelijk van de marktprijs van de rogge en schommelde voortdurend.

6 January 1829 No. 14. Staatsraad Gouverneur

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 6 January 1829

Door den verhoogden aanslag *f* 200,- over 1829 in **de belasting der admodiatie op het gemaal**, in deze gemeente, is het geheel onmogelijk, **de molenaar alhier zonder zijne groote schade, kan abonneeren**, en daar alhier de hooge opbrengst over 1827 en een gedeelte van 1828 door de binnendijking der Uithuisterpolder en de bijzondere Consumtie daardoor veroorzaakt, misschien deze verhooging heeft te weeg gebracht, ofschoon door ons in der tijd bij onderscheidene gelegenheden is te kennen gegeven, dat de verhoogde opbrengst daarvoor veroorzaakt wierd, zoo kan ik niet voorbij Uwe Excell. door dezen te vragen, of er ook nog termen zijn dat onzen aanslag over 1829 ook zoude kunnen verminderd worden? en zoo dit onmogelijk is of men aan den molenaar al het tekort of een bepaalde som op de begrooting kan en mag

brengen onder den naam van Surveillance kosten die men dan bij het einde van het jaar aan de molenaar mogte uitkeeren, ten einde hem in het verlies voor het abonnement konde verstrekken, de genegenheid voor het abonnement is alhier zoo sterk, en **daar wij hier een oude strikt eerlijke molenaar hebben**, en er volstrekt niets word gefraudeerd, hetgeen helaas elders ofschoon meerder opzigt en surveillance geschiedt dan bij ons, zoo was deze molenaar anders reeds met de bakkers voor den nu bekenden en verhoogden aanslag onderhands overeengekomen, dat zij gezamentlijk zelfs met opoffering tot *f* 100,- het abonnement te sluiten veronderstellende den vorigen aanslag van 1300, en dat dan door het verhoogde maalloon, waarvan men reeds van ter zijden onderrigt was op deze som van *f* 100 te kort zoude kunnen bestreden of aangevuld worden, doch nu het *f* 200 hoger is was zulks natuurlijk dadelijk vervallen, en het is om een als ander reden, dat men mij verzocht heeft, hetgeen ik zoo vrij ben bij dezen aan Uwe Exc. te doen, hierop eenige inligtingen te willen vragen.
De Burgemeester van de gemeente Uithuizen. D. Nanninga

27 January 1829 No. 30. H.H. Staten
Uithuizen den 27 January 1829

Missiven van de Burgemeester

Wij hebben de eer Ued. Gr. Achtb. bij dezen, ten fine van approbatie, te doen toekomen, **de abonnementscontracten met den koornmolenaar** alhier, die ofschoon dezelve op verre na niet langs den gewonen weg hadden kunnen gesloten worden, evenwel door bijzondere bijdragen is getroffen. Wij vleijen ons evenwel aangezien onze aanslag over 1829 met 200 princip is vermeerderd en er ons bedunkens al reeds op den vorigen aanslag termen bestonden, die meer malen, door ons zijn ontwikkeld geworden, dat wij eenige vermindering hadden durven hopen, evenwel aanzienlijk verhoogd zijn, dat voortaan onze gemeente in de een of ander naastvolgende gelegenheid eenig voordeel boven andere boven genieten. De molenaar alhier kan op verre na niet voor den opbrengst zonder schadeloosstelling abonneeren daar nu zoo wel de broodbakkers als de molenaar zich voorbedachtelijk hierdoor aan schaden hebben onderworpen, zulks toch loffelijk dat zij zoo wel als alle de armbesturen in deze gemeente van welke geloofsbelijdenis ook zich tot heden, zonder eenige subsidie, dat weliswaar door de kerkbesturen die nu en dan eens overig fonds hebben en deze zaak mede zoo veel mogelijk ondersteunen, maar ook vooral door vrijwillige bijdragen der ingezetenen in het algemeen niet tegenstaande eene bijzonder groot getal bedeelden naar de bevolking berekend word staande gehouden, iets hetwelk toch altijd indien mogelijk bij voorkeur met den aard der zaak overeenkomt en daar men indien onzen aanslag van het gemaal naar gelang der bevolking van vele andere gemeenten ware gerepartieerd, men mede den zoo hatelijke hoofdelijken gemeente omslag zoude kunnen vermijden. Wij hopen alsoo en zijn zo vrij Ued. Gr. Achtb. bij dezen te verzoeken in de aanstaande verdeeling der opcenten van de sterke dranken en wijn, eene eenigzints ruime toedeeling te mogen genieten te meer daar voor onze gemeente eene niet onaanzienlijk gedeelte daarvan in aanmerking van andere gemeenten opleverd.

1 April 1829 Nr. 60. H.H. Staten
Uithuizen den 1 April 1829

Missiven van de Burgemeester

Wij hebben de eer Ued. Gr. Achtb. bij dezen al nog ten fine van approbatie aan te bieden, **de abonnements contracten, met den koornmolenaar** alhier eindelijk getroffen, door dien nu evenwel de broodbakkers, zoowel als hij zelve door dit aangegaan Contract, aanzienlijke schade hebben, zooals de resultaten van opbrengst in het afgelopen ¼jaars onder de vereischte toezigt en zonder eenige bedenking van fraude zulks genoegzaam aantonen, zoo hebben dezelve echter om der meerdere vrijheids wille toch goedgevonden zulks te sluiten terwijl wij van de gemeente door dit abonnement bovendien ¾ jaars van de toezigtloonen ad *f* 156,00 op de begroting

voorgedragen, zullen kunnen uitwinnen, en de molenaar zich met ons vleit dat door het aangaan van het abonnement zooals in het slot der Contracten staat aangehaald en te zijner tijd eenig faueur bij een aanzienlijk tekort uit zal kunnen voortvloeijen, aangezien van zoodanige reductie van quota t reserve der voordeelen wordt gezegd, als inkomstig door gunstige dispositie van het gouvernement staat te worden verleend.

Namens het Plaatselijk Bestuur der gem. Uithuizen D. Nanninga

2 Mei 1829 8. *Missiven B & W* *Notulen van het College van B. en W.*
Relaas van het verhandelde bij Burgemeester en Assessoren der gemeente Uithuizen den 2 Mei 1829

3. Eene Resolutie dd. 6 april no. 35 van H.H. Gedep. Staten gel. **de abonnementscontracten met den molenaar** dezer gemeente aangegaan met kennisgeving dat dezelve door H.Ed.Groot Achtb. waren geëxamineerd en goedgekeurd.

D. Nanninga R.H. van Veen A.G. Zijlstra

16 July 1830 *Missiven B & W* *Notulen van het College van B. en W.*
No. 16. H. H. Staten

Het Plaatselijk Bestuur der gemeente Uithuizen, heeft ingevolge aanschr. van H.H. Gedep. Staten dd. 21 der vorige maand no. 3, de eer te berigten, dat **de thans geheven wordende Belasting op het gemaal over het jaar 1830** door deze gemeente voldoende kunnen gerekend worden om daarmede het provisioneel weg gelaten 2/3 gedeelte van den personeelen omslag te bestrijden. Het Plaatselijk bestuur der gemeente Uithuizen

D. Nanninga R.H. van Veen A.G. Zijlstra

21 July 1829 No. 108. Staatsraad Gouverneur *Missiven van de Burgemeester*
Uithuizen den 21 July 1829

Ik heb de eer Uwe Exc. hierbij interenden, de maandstaat van den ontvanger dezer gemeente over de afgelopen maand Juny dezes Jaars. –

De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

P.S. bij **de strikste eerlijkheid van den koornmolenaar en bakkers alhier**, waarvan het Pl. Bestuur volkomen overtuigd is, zal uwe Exc. bij het inzenden dezer staat ontwaren, dat het eerste halfjaar slechts 514,77 aanpr.p belasting heeft opgebracht voor het gemaal en het 2de halfjaar niet hooger te schatten is, dat de gemeente alzoo door den hoogen aanslag van f 1500 p.p. eene grote schade in vergelijking van vele andere gemeenten zal hebben, hetgeen ik zo vrij ben Uwe Exc bij deze gelegenheid te herinneren. DN

Het abonnement blijft echter hoog, zo blijkt in 1830 wanneer het gemeentebestuur door de Gedeputeerde Staten schriftelijk wordt verzocht “om zoo spoedig mogelijk met den molenaar hierover te abonneeren etc. waarover met den molenaar gedelibereerd hebbende is de uitslag geweest dat men overeengekomen is voor de Somma van f 1200,00.”

(Raadsbesluit van 13 januari 1830. Het archief van de gemeente Uithuizen.)

13 januari 1830

pag. 117 verso

Notulen van de Raad

Voorts aan denzelven voor gelezen eene missive dd. 30 Nov. ll. No. 30 van H. H. Gedep. Staten, bepalende den aanslag dezer gemeente in de adm. op **het gemaal** over 1830, met aanschr. om zoo spoedig mogelijk met den molenaar hierover te abonneeren etc. waarover met den molenaar gedelibereerd hebbende is de uitslag geweest dat men overeengekomen is voor **de Somma van f 1200,00** prop., in aanmerking genomen hebbende, dat de bedoelde belasting als nu ten voordeele der gemeente inplaats van het Rijk komt, heeft de Raad geoordeeld, dit alzoo aan H. H. Gedep. Staten ter approbatie aan te bieden, onder de clausule echter dat dezelve niet langer zullen voortduren dan het vigeerend Reglement op de heffing der belasting op het gemaal van den 31 October 1825 no. 14, in werking zal zijn.

6 February 1830

No. 37. H.H.Staten

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 6 February 1830

Wij hebben de eer Ued. Groot Achtb. bij dezen ten fine van approbatie interenden, **de abonnementscontracten betreffende de belasting op het gemaal over 1830**, waarmede wij met den molenaar tot eene verminderde som zijn overeengekomen.

De Burgemeester van Uithuizen

Namens het P. Bestuur D. Nanninga

6 October 1831

No. 142. Den H. Gouverneur

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 6 October 1831

. . . Voorts is er bij ons op de begroting van dit jaar in buitengewone ontvang gesteld volgens eene door Uwe Exc. aan ons gedane opgave wegens aandeel van **1/10 in de kwijtschelding van het bedrag der admodiatie op de belasting van het gemaal over 1829** ten gevolge Z.M. besluit dd 13 Junij 1830 No. 26 daar de gemeente ontvanger verklaard deze gelden noch niet te hebben of onder toe te hebben ontvangen van te kunnen ontvangen, hetgeen ik anders vermeen reeds lange te zijn geschied, zoo ben ik zoo vrij hieromtrent alsmede van Uwe Exc. eenig narigt te mogen ontvangen.

De Burgemeester der gemeente Uithuizen D. Nanninga

Op 1 januari 1831 wordt de belasting op het gemaal afgeschaft, doch het bestuur van de gemeente komt meteen met het voorstel er een provinciale belasting van te maken.

Reeds op 9 maart 1833, na de afscheiding met België, komt er echter weer een landelijke regeling, namelijk met de invoering van de Wet op het gemaal.

23 november 1831

pag. 24, 25

Notulen van de Raad

In aanmerking genomen dat de vroegere, ten behoeve der gemeenten geheven, **doch met 1 January 1831, afgeschafte belasting op het gemaal** om verschillende redenen in de eerste plaats in aanschouw is gekomen, om in de bovenbedoelde behoeften te voorzien;

Gelet op Zijner Majesteits Besluit van den 4 October 1816 (Staatsblad no. 54) houdende bepalingen omtrent de Plaatselijke Belastingen, en speciaal op art. 8 van dat besluit, waarbij om het gemak en de onkortbaarheid der invordering en van het toezigt te verzekeren, **het middel op het gemaal** in zoodanige provincien, waarin men mogt verlangen hetzelfde in alle gemeenten te heffen, en alwaar de Staten zulks zullen dienstig oordelen wordt toegestaan, dat middel bij wijze van provinciale Belasting in te voeren.

Heeft goedgevonden

Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie te verzoeken, het daarhenen te dirigeren, dat de vereischte autorisatie door Zijne Majesteit worde verleend, tot **het heffen eener provincialen belasting** van *f* 2,00 op de Nederlandsche mudde tarwe, en van *f* 0,50 op de Nederlandsche mudde Rogge, en eene daarmede gelijkstaande belasting op den invoer van meel, brood en gebak; met dien verstande dat de zuivere opbrengst dezer Belasting over de landelijke gemeenten te heffen naar een te formeeren en aan s'Konings goedkeuring te onderwerpen provinciaal reglement over die gemeenten worde verdeeld naar den grondslag van derzelver respectieve bevolking.

En zal eene expeditie dezer deliberatie, door de leden van den gemeenteraad geteekend worden gezonden aan Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie.

Aldus gedaan in de vergadering van den Raad der gemeente Uithuizen den 23 November 1831.

Uithuizen den 28 November 1831. pag. 28, 29 *Notulen van de Raad Kantt: H.H. Staten*

Wij hebben de eer hierbij aan UEd. Groot Achtb. te doen toekomen, Extract van het verhandelde bij den gemeenteraad van heden, ten gevolge UEd. Groot Achtb. missive dd. 15 dezer no. 27, en nemen de vrijheid hierbij te moeten aanmerken, UED. Groot Achtb. te verzoeken het daarheen gelieven te dirigeren, dat er met den molenaar of bakkers **abonnementen** zouden kunnen worden gesloten immers zoude dit de surveillance die anders natuurlijk moeilijk en kostbaar moet worden, uitwinnen, daar overigens deze belasting zoowel als de wijze van aanslag en verdeling over de gemeenten naar den maatstaf der bevolking allesins onze goedkeuring wegdraagt te meer daar de belasting op de sterke dranken niet anders, dan eene aanleiding tot sluikerij, die bijna met geen mogelijkheid, en in alle gevallen niet dan met vele kostingen kan worden tegen gegaan.

Het Plaatselijk Bestuur der gemeente Uithuizen.

20 Maart 1833 *Missiven B & W*

Notulen van het College van B. en W.

No. 10. Aan Z. E. den Heer Gouverneur

Onder terugzending van het adres van **den pelmolenaar Jacob Reinders Elema**,⁵⁶ alhier woonachtig, tendeerende ter bekoming om vergunning van in deszelfs molen roggesteenen te mogen leggen, en welke Uwe Exc. ten fine van berigt, consideratien en advijs heeft gelieven te stellen in handen van het plaatselijk bestuur, hetwelke de eer heeft bij dezen te berigten, dat naar dien er in een grooten omtrek van den pelmolen van de adressant welke buiten het dorp is staande geene buurlieden of bewoners van nabij belendende gebouwen bestaan, die daaromtrent zouden kunnen worden gehoord of beschouwd kunnen worden eenig belang te hebben in het al of niet vergunnen voor het leggen dier roggesteenen, noch dat voor het algemeen eenig gevaar of hinder daardoor zoude worden toegebracht het evenwel van groot belang is voor **de koorn of roggemolenaar in de gemeente** en er bijzonder belang in heeft, dat het leggen der roggesteenen aan den adressant niet wierd toegestaan, **daar deze roggemolen in het afgelopen najaar tot eene zeer aanzienlijke som is verkogt, terwijl de pelmolen mede voor korte jaren door den tegenwoordigen eigenaar is aangekocht voor eene goedkoope prijs**, en deze dus niet kan zeggen, sijndens hij in het bezit den pelmolen is geweest, door verandering van constructie van eenige andere omliggende molens is benadeeld geworden. Weshalve het Plaatselijk Bestuur om generlei belang en ten koste en bijzonder groot nadeel van de oudsher bestaande roggemolen eenig gunstig advijs kan geven, maar wel aan H. H. Ged. Staten verzoeken, het daarheen te willen dirigeren, dat in des adressant verzoek wierde gedifficulteerd.

Het pl. Bestuur van Uithuizen

D. Nanninga

R.H. v. Veen

M. Waalkes

26 April 1833

No. 98. Gouverneur

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 26 April 1833.

Ter voldoening aan Uwe Exc. missive dd 20 dezer j.l. no. 25^e houdende om het gerijf der ingezetenen wegens de Belasting op het gemaal zoo veel mogelijk in het oog te houden, en alle gemak aan de Belasting schuldigen, van zoodanige gemeenten alwaar het kantoor der ontvanger op een verre afstand van de koornmolen wordt gehouden, toe te voegen, hetwelk met eene goede orde in de Adm. is overeen te brengen; heb ik de eer hierop te berigten, dat dit voor deze gemeente geene zwaarigheid oplevert, als zijnde in deze beknopte gemeente **onmiddellijk in de nabijheid van het kantoor des ontvangers slechts eene koornmolen.**

De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

27 April 1833

pag. 53

Notulen van de Raad

Procesverbaal van het verhandelde bij den Raad der gemeente Uithuizen den 27 April 1833.

Teneinde alsnu doordien **de Belasting op het gemaal** is aangenomen, te delibereren over de heffing van opcenten op die Belasting ten behoeve der gemeente, ingevolge miss. Van H. H. Gedep. Staten dd. 13 Nov. ll. no. 22.

Waarover gedelibereerd zijnde;

En in aanmerking nemende de vermeerderde uitgaven en de vermindering der opbrengst van het middel op de dranken, waardoor de personeele omslag over de ingezetenen tot eene aanzienlijke Som is gestegen en om deze omslagen tot een geringer bedrag te doen of zoo mogelijk geheel te doen ophouden; Zoo is de raad van oordeel om van Heeren Gedep. Staten autorisatie te verzoeken, gelijk geschiedt bij dezen tot het heffen van vijftig opcenten op die Belasting ten behoeve dezer gemeente, mits ook in andere vooral in onze naburige gemeenten zulks moge plaats vinden.

14 Mei 1833

No. 107. Gouverneur

Missiven van de Burgemeester

Uithuizen den 14 Mei 1833.

In antwoord op Uwe Exc. missive dd 9 dezer j.l. no. 4 is dienende, dat **de koornmolenaar in deze gemeente met de invoering van den accijns op het gemaal**, steeds als te voren zijn fabriek met den meesten ijver laat werken, en hieromtrent geenerhande zwaarigheid heeft gemaakt, veel minder onwil ten dezen heeft betoond.

De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

20 Juli 1833

pag. 62, 63

Notulen van de Raad

Procesverbaal van het verhandelde bij den raad der gemeente Uithuizen den 20 July 1833.

De gemeenteraad op Convocatie van den Burgemeester zamengekomen, en allen vergaderd, is dezelve door den Burgemeester geïnformeerd, dat er ten gevolge aanschrijving van H. H. Ged. Staten dd. 9 dezer l.l. No. 32c heden nader diende te worden gedelibereerd over de **heffing der 50 opcenten op de belasting van het gemaal** in deze gemeente, aangezien er onderscheidene gemeenten zich onbepaald tegen de bedoelde gemeentebelasting blijven verklaren, waaronder ook de naburige gemeente Kantens. Zoo is het dat de raad dezer gemeente na zulks bij resumptie overmogen te hebben, het als nu niet geraden oordeelt, de heffing der bedoelde opcenten, voor deze gemeente aan te vragen, teneinde alle onregelmatigheden in de zetting van den broodprijs voor te komen, temeer daar de raad geïnformeerd is, dat de andere naburige gemeenten Uithz.meeden en Usquert mede niet genegen zijn dezelve te heffen.

Waarom de gemeenteraad verzoekt dat hunne vorige deliberatie van den 27sten April ll. betrekkelijke deze materie niet in aanmerking mag worden genomen door dien de raad om bovenvermelde redenen thans van deze heffing wel moet afzien.

De kadastrale opmetingen

In 1828 vonden er opmetingen in de gemeente plaats, uitgevoerd door landmeter R.B. van Leggelo. De gegevens werden uitgewerkt tot minuutplannen en leggers, waarop en waarin de onroerende eigendommen van de ingezetenen werden vermeld.

Uiteraard kwamen daarop diverse reacties los.

12 December 1831 No. 184. Controleur bij het Kadaster *Missiven van de Burgemeester*
Uithuizen den 12 December 1831

. . . te retourneren alle de stukken betreffende **de kadastrale werkzaamheden**, benevens de eigendomslijsten en een staat van reclamatie

7 July 1832 No. 107. Gouverneur *Missiven van de Burgemeester*
Uithuizen den 7 July 1832.

Involdoening aan Uwe Exc. Resol. dd. dezer no. 17 heb ik de eer den goeden ontvangst daarvan te berichten, alsmede van de daarbij gaande stukken, **betreffende het kadaster**, bestaande, in

1^e De kadastrale Legger 1^e en 2^e deel

2^e De plannen in 13 bladen, in een blikken bus

3^e 3 exemplaren oproepingen

4^e 25 exemplaren verklaringen

De Burgemeester der gemeente Uithuizen D. Nanninga

23 Augustus 1832 No. 127. Gouverneur *Missiven van de Burgemeester*
Uithuizen den 23 Augustus 1832

Ik heb de eer, op verzoek van den Heer Controleur van het kadaster; Uwe Exc. hierbij **te retourneren De Kadastrale Legger en Kaarten**, ingezonden bij Uwe Exc. missive van den . . . July j.l. no. 17, aangezien de noodige verificaties alhier ten dezen, hebben plaats gehad.

De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

1 Juli 1833 *vele reclames tegen de kadastrale werkzaamheden, o.a. van N.H. Sijtsma,⁵⁷ koornmolenaar, wed. J.R. Elema, pelmolenaar; H.A. Zijlstra, grutter*

14 Febr. 1835 *Missiven van de Burgemeester*
No. 48. Gouverneur. Vertrouwelijk.
Uithuizen d. 14 Febr. 1835.

In voldoening uwer Exc. geheime miss. dd. 30 Jan. ll. No. 250, betreffende het aanvragen tot verkrijging van eenige wijzigingen der voorschriften in **de wet op 't gemeen van den 9 Maart 1833** (Staatsb. No. 3 vervat, heb ik de eer Uwe Exc. te berichten, dat het in deze gemeente wel wenschelijk zoude zijn, de bepalingen in genoemde wet zodanig wierden gewijzigd, dat het konde worden gedoogd, aan de daartoe bevoegde ingezetenen, **om hoeveelheden van vijf schepels of daar beneden vrij ter molen te zenden**, onvoorzien van het anders vereischte Consentbiljet. Waartegen men zich de opoffering van het belaste graan, gaarne zouden willen getroosten, van der terug ontvangst der accijns in art. 2 bedoeld.

Weshalven ik de vrijheid neem Uwe Exc. te verzoeken om wanneer er ten dezen aan rekest door de belanghebbende dezer gemeente bij Uwe Exc. mogt inkomen, hierin goedgunstig te willen medewerken.

De Burgemeester van Uithuizen D. Nanninga

10 Februarij 1838 *Missiven B & W* *Notulen van het College van B. en W.*

No. 5. Aan de broodbakkers te Uithuizen. Ieder 1 Exemplaar.

Het pl. best. der gemeente Uithuizen, verleent mits dezen, op verzoek van den broodbakker Pieter Jans van der Gulden, **om onbelast graan ter molen te mogen laten malen**, en daarvan, zoo voor zichzelf als anderen, tot beestevoeder, brood te mogen bakken; immers tot zoo lang hier omtrent anders zal worden gedisponeerd.

Uithuizen den 10 Februarij 1838.

Namens het plaatselijk bestuur voornd.

D. Nanninga

R(ober) H(endriks) van Veen (*1^e assessor*)

M. Waalkes

Uit de bronnen

Aan de Heeren Burgemeesteren en Schouten in het Kwartier Appingedam.⁵⁸
Groningen den 3 Februarij 1815.

Op eene door ons aan Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat voor de Financien gedane voordragt over het bezwaar der Grutters te Lande welke teffens Landbouwers zijn, om hunne granen te bergen, heeft het Z. E. behaagd aan de respective Directeuren der indirecte belastingen eene aanschrijving te depecheren, ten einde deze Ambtenaren aan voren bedoelde **Grutters** daartoe Consent verlenen. op den voet bij het Besluit van den voormaligen Minister van Financien d. d. 22 Julij 1806 No. 11 overeenkomstig een Koninklijk Besluit van den 17 derzelve maand No. 36 voorgeschreven.

Uw Ed. inviterende om van voorschreven gunstige decisie kennis te geven aan de respective Gemeente Besturen van Uw Ed. Kwartier, informeren wij Uw Ed. teffens dat het Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat voornoemd niet noodzakelijk is toegeschenen eene alteratie in den text van de bij art. 41 der Wet op bet Gemaal aan de Grutters in het algemeen voorgeschreven Eed bij Z. K. Hoogheid te provoceren, aangezien in het hier boven gemeld besluit van den 17 Julij 1806 No. 36 § C. wordt gezegd, dat met opzicht tot zoodanige **Grutters** welke onder de daarbij gemelde bepalingen Consent tot het uitoefenen van den Landbouw hebben geobtineerd, en welke alzoo gedorschen en ongedorschen impost subjecte granen in afzonderlijke bergplaatsen, afgescheiden van het Ligchaam der Grutterij opslaan, de bepalingen bij, den Eed der Grutters omschreven voor het overige blijven in hun geheel, en het Zijne Excellentie alzoo toeschijnt, dat de Grutters die zich in dit geval bevinden, blijkens deze bepalingen welke bij het Besluit van onzen Geéerbiedigden Souverein van den 11 Junij 1814 No. 121 weder zijn in werking gebragt, op eene wettige wijze zijn gereleveerd van de verbindende verpligting hunner Eeds verklaring, in zoo verre als dezelve mogt strijdig zijn tegen de Concessie welke een daartoe door den Souverein gemagtigd Ambtenaar aan hun zal hebben verleend.

De Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen,

G.W. van IMHOFF ^{Vt.}

Ter Ordonnantie van Hun Ed. Gr. Achtbaren,

M. SALVERDA, Griffier.

24 oktober 1823 No. 115. *Auke Gerrits Zijlstra, assessor, van beroep grutter*

ZULSTRA. Reeds vòòr 1808 vestigde zich te Uithuizen Auke Gerrits Zijlstra, geb. 26-11-1766 te Munnikezijl, z.v. Gerrit Jans en Grietje Klazens, geh.m. Trientje Hieltjes Boonstra, geb. ± 1777. A.G. Zijlstra was grutter/boekweitmulder, gemeenteraadslid van 1819-1833 en doopsgezind. Hij overleed 16-5-1833, zijn vrouw 10.4.1812.

Uit het huwelijk twee zoons, ad 1.

1. a) Gerrit Aukes Zijlstra, geb. 1800, z.v. A.G. Zijlstra en T.H. Boonstra, tr. 5-7-1822 te Uithuizen Anna Margaretha Pieters Bakker, geb. 26-3-1799 te Uithuizen, d.v. Pieter Everts Bakker en Grietje Hijkes Ritzema te Uithuizen.

Gerrit A. Zijlstra, grutter, overleed 2-4-1824 te Uithuizen. Uit het huwelijk slechts een dochter. Het echtpaar was doopsgezind. De weduwe Zijlstra-Bakker hertrouwde in 1832 met de onder afgescheidenen zo bekend geworden Nicolaas H. Sietsema.

Maten en gewichten stelsel

Door de invoering van het nieuwe maten en gewichten stelsel werden de neringdoenden verplicht tot het aanschaffen van de nieuwe maten en gewichten. Controle hierop vond regelmatig plaats.

31 December 1824 pag. 54 verso, 55 *Notulen van de Raad*

Dat er wijders eene algemeene verificatie, bijlangs de winkels en werkplaatsen van kooplieden, bakkers en verdere neringdoende lieden heeft plaats gehad; en dat de nieuwe maten en gewigten behoorlijk zijn aangeschaft en gebruikt worden; en ook de Bakkers het brood naar eisch van zwaarte en van goede kwaliteit bakken en verkopen.

In 1828 was Uithuizen opgemeten in de minuutplans kadastraal in kaart gebracht. De bedoeling hiervan een betere methode te ontwikkelen voor het opleggen van de onroerend goed belastingen. Uiteraard werd hiertegen geprotesteerd, zoals blijkt uit het vermelde in de *Notulen van het College van B. en W.* van 1 juli 1833.

1 Juli 1833 *vele reclames tegen de kadastrale werkzaamheden, o.a. van N. H. Sijtsma,⁵⁹ koornmolenaar, wed. J.R. Elema, pelmolenaar; H.A. Zijlstra, grutter*

31 Januarij 1850 *Missiven B & W* *Notulen van het College van B. en W.*
No. 5. berigt over opgerite fabrieken, etc. Gouverneur.

Uithuizen den 31 Januarij 1848.

3^e dat er gedurende het afgelopen jaar een pel en koornmolen en een grutterij⁶⁰ is opgericht terwijl van de bestaande fabrieken, trafijken of andere inrigtingen van nijverheid, geene zijn veranderd, noch opgeheven, als alleen dat in de oude pelmolen, volgens daarvoor bekomene vergunning roggesteenen, tot het malen van koorn zijn gelegd.

Het plaatselijk Bestuur der gemeente Uithuizen

D. Nanninga (Ter ordonnantie van hetzelve) R.H. v. Veen

Kohier der Hoofdelijke Belasting van de Gemeente Uithuizen voor de Dienst van het jaar 1850

wijk en nommer der Huizen
95

Naam en voornaam van de belastingschuldige
Jacobus T. Smit grutter

Vanaf 1851 waren gemeenten, ter voldoening aan art. 182 der gemeentewet van 29 juni 1851, Staatsblad no. 85, verplicht jaarlijks een “*Verslag van de toestand der gemeente*” uit te brengen. Hierin werden ook de aanwezige “*fabrieken en Trafijken*” vermeld, alsmede de veranderingen die zich in die categorie voordeden.

Over het jaar 1855
2 grutterijen

Over het jaar 1857
2 mostardmolens
2 grutterijen

Over het jaar 1856
2 Grutterijen
2 Mostardmolens

Over het jaar 1859
1 grutterij
1 mostardmolen

In het afgelopen Jaar werden in deze Gemeente een Koorn- en pelmolen opgericht, door M.D. Mulder van Heveskes,⁶¹ aan wien tot de oprichting concessie door Gedeputeerde Staten is verleend en welke molen tevens is ingerigt tot eene grutterij.

Over het jaar 1860 en volgende zijn er geen opgaven meer van mosterdmolens. De twee grutterijen worden wel vermeld.

Over het jaar 1865
2 Grutterijen

Over het jaar 1866
Grutterij

bevolking: 3321
J. Leeuw
M.D. Mulder

Nijverheid - Fabrieken
1 > 16 j
1 arbeider

werkloon van een arbeider boven 16 jaar per week f 5,-; jonger dan 16 jaar f 2,50

Over het jaar 1870
Grutterij

bevolking: 3204
J. Leeuw

Nijverheid - Fabrieken

Over het jaar 1875
Grutterij

bevolking: 3120
G. Benes

Nijverheid - Fabrieken

20 oktober 1880, 2, pag. 235
Stoomgrutterij

Notulen van B en W

Mede werd aan de orde gesteld een verzoek van K. Jonker grutter alhier tot oprichting van een stoomgrutterij en cichoreibranderij. Werd besloten hiermee te handelen zooals bij de wet tot oprichting van inrichtingen welke gevaar schade of hinder kunnen veroorzaken is bepaald.

16 november 1880, 3, pag. 238
Grutterij

Notulen van B en W

Werd ter tafel gebracht de door een paar ingezetenen ingeleverde bezwaarschriften tegen de oprichting van een stoomgrutterij en cichoreibranderij door Koop Jonker. Werd besloten de beslissing daarover aan te houden.

24 november 1880, 5, pag. 239

Notulen van B en W

Grutterij

Werd nogmaals gelezen de ingeleverde bezwaarschriften tegen de oprichting van de stoomgrutterij en cichoreibranderij van K. Jonker. Werd besloten de beslissing hierover tot eene volgende vergadering aan te houden.

Over het jaar 1880

Aan Koop Jonker is bij besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente Uithuizen van den 1 December 1880 voorloopig tot aan 1 Januarij 1882 vergunning verleend tot het oprichten van eene stoomgrutterij en cichoreibranderij.

Over het jaar 1881

bevolking: 2989

Nijverheid - Fabrieken

Grutterij

K. Jonker

11 januari 1882, 4, pag. 28

Notulen van B en W

Stoomgrutterij

Werd voorgelezen een schrijven van K. Konker alhier om vergunning voor zijne stoomgrutterij. Daar zijne voorloopige proeftijd is verstreken werd besloten hem op de bepalingen der wet tot oprichting van inrichtingen welke gevaar schade of hinder kunnen veroorzaken.

Over het jaar 1886

bevolking: 3300

Nijverheid - Fabrieken

Boekweit- en mosterdmolen K. Jonker

stoom 2 pk

22 juni 1887, III, pag. 229

Notulen van B en W

De voorzitter zegt dat is ingekomen een verzoekschrift van Koop Jonker grutter alhier om op het perceel sectie E nr. 202 een stoom boekweit en mosterdmolen op te richten. Spreker stelt voor de belanghebbende ingezetenen heden over 14 dagen gelegenheid te geven hunne bezwaren mondeling tegen de oprichting van voornoemde inrichting in te brengen. Dienovereenkomstig besloten.

6 juli 1887, 3, pag. 233

Notulen van B en W

bezwaarschriften tegen de inwilliging van dat verzoek geen

7 maart 1888, Ib, pag. 345

Notulen van B en W

om den aard der fabriek op te geven, waarin door Koop Jonker eene stoommachine is geplaatst.

Over het jaar 1891

bevolking: 3394

Nijverheid - Fabrieken

Boekweit- en mosterdmolen K. Jonker

stoom 2 pk

22 december 1892

pag. 2

c. Plaatsen Stoommachine

Werd gelezen een adres van K. Joncker grutter alhier daarin verzoekende, hem vergunning te willen geven tot het plaatsen van eene stoommachine in zijne grutterij.

Werd besloten Jonker mede te deelen, dat dit verzoek niet behoorde gericht te zijn aan den Raad, omdat dit College onbevoegd is, voor het plaatsen van eene stoommachine vergunning te geven.

Over het jaar 1896	bevolking: 3701	<i>Nijverheid - Fabrieken</i>
Boekweit- en mosterdmolen en pletterij	K. Jonker	stoom 2 pk
Over het jaar 1901	bevolking: 3857	<i>Nijverheid - Fabrieken</i>
Meelmalerij	K. Jonker	stoom
Over het jaar 1906	bevolking: 4075	
Meel- en mosterdfabriek	K. Jonker	stoom 5 pk
Over het jaar 1911	bevolking: 4075	
Meel- en mosterdmakerij	K. Jonker	stoom 5 pk
Over het jaar 1916	bevolking: 4149	
Meel- en mosterdmakerij	K. Jonker en Zn.	stoom
Over het jaar 1921	bevolking: 4136	
Meelmakerij en mosterdfabriek	K. Jonker en Zoon	stoom
Over het jaar 1926	bevolking: 4419	
Meelmakerij en mosterdfabriek	K. Jonker en Zn.	stoom

Firma K. JONKER & Zn., UITHUIZEN

Stoomkorenmolen „Vooruit”

Mosterdfabr., Loonmalerij, Lijnzaadpletterij

Handel in:

Boekweitemeel Groene Erwtten Havermouth
Tarwemeel Grauwe Erwtten enz. enz.
Boekweitengort Boonen
Inlandsche Gort Rijst
Zuiver Gersten- en Maismeel voor varkensvoeder
Verder Gerst, Mais, Haver, Tarwe en Zonnepitten
voor kippevoer
Voorts alle soorten Vogelzaden, wit- en zwartzaad,
Hennep, Boekweit enz. enz.

*Een advertentie van
Koop Jonker,
geplaatst in 1913.*

Tegen scherpconcurrerende prijzen.

Ook Lijnkoeken te bekomen.

14. Opschriften en bijzondere voorwerpen in de molen *De Liefde*

Vanaf de bouw van de huidige molen in 1866 hebben de molenaars en knechten talloze, in potlood geschreven teksten, neergezet op de vele balken die zich op alle zolders in de molen bevinden. Vele ervan zijn al vóór 1900 opgeschreven. De oudste dateert uit 1868, twee jaar na de bouw van de huidige molen. Sommige teksten zijn in sierlijk schoonschrift, andere in een klein en weer andere in een hoekige en ruwe vorm geschreven.

Een enkele is vlot en makkelijk te lezen, de meeste echter zijn slechts met moeite te ontcijferen. Van de tientallen teksten zijn er een aantal voldoende leesbaar om te kunnen ontcijferd en te worden vermeld.

Waaierzolder

op waaierkast:

gewogen 20 Molt (of Mei) ?

B. Dijksterhuis 195 1907

G. Bouwman 140

U. Duursema 145

J. A. Bos 141

B. Bos 127

J. Bouwman 126

B. Bouwman 156

B. Westerdijk 111

B. Dijksterhuis 131

B. Duursema 145

Denijs

J. Faber 116

A. Dammen 114

T. Dijksterhuis 106

K. Berimen 102

A. Tigelmo 110

T. Tuylen 70

H. Westerhof 78

M. Duursema 71

G. Hangelbroek 75

A. Dijksterhuis 63

F. Westehof 58

J. Haan 1884

458 Tarwe Meel

210 Boekweit Meel

Thijzing 1/2 mud meel

50 kgr gehaald

en niet betaald

A. Kremer 25 pond

helemaal links op de kast:

K. Berghuis

22

achterkant van de waaierkast:

H VD LAND

C. Huizenga

J. Balkema

W. Holstein

J. Kremer 1881

J. Bos Uithuizen

18-5-1886

in de waaierkast aan de achterzijde, ter

hoogte van de waaier, met zwarte verf:

F. Bolt

1876

op luischacht

H. v d Land

23 april 1916

op balk tussenzolder naast de luischacht:

Klaas Werkman 9-3-35

25 kg wit

Maalzolder

achtkantstijl ZZW, nr. III

Doodgraver doodbidder Doctor en Apotheker

Dat zijn vier vrienden dat weet men zeker

Wanneer zij bidden om hun dagelijks brood

Dan bidden er twee om de zielen en twee

om de dood

Sie tepper der Tierang
Zoo zullen de Tierannen vergaan

Amon Venus
Amours mouken
Dat is streyen

achtkantstijl WNW, nr.
Luurt Smit 1871
Jan Alders Doornbos

achtkantstijl OZO, nr.
Als de molen maalt
Dan gaat het naar mijn zin
Maar als de molen stille staat
Dan komt er geen gewin
M D Knol

achtkantstijl ONO, nr.
Lengte van de Vangstok is M

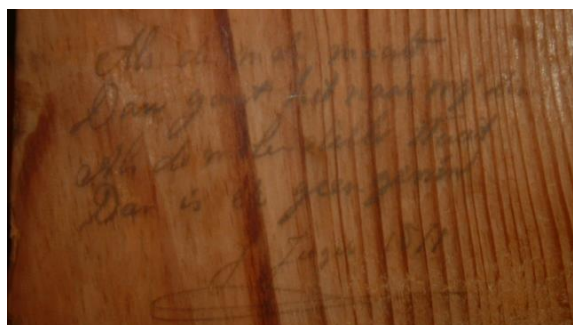
JD (met teer)
KL („ „)

op het OZO korbeel, nr. II:
de wereld is een speeltoneel
elk zingt en krijgt zijn deel.
erin gekrast:

F. Bouwman V.VIII.XXVI
R.P. Bouwman XX.VIII.XXXII

op het ZW korbeel, nr. III:

Als de molen maalt
Dan gaat het naar mijn zin
Als de molen stille staat
Dan is er geen gewin
Jan Paa... 1877

J. Bouwman
Uithuizen
12 Juli 1922

Wat gij niet wilt dat u geschiedt
Doe dat ook een ander niet.
Bezint eer gij begint
... gedaan
en dus bedacht heeft
... gebragt
M.D. Knol

Hendrik Reker
10 Febr 1917

Ebel Kremer
1914

Dirk Bouwman
Roelf Pieter Bouwman

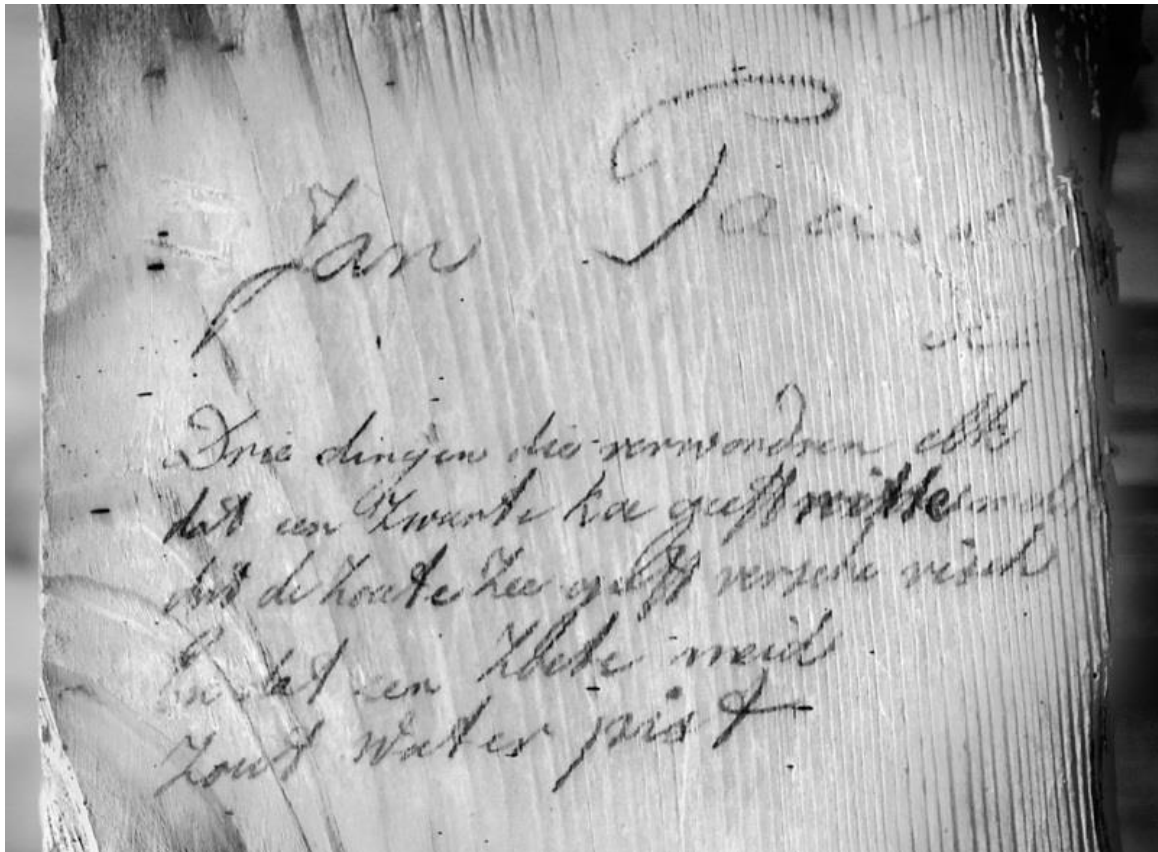
Den 16 Juli
den eersten nieuwe
gerst gemalen 1896

op het WZW korbeel, nr. IIII:

21 November 37
Lopersteen gebilt
8 December Ligger
19 December
1877 | 8 January
1 February
19 February Ligger steen
8 Maart
28 Maart Ligger
12 April

RS (ingekerfd)

ACB „
PD „
SK „
1875 „
HZ „
HR „
JPD „

Een gedichtje op het WZW korbeel, nr. IIII. Foto Jan Danes 9-5-2012.

Drie dingen die verwonderen elk
 Dat een zwarte koe geeft witte melk
 Dat de zoute zee geeft versche visch
 En dat een zoete meid zout water pist.

E. Kremer (vader van J.Y. Kremer)
 Uithuizen
 1909

op het NNW korbeel, nr. VI:

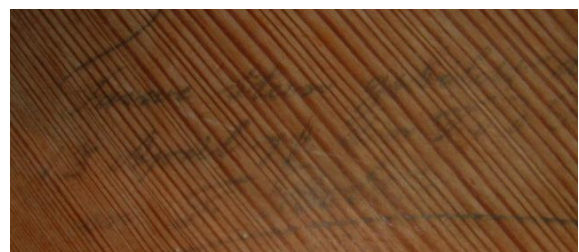
A. Henkel
 Uithuizen
 1 April
 1909

P. van Keulen
 Uithuizen

Donderdag 1 April
 1909
 Pieter Dijksterhuis
 1-6-1898

Groot van oogen plat van bek
 Altoos ladder ... altoos gek
 Elke man ... om ... zwijne ... dragen
 Heel ... haar ... kerk ... dagen

op het ONO korbeel, nr. VIII:

Tarwesteen gebild den
13 April 77 door
F. Rook

J. v. d. Ploeg

E. Zwart
Uithuizen
3 Mei 1915

A. Scholtens
Uithuizen
1892-1895

J. Y. Kremer
1941-1944

S. van der Ploeg
BK (ingekeerd)
BB „
DS „
EK „
AH „

erin gesneden:

*JD (de initialen van molenaarsdochter
Jantje Dijksterhuis)*

op het noordelijk veldkruis:
P. Dijksterhuis
Uithuizen

Donderdag 1 April
1909

J. Braakman
Vrijdag 16 Nov
1923

Frederik Henkel
3 Mei 1915
Uithuizen

E. Zwart
3 Mei 1915
Uithuizen

Pieter Dijksterhuis
4 Mei 1899

E. Kremer (vader van J.Y. Kremer)
1909
Uithuizen

E. Zwart
Schoolstraat
Uithuizen
1 Mei 1915
Mobilisatie
1914-1915

P. Dijksterhuis
Uithuizen

R H (ingekeerd)

op het noordwestelijk veldkruis:

F. Henkel
18 juni 1914

Deze molen kan veel malen
Wie hier komt moet betalen
Gerst, meel of gort
Komt men hier niet tekort.

op het zuidoostelijk veldkruis:

Komt vrij in mijn lokaal
Wij zijn hier allemaal
Oprichte koningskinderen
Hier ...

Komt vrij in de molen
In ziet in alle hoeken
Houdt ... dan uit de kasten
En ogen uit de ...

op het zuidelijk veldkruis:

Zeg niemand Uw geheim
Of onzekere gedachten
Want heden is Uw Vriend
Ze maten U verachten

1889

F. Henkel Juni 1917
Uithuizen

op het oostelijk veldkruis:

De Wind, o Wind van Gods macht
drijft, deze molen door zijn kracht
doe Gij uw gunst o Hemelheer
op dees molen dalen Heer
en wilt hem aan uw zorg verbinden
bewaar hem voor de felle winden
voor onweer en bliksemstralen
die bergen treft en dalen
maak dat uw zegen hem bewaar
tot voordeel van de eigenaar.

Marten Krol
Uithuizen
1867

Hier gaat men gerst de bast afpellen
Door stenen die in t ronde snellen.
Zo pelt men door ons lichaam krachten
Bij dagen en ook bij nachten.
Wijl de aarde ons in 't ronde draait.

op het westelijk veldkruis:

De kunst vlugt thans op andbaar wieken
Wie ziet hoe ras het tijdstip naakt
Waarop men hier op stoomfabrieken
Ook met machines worden menschen maakt

op de noordelijke maalbak:

J. Y. Kremer
1942
Uithuizen

P. Kremer
EEN
21-9-'44

HJB

L. J. Wit
Laanstr. B 139
Uithuizen
28/7, 44

R. P. Bouwman
15/2 1946

op de zuidelijke maalbak:
Annie Smid

H. Kremer
21-9-'44

Steenzolder

op oostelijke pelspil:

HD (ingekeerd)
APS „
PD 5-1-1900 (ingekeerde punten)

PD 27-4-1903

E. Bos

op zuidelijke legeringsbalk:
P Smid (ingekeerde punten)

R S Zwart Kantens
1882

Egbert Kremer
Bertus Henkel
1910

op ZO korbeel:

E Rop

op korbeel NW:

LOOPER BLAUWE STEN
19-6 1910

en lager, aan de voorkant:
Ik woon hier aan den weg
Dat zal ik beter wenschen
Den zegen van den opper Heer
En nering van den Menschen

op de noordelijke legeringsbalk:

Jantje Dijksterhuis
1 mei
1943

Luizolder

op staande balk van het luiwerk:

Pieter Doornbos
? Maart 1891

op korbeel OZO:
A. Henkel 1914

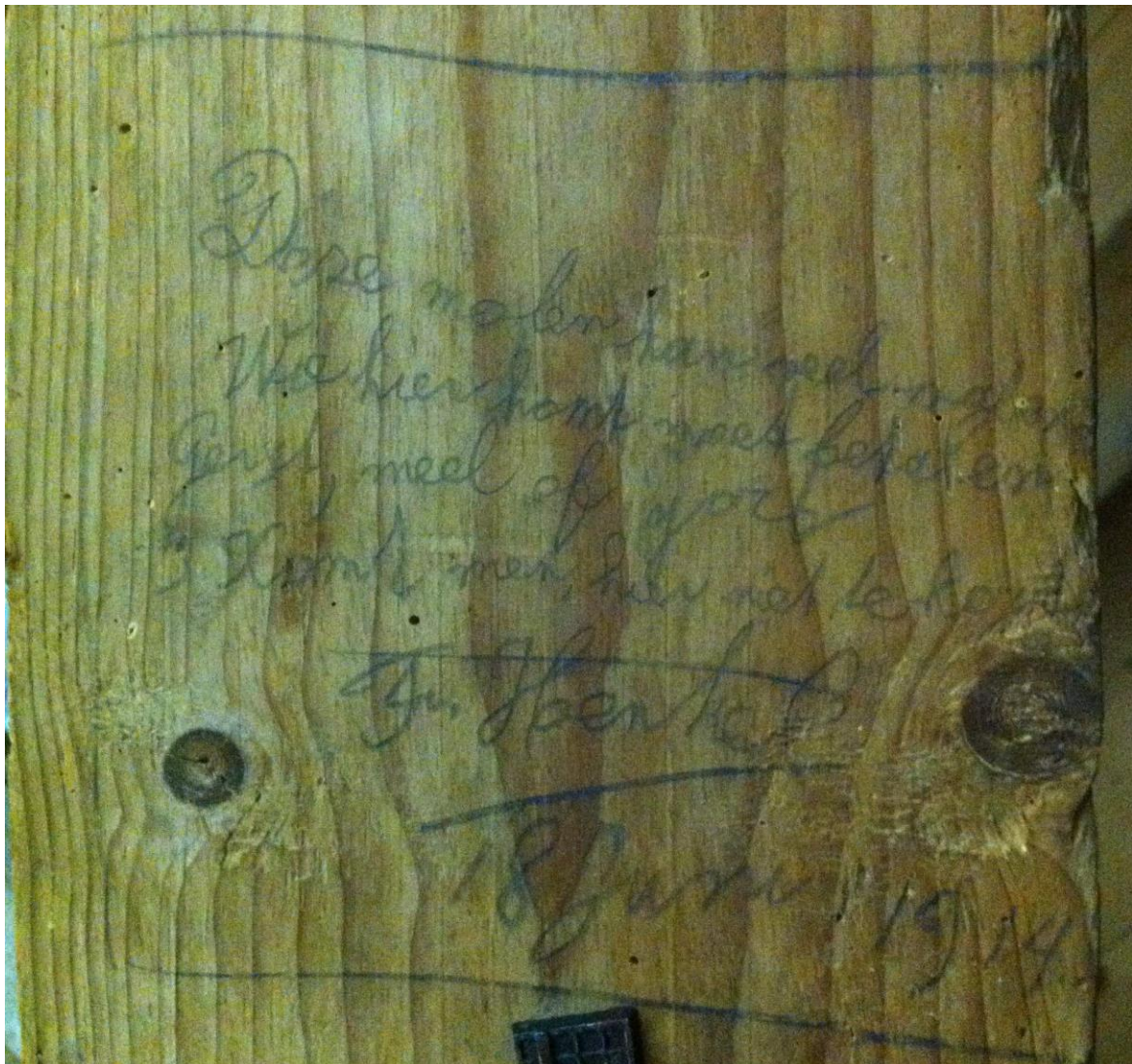
*op legeringsbalk onder de kapzolder, aan
weerszijden van de koningsspil:*

R. L. Huizenga
1871

op koningsspil:
H. v.d. Land
22 mei 1944

Kapzolder

op plooi van het bovenwiel:
H. v.d. Land

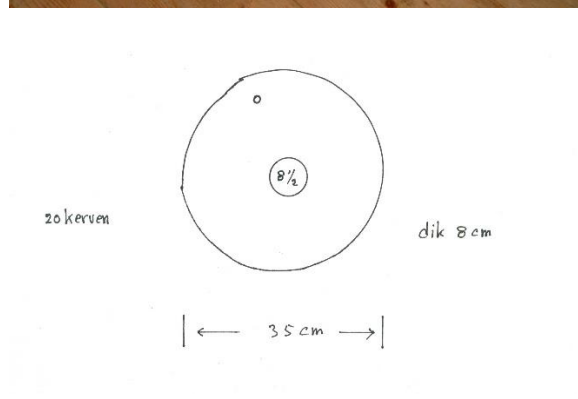
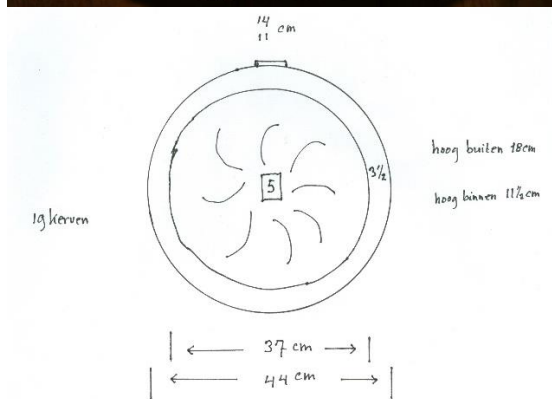
Het gedichtje op het noordwestelijk veldkruis. Foto B.D. Poppen 3-12-2011.

Een handmolen uit 1707

Op de meelzolder in de molen *De Liefde* is een originele handmolen uit 1707 tentoongesteld. Deze ronde steen werd in 1981 op het erf van de heer C. Wierenga in de Wierdstraat 15 te Uithuizen gevonden, waar hij omgekeerd in het plaveisel lag. De bovenste steen, de looper met het handvat, is een kopie van een soortgelijke steen en naderhand door een Duitse vakman bijgemaakt. Deze molensteen is vermoedelijk een mosterdmolen geweest.

Na de vondst heeft de stenen handmolen, waarin het jaartal 1707 duidelijk is ingekerfd, op vele plaatsen in de provincie gelegen, totdat men hem kwijt was.

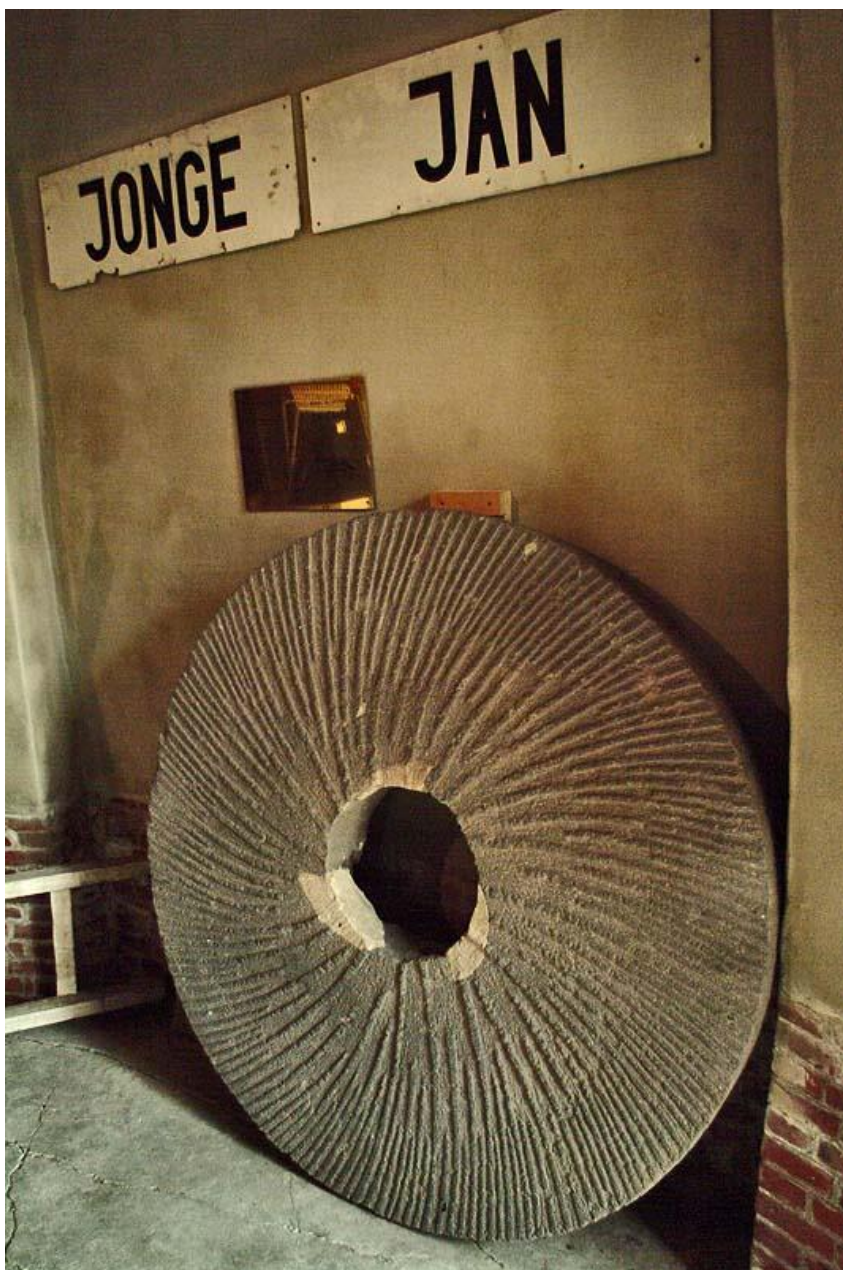
Het is mij is gelukt deze handmolen terug te vinden in een garage te Ten Boer, bedolven onder allerlei spullen. De formele eigenaar was bereid hem af te staan en met een schriftelijke bevestiging hiervan, is de handmolen weer terug in Uithuizen, honderd meter van zijn vindplaats.

De molensteen uit Warffum

In november 2002 werd bij graafwerkzaamheden aan de Westervalge te Warffum, bij de Lasthuistertil, een molensteen in de grond gevonden. Het is een 17der blauwe of 'Duitse' steen (Ø 150 cm), gebild met een zwaaischerpsel met 168 kerven, ook wel richels genoemd. De steen werd gebruikt voor het malen van rogge.

De 17 cm dikke steen is voorzien van drie zwelgaten, die later met cement zijn dichtgesmeerd. Dit wijst erop dat de steen eerst een 'loper' is geweest en later dienst heeft gedaan als 'ligger'.

De steen is van de roggemolen *Euréka* geweest. Deze molen stond aan de Westervalge, bij de Lasthuistertil en werd in 1840 voor P.D. Boykema gebouwd. De molen met een geasfalteerde houten achtkant op stenen onderstuk en een geasfalteerde kap, was oorspronkelijk een grondzeiler en is later omhoog gebracht. Het gevluucht kreeg later op één roede zelfzwichting. In 1856, na de afschaffing van de belasting op het gemaal, is de molen mede ingericht tot pelmolen.

Sedert 1852 waren de gebr. Schaal eigenaars, in 1876 de weduwe A.E. Schaal en als laatste R. Offeringa. Deze heeft naast de molen een ruwoliemotor geplaatst, waarmee het graan werd gemalen. In het voorjaar van 1927 volgde de afbraak van de molen *Euréka*.

De roggesteen staat onderin de molen *De Liefde*, tegen de noordoost muur. Boven de steen zijn de oude naamborden van de molen *De Liefde* bevestigd, die van 1963 tot 2003 op de baard van de molen waren bevestigd. In de koperen plaat die eronder is bevestigd, is het verhaal van deze borden gegraveerd.

De meelkist

Onderin de molen staat de meelkist die is geschonken door mevrouw J. de Vries-Dijksterhuis, dochter van de voorlaatste molenaar (zij staat op de foto).

Achter op de kist staat: molen meelkist van Piet Dijksterhuis, geb. 27 dec 1885, ovl. 21 mei 1944, molenaar te Uithuizen, ± 1935.

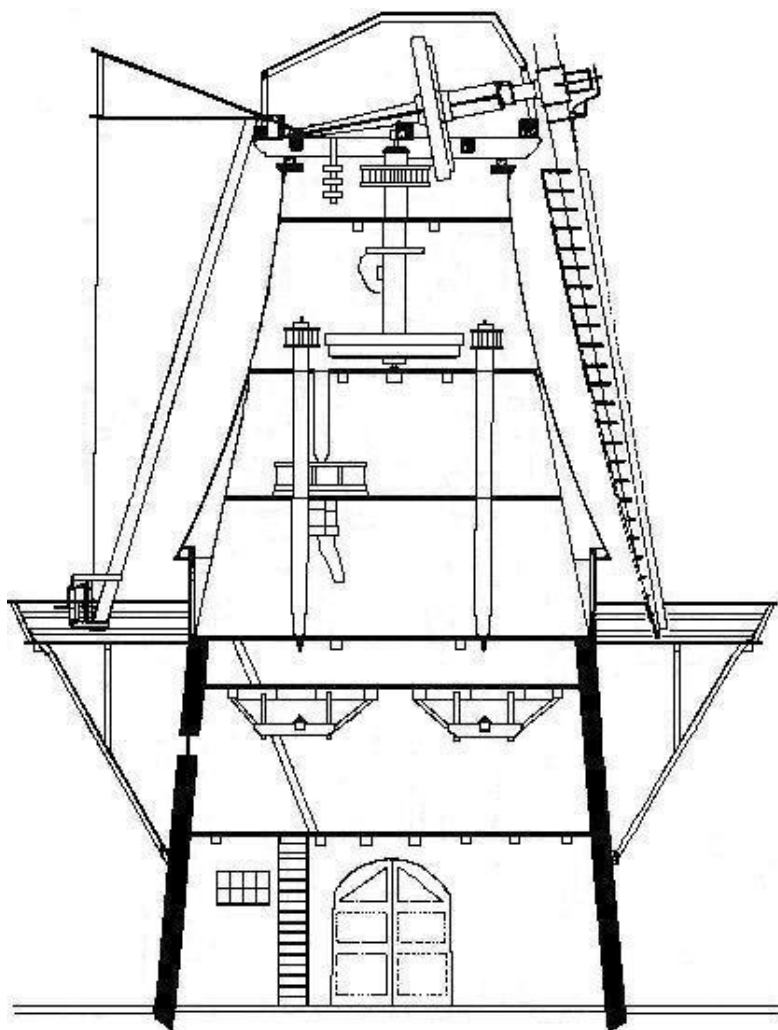

De driedelige wipkar

De driewielige wipkar (die onder in de molen staat) is een oude, zwartgeteerde boerenwipkar. De twee lage wielen hebben een diameter van 100 cm en het kleiner zwenkbaar ijzeren voorwiel heeft een diameter van 41 cm. De wielen hebben een velgbreedte van resp. 11 en 7 cm.

15. Bestek en voorwaarden voor de restauratie van de molen *De Jonge Jan* te Uithuizen

Het bestek is gemaakt in 1989 en uitgevoerd in 1992 - 1993.

Een-bouwtekening gemaakt door Fred Zwerver.

Deze tekening is gebruikt bij het maken van het informatiebord dat op 7 juni 2004 naast de oprijlaan naar de molen is geplaatst.

op het perceel	: Mennonietenkerkstraat 15 te Uithuizen
opdrachtgeefster	: Gemeentebestuur van Hefshuizen Hoofdstraat-West 1 9981 AA UITHUIZEN tel. no. 05953-1555
ontwerp en directie	: Dienst gemeentewerken Hefshuizen Hoofdstraat 1 9982 AA UITHUIZERMEEDEN tel. no. 05954-12411
inlichtingen	: op alle werkdagen van 10.00 - 12.00 uur en van 13.30 - 16.30 uur ten kantore van de directie.
bestek nummer	: 12-1989.

EERSTE AFDELING

ADMINISTRATIEVE BEPALINGEN

PAR. 1 VAN TOEPASSING ZIJNDE BEPALINGEN

PAR. 2 WIJZIGEN EN AANVULLEN OP DE UAV EN ABB ALSMEDE OP DE AVB

PAR. 3 BIJZONDERE BEPALINGEN

PAR. 4 OPLEVERINGSTERMIJN

PAR. 5 OVERIGE VAN TOEPASSING ZIJNDE BEPALINGEN

TWEEDE AFDELING

PAR. 1 SLOOP- EN DEMONTAGEWERK

PAR. 2 MOLENMAKERS- EN TIMMERWERK

PAR. 3 BETONWERK

PAR. 4 METSELWERK

PAR. 5 STUKADOORSWERK

PAR. 6 METAALWERK EN HANG- EN SLUITWERK

PAR. 7 STRAATWERK

PAR. 8 ELEKTRISCHE INSTALLATIE

PAR. 9 BLIKSEMAFLEIDER

PAR.10 SCHILDER- EN KONSERVERINGSWERKEN

PAR.11 CONSERVERINGSWERK

PAR.12 POST ONVOORZIEN

BIJLAGEN

A. Bepalingen en modelformulieren

1. Nota van inlichtingen.
2. Inschrijfbiljet.
3. Afstandsovereenkomst.
4. Model bankgarantie.
5. Kleuren aan de Groninger windmolen.

B. Tekeningen in drie bladen

1. Bestektekening.

EERSTE AFDELING

ADMINISTRATIEVE BEPALINGEN

PAR. 1 VAN TOEPASSING ZIJNDE BEPALINGEN

Voor zover in het bestek niet anders wordt bepaald, zijn op het werk van toepassing, als waren zij letterlijk in het bestek opgenomen, zoals deze luiden op de dag van aanbesteding:

- a. de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken (UAV) waarin opgenomen de 2e, 3e en 4e afdeling van de AV.

- b. de Algemene Voorwaarden voor de uitvoering van Werken 1968 (AVW).
- c. de Algemene Bepalingen voor de uitvoering van Bouwwerken 1968 (ABB).
- d. de Bouwverordening van de gemeente Hefshuizen, alsmede de voorschriften van de gemeentelijke en provinciale diensten en bedrijven, zoals deze luiden op de dag van aanbesteding.
- e. de Kwaliteitseisen voor Timmerwerk (KVT 1980).
- f. de Kwaliteitseisen voor hout, bouwkundige en waterkundige doeleinden (KVH 1980), uitgegeven door het Nederlands Normalisatie Instituut te Delft.
- g. het "Basis-Verfbestek 1980 Nieuwbouw" (BVN 1980) en het "Basis-Verfbestek 1980 Onderhoud (BVN 1980) te rekenen vanaf de Administratieve Bepalingen.
- h. de Gewapende Betonvoorschriften (VB 1974/1984) NEN 3861 - NEN 3867 - NEN 3880.
- i. de Technische Grondslagen voor de berekening van bouwkonstrukties TGB, 1972 NEN 3850, NEN 3851, NEN 3852 en NEN 3853.
- j. het Uniforme Aanbestedingsreglement.
- k. wanneer de bepalingen van dit bestek met een van toepassing zijnde bepalingen, genoemd onder a t/m f verschilt, bestaat de volgende volgorde:
Dit bestek, de ABB, de VB, de Bouwverordening met aanvullende voorschriften van de gemeente Hefshuizen, de voorschriften van de plaatselijke diensten en bedrijven en tenslotte de normbladen en voorschriften, uitgegeven door het Nederlandse Normalisatie Instituut, hierna te noemen "normbladen".
- l. richtlijnen voor vervaardigen van stalen molenroeden RDMZ-juni 1986.

PAR. 2 WIJZIGEN EN AANVULLEN OP DE UAV EN ABB ALSMEDE OP DE AVB

UAV par. 6 lid 13 hiervoor te lezen:

- a. Indien na de aanbesteding of tijdens de uitvoering van het werk wijzigingen optreden in de lonen en/of sociale lasten, zullen deze niet worden verrekend.
- b. Verrekening wegens eventuele prijswijzigingen van de te leveren materialen zal niet plaatsvinden.

par. 27 lid 1 te wijzigen in:

De aannemer maakt weekrapporten, welke door de direktie worden gecontroleerd en ondertekend. In het weekrapport dienen aantekeningen te zijn opgenomen omtrent:

- de vordering van het werk;
- de onwerkbaar dagen en het verleende uitstel van oplevering;
- de aan- en afvoer en goedkeuring van bouwstoffen;
- de aan- en afvoer van materiaal en hulpmiddelen;
- bestekswijzigingen, meer- en minderwerk, verwerkte hoeveelheden en stelposten;
- opnemings, goedkeuring en oplevering van het werk;
- de verstrekking van detailtekeningen.

par. 37 lid 6 hiervoor te lezen:

- a. de kosten voor het in het werk brengen en/of werkzaamheden betrekking hebbende op de stelposten worden geacht in de aanneemsom te zijn begrepen.
- b. de stelposten zijn exclusief de omzetbelasting. De aannemer neemt hier voor het percentage op dat hiervoor verplicht is ten tijde van de aanbesteding.
- c. de stelposten zijn exclusief aannemerswinst.

par. 42 lid 2:

Het bedrag van de korting bedraagt f 500,-- per werkbare werkdag.

par. 44 hiervoor te lezen:

VERZEKERING

Car-verzekering.

lid 1:

Onverminderd zijn wettelijke en kontraktuele aansprakelijkheid, verzekert de aannemer tot en met de dag van de oplevering van het werk de risico's van verlies of beschadiging van het werk, met inbegrip van de fundering alsmede de bouwstoffen en bouwmaterialen, welke op de bouwplaats of elders aanwezig zijn.

lid 2:

Onder de verzekering zijn begrepen verlies of beschadiging uit eigen gebrek, konstruktiefouten, fouten in het ontwerp, ondeugdelijke materialen en onvoldoende deskundigheid, één en ander met terzijde stelling van het bepaalde in de artikelen 249 en 276 van het wetboek van Koophandel.

lid 3:

De verzekering omvat mede schade, die door de uitvoering van het werk ontstaat aan bestaande eigendommen van de opdrachtgeefster, alsmede schade respectievelijk letsel toegebracht aan derden;

krachtens de verzekering zullen alle bij de uitvoering van het werk betrokken partijen en hun werknemers tegenover elkaar als derden worden aangemerkt.

lid 4:

De keuze van de verzekeraars behoeft de goedkeuring van de directie.

lid 5:

De polis vermeldt de aannemer als verzekeringsnemer.

lid 6:

Verzekering geschiedt tot een zodanig bedrag, dat uit de schadevergoeding tevens kunnen worden voldaan de kosten van opruiming, herstel of vervanging van hetgeen is beschadigd of verloren gegaan, alsmede de voor de opruiming, het herstel of de vervanging gemaakte kosten van voorbereiding, leiding en toezicht, ook van de directie.

lid 7:

De aannemer zal bedingen, dat ingeval van schade aan de in de vorige leden omschreven goederen de uitkering van de schade vergoeding zal geschieden aan degenen aan wie de goederen toebehoren, als verzekerden.

lid 8:

De opdrachtgeefster betaalt de vergoeding, welke haar ingevolge het voorgaande lid is uitgekeerd, door de aannemer naar gelang deze met de opruiming, het herstel of de vervanging vordert, behoudens dat deel der vergoeding dat de opdrachtgeefster toekomt uit hoofde van haar rekening komende kosten en de voor haar rekening komende uitkeringen aan derden.

lid 9:

De aannemer zal bedingen, dat ingeval van wanbetaling van de premie de verzekeraar hiervan per aangetekend schrijven aan de opdrachtgeefster mededeling zal doen en dat de verzekering na verzending van bedoelde brief nog veertien dagen zal doorlopen, gedurende welke periode de opdrachtgeefster het recht heeft om op kosten van de aannemer een nieuwe verzekering op dezelfde voorwaarden af te sluiten. De uit dien hoofde betaalde premie en kosten worden op de aanneemsom ingehouden.

lid 10:

De aannemer geeft het bewijsstuk, waaruit het sluiten van de vereiste verzekering blijkt, binnen veertien dagen na de aanvang van het werk en de polis alsmede de premiekwitanties

onmiddellijk na ontvangst daarvan, aan de opdrachtgeefster in bewaring. Laat de aannemer dit na, dan is de opdrachtgeefster bevoegd om zonder ingebrekestelling voor rekening van de aannemer tot het sluiten van een verzekering over te gaan.

lid 11:

De aannemer verzekert tevens het toebrengen van schade aan belendingen als gevolg van de uitvoering van het werk.

PAR. 3 BIJZONDERE BEPALINGEN

Z e k e r h e i d s s t e l l i n g.

1. De aannemer dient zo spoedig mogelijk na de opdracht, doch uiterlijk binnen zeven werkdagen na opdracht, een zekerheid te stellen ten bedrage van 10% van de aanneemsom, één en ander volgens een bij het bestek gevoegd model.
2. Indien de zekerheidsstelling niet binnen de gestelde termijn bij de opdrachtgever is ingekomen, wordt het bedrag van de garantie ingehouden op de 1e betalingstermijn en zonodig op de volgende betalingstermijnen, tot dat het bovenvermelde bedrag van de garantie geheel is ingehouden.
3. De zekerheidsstelling blijft van kracht tot dat zal zijn gebleken dat de aannemer aan al zijn verplichtingen heeft voldaan.

B e g r o t i n g.

1. De aannemer dient binnen zeven dagen na aanbesteding een gespecificeerde begroting te overleggen.

PAR. 4 OPLEVERINGSTERMIJN.

1. Het werk dient te zijn voltooid en voor de eerste maal ten genoegen van de directie te worden opgeleverd na een in de nota van inlichtingen te bepalen aantal werkbare dagen.
2. Het werk dient voor de tweede maal opgeleverd te worden na verloop van drie maanden na de eerste oplevering.
3. De aannemer kan zich nimmer beroepen op feiten zoals het niet kunnen betrekken van personeel en/of materialen, wat stagnatie van het werk tengevolge gehad zou kunnen hebben.
4. B e t a l i n g s t e r m i j n e n.
 - a. De aanneemsom is het bedrag, waarvoor de aannemer zich heeft verbonden het werk tot stand te brengen, de belasting toegevoegde waarde (btw) daarin niet begrepen.
 - b. Bij de berekening van de termijnen, zal de aanneemsom verminderd worden met het totaal der stelposten en de post onvoorzien.
 - c. De stelposten zullen worden betaald op een door de aannemer ingediende nota in drievoud, en indien de directie zulks verlangt, op vertoon van een betalingsbewijs.
 - d. De vergoeding van de btw van de aannemer geschiedt gelijktijdig met de terzake van het werk aan hem te verrichten betalingen.

- e. De betaling geschiedt in termijnen. Met uitzondering van de 1e termijn en die na de onderhoudstermijn, wordt het bedrag van een termijn vastgesteld op 10% van de aanneemsom. Tijdens het werk verschijnen de termijnen als bij een opneming aan de hand van het verwerkte bedrag genoemd in het weekrapport blijkt, dat het aan de aannemer toekomend bedrag verminderd met het totaal van de reeds verschenen termijnen meer is dan een termijn. De grootte van de opleveringstermijn is het bij de opneming vastgestelde verwerkte bedrag verminderd met het totaal van de reeds verschenen termijnen. De eindafrekening vindt plaats conform het bepaalde in par. 40 lid 8 van de AVW 1968.
- f. Bij de oplevering dient een gespecificeerde staat van het meer- en minderwerk alsmede de laatste staat van mandagen te worden overlegd.
- h. De eerste opleveringstermijn zal worden vermeerderd met het bedrag van het meerderwerk en verminderd met:
 - het totaalbedrag aan minderwerk;
 - eventuele kortingen en boetes;
 - uitgaven door de direktie voor rekening van de aannemer gedaan.
- i. Mocht de aannemer in gebreke blijven met betrekking tot de leveranciers en ondernemers, dan is de direktie gerechtigd deze betalingen te doen en in mindering te brengen op de aanneemsom.
- j. Meerderwerk mag uitsluitend worden uitgevoerd nadat de aannemer een door de direktie getekende opdracht heeft ontvangen waarop het bedrag van het meerderwerk staat aangegeven.

PAR. 5 OVERIGE VAN TOEPASSING ZIJNDE BEPALINGEN

1. T e k e n i n g e n e. d.

Door of namens de opdrachtgeefster zal de aannemer worden voorzien van maximaal drie exemplaren van het bestek, de bestektekening en situatietekening.

2. G e r i n g e a f w i j k i n g e n.

Kleine afwijkingen en/of wijzigingen in de maatvoering binnen de hoofdmaten kunnen geen aanleiding geven tot verrekening. De volledige maatvoering behoort tot het werk van de aannemer. De controle die door de direktie daarop wordt uitgevoerd, ontheft de aannemer geenszins van zijn verantwoording voor de juiste maatvoering.

3. A f w i j k i n g e n i n h e t b e s t e k.

Afwijkingen tussen besteksbepalingen of tussen bestek en tekeningen dienen door de inschrijver voor de aanbesteding ter kennis van de direktie te worden gebracht.

Na gunning kunnen geen aanmerkingen meer geldend worden gemaakt en is de aannemer verplicht het werk uit te voeren naar de kennelijke bedoelingen van het bestek met de tekeningen, zonder dat dit verrekening met zich mee zal brengen.

4. O n d e r h o u d s t e r m i j n.

Voor het werk geldt een onderhoudstermijn van drie maanden. Ongeacht de bepaalde garanties en wettelijke aansprakelijkheid is de aannemer verplicht op de eerste aanmaning van de direktie alle voor de oplevering of tijdens de onderhoudstermijn ontstane gebreken geheel gratis en ten genoegen van de direktie te herstellen. Wanneer de aannemer aan deze aanmaning geen gehoor geeft, dan is de direktie gemachtigd het herstellen van gebreken op te dragen aan derden, waarbij de daaruit voortvloeiende kosten op de aannemer zullen worden verhaald. Indien bij de oplevering danwel tijdens de onderhoudsperiode blijkt dat er lekkage is opgetreden in lateien, muren, daken of vloeren, zal na reparatie van het betreffende onderdeel nog

een extra onderhoudsperiode gelden, waarin in elk geval de periode oktober t/m april voorkomt, indien niet met zekerheid kan worden vastgesteld of de klacht verholpen is. Een evenredig bedrag zal over die periode worden ingehouden.

5. **Werkterrein, bewaking en reclame.**

Onder werkterrein wordt verstaan het terrein, dat de aannemer voor de uitvoering van het werk ter beschikking wordt gesteld, het terrein waarin en waarop het werk zal worden uitgevoerd daarin begrepen. De aannemer onderzoekt waar welke leidingen liggen. De aannemer wordt geacht op de hoogte te zijn van de staat, de situering en de hoogteligging van, alsmede de toegangsmogelijkheden tot het werkterrein op de dag van aanbesteding.

De aannemer dient ter beveiliging van het bouwwerk en opslagterrein met alles wat zich daarop bevindt, in overleg met de direktie de nodige voorzieningen te treffen voor de gehele duur van het werk.

Reclame is toegestaan, mits de direktie de vorm en plaats van de te voeren reclame heeft goedgekeurd. De aannemer brengt tevens reclameborden aan waarop staan aangegeven de namen en adressen van de opdrachtgeefster en de direktie. Tevens dient er aanwezig te zijn 1 brandblusser (minimaal 12 kg).

6. **Keuring van bouwstoffen.**

Ingeval in het bestek bouwstoffen worden genoemd die kunnen worden geleverd met het KOMO kenmerk en worden betrokken bij een fabrikant die de bouwstoffen niet met het KOMO kenmerk levert, is de aannemer verplicht deze op zijn kosten te laten keuren door een erkend onafhankelijk keuringsinstituut voor bouwmaterialen.

7. **Bouwvergaderingen.**

Zo dikwijls als de direktie dit noodzakelijk acht, wordt een bouwvergadering belegd.

8. **Verband met andere werken.**

De aannemer gedooft dat de onderaannemers gebruik maken van de was- en schaftgelegenheid, de toiletten, de steigers en overig hulpmaterieel en de telefoon tegen de gemaakte gesprekskosten.

De aannemer zal ten behoeve van werken van onderaannemers deze werken zonder enige vergoeding de nodige sparingsen maken, welke hem te zijner tijd middels tekeningen zullen worden opgegeven. Hakwerk ten gevolge van vergeten of foutief geplaatste sparingsen komt voor rekening van de desbetreffende installateur. Het aanwerken van sparingsen en sleuven e.d. is voor rekening van de aannemer van het bouwkundige gedeelte.

9. **Maatregelen bij ongunstige weersomstandigheden.**

Bevroren materialen mogen niet worden verwerkt. Indien tijdens ongunstige weersomstandigheden moet worden gewerkt, moet het verse werk zorgvuldig worden beschermd tegen de inwerking van koude en vocht. Indien er in een periode van ongunstig weer onderdelen schade hebben geleden, moet dit, voor zover nodig, worden afgebroken en vervangen alvorens de werkzaamheden worden hervat.

10. **Opruimingswerkzaamheden.**

Afval, ook hetgeen afkomstig is van werken uitgevoerd door derden, moet regelmatig uit het werk en van het werkterrein worden verwijderd. Het werk dient bezemschoon te worden opgeleverd terwijl mortelresten en kalkspatten en dergelijke dienen te zijn verwijderd. De ruimten onder de vrijdragende vloeren dienen vrij van afval te worden opgeleverd. Het genoemde afval dient te worden afgevoerd naar een legale vuilstortplaats.

11. Water- en stroomverbruik.

De kosten van water- en stroomverbruik, waarin begrepen de aansluitkosten van de keten, de loodsen en werkplaatsen, voor de verwarming, de verlichting van keten en dergelijke, komen voor rekening van de aannemer. De kosten van energie en waterverbruik voor het maken van specie en het aanbrengen van de installaties komen eveneens voor rekening van de aannemer, ook die van de aannemers genoemd in punt 8 van deze paragraaf. De kosten van telefoongesprekken gevoerd door de direktie, kunnen door de aannemer bij de opdrachtgeefster worden gedeclareerd.

12. Hulpmiddelen.

Voor het personeel moet een schaftgelegenheid aanwezig zijn, die voldoet aan de eisen van de arbeidsinspectie. Bovenstaande geldt tevens voor de werknemers van de onderaannemers en de installateurs bedoeld in punt 8 van deze paragraaf. Een direktieverblijf wordt niet verlangd, volstaan kan worden met een vertrek in het verblijf van de aannemer of opdrachtgeefster.

TWEEDE AFDELING

Voorschriften omtrent de uitvoering, de bouwstoffen alsmede de omschrijving van het werk.

PAR. 1 SLOOP- EN DEMONTAGEWERK

1. Demontage werk.

- a. Uitnemen van de buitenroede.
- b. Ten behoeve van het vervangen van de staartbalk de kruilier demonteren.
- c. Alle overige demontagewerkzaamheden uit te voeren voor het afnemen van de complete kap.
- d. Eventuele schade welke ontstaat tijdens de demontage van onderdelen dient de aannemer, ten genoegen van de direktie, voor zijn rekening te herstellen c.q. vernieuwen.

2. Sloop werk.

- a. Al die onderdelen welke vernieuwd dienen te worden, omzichtig te slopen.
- b. Alle vrijgekomen geschikte materialen vervallen aan de opdrachtgeefster, zulks in overleg met de direktie.
Alle vrijgekomen ongeschikte materialen dienen door de aannemer te worden afgevoerd naar een legale stortplaats.
- c. De afvoerroute van sloopmaterialen dient in overleg met de direktie te worden bepaald.
- d. Bij het slopen van dragende konstrukties het nodige stutwerk van voldoende sterkte in acht te nemen.
- e. Gesloopt dienen te worden:
 - complete kap;
 - de vloeren van: kapzolder, luizolder, steenzolder, pelzolder, groep vloer en eerste zolder;
 - legeringsbalken van de pelzolder;
 - buitenroede;
 - staartbalk;
 - stellinghekwerk;
 - stellingdelen;
 - stellingdeuren westzijde;

- gepotdelseld romphout;
- grote toegangsdeuren;
- 5 trappen/ladders;
- gemetselde uitbouw westzijde, inclusief fundering.

PAR. 2 MOLENMAKERS- EN TIMMERWERK

1. Uitvoering algemeen.

- a. Alle hierna te noemen onderdelen die vernieuwd moeten worden en waarvoor geen nader omschreven bewerking wordt geeist, dienen van de daarvoor in de molenbouw algemeen gebruikelijke verbindings- of bevestigingsmiddelen te worden voorzien (aldus e.a. bij de prijsopgave inbegrepen).
- b. Materialen, als niet anders voorgeschreven, te vernieuwen als bestaand materiaal.
- c. Maten in het werk na te meten.

2. K a p.

- a. Twee voeghouten vernieuwen, lang 5,5 meter aan de voorkant zwaar 400 x 450, achter 320 x 340. De porring is ± 200 mm.
- b. Vernieuwen van spantring en roosterhouten. De zwaarte van de spantring is 120 x 120. Roosterhouten zijn zwaar 110 x 140.
- c. Beide kaspanten vernieuwen, 4 poten $\pm 3,6$ meter, houtzwaarte 100 x 140. De porring is ± 300 .
In de spanten een haneplank aanbrengen en in de nok een spijkerstuk 40 x 300.
- d. De nokgording vervangen, zwaar 120 x 140, lang $\pm 2,80$ meter.
Twee middengordingen zwaar 100 x 100. Twee zwanehalzen zwaar 100 x 100.
Zes nieuwe aanlopers zwaar 100 x 100.
De gemiddelde bocht van de gordingen is ± 100 .
- e. Het windpeluw vernieuwen, zwaar 370 x 370. Steunder zwaar 400 x 300.
Steunderbalk zwaar 240 x 240.
- f. De voorkeuvelens. De keer- en weerstijl vernieuwen, zwaar 150 x 100, lang $\pm 1,20$ meter.
De hoekstijl 100 x 150.
De achterkeuvelens vernieuwen, zwaar 100 x 120.
De keuvelensbalk voor, zwaar 100 x 150.
De keuvelensbalk achter, zwaar 100 x 120.
- g. De penbalk vervangen, zwaar 300 x 300.
- h. De korte spruit vernieuwen, lang $\pm 6,30$ meter, zwaar 250 x 250.
- i. Vervangen van de lange spruit, zwaar 320 x 360, lang ± 11 meter.
Onder de lange spruit goede uitdruipgaten aanbrengen en boven de spruit uitkruipluiken.
- j. De bestaande stalen trekstangen in het werk opnemen.
- k. Het steenbord vernieuwen in Bilinga. De halsafsluiting waterdicht uitvoeren.
- l. De poort vernieuwen. En een poortstut aanbrengen, zwaar 80 x 80.
- m. De stormluiken voor- en achter vervangen in Bilinga.
Het raampje boven de staart eveneens vernieuwen in Bilinga.
- n. Het stormschild, wolfseind en de kap opnieuw beplanken in gepotdelselde uitvoering, aanbrengen in een sterk aflopende schuinte. Oppervlakte kap ± 60 m², lengte kaphout $\pm 4,5$ meter.
Onderbreedte van de kap is ± 6 meter.
- o. De baard te vernieuwen. Model en afmetingen als bestaand. Evenzo de wangen.
- p. Vier nieuwe keerklampen aanbrengen, 80 x 220.

- q. Ten behoeve van het vergrendelen van het bovenwiel bij storm, leveren van twee stutten van voldoende afmetingen.
 - r. Naast het bovenwiel een scharnierende arm met teruglooppallen aanbrengen.
 - s. De onderdelen welke niet met name worden genoemd als zijnde te vervangen c.q. vernieuwen na goedkeuring van de directie opnieuw te plaatsen en aanbrengen.
3. **S t a a r t e n k r u i w e r k.**
- a. De staartbalk vernieuwen, zwaar 290 x 320, lang $\pm$ 10,20 meter.
 - b. Een lange schoor vernieuwen, zwaar 70 x 170, lang $\pm$ 14 meter.
 - c. Het overkruisen van de molen zodanig verhelpen dat de kammen en staven goed in elkaar grijpen.
 - d. De korte schoren inkorten en opnieuw aanbrengen.
4. **G a a n d e w e r k.**
- a. De halsbalk van de luiერი, zwaar 100 x 200, lang 1,75 meter, vervangen.
Het luiwerk bedrijfsvaardig opleveren.
 - b. Twee ijzerbalken vervangen, afmeting 240 x 240. Goed in het draaipunt pas maken.
 - c. De kruisarm van het spoorwiel repareren, het afgekloofde oor goed vastzetten met lijm en twee doorgaande 1/2" bouten.
 - d. Voor de beide koppels stenen de kuipdeksels vernieuwen.
 - e. Een stuk zetten in het bovenblad van de bonkelaar, lang 1,35 meter, zwaar 25 x 120.
 - f. Het complete houtwerk van de dustgroep van de pelstenen vervangen.
 - g. Het gehele gaande werk nakijken en na goedkeuring van de directie repareren c.q. vervangen. Hiervoor een stelpost op te nemen, groot f 20.000,--.
5. **A c h t k a n t e n v l o e r e n.**
- a. Boven tafelelementstuk op de kapzolder aanlassen, tussen achtkantstijl VII en VIII.
 - b. Legeringsbalk (VIII) op kapzolder aanlassen.
 - c. Een assmeerzoldertje aanbrengen in de kap, zwaar 32 x 170.
 - d. 1 Veldregel, zwaar 100 x 140, lang 2,65 meter.
 - e. De kapzoldervloer verstevigen door aanbrengen van drie kinderbintjes, zwaar 120 x 140, totaal $\pm$ 12 meter.
De vloer vernieuwen in geschaapt vurenhout, zwaar 40 x 200, alsook de vloer van de luizolder en de roostervloeren.
 - f. Onder de vloer van de luizolder twee legeringsbalken aanlassen.
 - g. De vloer van de steenzolder vervangen, zwaar 32 x 170.
 - h. Vier randbalken onder de steenzolder vernieuwen, 70 x 145.
Achtkanstijl (III) uitstukken.
 - i. Op de pelzolder al het vloerhout vervangen, zwaar 32 x 170, evenals de groepvloer.
 - j. Onder de pelzondervloer de legeringsbalken vervangen, zwaar 210 x 260.
 - k. Onder de groepvloer 1 legeringsbalk vervangen, 210 x 260.
 - l. De vloer van de eerste zolder vervangen, zwaar 32 x 170.
 - m. 4 Sleutelstukken onder de eerste zolder aanbrengen, zwaar 120 x 140, lang 1,25 meter.
2 Sleutelstukken, respectievelijk 1 van 200 x 290 en 1 van 200 x 220, lang 1,50 meter.
2 Sleutelstukken, zwaar 150 x 290, lang 1,50 meter.
6. **G e v l u c h t.**
- a. Voor het afnemen van de kap de beide roeden doorhalen.
De binnenroede opslaan voor hergebruik. Leveren nieuwe plaatstalen buitenroe, lang $\pm$ 21,40 meter, inclusief Van Busselneus en remkleppen (Bremerkleppen).

- b. De buitenroede opnieuw ophekken volgens Groninger jaloeziesysteem.
Binnenroede ophekken met bestaande heklatten en wiekkleppen.
 - c. Stelpost opnemen voor reparatie aan binnenroede.
7. S t e l l i n g.
- a. De stellingleuning vernieuwen in Bilinga.
8 Afdekgelags, zwaar 50 x 120, lang 6,70 meter.
24 Hekschroten, zwaar 20 x 100, lang $\pm$ 6 meter.
32 Hekstijlen, zwaar 80 x 100, lang $\pm$ 1 meter.
 - b. De stellingdelen vervangen in Bilinga, zwaar 40 x 230.
Op de liggers een schegge aanbrengen, lang 800 van 25 naar 0 aflopend.
De binnenste vier planken gesloten tegen elkaar aanbrengen, dezen te bekleden met een strook Masonite, breed 800, dik 4 mm.
Een mastiekschroot tegen de molen opzetten en afplakken met een baanplak Rubberoid, dik 6 mm.
De opstaande rand tegen de molen waterdicht aansluiten door middel van een strook lood in de muur.
De stellingliggers binnen- en buitensluiting afdekken met Rubberoid.
 - c. Een hulpschoor vernieuwen, zwaar 80 x 100.
8. O v e r i g e t i m m e r w e r k e n.
- a. Vernieuwen, twee stel inrijdeuren in g.g. delen, in opgeklampte uitvoering, op brede klampen met spiegelstukken aan de bovenzijde voorzien.
Boven de inrijdeuren een afdruiplank aanbrengen, lang 2,80 meter, breed 60 cm.
Het bord afdekken met Rubberoid en een strook lood enkele voegen hoger in de muur plaatsen.
 - b. In de vloeren van de eerste zolder, pelzolder en steenzolder boven elkaar liggende luiken aan te brengen van voldoende afmeting.
 - c. Op de pelzolder 1 stel stellingdeuren vervangen in g.g. delen, in opgeklampte uitvoering (uitvoeren als bestaand).
 - d. 2 Ladders vernieuwen, 400 breed, 1 van 2,80 meter en 1 van 2,60 meter.
3 Trappen vervangen, 600 breed, 1 van $\pm$ 3,50 meter, 1 van $\pm$ 3,60 meter en 1 van $\pm$ 3 meter.

PAR. 3 BETONWERK

- a. Losliggend beton van de begane grondvloer te verwijderen en opnieuw aanstorten met beton 1:3:5.
- b. Daar waar de vloer verzakt is het oppervlak opruwen en vlak afwerken met beton, 1:3:5.

PAR. 4 METSELWERK

- a. De deuropening naar de afgebroken aanbouw dicht te metselen met gevelsteen.
Te metselen als bestaand verband. De kleur, rood, als bestaand en te leveren na goedkeuring van een monster door de directie.
- b. Het voegwerk aan de buitenzijde uit te kappen en door een voegenrestaurateur opnieuw aanbrengen.

PAR. 5 STUKADOORSWERK

Aan de binnenzijde van de begane grond en eerste vloer de slechte stuklagen verwijderen en daarna opnieuw berapen met een mortel S9.

PAR. 6 METAALWERK EN HANG- EN SLUITWERK

- a. De kruilier en kruiketting te ontroesten en gangbaar maken. De lier weer aan de staart aanbrengen.
- b. Een stalen band rond de glijring aanbrengen, $\pm$ rond 4,40 meter.
- c. De bestaande zwichtinrichting ontroesten en gangbaar maken.
- d. De grote inrijdeuren te voorzien van duimhengen van voldoende zwaarte. Af te hangen op klauwduimen.
De deuren op de zuidzijde te voorzien van deurbalkhaken en te leveren een passende deurbalk, zwaar 50 x 100. Voor het afsluiten van de deuren op de noordoostzijde aan te brengen 1 staartgrendel, 1 zware valgrendel en 1 deurgrendel met hangslotoog.
Hierbij te leveren een klavierhangslot.
- e. Ter afsluiting van de nieuw aan te brengen stellingdeuren, op de stellingdeur een draaibare deurbalk bevestigen als bestaand.
- f. Op de lui luiken aan te brengen staarthengen, met vaste pen, lang 200.
Elk luikdeel te voorzien van twee stuks.
- g. Stelpost opnemen hang- en sluitwerk, kramerijen (*f* 800,--).

PAR. 7 STRAATWERK

De bestaande straatstenen op de begane grond op te nemen en opnieuw leggen op gelijke hoogte als naastliggende betonvloer, $\pm$ 20 m².

PAR. 8 ELEKTRISCHE INSTALLATIE

- a. De bestaande groepenkast verwijderen. Een nieuwe twee-groepenkast aanbrengen voorzien van aardlekschakelaars.
- b. Bestaande aarding op de groepenkast vervangen.
- c. Het werk omvat mede het leveren en aansluiten van:
 - 4 ballonarmaturen;
 - 4 lichtschakelaars;
 - 4 dubbele wandkontakt dozen met randaarde.Van elk der genoemde onderdelen 1 stuks aan te brengen op de begane grond, de eerste zolder, de pelzolder en de steenzolder.
- d. De installatie overeenkomstig de voorschriften van het EGD en de NEN 1010 uit te voeren.
Al het te gebruiken materiaal dient te zijn voorzien van het KEMA keurmerk.

PAR. 9 BLIKSEMAFLEIDER

Voor het doormeten, herstellen en maken van een doorkoppeling van de roeden bij de assekop van de bliksemafleider een stelpost op te nemen.

PAR.10 SCHILDER- EN KONSERVERINGSWERKEN

1. Glaswerk algemeen.

- a. De vast te stellen glasdikte in de glasopeningen van de deuren en ramen dienen overeenkomstig de norm NEN 2608 te worden berekend.
- b. Ruiten, welke gedurende het werk door breuk zijn beschadigd, moeten door de aannemer van het schilderwerk direkt door nieuwe worden vervangen.
- c. Alle ruiten dienen aan beide zijden schoon te worden opgeleverd met inbegrip van kalk-, cement- en kitresten.
- d. Alle bewerkingen dienen te worden uitgevoerd volgens de Basis Voorschriften Nieuwbouw 1980.
- e. Voor het plaatsen van het glas dienen de betreffende sponningen en ruimten vrij van vocht en vuil te zijn.
- f. Het blank enkelvoudig glas dient rondom in de beglazingspasta te worden geweld.
- g. Daar, waar glas met sponningslijsten wordt bevestigd, dienen deze aan twee zijden met beglazingspasta te worden ingeweld, evenals de kopse kanten van de lijsten voor zover deze worden opgesloten.
- h. De baarden van de beglazingspasta dienen dusdanig van de ruit af te worden gesneden dat de betreffende naad geheel gesloten is.
- i. Indien de fabrikanten van het toe te passen glas, beglazingspasta en bepaalde voorschriften geven, moeten deze worden opgevolgd.

2. Glaswerk, materialen.

- a. Alle glasopeningen in de nieuwe deuren te voorzien van blank glas.
- b. Glasruiten in ramen welke ontbreken of gescheurd zijn opnieuw te beglazen met blank glas.

3. Bewerkingen.

- a. Alle sponningen, ook de glaslatten, te behandelen met een vochtregulerende verf.
- b. De glaslatten/sponningslijsten vast te zetten met gegalvaniseerde schroeven h.o.h. 25 cm.

4. Schilderwerk algemene bepalingen.

- a. De aannemer is verplicht het werk uit te voeren overeenkomstig de voorschriften van het bestek, terwijl hij zich dient te houden aan het in bestek vermelde aantal bewerkingen en verflagen.
- b. Toezicht wordt gehouden door de direktie. Waar nodig, eventueel ter beoordeling van de direktie, geeft de leverancier van de verf en dergelijke deskundige voorlichting inzake toepassingen en verwerking van de toe te passen materialen.
- c. Voor de verwerkingsvoorschriften van de in het verfbestek genoemde produkten, wordt verwezen naar de technische gegevens van de betreffende produkten. Wanneer deze niet in het bezit zijn van de schilder-aannemer dienen ze te worden aangevraagd bij de leverancier.
- d. Voordat met schilderen mag worden begonnen dient het te schilderen oppervlak schoon, stof- en vetvrij te worden gemaakt. Dit zal tevens voor het aanbrengen van een nieuwe laag gelden. De ondergrond moet droog zijn.
- e. Het gronden van ongeschilderd hout, in het bijzonder van ramen, deuren en kozijnen alsmede het meniën van het houtwerk dat in aanraking zal komen met metselwerk, pleisterwerk of beton, dient voor het aanvoeren op het werkterrein te geschieden, of, indien dit onmogelijk is, direkt na de aanvoer op het werkterrein.
- f. Bij het schilderen moet rekening worden gehouden met weersgesteldheid.

Bij mistig, vochtig of regenachtig weer, bij een relatieve vochtigheid hoger dan 85% en bij vorst mag niet worden geschilderd. Een en ander ter beoordeling van de direktie. Schade aan het schilderwerk, ontstaan door regen, dauw, zand, stof of dergelijke oorzaken, dienen door de schilder te worden hersteld.

- g. Betreffende de uitvoering van het schilderwerk en de definities der bewerkingen is voor die gevallen waarin dit bestek niet voorziet, het Standaard Referentie Bestek voor de woningbouw (SRW) van toepassing.

5. B u i t e n s c h i l d e r w e r k.

- a. De houtoppervlakken die niet in het zicht blijven, dienen tweemaal dekkend in de loodmenie te worden gezet.
- b. De houtoppervlakken die wel in het zicht blijven, dienen als volgt te worden afgewerkt:
- slecht hechtende of anderzins ondeugdelijke verflagen verwijderen;
 - het geheel goed opschuren;
 - openstaande houtverbindingen zoals scheuren, gaten en dergelijke goed uithalen en vlakvullen met vulpasta, na uitharden goed schuren;
 - kaalhout en vullingen van vulpasta (bij)gronden, daarna schuren;
 - indien strikt noodzakelijk, spaarzaam bijplamuren, na droging schuren;
 - goed intact zijnde bestaand blijvende verflagen schuren, reinigen en ruim instrijken met grondverf;
 - na een droogtijd van circa 30 minuten doch binnen vijf uur het geheel overgronden, na droging licht schuren;
 - daarna het geheel in de opgegeven kleur afschilderen.

6. B i n n e n s c h i l d e r w e r k.

De houtoppervlakken die in het zicht blijven, dienen als volgt te worden behandeld:

- slecht hechtende of anderzins ondeugdelijke verflagen verwijderen;
- het geheel goed opschuren;
- gronden;
- openstaande houtverbindingen en scheuren vlakvullen met vulpasta, na uitharden goed schuren;
- het geheel vlak en dekkend plamuren, zonodig in meerdere lagen plamuren;
- daarna afschuren en stofvrij maken;
- overgronden;
- het geheel slijpen met watervast schuurpapier en water. Hierbij mag de voorlakverflaag niet worden doorgeschuurd;
- afschilderen met zijdeglanslak in de door de direktie opgegeven kleuren.

7. D i v e r s e n.

- a. Alle verontreinigingen door lakverf aan vloeren, wanden, schakelaars, kontaktdozen, glaswerk en dergelijke dienen door de aannemer van het schilderwerk te worden verwijderd.
- b. Alle niet te schilderen buitenhoutwerk te carbolineren en daarna tweekeer te teren met een mengsel van bruine teer en koolteer. Alle ijzerwerken zoals roden, ankers, etc. tweekeer behandelen met een zuurvrije ijzerlak.
- c. Het schilderwerk uit te voeren in een verfsoort ter goedkeuring van de direktie en in de kleuren als omschreven in “Groninger Molenboek” (zie ook bijlagen).

PAR.11 CONSERVERINGSWERK

1. Houtwormbestrijding.

Nadat de aanwezige slechte houtdelen zijn vervangen of verwijderd.

- a. Het stofvrij maken van het geheel te behandelen oppervlak, dusdanig dat verdere behandeling mogelijk is.
- b. Het behandelen van het oppervlak door middel van lage druk spuiten met Aidol antie insect B,
te behandelen oppervlakten:
molen: alle vloeren, wanden en de draagconstructie inclusief alle verdere aanwezige mechanieken in de molen.

2. Gevelbehandeling.

- a. Met behulp van pneumatische apparatuur het uitkappen van alle voegwerk en aangetaste c.q. beschadigde stenen.
- b. Het inzetten van nieuwe door u te leveren stenen, totaal gerekend op 50 stuks.
- c. Met behulp van hoge druk heet water en een algendodend middel het reinigen van het gehele geveloppervlak.
- d. Het voegen van de gevel, glad afgewerkt, met een deugdelijk mortel op basis van portlandcement waarvan de samenstelling nader bepaald zal worden.
- e. Na droging van de p.c. mortel (na ca. 2 weken) het hydrofoberen van het gehele oppervlak met Legasil SMO.

PAR.12 POST ONVOORZIEN

1. De aannemer neemt in zijn begroting een post onvoorzien op, groot f 50.000,-- exclusief btw.

De post onvoorzien zal, voor zover deze niet wordt verwerkt, in mindering worden gebracht op de aanneemsom.

BIJLAGEN

A. Bepalingen en modelformulieren

1. Nota van inlichtingen.
2. Inschrijfbiljet.
3. Afstandsovereenkomst.
4. Model bankgarantie.
5. Kleuren aan de Groninger windmolen.

B. Tekeningen in drie bladen

1. Bestektekening.

De directeur van gemeentewerken,

(K.J. Kool)

bijlage 2.

INSCHRIJFBILJET

De hierna te noemen inschrijver(s)

- a. 1)
gevestigd te 2)
b. 1)
gevestigd te 2)

verklaart (verklaren) zich onder ondertekening dezes bereid de uitvoering van het werk in bestek 12-1989, omvattende de restauratie van de molen “De Jonge Jan” te Uithuizen, aan te nemen voor een bedrag, de omzetbelasting daarin niet begrepen, van

f 3)
(zegge: gulden) 4)
het bedrag van de terzake verschuldigde omzetbelasting bedraagt

f 3)
(zegge: gulden) 4)
Bovenstaande bedragen gelden zonder toepassing van de risicoregeling.

De inschrijver(s) verklaart (verklaren) het werk als bovengenoemd uit te voeren voor een bedrag, de omzetbelasting daarin niet begrepen, van

f 3)
(zegge: gulden) 4)
Het bedrag van de terzake verschuldigde omzetbelasting bedraagt

f 3)
(zegge: 4)

Laatstgenoemde bedragen gelden met toepassing van de risicoregeling.

De inschrijver(s) wijzen als gemachtigde om voor hem alle zaken het werk betreffende vertegenwoordigen aan:

De inschrijver(s) verklaart (verklaren) deze aanbieding te doen overeenkomstig de bepalingen van de Uniforme Aanbestedingsreglement en met inachtneming van de bepalingen en gegevens zoals deze zijn omschreven in het bestek, de nota van inlichtingen en het eventuele proces-verbaal van aanwijzing, aan de hand van de door hem overlegde open begroting.

Tevens verklaart (verklaren) de inschrijver(s) met de bij dit inschrijfbiljet behorende in tweevoud ondertekende afstandsovereenkomst en de daarop vermelde voorwaarden akkoord te gaan.

Gedaan te de 19 .

De inschrijver(s): a. (handtekening)

b. (handtekening)

vervolg bijlage 2.

1. Bij een natuurlijke persoon naam en voornaam voluit, bij een rechtspersoon duidelijke en ondubbelzinnige aanduiding.

2. Bij een natuurlijke persoon de woonplaats, bij een rechtspersoon de vestigingsplaats, met volledig adres en zonodig vermelding van provincie en land.
3. Bedrag in cijfers.
4. Bedrag in letters.
5. Alleen invullen indien deze afwijkt van de inschrijver(s).

bijlage 3.

AFSTANDSOVEREENKOMST

Ondergetekende,,
(naam bouwbedrijf, verder te noemen: de aannemer)

in aanmerking nemende:

dat de aannemer in onderhandeling is met (naam aanbesteder¹)

.....
over de uitvoering van het volgende werk:
(omschrijving werk)
.....
.....

dat partijen in redelijkheid wensen te onderhandelen teneinde tot de beoogde overeenstemming te geraken;

dat ingevolge artikel 6 lid 2 van de Erecode voor ondernemers in het bouwbedrijf (hierna te noemen Erecode) het de aannemer vrij staat om onder de daarbedoelde voorwaarden zich jegens de aanbesteder te verplichten de toestemming als bedoeld in artikel 5 lid 3²) te zullen verlenen,

verklaart:

de toestemming als bedoeld in artikel 5 lid 3 van de Erecode te zullen verlenen, mits en voor zover aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. de aannemer is als eerste en enige gegadigde uitgenodigd tot het plegen van overleg en het voeren van onderhandelingen omtrent de door de aannemer aangeboden dan wel aan te bieden voorwaarden, in welke vorm dan ook, betrekking hebbend op het totstandbrengen van bovengenoemd werk.
2. partijen hebben voldaan aan hun ten opzichte van elkander aangegane verplichting om naar de eisen van redelijkheid en goede trouw te onderhandelen teneinde tot de beoogde overeenkomst te geraken.
3. de aanbesteder - indien hij ondanks de nakoming van de verplichting onder 2 bedoeld de onderhandelingen met de aannemer heeft beëindigd - heeft de aannemer daarvan schriftelijk, met redenen omkleed, kennis gegeven en daarbij de aannemer onvoorwaardelijk van eventuele inmiddels gedane prijsaanbiedingen dan wel onderdelen daarvan ontslagen.

4. de aanbesteder heeft de door de aannemer terzake gemaakte kosten voor zover hij zich daartoe jegens de aannemer heeft verplicht, betaald.

Aldus, in tweevoud opgemaakt te op

Handtekening,

- ¹⁾ Onder “aanbesteder” wordt verstaan de aanbesteder, zoals gedefinieerd in artikel 2 onder b van de Erecode voor ondernemers in het bouwbedrijf, deze luidt: “de principaal of opdrachtgever, de directie en in het algemeen ieder, die in opdracht van, namens of met bewilliging van de opdrachtgever een prijsaanbieding voor de uitvoering van een werk aan een aannemer vraagt, daaromtrent onderhandelingen voert, de aanbestedingsgegevens vaststelt, of wijzigt”. Indien twee of meer verschillende natuurlijke en/of rechtspersonen tegelijk of na elkaar als hier omschreven optreden, zijn zij aanbesteder. Een en ander in de ruimste zin bedoeld.
- ²⁾ Artikel 5 lid 3 van deze Erecode luidt:
“Het is het lid, dat nog geen prijsaanbieding voor het werk heeft verricht verboden contact met de aanbesteder over het werk te hebben en/of een prijsaanbieding te doen, tenzij hij de uitdrukkelijke toestemming van de rechthebbende hiertoe op de voet van de in het toepasselijke prijsregelende reglement opgenomen bepalingen in een vergadering heeft verkregen”.

bijlage 4.

MODEL BANKGARANTIE

De ondergetekende (naam bank)
gevestigd te, hierna te noemen bank,
stelt zich hierbij tegenover
..... (naam opdrachtgever)
hierna te noemen opdrachtgever,
garant voor
..... (naam aannemersbedrijf of combinatie),
gevestigd te, hierna te noemen aannemer, tot zekerheid voor de nakoming van diens verplichtingen uit hoofde van het aangenomen werk
.....
..... (omschrijving werk en ligging),
zulks tot een bedrag van f,
(zegge: gulden).

De bank verbindt zich op grond van deze garantie ten hoogste bovengenoemd bedrag op eerste verzoek van de opdrachtgever aan hem te voldoen, indien naar de mening van de opdrachtgever de aannemer zijn verplichtingen niet of niet geheel nakomt.

De garantie vervalt zodra de aannemer naar het oordeel van de opdrachtgever aan als zijn verplichtingen uit hoofde van het aangenomen werk heeft voldaan.

Plaats, datum

Naam bank

Ondertekening:

bijlage 5.

De kleuren van de Groninger windmolen.

De hoofdkleur is wit, afgezet met rood en groen.

Stelling:

Stellingschoren en schrankschoren wit, de uiteinden van de stellingliggers wit, het eindvlakje rood. Het stellinghek wit, uiteinden of alleen de eindvlakjes van de dekkers rood.

Ramen wit, deuren groen met witte slaglijst.

Binnenzijde van de deuren wit met rode klampen.

De acht uittimmermantjes wit, de eindvlakjes rood.

Het tussenachtkant boven de stelling wit.

Staart, spruiten, schoren en voeghouten wit.

Het ondereind van de staart groen. Het kruirad wit met groene uiteinden, het ijzer daarop rood.

De kruilier rood. Dekkers van de schoren rood. De uiteinden van de spruiten en voeghouten rood - alleen 't bolle stukje -.

De kap:

Roosterhouten onder de kap wit, afgezet met rood aan de uiteinden - alleen het bolle gedeelte -. De vloer daarboven lichtblauw.

De kuip of kruiring groen en de eventuele kroonlijst daaronder rood-wit-blauw of alleen wit. Wanneer alleen een rondgaande platte lijst, dan deze wit.

Voor- en achtergevel wit. Luiken in achtergevel met zandlopers, groen met wit of rood met wit. Soms met geschilderde ruiten.

Voeghouten en middenkalf voorzijde afgezet met rood, rest wit.

De roeden groen, de hekken wit, voorzoom wit, borden groen. Een stroomlijnneus wit. Vroeger was het gebruikelijk de hekstokken van Amerikaans grenenhout alleen maar met blanke lijnolie werden behandeld. Deze werkwijze is uit historisch en ook uit functioneel - verf wordt door zeilen geschaviëld, het hekwerk wordt ook gebruikt als ladder - oogpunt volledig verantwoord. Bij zelf-zwichting is de gebruikelijke kleur van de kleppen wit geworden. Vroeger waren ze aan de ene roede rood, aan de andere geel, net als de zeilen.

Ijzeren askop rood met zilveren ster of blauw met gouden ster of groen met goud (zilver = wit, goud = geel).

De vangstok geslingerd rood-wit-blauw.

De bef onder de windpeluw wit met smalle rode rand.

De krullen op de windpeluw groen, rechts en links.

De zahnstok van zelfzwichting wit.

Kozijen wit, ramen groen.

Bij alle uiteinden van balken, schoren, enz. die kwartrond zijn is alleen dit afgeronde vlak rood geverfd.

16. Opmetingen van de sarrieshut naast de molen *De Liefde*

De sarrieshut met de zuid- en oostgevel. Foto gemaakt door W.O. Bakker in 1951.

In 2003 is de hut in- en uitwendig opgemeten, zie bijgaande tekening. De afmetingen van de ramen zijn inclusief het kozijn.

De sarrieshut met de oostgevel en de aanbouw op het noorden. Foto gemaakt door W.O. Bakker in 1951.

Oostgevel

Lengte 771 cm, deze gevel bevindt zich aan de straatzijde.

De deur [≡≡] in deze gevel, voorzien van een twee treeds stoep, is de officiële toegang tot het huis; deur 193 x 86 cm, deur met stoep en kozijn 262 cm hoog, stoephoogte 47 cm.

Links van de deur bevinden zich 2 ramen 92 x 177 cm en rechts 1 raam 94 x 177 cm, ze bevinden zich op 121 cm hoogte boven de straat.

Boven de deur en de ramen zijn 4 muurankers ingemetseld.

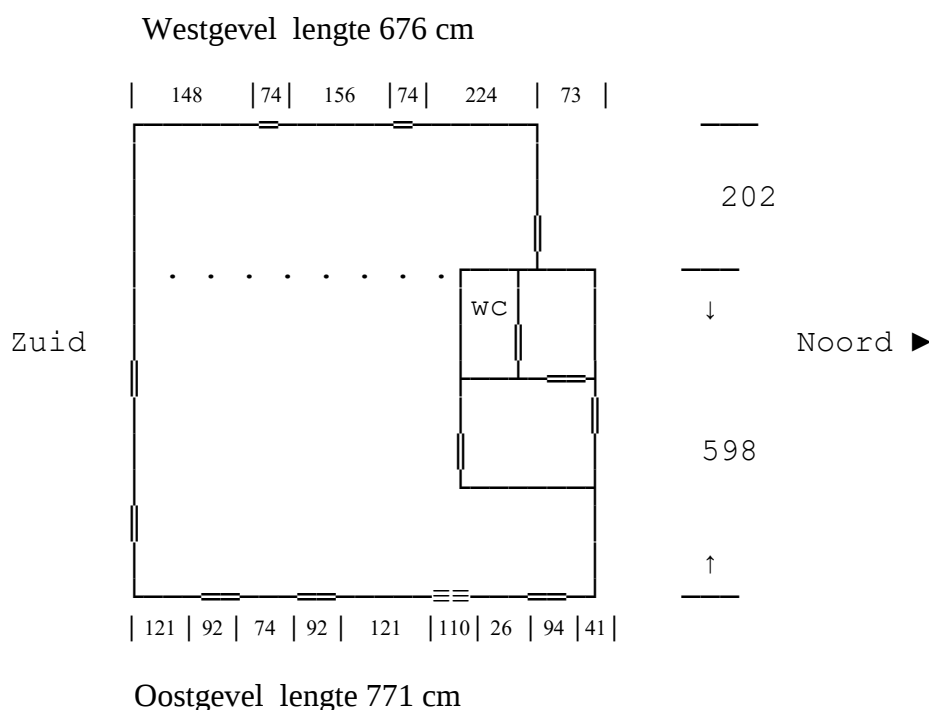
Muurhoogte 325 cm.

Noordgevel

Lengte 202 + 598 cm; gemeten W-O: | 114 | 72 | 16 | + | 180 | 107 | 311 |

Het achterste stuk (aan de westzijde) is 73 cm ingesprongen. Het raam in dat deel meet 72 x 53 cm.

De deur in deze gevel meet 88 x 191 cm, inclusief kozijn 107 x 202 cm. Er boven tot de dakgoot is nog 52 cm metselwerk.

Zuidgevel

Lengte 803 cm; gemeten W-O: | 203 + 173 | 95 | 179 | 95 | 58 |

De gevel heeft (aan de westzijde) een kleine inspring van 15 cm (aan de noordzijde bedraagt deze inspring 73 cm).

In deze gevel is de originele steen met het provinciewapen ingemetseld.

De 2 ramen in deze gevel zijn op dezelfde hoogte ingemetseld als aan de oostzijde, doch door het oplopend terrein (vanaf de straat) bevinden ze zich op resp. 80 en 100 cm hoogte en meten 95 x 176 cm.

Het inmetzelen van de oude gevelsteen. Foto B.D. Poppen 17-3-2003

Westgevel

Lengte 676 cm.

De twee kleine ramen meten 74 x 56 cm, muurhoogte 91 cm.

Aan deze zijde is het schuine gedeelte van de hut gesitueerd, waarover het dak vanaf de nok gelijkmatig afloopt tot op dakgoothoogte.

Rondom de gevels bevinden zich dakgoten; hoogte tot de dakgoot aan de westzijde 86 cm, aan de oostzijde 320 cm.

Het huis is voorzien van een schilddak, waarin op de hoeken (op het noorden en zuiden) de beide schoorstenen zijn gemetseld.

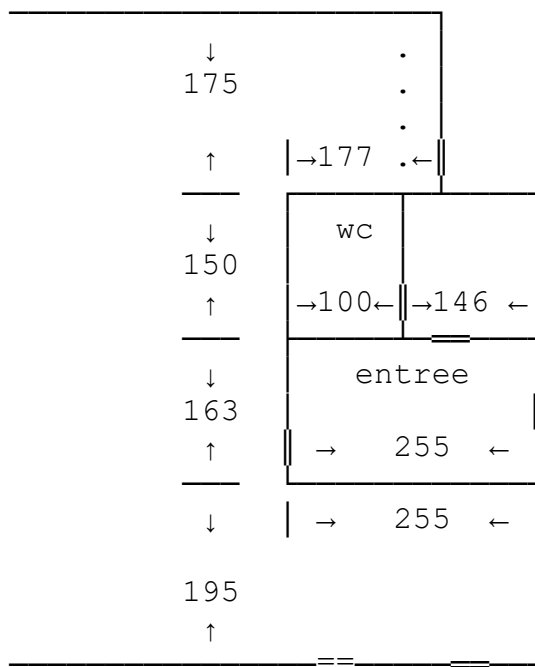
Aan de noord-, oost- en zuidzijde is de onderzijde van de muur vanaf de grond voorzien van een cementen spatrand. De hoogte hiervan aan de straatkant bedraagt 60 cm.

De oostgevel grenst onmiddellijk, dus zonder trottoir, aan de straat. Hier bevindt zich ook de officiële toegangsdeur, die echter niet meer wordt gebruikt.

Het inwendige

Het inwendige van de sarrieshut bestaat uit een entree met een aparte ruimte voor de wc en wasruimte, alsmede een kantoorgedeelte met keukentje. De zolder wordt gedragen door vijf draagbalken plus een balk op de noord- en zuidmuur.

De plafondhoogte bedraagt 257 cm.

Opgemeten 24 februari 2003.

De sarrieshut op een foto in het Nieuwsblad van het Noorden van 29-11-1928.

17. De Uithuizer Machinefabriek Van Dam & Gorter

fabrikant van o.a. molenroeden-, zelfzwichters en zelfkruiers

Tijdens een zoektocht in oude jaargangen van het blad *De Molenaar*, stuitte ik op een advertentie van een machinefabriek te Uithuizen, waarin men zich speciaal richtte tot 'H.H. Molenaars en Molenmakers'. (Zie de advertentie op de volgende pagina).

Dat stimuleerde mij op zoek te gaan naar meer informatie over deze machinefabriek en in de Groninger Archieven was inderdaad iets te vinden.

Het leverde het onderstaand verhaal op.

In oktober 1901 startte Alje van Dam aan de Stationsstraat te Uithuizen een machinefabriek. Al snel werd Alje Gorter een mede

compagnon en werd de naam *Uithuizer Machinefabriek Van Dam & Gorter*.

In deze fabriek werden stoommachines en stoomketels ten behoeven van de scheepvaart gemaakt, alsook stoomlocomobielen, dorsmachines, stropersen en vele andere artikelen.

Schepen waarin een stoomketel gemaakt door Van Dam & Gorter werden geplaatst waren o.a. de in 1904 gebouwde sleepboot Anna Sophia (I) van 51 brt., de in 1907 gebouwde sleepboot Anna Sophia (II), de in 1907 gebouwde stoomsleepboot Luctor en het stoomschip Anna Meika.⁶²

Een foto uit plm. 1905 van het voltallige personeel van de 'Uithuizer Machinefabriek Van Dam & Gorter', waarvan één personeelslid op een locomobiel zit.

Op de locomobiel staat: 'VAN DAM & GORTER UITHUIZEN MACHINEHANDEL'.

Foto collectie J. Ekema.

Uit een advertentie van de *Uithuizer Machinefabriek Van Dam & Gorter* in het blad *De Molenaar* van 23 december 1904 blijkt dat men ook onderdelen vervaardigde ten behoeve van de molenbouw, zoals molenroeden, in de volksmond wiken genaamd. Daarnaast maakte men 'zelfzwichters en zelfkruierij'.

'Zelfzwichters' is het wicksysteem zoals men dat op ruim 40 molens in de provincie Groningen aantreft, een jaloeziesysteem met kleppen.

'Zelfkruierij' is een systeem waarbij achter op de kap van de molen een windroos is geplaatst, waarmee de molen zichzelf op de wind kruit.

Een foto van de koren- en pelmolen 'Eva' te Usquert, gemaakt rond 1900, waarop het zelfkruisysteem is te zien, dat in 1891 werd aangebracht.

Deze achter op de kap geplaatste constructie, is een dubbele windroos, die geleverd werd door een Duitse firma.

Op de foto is echter te zien dat de linker windroos ontbreekt.

Dit systeem is heden ten dage op vele windmolens in Noord-Duitsland te zien. In Nederland komt het alleen voor op de molen *De Sterrenberg* te Nijeveen bij Meppel en op het spinnenkop-zaagmolentje te Wedderveer. Overigens is de molen te Nijeveen een in 1976 verplaatste molen uit het Duitse Weener.

Een opmerkelijk gegeven bij de molen *Eva* te Usquert was dat de staartconstructie, die bij het zelfkruisysteem overbodig is geworden, nog wel aanwezig was.

De windroos werd overigens enige jaren later weer verwijderd.

Op een oude ansichtkaart van Usquert staat ook de molen 'Eva' afgebeeld. Achter op de kap is de constructie van het zelfkruisysteem te zien.

Volgens gegevens van B. van der Veen Czn. werd het zelfkruisysteem rond 1900 nog op zes andere Groninger molens aange-bracht.⁶³ Dit waren de watermolen *De Zeemeeuw* op de Lauwerpolder, gebouwd in 1892; de watermolen op de Lichtenvoortsterpolder, ten westen van Sint Annen, gebouwd in 1892; de korenmolen van Omme-landerwijk, gemeente

Veendam, gebouwd 1903; de watermolen op de polder *De Vereniging* te Pieterzijl, gebouwd in 1904; de watermolen op de polder Wedderveer, gebouwd in 1901 en het hout-zaagmolentje te Wedderveer, gebouwd in 1938.

In de loop der tijd zijn de eerste vijf echter alle weer verwijderd.

DELFSIJL, 12 Dec. Hedenmorgen vertrok van hier, na gisteren proef te hebben gestoomd, de nieuwe sleepboot »Vesta«, gebouwd voor rekening v. d. Nord-Deutsche Lloyd te Bremen, op de werf van den heer Wilmink te Gideon. Het vaartuig is van een prachtige bouworde en doet den vervaardiger alle eer aan De machines, welke een capaciteit bezitten van 325 J. C. paardekrachten, zijn geleverd door de firma van Dam en Gorter te Uithuizen.

Een bericht in het Nieuwsblad van het Noorden in 1907.

. Heden overleed in het R.-K.
 Ziekenhuis te Groningen mijn geliefde
 echtgenoot, de heer
ALJE VAN DAM,
 in den nog jeugdigen leeftijd van ruim
 30 jaren.
 UITHUIZEN, 16 Sept. 1907.
 Wed. A. VAN DAM—COOLMAN.

Tevens betuig ik hiermede mijn
oprechten dank aan allen, in het
 bijzonder aan de H.H. Doctoren en de
 Zusters van het Ziekenhuis, voor hunne
 hulp, tijdens zijne ziekte aan hem
 verleend.

. Heden overleed te Groningen
 onze geachte patroon, de heer
A. VAN DAM Wzn.,
 in leven lid der Firma VAN DAM & GORTER
 te Uithuizen.
 Met deernis zien wij hem na.
 UITHUIZEN, 16 Sept. 1907.
 Het Personeel van de
 Uithuizer Machinefabriek

De Uithuizer Machinefabriek Van Dam & Gorter, waar o.a. het zelfkruisysteem werd gemaakt, heeft geen lang bestaan gekend.

Alje van Dam overleed op 16 september 1907, waarna werd overgegaan tot liquidatie van het bedrijf.

Twee berichten in het Nieuwsblad van het Noorden van 20-9-1907 betreffende Alje van Dam.

Nummer 937. Heden, den Zestanden September
 duizend negen honderd en zeven, zijn voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken
 Stand der gemeente Groningen, Arrondissement en Provincie Groningen, verschenen:
Henricus Josephus Rijkers, oud
tweeënzeventig jaren, van beroep Kooperman, Secretaris van het
Bestuur der Koninklijke Katholieke Ziektenverpleging — en
Mattheus Wilken, oud vierenveertig
 jaren, van beroep bedaanzegger, beide alhier wonende, die ons
 hebben verklaard, dat op den zestiensten der maand
September — dezes jaars, des voor middags te zeven
 uur, binnen deze gemeente is overleden: Alje van Dam, oud
derdertig jaren, machinefabrikant, geboren te
Uithuizen, wonende te Uithuizen, man
 van Elizabeth Coolman, zoon van Rudol.
ter van Dam, landbouwer en van Dieu,
werke Oosterhuis, zonder beroep, beide
 wonende te Uithuizen.

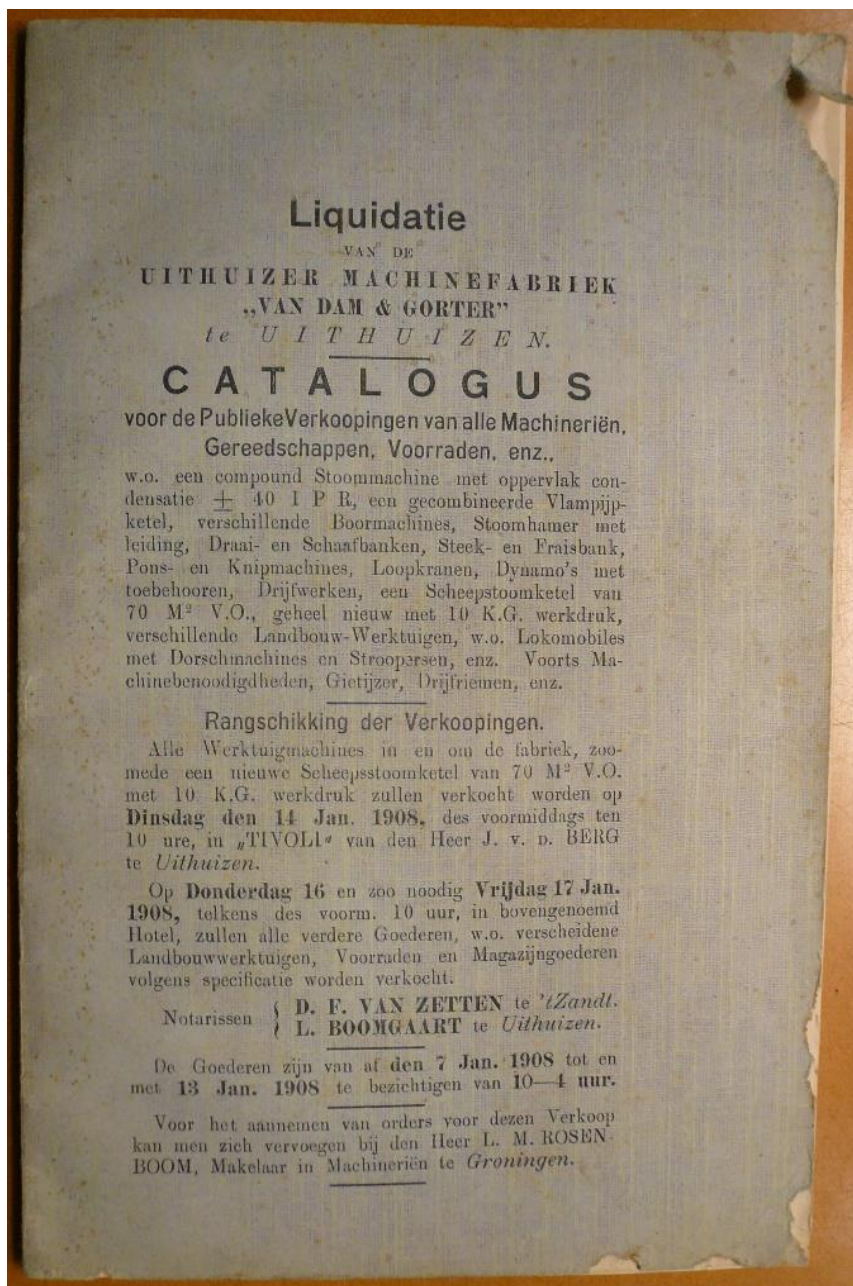
De overlijdensakte van Alje van Dam die op zijn sterfdatum, 16 september 1907 werd opge-
 maakt. Bron: Overlijdensregister Groningen. Aktenummer 937.

Er volgde dan ook een publieke verkoop in hotel *Tivoli* te Uithuizen, die op dinsdag 14, donderdag 16 'en zoo nodig' op vrijdag 17 januari 1908 werd gehouden. Ten behoeve van de verkoop werd een catalogus opgemaakt die in een boekje met het formaat 14 x 21 cm werd afgedrukt door Stoomdrukkerij *De Om-melander*.⁶⁴

In dit boekje wordt op 33 pagina's de complete inboedel gespecificeerd en beschreven, zoals die zich bevond in de verschillende afdelingen van de machinefabriek, namelijk de draaierij, smederij, bank-werkerij,

ketelmakerij (west- en oostzijde), machinekamer, montagewerkplaats (in de voorm. school), fabrieksmagazijn, koperslagerij, modelmakerij, op zolder boven het woonhuis en op het terrein.

Aan de opsomming gaat een beschrijving van de *Voorwaarden der Verkoop* vooraf. Onder de inboedel bevinden zich grote objecten, zoals stoommachines, stoomhamer, locomobielen, boormachines, dorsmachines, alsmede vele landbouwwerktuigen, een lijnkoe-kenbreker en allerlei rijwieleronderdelen en gereedschappen.

Het boekje waarin de complete inboedel staat beschreven.

Ook worden er enige goederen vermeld die op een andere locatie staan, zoals 'een gebruikte Böhmer stoomstroopers, in werking bij den Heer Reinders, landbouwer te Groot-Zeewijk' en '1 compleet stel stoomdorschwerktuigen, te bezichtigen bij den Heer H. Dojes, landbouwer in den Moeshorn, gem. Uithuizen' en evenzo '1 compleet stel stoomdorschwerktuigen, in gebruik bij den Heer W. Woldering te Veenendam' en een '½ aandeel van een Milwaeke zelfbinder te bezien bij J.G. Holtkamp te Bellingwolde'.

De notarissen die de verkoop begeleidden waren D.F. van Zetten te 't Zandt en L. Boomgaart te Uithuizen. Tevens was bij de verkoop betrokken de heer M.L. Rosenboom, makelaar in machinerieën te Groningen. De goederen waren een week eerder te bezichtigen.

Op 22 januari 1908 verscheen in het *Nieuwsblad van het Noorden* het volgende bericht:

MARTENSHOEK, 20 Jan. Wij vernemen, dat de machinefabriek van de heeren Van Dam en Gorter van Uithuizen naar hier wordt verplaatst, waar een der firmanten, de heer G., met de heeren gebr. Bodewes de zaak zullen voortzetten.

Het Nieuws van den Dag meldde het bericht een dag later: 'De machinefabriek der ontbonden firma Van Dam en Gorter, te Uithuizen (Gr.), zal verplaatst worden naar Martenshoek, alwaar de heeren gebr. Bodewes en Gorter de zaak zullen voortzetten'. Helemaal voorbij in Uithuizen was het echter niet, want in een afgeslankte vorm en aanvankelijk niet meer dan nog slechts een grote smederij, werd het bedrijf door anderen voortgezet.

Nadat het nog een keer in andere handen was overgegaan, werd het in 1962 overgenomen door de *N.V. Pekelder Machine Fabriek*.

Vandaag de dag is het zelfs weer een bloeiend bedrijf met meerdere vestigingen, onder de naam PMF Mechanical.

Maar molenroeden worden er niet meer gemaakt.

Bronnen:

- Alje Bolt, *Geschiedenis van Uithuizen* - van de middeleeuwen tot en met 31 december 1978. Uithuizen, Bakker's drukkerij 1982.
- *De Molenaar*, weekblad voor koren- en pelmolenaars, olieslagerijen, handelaren in lijn- en raapkoeken, graanhandelaren, enz. Vanaf 1898 uitgegeven door Gos. Eshuis te Dalfsen.

18. Het molenaarsbedrijf in 1908 te Uithuizen

Commissie voor de middenstandsenquete.

Ingesteld bij K.B. van 15 September 1908 No. 49.

VERSLAGEN van het onderzoek naar den toestand van den handeldrijvenden en industrieelen middenstand in de provincie GRONINGEN.

Druk van J.H. de Bussy, Amsterdam

Geselecteerde tekst van de pagina's 129 tot en met 136.

Het molenaarsbedrijf.

Uitoefening van nevenbedrijven.

Er zijn 3 pel- en korenmolenaars, waarvan 1 tevens bakker is, en dus het molenaarsbedrijf als nevenbedrijf uitoefent. Allen hebben een windmolen. Verder is er nog een stoomgrutter, die tevens loonkoren-molenaar is. Slechts 1 windkorenmolenaar heeft de vragenlijst ingevuld.

II. Opleiding van den ondernemer.

Allen hebben gewoon lager onderwijs genoten. 3 molenaars hebben reeds meer dan 20 jaar hun bedrijf als patroon uitgeoefend.

III. Het kapitaal.

Allen zijn eigenaar van huis en molen of fabriek.

IV. Aanschaffing der grondstoffen.

De grondstoffen worden in den regel aan de Groninger beurs gekocht bij grootere of kleinere hoeveelheden tegen betaling op korten termijn.

V. Machines en werktuigen.

De windmolenaars gebruiken behalve hun windmolen geen machines.

De stoomgrutter gebruikt een stoommachine, welke de verschillende maal machines drijft. De windmolenaars hebben alleen bij windstilte behoefte aan een motor, en schaffen een dergelijke machine niet aan, omdat die hunne inkomsten niet, doch hunne uitgaven wel vermeerdert.

VI. Arbeidskrachten en arbeidsvoorwaarden.

2 molenaars werken met 1 of 2 knechten, en 2 met 1 of 2 zoons. De werktijden zijn uit den aard der zaak bij de windmolenaars zeer ongeregeld, daar men geheel van den wind afhankelijk is.

VII. Verwerking der grondstoffen.

Alle molenaars zijn loonmalers voor landbouwers en bakkers, en handelen in vee- en varkensvoeder. De windmolenaars pellen tevens de benodigde gort voor de landbouwers en winkeliers.

VIII. Verkoop.

Het loonmalen geschiedt meest op jaarrekening, bij uitzondering tegen contante betaling. De handel in vee- en varkensvoeder is meestal contant. Behalve door den stoomgrutter, wordt weinig naar andere plaatsen geleverd.

IX. De boekhouding.

De boekhouding bestaat meestal uit een kladboek en een grootboek of debiteurenboek.

X. Het vereenigingsleven.

Een molenaarsvereeniging bestaat hier niet. Toch is de onderlinge verhouding zeer goed te noemen, daar men vaak onderling de prijzen van varkensvoeder enz, regelt. Ook is voor korten tijd door samenwerking van vele molenaars in het noorden der provincie het maalloon verhoogd.

Advertentie in het 'Nieuwsblad van het Noorden' van 1-9-1917.

XI. Algemeene en bijzondere opmerkingen.

Klachten over oneerlijke concurrentie of misstanden worden vaak niet gehoord.

De geldelijke welstand van het bedrijf in zijn geheel is echter niet vooruitgaande. De redenen daarvan zijn gemakkelijk op te sporen, Vroeger is er een tijd geweest dat er met het pellen van gort veel geld te verdienen was, niet alleen aan het product, maar ook aan den afval, het zoogenaamde dust of pelmeel, waarmee vee en wel voornamelijk ossen werden vetgemest.

Bovendien hielden de landbouwers er een groote veestapel op na, welke voor een deel met gemalen koren werd vetgemest, en overigens gedeeltelijk daarmee gevoederd. Dit is allemaal zeer veranderd. Er wordt thans niet meer zooveel gort gegeten dan vroeger; men kan niet tegen de stoompellerijen concurreeren, terwijl de landbouwers, die vroeger hun veestapel mede moesten houden om mest voor hun land te bekomen, thans door het aanwenden van kunstmeststoffen een groot deel van hun vee kunnen missen en dientengevolge hebben afgeschaft, terwijl ze voor de rest veel ingekuuld groenvoeder gebruiken, en bijgevolg geen of zeer weinig koren voederen, zoodat de molenaar daardoor veel minder werk en bijgevolg minder verdienen heeft.

Een gevolg hiervan is dat er vele molens op afbraak verkocht worden, zoodat men op sommige plaatsen, waar vroeger drie of vier molens stonden, thans nog soms een enkele aantreft, terwijl wie nog molenaar blijft, de varkensmesterij of door wat groen- of bouwland te huren, het veehouders- of landrouwbedrijf als nevenbedrijf gaat uitoefenen.

De molens worden thans dan ook voor niet meer dan de helft van den prijs van voor 20 of 25 jaar geleden verkocht, en komen dan vaak in handen van lieden, die óf de noodige vakkennis óf het benoodigde bedrijfskapitaal óf beide missen, waardoor alweder het bedrijf nog harder achteruitgaat.

Advertentie Derk Pieters Dijksterhuis van de molen 'De Liefde' en Tjaart Rijzenga van de molen 'Aurora'. Advertentie in het 'Nieuwsblad van het Noorden' van 11-10-1920.

Diverse bedrijven

Er is 1 zadelmaker, tevens handelaar in rijwielen, kinderwagens, matten, loopers enz.

Er zijn 2 modisten, welke geen nevenbedrijf uitoefenen, beide ongehuwde jonge dames, die bij hare ouders thuis zijn, 1 boek- en papierhandelaar, tevens gemeente-ontvanger, 2 handelaren in luxe-artikelen, waarvan 1 tevens handelt in meubelen, kinderwagens enz. en de andere in garen en band enz., 4 handelaren in bouwmaterialen, 1 varkenshandelaar, 3 handelaren in levend vee, 3 grossiers in wijnen en sterken drank, 1 meubelmaker, 3 handelaren in rijwielen, naaimachines, kachels, enz.

Van deze allen zijn geen antwoorden op de vragenlijst ingekomen. Van 1 bierhandelaar en van 1 caféhouder zijn volledig ingevulde vragenlijsten ingekomen.

Er zijn 13 hotels en café's met vergunning, benevens eenige vergunninghouders, welke evenwel niet tot den middenstand gerekend kunnen worden.

De caféhouders klagen over den clandestienen verkoop van sterken drank, over te hooge personeele belasting en over de bepaling in de Drankwet, dat de vergunning, in plaats van op het perceel, op den persoon rust.

Slotbeschouwingen.

Daar vele middenstanders te Uithuizen, vooral wat betreft het handeldrijvende gedeelte, hunne medewerking niet wilden verleenen om het onderzoek goed te doen slagen, en geen inzage kon worden verkregen van de kohieren van den hoofdelijken omslag, is het ondergeteekende niet wel mogelijk een goed overzicht van het geheel weer te geven.

Wel kan geconstateerd worden, dat sommige bedrijven vooruitgaan, zooals smeden, timmerlieden, manufacturiers, enz., terwijl andere achteruitgaan, zooals schoenmakers, molenaars, koperslagers, kuipers, de winkels in koloniale waren, enz.

De schoenmakers en koperslagers verzetten de bakens evenwel met het getij, door namelijk te handelen in met het vak verwante voorwerpen.

Over het geheel hebben de middenstanders het meest te lijden van de onderlinge concurrentie, wat evenwel zeer veel verbeterd zou kunnen worden door de bevordering van het vereenigingsleven, terwijl meerdere algemeene ontwikkeling en voor vele bedrijven grondig vakonderwijs hun eveneens zeer zou ten goede komen.

Uithuizen, maart 1910.

J. Noordewier

19. Relevante feiten uit het *Familieboek Elema*

Een biografische beschrijving van meer dan duizend Elema's, alsmede enige historische aantekeningen over diverse Groninger boerderijen.
Samengesteld door F.R. Elema genealoog te Ermelo. Drukkerij Mons, Harderwijk. 1965

In dit boek vinden we relevante informatie betreffende de molen te Uithuizen, staande op de molenwierde (nu molen 'De Liefde'). Een deel hieruit is vermeld op de pagina's 17, 18 en 19:

Van de "Elamaheerd", welke zich in het Westeine van Uithuizen bevond, in de Ooprijpstereed, bestaat nog een scheidingdacte van 21 juni 1596, vermoedelijk opgesteld door Sirp Elama (toen 35 jaar oud). Deze acte wordt vermeld in het Huisarchief van Allersma, no. 13 blz. 159.

Eelamaheerdt tho Uthusen. Eelamaheerdt wordt gerekent groot te wesen als volgt

	grasen
het uyterdijck De lege Warte genoemt groot 39 roeden, is alhier gestelt op	30
T landt tusschen de Dijck mit t' olde hoff ende t' huys gestelt op	20
De wijrde mit hoff en huisstede op 3 gs maer voor Dubb. Landt gerekent	6
D'oosterse Venne over de Wech	6½
D'westerse Venne over D Wech	3½
D'angewisselde Landen van Derc Syerts tusschen D'oldorpster wech	
en sijn spanvenne op	10½
De Venne De tijns ys genoemt tusschen D'oldorpster wech ende de Venne van 6½ gs.	10½
De Wijerde bij Jacob tammes huys 1½ gs is dubbel Landt gerekent	3
De Mollenwijrde de drie vier parts eelama toebehoorende dubbel lant	
1½ gs gereckent op	3
Ses deijcks eigendelen gerekent op	8
½ volger Hoylant gerekent op	4
Noch de griede soo Hoijs als weydlant gerekent	6
	Soma 110½
Moey Enneke eelama - 1 Susterdeell	
Sal. Moey Anna eelama - 1 Susterdeell	

De volgende aantekening is van Reneke Busch, zoon van Cornelia Elama en Dr. N. Busch:

Alsoo de vierde part Mollenwijerde t Uthusen inde mande gebleven is ind Scheijdinge van Anno 1596 Den 23 Juny end wort de vierde part gerekent op anderhalf gras en onse Landen in 6 suster Deelen als in eelama heert is too Deelee gevallen, soo compt mij tot alle ses jaren een Yaer huer. Doet Yaerlijcx voer dit gras ses Daell to huer - Dael 9 - Daervan hebbe ic maer een Yaer ontf. also dat mij noch van ano **1596** aff tot 1626 too mij noch solde comen 2 Jaren sijnde 18 Daell.

Nota

In die heerdt tot Uthusen sijn too Deelee gevallen dese ses Suster Deelen als

Sal. Oom Sirp eelama	2 Susterdeelen
Sal. Moey Tonnis eelama	1 Susterdeell
Sal. Moey Tjalde	1 Susterdeell

Sal. Moeder Cor. eelama	1 Susterdeel
Moey Teetke eelama	1 Susterdeel
Maeckende too samen	6 Susterdeelen

Alsoo dat mij van ano 1596 aff alle ses Jaaren een Jaer huyre too compt vand. bovengen. Mollen Wijrde mit het ses Jaarige geschenck na quota de seste part waer aff ick maer een Jaer huyre ontfangen hebbe, alsoo dat mij de verstecende Jaeren huyre noch too compt.
De andere Suster deelen sijn over diep tot feerwert gevallen als Sal. Moey Sijtten eelama 1 Susterdeell.

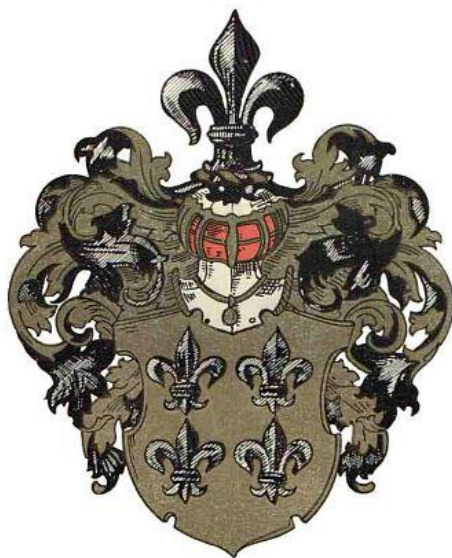
Uit bovenstaande gegevens blijkt, dat in het jaar 1626 alleen nog zijn tante Teteke Elama in leven was. Deze bewoonde de Elamaheerd met haar echtgenoot Cornelis Toppen.

KRONIEK VAN RENEKO ELAMA (zie Huisarch. van Allersma no. 13).

Geslachtsregister van Eelama, geslacht tot Uithuisen sooals het van Rintke Eelama selfs opgetekent is geweest met een kleine chronyck daarbij.

1500 wordt Uithuisen gebrandt in de vasten van des Graven volck van Embden.

18. Teteke (Reneko's) Elama (435), geb. 16-10-1564, overl. Uithuizen 18-3-1634, begr. Aldaar, tr. Omstr. 1585 Cornelius Toppen, Eigenerfde op 'Elamaheerd', geb. omstr. 1560, overl. Uithuizen vóór 16-7-1635 (toen zijn schoonzoon voor het eerst werd genoemd als opvolger op Elamaheerd) w.v. 6 k.

Elema

Het familiewapen van de Elema's
van Uithuizen
beschreven in de '*Arm orial général*'
van J.B. Rietstap

Een gouden veld met vier zwarte lelies
Helmteken: één zwarte lelie

Het 'Familieboek Elema' is in te zien in het RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer 1762, catalogusnummer 226, kast 49, plank 5.

20. Personenregister

A

Abels, Lammert 17
Abresch, Willem 62
Aijlckes, Nanneko 8, 9
Alberda, G.G. 71
Alberda, Mello 8 - 10
Alberda, S.L. 14, 18
Alberda, U.A. 16, 39, 40, 114
Alberts, Doeke 17, 18
Alberts, Evert 17, 18
Alberts, Klaas 48
Alderts, Klaas 49
Alma, Freerk Jacob 138
Amsing, Harmen 17, 19, 21
Anna Meika 189
Anna Sophia 189
Assen, van 31, 106
Ausema, Pieter Jannes 138

B

Bakker, Anna Margaretha Pieters 20, 22, 153
Bakker, Evert Pieters 12
Bakker, Jacob Klasen 20
Bakker, Pieter Everts 114, 153
Bakker, W.O. 185
Balhuis, Hendrix van 21
Balkema, Jacob van Dijk 109, 129
Balkema, J. 157
Beckering, T. 38
Beeler, Johan Christoffer 21, 22, 74
Beerents, Harm 48
Beerents, Klaas 17, 18, 48
Belkum, weduwe van 68
Benes, G. 154
Berents, Klaas 16, 17
Berghuis, K. 125, 126, 157
Berimen, K. 157
Berum, E.C. van 37
Beukema, Cornelis Alles 67, 70, 71
Bierma 6
Bierum, E.C. 112
Blink, Anje 33 - 35
Boddé, Hendrik 107, 108
Bolhuis, Sywest Jacobs 21, 22
Bolhuis, Harm Jan van 60, 63, 66, 81
Bolt, Alje 194, 207

Bolt, Eilke Valks 69, 72 - 74
Bolt, F. 157
Bonnes, Jacob 17, 18
Bonthuis, Derk Aljes 41, 52, 55
Bonthuis, Derk Sebes 58, 81
Boomgaart, Lubbartus 108 - 110, 129, 194, 129, 194
Boonstra, Trientje Hieltjes 153
Borg, Harm Mekkes van der 62
Bos, B. 157
Bos, Berend Reinjes 62
Bos, E. 161
Bos, Harm Jans 110
Bos, Jan 104, 157
Bos, J.A. 157
Bos, Jannes IJzebrands 31
Bremer, Chr. 124
Brongers, R. 66, 69, 70
Brontsema, Albert 129
Broos, Tomas 19
Boukema, J. 125, 126, 127, 128, 209
Bouwman, B. 157
Bouwman, Dirk 158
Bouwman, F. 158
Bouwman, G. 157
Bouwman, J. 157, 158
Bouwman, Roelf Pieter 158, 161
Boykema, P.D. 164
Braakman, J. 160
Bremer, Chr. 124
Broeils, Anje Stevens 79
Brongers, Roelf 67
Broos, Tomas 17, 19
Bruins, R. 54
Bruins, Sybrand 54, 55
Buitenwerf, Harm Pieters 98, 101
Bulthuis, Hindriktje Harms 98, 100, 101
Bulthuis, Trijntje Pieters 25
Buning, Abel Hendrik Weremeus 25, 26, 30, 31, 103, 105
Buning, Abraham 52 - 55
Bussy, J.H. de 195
Buurma, Roelf 84, 85

C

Claassen, Ipe 49
Clant, Johan 8 - 10

Clasen, Geert 112
 Clevering, Olchert Rikkerts 63
 Cleveringa, Bouwyna 17, 18
 Cloosterhuis, wed. 55
 Coerts, K. 107
 Coeverden, van 122
 Compregts, Hayman 21, 22
 Conders, L. 130
 Cornellis, Drewes 49
 Cornellis, Frerik 112
 Cornellis, Reinder 17, 19

D

Dam, Alje van 189, 192
 Dam, Freerk Bonnes van 129
 Dam, W. van 125
 Dammen, A. 157
 Dangenees, L. 22, 23
 Derks, Gerrit 19, 21
 Derks, Pieter 50 - 52
 Derx, Hindrik 17, 18
 Derx, Jan 8, 9
 Dijk Balkema, Jacob van 109, 129
 Dijkema, Anje 23
 Dijkema, Anke 23
 Dijkema, Ewold 23
 Dijkema, Hane 23
 Dijkema, Ida 23
 Dijkema, Klaas 32, 33
 Dijkema, Olfert 23
 Dijkema, Olfert Jacobs 20
 Dijkema, Pieter 23
 Dijkema, Trientje 23
 Dijkema, Willem Olferts 23
 Dijkens, Freerk 110
 Dijksterhuis, B. 157
 Dijksterhuis, Bernard 32
 Dijksterhuis, Derk Pieters 30, 31, 197
 Dijksterhuis, Dirk 32
 Dijksterhuis, Jantje 32, 160, 162, 165
 Dijksterhuis, Pieter 31, 32, 159, 160, 165
 Dijksterhuis, T. 157
 Dijkstra, Tijmen Jeltjes 64, 66
 Dojes, H. 194
 Doornbos, A.P. 31
 Doornbos, Hilje Alders 31
 Doornbos, Jan 31
 Doornbos, Jan Alders 158
 Doornbos, Pieter 162
 Doornbos, Pieterke Jans 30, 31

Doornbos, Trientje Klaassens 129
 Dorenbosch, Cornellis Jans 58
 Douma, M.A. 95
 Drewes, Albert 67
 Duimers, Hindrik 112
 Duursema Denijs, B. 157
 Duursema, M. 157
 Duursema, Trijntje Nicolaas 30
 Duursema, U. 157

E

Ebels, in Appingedam 12
 Edes, Cornellis 112
 Eelama, Sirp 199
 Eelama, Teteke 200
 Eelama, Tonnis 199
 Egberts, Freerk 17, 18
 Eilerts, Berent 13
 Eilerts, Lambartus 112, 113
 Eisses, Catharina 79
 Eisses, Derk 17, 18
 Eisses, Garnt 79
 Eisses, Hindrikus 39, 40, 79, 80, 114
 Ekema, J.E. 97, 189
 Elema, F.R. 199
 Elema, Hilje Reinder 85
 Elema, Jacob Reinders 67, 69, 72 - 75, 77, 82, 149, 151, 153
 Elema, K.R. 128
 Elema, Reinder Jacobs 75, 77
 Elema, Rinke 5, 6, 200
 Elens, Roelina 38 - 40
 Elens, Roelina Hindericus 79
 Eling, Ties 17
 Elings, S.B. 108
 Emmen, W. 132
 Ennes, Pieter 114
 Eshuis, Gos. 194
 Everts, Albert 17, 18
 Everts, Jantje 17, 18
 Everts, Magdalena 51
 Everts, Stynje 17, 18

F

Faber, J. 157
 Feringa, Martje Menses 67, 70 - 72, 74, 82
 Fongers, Hendrik Harm Geerts 31, 105
 Freerks, Klaas 17

G

Garmts, Tietje 39, 40, 79, 80
Geerts, Jantien 93
Gijzers, Harm 17, 18
Glasemaker, Harm 17, 18
Gorter, Alje 189
Grimmius, Onno 17, 18, 59
Grote, Bernhard Johannes Hendrik 32, 92
Gulden, Pieter Jans van der 66, 152

H

Haan, J. 157
Haans, Albert Alberts 12
Hagenouw, Harmannus 114
Hangelbroek, G. 157
Harkes, Hindrik 39, 40
Harms, Elizabeth 23
Heeres, Ede 17, 18
Heerkes, Antje 82
Heerkes, Atje 82
Heerkes, Heerke 82
Heerkes, Mense 82
Heerkes, Mense Jacobs 82
Heerkes, Meint Jacobs 82
Heerkens, Jacob 64, 66, 67, 70 - 72, 74, 82, 138, 140
Heerma op Holwinda, Vrouw 12
Hekema, Klaas 91, 92
Heines, Tidde 13
Henkel, A. 159, 162
Henkel, Bertus 161
Henkel, Frederik 160 - 162
Hijbels, Kornelis 114, 116
Hindriks, Balster 114, 116
Hindrix, Hans 112
Hoeksema, D. 97, 125
Hoff, Johannes 109
Hofman, H. 71
Hogendorp, Dirk van 61
Holstein, W. 157
Holtkamp, J.G. 194
Hoving, J.H. 56
Hoving, Hendrik Willem 59
Huizen, Klaas Tewes van 23, 24
Huizenga, C. 157
Huizenga, R.L. 162
Huizinga, D.D. 71
Huizinga, I.D. 71
Hulzebos, Hendrik Meeuwes 64, 66

I

Iddekinge, J.F. v. 71
Ijsebrants, Jan 78
Imhoff, G.W. van 152
Immenga, Jan Derk 91 - 93, 95
Isebrants, Eisse 48

J

Jacobs, Eilke 51
Jacobs, Evert 12, 14, 17, 18
Jacobs (Mulder), Jacob 17, 19, 41, 52, 53, 80
Jacobs, Jan 78
Jacobs, Jannes 114
Jacobs, Julle 12, 13
Jacobs, Klaas 48
Jacobs, Lubbertus 51
Jacobs, Lutkedina 80
Jacobs, Michiel 17, 18
Jacobs, Ties 16, 18
Jacobs, Trijntje 51
Jans, Albert 78
Jans, Coert 59, 81
Jans, Cornellis 58
Jans, Elske 17, 18
Jans, Freerk 114
Jans, Gerrit 153
Jans, Grietje 19, 21
Jans, Jacob 113
Jans, Klaas 49
Jans, Kornellis 114
Jans, Jan 79
Jans, Pieter 112
Jans, Reinder 112, 114
Jans, Sijbrig 79
Jans, Tjaart 38 - 40, 78, 112
Jannes, Elske 14
Jeltsema, R.J. 71
Johnston, Thomas Stanley Baker 6
Jonker, Koop 154 - 156

K

Kalk, Jan Klaassens 98, 100
Kamminga, L.A. 126
Kamminga, Pieter 94, 95
Kamminga, W. 126, 127, 128
Kampen, van 117
Keijser, Abraham Willem Constantijn 100, 101
Keulen, P. van 159

Klasen, Pieter 17, 19
 Klasens, Pieter 19
 Klazens, Grietje 153
 Kloosterhuis, G. 56
 Klunder, Zaanthe 96
 Knaap, Meester 17, 39
 Knol, Jelte Berends 138
 Knol, M.D. 158
 Knorringa, weduwe 20
 Kolverschoten, Johannes Jacobus 67
 Kooi, Siemon 96, 97
 Kool, K.J. 180
 Koops, Jelle 91 - 93, 95
 Kornellis, Ebel 114
 Kornellis, Hans H. 114
 Kranenborg, G. 51
 Kranenburgh, H. 79
 Kremer, A. 157
 Kremer, Ebel 158, 159
 Kremer, Egbert 161
 Kremer, H. 161
 Kremer, J. 157
 Kremer, J.Y. 159 - 161
 Kremer, P. 161
 Krimpen, J.A. van 36
 Krol, Marten 161
 Kruisinga, Wicher Ceus 41, 51, 52, 55
 Krul, Pieter Jacobs 20
 Kwint, Hendrik H. 71
 Kwint, Mattheus H. 71

L

Laan, Dirk van der 108 - 110
 Lammerts, Jurrien 132
 Lammerts, Klaas 58
 Land, H. v.d. 157, 162
 Langevelde 74
 Lechtenvoort, Hac 27
 Leeuw, J. 154
 Lennep, Jacob van 61
 Leues, Nanne 17
 Lewe, Evert Joost 37
 Lewes, Menne 17, 18
 Lich, Wibbinus 26
 Lichtenvoort, Star 99
 Lietmijer, W.J. 37, 53 - 55, 57, 72
 Lijphart, Balthazar 39 - 41
 Loo, Harm van 132
 Louwman, W. 35
 Luitjes, Sijwert 48

Luxema 142

M

Makken, Derk Lijwe 94, 95
 Marle, Henricus van 20, 22, 67 - 72, 74
 Mees, Regnerus Tjaarda 59
 Meeuwes, Hendrik 58, 64
 Meika, Anna 189
 Meinardi, R. 49, 132
 Meints, Doctor 12
 Memmes, Sicco 8, 9
 Mennes, Jan 17, 19
 Mennes, Klaas 114
 Menzes, Martje 82
 Metelerkamp, Nicolaus 37
 Middelpot, Jan Pieter 17, 18
 Molenkamp, Jacob Klasen 20, 22
 Mulder, Derk Gerrits 20, 22, 23
 Mulder, Edina Gerrits 20, 22, 23
 Mulder, Gosse Rijkens 138, 142
 Mulder, Grietje 80
 Mulder, H. 54
 Mulder, Hendrik Derks 28, 29
 Mulder, Hendrik Gerrits 20, 22, 23
 Mulder, Jacob Jacobs 55, 80
 Mulder, Jacob Jan 32, 34, 91, 92
 Mulder, Jan Jacob 31
 Mulder, Jannes Jacobs 41, 52, 55, 80
 Mulder, J.L. 58
 Mulder, K. 145
 Mulder, Machiel Cornelis 19, 20, 22
 Mulder, Machiel Derks 98, 100 - 102, 154
 Muller, Jannes Albert 8, 10, 11
 Muller, J.L. 53, 55
 Muller, Maria 56

N

Naber, G. 95
 Naerssen, C.H. van 60, 61, 64, 66, 67, 70
 Nanninga, D. 135 - 153
 Nanninga, Derk Hendriks 65 - 67
 Nanninga, Gerrit 92
 Nanninga, Hindrik Derks 41, 51, 52, 55
 Nanninga, Kornelis Hindriks 20, 22
 Noor, Elizabeth Evertse 103, 105
 Noorderwier, Jacob 124, 198
 Noordhof, 117
 Noordhuis, Jan Alderts 60, 63, 81

O

Oever, Kornelis Willems ten 104, 105
Offerhaus, Hermannus Johannes 98, 100, 101
Offeringa, R. 164
Olgers, Lubbert 12
Olghers, Hijckien 78
Oosterhuis, Jantine 32
Oosterman, Berend 98, 100, 101

P

Paa., Jan 159
Pieters, Aaltjen 12, 13
Pieters, Arent 50, 52
Pieters, Albert 17, 19
Pieters, Cornellis 17 - 19
Pieters, Ebel 114
Pieters, Enne 112
Pieters, Evert 48
Pieters, Jorgh 13
Pieters, Pieter 56
Pieters, Sijger 50, 52
Pieters, Walle 114
Pieters, Willem (koopman) 12
Pieters, Willem (schoenmaker) 12
Pilon, Daniel 12
Ploeg, J. v.d. 160
Ploeg, S. van der 160
Poelma, Jacobus Kornelis 93, 94, 96, 97
Portier, E.J. 75
Posthuma, E. 92
Pungel, Willem Reinders 59

Q

Quintus, Willem Jan 71

R

Reenders 125
Rees, W. van 90
Reinders 194
Reintjes, Jacob 48
Reker, Hendrik 158
Remges, Jan 48
Rennes, Elizabeth 56
Reynders, Synco 24, 25
Riepma, Siert Freerks 103, 104
Rietstap, J.B. 200
Rijzenga, Tjaart 197
Rijtzma, Fridus Coenes 78
Ritzema, Grietje Hijkes 153

Roelfs, Hindrik 49, 56, 58, 67
Roelfs, Rypke 17, 18
Roijen, Adriaan Jan van 67, 69 - 72, 74
Rook, F. 160
Rop, E. 161
Rosenboom, M.L. 194
Ruardi, Elizabeth 72, 74
Rubens, Jan 48

S

Salverda, M. 152
Schaal, A.E. 164
Schaal, gebr. 164
Scheltema, M. 126
Schilhorn van Veen, Johan Eberhard 23, 24
Schilthuis Jr., I.U.G. 71
Schippers, Edze 49
Schipper, Jan Pieters 19
Schipperknegt, Jan Pieter 17
Scholtens, A. 160
Schonigh, G.H.A. 101
Schuiringa, Egbert Everts 67, 70, 71
Sebes, Jacob 17, 18
Sekema, Temmo (Themmen) Auwes 78
Sickinge, Pieter Rembt 21, 55, 56
Sietsema, Nicolaas Hendriks 20, 22, 23, 153
Sietzema, Marten Willems 103, 104, 105
Sijmens, Ubel 50, 52
Sijtsema, N.H. 151
Sijwerts, Jacob 48
Sikkema, Klaas 109, 110
Sluiter, slagter 49
Smid, Annie 161
Smid, Jan 32, 33, 35
Smid, P. 161
Smit, Jacobus T. 154
Smit, Luurt 158
Sophia, Anna 189
Star, Gerrit 112
Star, Kornelis 100
Starckenborgh, L.F. van 132
Stax, Kornelis 114
Steenbergen, Berent 49
Steenhuis (Steenhuisen), Bouke 78, 79
Steenhuis, Jelmer Heerties 79
Steenhuis, Heertien 78
Stegnerus 14, 18
Stormer, Feike 100, 101

Swiers, Aaltje Jacobs 100
Swijghuizen, W. 126, 128

T

Takes, Meindert 58, 81
Tammes, Jacob 199
Tamminga 7
Tamminga, Susanna Elisabeth 10
Tebbens, Adam 114, 117
Thijzing 157
Tiassens 7
Tichelaar, Henderikus Pieters 79
Ties, Eling 17, 18
Tigchelaar, Grietje Pieters 58 - 63, 65, 66, 81
Tigelmo, A. 157
Tillema, Geert Egberts 74
Tillema, P.E. 60
Toppen, Cornelis 8, 200
Tresling, Theunis Haakma 71, 72, 74
Tresling, weduwe 72
Tuylen, T. 157

U

Ubels, Lammert 17, 18
Uildriks, Uildrik 49

V

Valks, Sikke 49
Veen Czn., B. van der 35, 191
Veen, Hendrik van der 33, 35, 96, 97
Veen, Johan Eberhard Schilhorn van (kastelein) 23, 24
Veen, Robert Hindriks van 136 - 138, 140 - 143, 147, 149, 152, 153
Veldhuizen, Willem 31, 104, 105
Vetter, Wolter 12
Vreerks, Kornellis 114, 116
Vries, IJpe Klasen de 62 - 64, 66
Vries-Dijksterhuis, J. de 165
Vroom, Cornelis Jurjens 26

W

Waalken, Hindrik 114
Waalkens, Marten 138, 149, 152
Werkman, G.J. 31
Werkman, Klaas 157

Werumeus, A.S. 53, 55
Westehof, F. 157
Westerhof, H. 157
Westerdijk, B. 157
Westerdijk, Jurrien Reinders 23 - 27
Westerdijk, Klaas Jurjens 24 - 26
Wiel, Geert Arends 63, 65, 66
Wierda, Cornelis Hendrik 94, 95
Wierema, Auke 98
Wierema, Harm 98
Wierema, Jan Willems 98, 99, 101
Wierema, Riktje 98
Wierema, Willemjtje 98
Wierenga, C. 163
Wieringa, Hendrik Johannes 59
Wiersema, Tjaart Simon 31 - 34
Wilkins, Roelf (ijzersmid) 23, 24
Willems, Chrietien 10, 11
Wit, L.J. 161
Woldering, W. 194
Wybes, Jacob 114

Z

Zandbergen, Julius Michilius 33, 35
Zandt, Alje Balsters 55
Zandt, B.A. 49
Zandt, Hendricus 81
Zandt, Hillechien 81
Zandt, Hilligje 81
Zandt, Hinderikus 81
Zandt, Jan 81
Zandt, Jantje Balsters 41, 51 - 55, 80
Zandt, Kornelia 81
Zandt, Pieter Jans 56, 58, 59, 61 - 63, 81
Zandt, Pieter Willems 81
Zandt, Sikke Jans 55, 56, 58, 60, 61, 63, 66, 81
Zetten, D.F. van 194
Zijlstra, Auke Gerrits 62, 136 - 138, 140 - 143, 147, 153
Zijlstra, Gerrit Aukes 153
Zijlstra, H.A. 151, 153
Zijtsema, H.C. 71
Zwart, E. 160
Zwart, R.S. 161
Zwerver, Fred 166

21. Noten

- ¹ Gespolieert, spoliëren - beroven; plunderen, een rechtmatig deel onthouden.
- ² Uutmijninge, uitmijnen - verkopen.
- ³ Gerestimeerd - overblijven.
- ⁴ Cautie - borg, hoede, vergoeding, geldelijke zekerheidstelling (bijvoorbeeld een borgtocht).
- ⁵ Mitsgaders - met inbegrip van.
- ⁶ Apperentie - in het oog lopend.
- ⁷ Op 10 november 1594 werd de Juliaanse kalender (oude stijl) weer ingevoerd.
- ⁸ Impt. - impetrant = eiser. Jan Derx, Nanneko Aijlckes en Sicco Memmes worden op pagina 35 en 36 vermeld in het Familieboek Elema.
- ⁹ Successor - opvolger.
- ¹⁰ Latg - latus, latera, som of bedrag van een bladzijde in handelsboeken.
- ¹¹ Vreemde voogd - derde voogd.
- ¹² Francijn - fransijn, perkament.
- ¹³ Rabat - sierlijk bewerkte strook, meestal van franje voorzien of geplooid; syn. valletje.
- ¹⁴ Messing - geel koper.
- ¹⁵ Seeze - sjees, rijtuig.
- ¹⁶ Stubber - ragebol.
- ¹⁷ Zeelkorven - een korf met een brede band van gevlochten touw of lint.
- ¹⁸ Kras - werktuig om wol te ontdoen van onzuiverheden.
- ¹⁹ Roof - knot.
- ²⁰ Bois - vrouwenjakje.
- ²¹ Hoos - kous.
- ²² Hul - ouderwetse muts met stijve stroken, die het gezicht als een luifel omgaven.
- ²³ Wytel, wiedel, wietel - onderlaken op het bed. Eigengereid linnen van hede gemaakt.
- ²⁴ Kovel - kap van een mantel.
- ²⁵ Vijfschacht - zware wollen stof voor vrouwenrokken.
- ²⁶ Ymen - bijen.
- ²⁷ Sibbevoogd - tweede voogd.
- ²⁸ Voorstanderen - bestuurders.
- ²⁹ Pretensie - schuldvordering.
- ³⁰ Huur geschenk van opvaart
- ³¹ Possesen - bezit.
- ³² Corroboro - sterk maken.
- ³³ Grosse - in het net gesteld en voor conformiteit gewaarmerkt afschrift van een officieel stuk, zoals de grosse van een notariële akte.
- ³⁴ Defendeeren - beschermen.
- ³⁵ Reedimeeren - lossen, verlossen.
- ³⁶ Melioratien - grondverbetering, vooral ontwatering en bevoeiing.
- ³⁷ Redentie - Bij een langjarige pachtovereenkomst behoort een akte van redentie van dezelfde datum. Uitleg: In het Groninger landrecht was het zo geregeld dat onroerend goed niet zomaar verkocht kon worden. Het was onderworpen aan het recht van naarkoop. Dat wil zeggen dat in bepaalde omstandigheden familieleden of burenen van de verkoper naar de rechter konden stappen om het verkochte goed tegen betaling van de oorspronkelijke koopsom te naasten. Verpachten van onroerend goed kon wel. Er werd dan een overeenkomst opgesteld waarin de grond voor 6 of 9 jaar verpacht werd tegen betaling van een som ineens. Na het verstrijken van de termijn kon de grond weer terug naar de verpachter tegen vaak ongunstige financiële voorwaarden. Dat heet het recht van terugkoop, of redentie. Vaak vind je dan in de volgende (of voorgaande) akte dat de verpachter zijn recht van redentie doneert aan de pachter. Op die manier kon je het recht van naarkoop buitenspel zetten.
- ³⁸ Desisteeren - afzien van, afstand doen van.
- ³⁹ Aansweringe - beëdiging.
- ⁴⁰ Geadmitteert, admitteren - toelaten, toegeven, vergunnen.
- ⁴¹ Chaise - ligstoel.
- ⁴² Lat s - summa latus = optelling (Latus).
- ⁴³ Pulpetrum (pulpitrum - leesstoel, lezenaar met zitbank).
- ⁴⁴ Bossumkleeden - kleedjes op de schoorsteenmantel.
- ⁴⁵ Aker - lampetkan.

-
- ⁴⁶ L.b. - libra (Engels pond, nl. 0,4536 kg).
⁴⁷ Solemniseren - plechtig vieren, herdenken.
⁴⁸ Insereren - plaats geven, invoegen, laten opnemen, inlassen, inlijven, tussen voegen.
⁴⁹ D.E. - de eerzame.
⁵⁰ Menschweer - Mensingeweer.
⁵¹ Uitslorden - opruimen, schoonmaken.
⁵² Vigeren - van kracht zijn, gelden.
⁵³ Contraventie - overtreding.
⁵⁴ Calange - aantijging; aangifte van een strafbaar feit ter zake van belastingheffing.
⁵⁵ Jacob Heerkens had in 1814 de pelmolen aan het Boterdiep gekocht van de weduwe Pieter Jans Zandt.
⁵⁶ J.R. Elema was in 1828 eigenaar van de pelmolen aan het Boterdiep, ten zuiden van Uithuizen, geworden. In 1833, na de dood van J.R. Elema, kwam de molen bezit in handen van diens zoon Reinder Jacobs Elema. De molen werd later, in de volksmond, ook wel “Burema’s molen” genoemd.
⁵⁷ Nicolaas Hendriks Sijtsma was eigenaar van de standerdmolen, de voorganger van “De Liefde”.
⁵⁸ Gemeentearchief Uithuizen.
⁵⁹ Nicolaas Hendriks Sijtsma was eigenaar van de standerdmolen, de voorganger van “De Liefde”.
⁶⁰ Jacobus T. Smit was de grutter.
⁶¹ Machiel Derks Mulder (een jongere broer van Hindrik Derks Mulder) liet de molen in ‘t Lage van de Weg bouwen. In 1875 werd de molen voor afbraak verkocht.
⁶² Scheepvaart forum - <http://www.kustvaartforum.com>
⁶³ B. van der Veen Czn. schreef in 1974 voor de 2e uitgave van het blad "De Zelfzwichter" van de net opgerichte vereniging ‘Groninger Molens’ een verhaal over het zelfzwichting- en zelfkruisysteem.
⁶⁴ Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven. Toegangsnummer 610, inventarisnummer 4, couvertsnummer 36.

© 2019 - B. D. Poppen, Uithuizen